

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Správa o výsledkoch analýzy slovenského finančného sektora

za rok 2005

Úvod

Analýza je rozdelená do dvoch častí. Prvou je vlastná analýza finančného sektora k 31. decembru 2005, ktorá v prípade bankového sektora nadväzuje na analýzu vykonanú k 30. júnu 2005, v prípade poisťovníctva a ostatných inštitúcií finančného trhu na správy UFT z roku 2004 a 2005. V druhej časti je podrobnejšie spracovaná jedna špecifická téma zasluhujúca si osobitnú pozornosť. Obe časti predkladané analýzy vychádzajú z viacerých informačných zdrojov.

Finančné informácie o jednotlivých inštitúciách boli v prvom rade čerpané z informačných systémov a z podkladov spracovaných jednotlivými odborovými útvarmi útvaru dohľadu. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov. Súčasťou dokumentu je aj prehľad a použité definície najdôležitejších pojmov.

Dominantné postavenie má pri analýze, vzhľadom na svoje postavenie, bankový sektor. Táto časť analýzy sa okrem hodnotenia základných trendov viac venuje aj analýze rizík, ktorým sú banky vystavené. Pri ostatných sektoroch je analýza zameraná skôr na zhodnotenie základných štrukturálnych zmien v týchto sektoroch. Za rok 2005 nie sú k dispozícii dostatočné údaje na hlbšiu rizikovo orientovanú analýzu týchto sektorov.

Logická štruktúra, definície pojmov a celkový charakter analýzy je inšpirovaný analýzami viacerých centrálnych bánk členských štátov Európskej únie (ďalej EÚ alebo Únie) a analýzami Európskej centrálnej banky. Pokiaľ nie je uvedené inak, všetky hodnoty vyjadrujúce peňažné sumy sú uvedené v SKK.

Obsah

Zhrnutie analýzy	6
Základné charakteristiky slovenského finančného sektora v roku 2005.....	10
1 Bankový sektor	14
Hlavné zmeny a trendy v pasívach	14
Hlavné zmeny a trendy v aktívach.....	19
Medzibankový trh	27
Podsúvaha	29
Ziskovosť.....	31
Kapitálová primeranosť.....	36
Riziká v bankovom sektore	38
Stresové testovanie.....	53
2 Sektor poisťovní	62
Poisťný trh.....	62
Predpísané poisťné.....	63
Náklady na poisťné plnenia a škodovosť.....	66
Hospodársky výsledok poisťovní.....	68
Technické rezervy poisťovní	68
3 Obchodníci s cennými papiermi.....	71
Primeranosť vlastných zdrojov	71
Investičné služby a správa majetku.....	72
4 Kolektívne investovanie.....	74
Správcovské spoločnosti	74
Otvorené podielové fondy	75
5 Dôchodkové sporenie.....	77
Dôchodkové správcovské spoločnosti	77
Dôchodkové fondy	77
6 Burza cenných papierov	79
Počty emisií cenných papierov a trhovú kapitalizácia	79
Primárny trh.....	80
Sekundárny trh.....	80
Vývoj trhových indexov.....	81
Povinné ponuky na prevzatie.....	81
7 Vybraná téma	83
Rast úverov domácnostiam.....	83
8 Prílohy.....	95
A Informácie o štruktúre finančného trhu	95
B Analytické dáta.....	99
Metodika použitá pri zbere údajov.....	112
9 Použitá terminológia a skratky	117

Index boxov

Box 1 Makroekonomické prostredie	9
Box 2 Zdroje od klientov a financovanie rastu úverov	18
Box 3 Vývoj na trhu úverov podľa zistení z dotazníka o vývoji ponuky a dopytu.....	23
Box 4 Bankové sektory EÚ v roku 2005	37
Box 5 Hlavné riziká na nasledujúci rok	52
Box 6 Simulované zmeny kurzov so zohľadnením korelácií	56
Box 7 Meranie rastu úverov.....	85

Zhrnutie analýzy

Slovenský finančný sektor vykazoval v roku 2005 pozitívne trendy. Medziročne vzrástol objem aktív aj spravovaného majetku. Pokles úrokových sadzieb ako aj iné faktory prispeli k zmene štruktúry podielov jednotlivých sektorov na celkovom finančnom sektore. Dominantné postavenie, aj keď s klesajúcim podielom, si udržal bankový sektor, ktorý spravoval až 84% z celkového objemu aktív a spravovaného majetku finančného sektora. Zvýšil sa záujem o kolektívne investovanie a dôchodkové sporenie. Rástol tiež sektor poisťovní.

Zvýšila sa ziskovosť inštitúcií finančného trhu ako aj výnosovosť spravovaného majetku. V porovnaní s rokom 2004 bol ziskovejší bankový sektor a sektor poisťovní. Stúpala výkonnosť vybraných fondov kolektívneho investovania, najmä rizikovejších fondov.

Situácia v najvýznamnejšom sektore finančného trhu, bankovom sektore, v roku 2005 bola priaznivá. Trendy v bankovom sektore v roku 2005 boli ovplyvnené pozitívnym ekonomickým vývojom. Vzrástol objem spravovaných aktív, menila sa ich štruktúra a zvýšila sa ziskovosť bankového sektora.

Silný ekonomický rast a zlepšenie finančnej situácie v jednotlivých ekonomických sektoroch sa podpísali pod vysoký nárast objemu úverov poskytnutých klientom. Pozitívne trendy sa prejavili na zvýšení poskytnutých úverov takmer vo všetkých sektoroch. Rast bol ovplyvnený najmä úvermi domácnostiam. Významne sa tiež zvyšoval objem úverov podnikovému sektoru a finančným spoločnostiam okrem bánk. V štruktúre bankových aktív tak v decembri 2005 tvorili úvery klientom 38%.

Aj napriek nárastu objemu cenných papierov držaných bankami, ich podiel na aktívach bánk od začiatku roka klesal. Bankový sektor vlastnil predovšetkým štátne cenné papiere. Ich objem sa od začiatku roka ešte mierne zvýšil. Rástol objem hypotekárnych záložných listov, dlhopisov zahraničných bánk a majetkových cenných papierov vo vlastníctve bánk. Naopak klesal objem cenných papierov emitovaných podnikmi a objem štátnych pokladničných poukážok.

V roku 2005 pokračoval nárast zdrojov zo zahraničných bánk. Aj napriek ich absolútnemu a relatívnemu nárastu, pre stabilitu sektora je podstatné, že väčšina bánk disponuje dostatočnými domácimi zdrojmi od klientov potrebnými na financovanie rastu úverov. Na rozdiel od bankových sektorov niektorých nových členských štátov Únie, na Slovensku zatiaľ nie je potrebné vo veľkom rozsahu financovať úvery klientom zdrojmi zo zahraničných bánk. Samotné zdroje od klientov sa od začiatku roka zvýšili. Vklady domácností, tvoriace hlavnú časť pasív (najmä veľkých a stredných bánk) a ktoré počas roka klesali, sa vďaka prudkému nárastu v decembri vrátili na januárovú úroveň. Banky s hypotekárnou licenciou pokračovali v získavaní zdrojov emisiami hypotekárnych záložných listov. Zvýšil sa aj objem zdrojov získaných z emisie bankových dlhopisov iných ako sú hypotekárne záložné listy.

Objem prostriedkov, ktoré NBS sterilizovala na svojich účtoch alebo formou emisie pokladničných poukážok NBS do portfólia bánk výrazne vzrástol, najmä v prvej polovici roka 2005. Sterilizačné opatrenia primárne súvisia s intervenciami NBS na devízovom trhu, ktorých cieľom bolo zabrániť nadmernému zhodnocovaniu slovenskej koruny voči euru. Tlak na zhodnocovanie domácej meny bol vyvolaný aj prílevom krátkodobého zahraničného kapitálu, ktorý bol motivovaný očakávaním posilnenia slovenskej koruny a úrokovým diferenciaciou medzi sadzbami na zahraničných medzibankových trhoch a úrokovou sadzbou, ktorou NBS úročí sterilizované prostriedky. Nezanedbateľnú časť sterilizovaného objemu tvorili prostriedky Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity (ARDAL). Priemerný podiel aktív bánk investovaných do NBS na celkových aktívach bankového sektora bol v roku 2005 na úrovni

31,6% a úrokové výnosy od NBS tvorili 22% z celkového objemu úrokových výnosov bankového sektora.

Čistý zisk bankového sektora dosiahol na konci roka 2005 hodnotu 13,9 mld., čo predstavuje medziročný nárast o 13%. Pokles čistých úrokových príjmov bol kompenzovaný neúrokovými príjmami, najmä zvýšením čistých príjmov z poplatkov a z obchodovania s finančnými nástrojmi. Vzrástol význam sektora domácností pre ziskovosť bankového sektora: zatiaľ čo čistá úroková marža v sektore podnikov, finančných spoločností aj medzibankových operácií medziročne poklesla, v sektore retailu¹ sa naopak mierne zvýšila. V niektorých bankách mali veľký vplyv na hodnotu vykázaného zisku aj iné skutočnosti, napr. čistá tvorba rezerv alebo opravných položiek v decembri 2005.

Banky v roku 2005 držali dostatočný objem vlastných zdrojov na krytie možných rizík plynúcich z ich podnikania. Úroveň kapitálovej primeranosti v priebehu roka 2005 klesala, čo bolo spôsobené najmä výrazným nárastom úverov na strane aktív a teda rizikovo vážených aktív. Aj napriek klesajúcemu trendu slovenský bankový sektor vykazuje jednu z najvyšších hodnôt ukazovateľa kapitálovej primeranosti spomedzi bankových sektorov EÚ.

Rizikovosť bankového sektora sa v roku 2005 výrazne nezmenila. Nárast ziskovosti a dostatočná úroveň kapitálovej primeranosti vytvárala predpoklad o schopnosti bánk zvládnuť možné riziká.

Najvýznamnejším finančným rizikom, ktorému boli banky vystavené v roku 2005, bolo kreditné riziko. V súvislosti s dynamickým rastom úverov domácnostiam je aktuálna otázka kreditného rizika týchto úverov. Aj napriek rastu zadlženosti domácností, pri pokračujúcom pozitívnom makroekonomickom vývoji je možné očakávať, že domácnosti budú zatiaľ schopné splácať svoje záväzky a z tohto dôvodu nedôjde k významnému zhoršeniu kvality úverových portfólií bánk. Domácnosti generujú dostatočný príjem a držia vysoký objem finančných aktív. Ako riziková sa javí rastúca konkurencia medzi bankami a uvoľňovanie štandardov pri poskytovaní úverov, čo môže viesť k poskytovaniu úverov rizikovejším kategóriám obyvateľstva. Možným rizikom je tiež rastúca úroková citlivosť domácností a najmä ich kapacita zvládnuť nárast úverovej zaťaženia pri zvyšovaní úrokových sadzieb.

Pozitívny makroekonomický vývoj sa prejavil aj na rizikovosti podnikového sektora. Napriek nárastu objemu poskytnutých úverov, ukazovatele zadlženosti podnikového sektora sa výrazne nezmenili. Miera zlyhania podnikových úverov sa vyvíjala v priebehu roka 2005 stabilne. Pozitívny vývoj sa prejavil na lepšej kvalite úverového portfólia podnikov. Otvorenou otázkou ostáva dopad zmien výmenného kurzu na devízové pozície podnikov a ich konkurencieschopnosť a tým aj ich kreditného rizika. Podobne ako pri domácnostiach, aj pri podnikoch rastúci trend poskytovania úverov a konkurencia medzi bankami môže viesť k podhodnoteniu kreditného rizika podnikových klientov.

Veľká časť bankových aktív je umiestnená v bezrizikových investíciách, v NBS a štátnych dlhopisoch. V roku 2005 sa však mierne zvýšila držba rizikovejších cenných papierov. Tento trend bude pravdepodobne pokračovať aj v nasledujúcich rokoch vzhľadom na znižujúce sa úrokové marže bánk.

Priame vystavenie sa bankového sektora trhovým rizikám bolo na nízkej úrovni.

Devízové riziko bankového sektora, merané pomocou otvorených devízových pozícií bánk, bolo v roku 2005 na zanedbateľnej úrovni. Položka, ktorá najvýraznejšie ovplyvňovala devízovú pozíciu bánk, zdroje od zahraničných bánk, sa buď prejavila na raste devízových úverov, alebo krátko otvorená devízová súvahová pozícia, ktorú vytvárala, bola zaistovaná podsúvahovými derivátovými operáciami. Na náraste zdrojov od zahraničných bánk sa podieľali najmä pobočky zahraničných bánk. Otvorená devízová pozícia bola vo viacerých bankách vytváraná najmä devízovými pozíciami z pohľadávok a záväzkov zo záruk a záväzkov z budúcich úverov.

¹ Retail - sektor domácností, živnostníkov a neziskových organizácií slúžiacich domácnostiam

Podobne aj úrokové riziko, hodnotené pomocou otvorených úrokových pozícií bolo na nízkej úrovni. Banky mali väčšinou uzatvorené úrokové pozície, čo zmiernovalo nepriaznivé dopady pri zmenách úrokových sadzieb.

Riziko likvidity v bankovom sektore bolo v roku 2005 ovplyvňované najmä zmenou časovej štruktúry aktív a pasív. Vo väčšine bánk sa zvyšoval celkový objem netermínovaných vkladov a ich podiel na vkladoch. Na druhej strane, dôsledkom konkurencie, pokračoval trend poskytovania dlhodobých úverov domácnostiam (väčšinou na bývanie) a čiastočne sa predlžovala aj splatnosť úverov podnikom a SME. Podiel pohľadávok voči klientom na celkových aktívach počas roka 2005 stúpol z 34% na 38% a čiastočne nahradil likvidnejšie štátne dlhopisy, ktorých podiel na aktívach klesol zo 16% na 14%. Objem prostriedkov na medzibankovom trhu, ktorý vo väčšine krajín EÚ tvorí likvidný „vankúš“, tvoril len 2% až 5% celkových aktív. Väčšina krátkodobých prostriedkov bola bankami uložená do sterilizačných repo tendrov v NBS alebo použitá na nákup pokladničných poukázok NBS, pričom veľkú časť sterilizovaného objemu tvorili krátkodobé vklady zahraničných bánk.

Bankový sektor vykazoval pomerne vysokú stabilitu aj pri simuláciách dopadov extrémnych zmien ale stále možných na postavenie bánk. Banky boli najviac zraniteľné pri scenároch s vysokým znehodnotením ich úverového portfólia. Menšiu zraniteľnosť vykazovali pri extrémnych zmenách trhových faktorov.

Najdôležitejší sledovaný ukazovateľ v poistnom sektore – predpísané poistné – vzrástol v roku 2005 o 7,5% a dosiahol hodnotu 52 mld. Ide o najnižší rast v sledovanej histórii od roku 1993. Spomalenie rastu bolo spôsobené prudkým znížením rastu neživotného poistenia na 3,4%. Rast životného poistenia sa naopak zrýchlil na 13,6% a priaznivo naň pôsobilo daňové zvýhodnenie zavedené od roku 2005. Napriek tomu neživotné poistenie stále dominuje slovenskému poistnému trhu s 58% podielom na celkovom predpísanom poistnom. Na poistných trhoch vyspelých európskych ekonomík má naopak prevahu životné poistenie. V štruktúre neživotného poistenia sa prejavuje veľká dominancia poistenia áut, keď povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel a havarijné poistenie spolu tvoria až 68% predpísaného poistného v neživotnom poistení.

Na poistnom trhu stále prebieha konsolidácia, v minulom roku sa však prejavovala len presunmi poistných kmeňov medzi poisťovňami, nie zlučovaním poisťovní. Došlo k ďalšiemu zníženiu podielu poisťovne Allianz na trhu, keď jej predpísané poistné dosiahlo 36,5% trhu. V roku 1995 bol pritom jej podiel až 81%.

Náklady na poistné plnenia sa znížili (prvý krát v sledovanej histórii od roku 1996) o 1,4% na hodnotu 17 mld. Rástli síce v životnom poistení, ale klesli až o 9% v neživotnom poistení. Pokles škodovosti pri súčasnom (hoci relatívne miernom) raste predpísaného poistného sa priaznivo prejavil na tvorbe zisku poisťovní, ktorý medziročne vzrástol o 42% a dosiahol hodnotu 3,1 mld.

Technické rezervy poisťovní dosiahli k 31.12.2005 hodnotu 84 mld. pri medziročnom raste 15%. V ich umiestnení nenastali podstatné zmeny. Technické rezervy sú stále umiestnené do nízko rizikových aktív. 51% je umiestnených v dlhopisoch SR a iných štátov EÚ, NBS a iných centrálnych bánk, dlhopisov garantovaných vládou SR, dlhopisov EIB, EBOR a MBOR. Ďalších 39% je investovaných do kótovaných dlhopisov alebo sú uložené na termínovaných účtoch bánk.

Vďaka zjednodušeniu povoľovacieho procesu po vstupe SR do EÚ významne narástol v roku 2005 počet zahraničných subjektov vykonávajúcich činnosť obchodníka s cennými papiermi a podnikajúcich na Slovensku v rámci systému jednotného európskeho povolenia. Obchody pre klientov však aj naďalej vykonávali skoro výlučne banky, pričom ich objem mal počas roku klesajúci trend. Najviac sa obcho-

dovali forwardy a nástroje peňažného trhu. Mierne klesol aj objem spravovaného majetku. Kapitálová primeranosť slovenských obchodníkov s cennými papiermi spĺňala predpísanú minimálnu úroveň s dostatočnou rezervou.

V sektore kolektívneho investovania vzrástla čistá hodnota majetku spravovaného v otvorených podielových fondoch počas roka 2005 až o 78%, pričom nastali aj zmeny v jej štruktúre. Investori svoje nové prostriedky postupne začali vkladať do rizikovejších fondov. Kým v roku 2004 boli najpredávanejšími peňažné fondy, v roku 2005 to boli najprv dlhopisové a ku koncu roka už akciové a fondy fondov. Vysoké výnosy na zahraničných akciových trhoch pomohli predajom zahraničných podielových fondov. V priebehu roka 2005 ich podiel na trhu vzrástol z 13% na 17%.

Rok 2005 bol aj prvým rokom praktického uplatnenia dôchodkovej reformy. V tomto roku začali správcovské spoločnosti zhromažďovať prvé príspevky na dôchodkové účty a ku koncu roka spravovali už 9 mld. aktív. Všetky správcovské spoločnosti hospodárili so stratou, ktorá bola spôsobená vysokými vstupnými nákladmi a nízkym objemom spravovaných prostriedkov v prvom roku nového dôchodkového systému. Väčšina sporiteľov si zvolila rizikovejšie fondy s vyšším predpokladaným zhodnotením v dlhodobom horizonte.

Box 1 Makroekonomické prostredie

Stabilita finančného sektora bola výrazne podporená makroekonomickým prostredím.

Pozitívne trendy v slovenskej ekonomike pokračovali aj v roku 2005, čo vytváralo priaznivé podmienky aj pre finančný sektor. Rast ekonomiky v stálych cenách v roku 2005 dosiahol úroveň 6,1%, vďaka čomu rast HDP na Slovensku predbehol svojou dynamikou viaceré okolité krajiny. Dynamika HDP bola ovplyvnená vývojom domáceho dopytu, v rámci ktorého rástla najmä tvorba hrubého fixného kapitálu.

Z pohľadu domácností začala rásť zamestnanosť a pokračoval rast príjmov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne vzrástli reálne mzdy. Pozitívne sa vyvíjalo aj vnímanie ekonomiky spotrebiteľmi, čo sa spolu s priaznivým makroekonomickým vývojom a širokou ponukou úverových bankových služieb prejavilo v raste dynamiky úverov. Pozitívne trendy boli zaznamenané aj v podnikovom sektore, kde sa zvyšovala ziskovosť.

Národná banka Slovenska v roku 2005 znížila úrokové sadzby od 1. marca. Na konci roka 2005 však už prevládali očakávania ich zvyšovania. S výnimkou posledného štvrťroka 2005 klesali aj dlhodobé úrokové sadzby.

V priebehu roka 2005 domáca mena vykazovala volatilný vývoj voči EUR a oslabilu voči USD a CZK. V novembri 2005 vstúpila SR do ERM II.

Pozitívne sa vyvíjalo aj globálne ekonomické prostredie. Rastúcu výkonnosť zaznamenala ekonomika USA a ázijských štátov, zatiaľ čo ekonomický rast v štátoch eurozóny bol nižší.

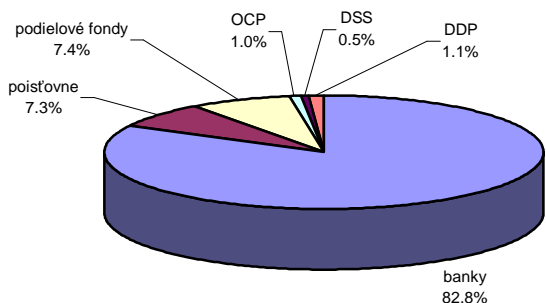
Pokračoval negatívny dopad rastu cien ropy, čo zvýšilo pochybnosti o budúcom globálnom ekonomickom vývoji. Trhy boli ovplyvnené nízkymi úrokovými sadzbami a vysokou likviditou.

Základné charakteristiky slovenského finančného sektora v roku 2005

Vývoj finančného sektora SR

Slovenský finančný sektor v roku 2005 tvorili banky, poisťovne, správcovské spoločnosti (kolektívne investovanie), dôchodkové správcovské spoločnosti a obchodníci s cennými papiermi (ďalej OCP). V roku 2005 inštitúcie finančného trhu spravovali majetok v objeme 1 697,3 mld. Medziročne finančný sektor narástol o 23%.

Graf 1 Podiely finančných inštitúcií na aktívach a spravovanom majetku finančného sektora v roku 2005

- zdroj: NBS
- podiel je hodnotený pri bankách a poisťovniach prostredníctvom čistých aktív a pri ostatných sektoroch hodnotou spravovaného majetku
- OCP - obchodníci s cennými papiermi okrem bánk
- DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti
- DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti

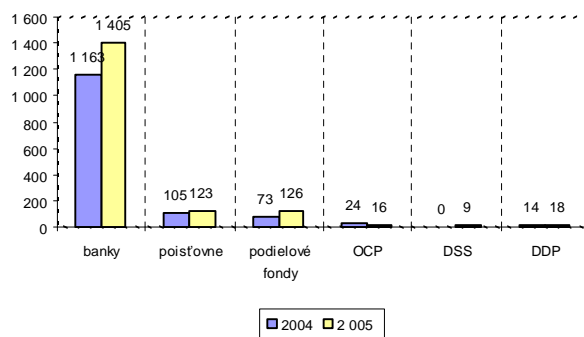
Dominantné postavenie mal v rámci slovenského finančného trhu v roku 2005 bankový sektor. Banky k decembru 2005 držali aktíva vo výške 1 404 mld., čo tvorilo 83% z aktív a spravovaného majetku finančného sektora (graf 1). Významné postavenie bankového sektora je dané historickým vývojom, keď banky vystupovali ako hlavný finančný sprostredkovateľ. Tento model, založený na dominantnom postavení bankového sektora, je typický pre väčšinu európskych ekonomík².

Bankový sektor zároveň zaznamenal najvyšší objemový medziročný prírastok aktív. Napriek tomu podiel bánk na aktívach finančného sektora mierne poklesol (v roku 2004 bol podiel na úrovni 85%).

Poisťovne boli druhou najvýznamnejšou zložkou finančného sektora s podielom 7,3% na aktívach a spravovanom majetku finančného sektora. Objem aktív poisťovní sa medziročne zvýšil o 17%.

V posledných rokoch vzrástol význam kolektívneho investovania prostredníctvom podielových fondov. Kým v roku 2004 bol ich podiel na finančnom sektore 5,3%, v roku 2005 to bolo 7,4%. Tento rast súvisí najmä s nízkymi úrokovými sadzbami na finančných trhoch a snahou klientov o vyššie zúčinenie voľných prostriedkov prostredníctvom rizikovejších investícií.

Graf 2 Vývoj objemu spravovaného majetku finančnými inštitúciami

- zdroj: NBS
- údaje vyjadrujú hodnoty čistých aktív jednotlivých sektorov v mld. Sk
- OCP - obchodníci s cennými papiermi okrem bánk
- DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti
- DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti

² V USA naopak dominuje priame finančné sprostredkovanie, keď klienti získavajú zdroje alebo investujú prebytočné prostriedky priamo na finančných trhoch.

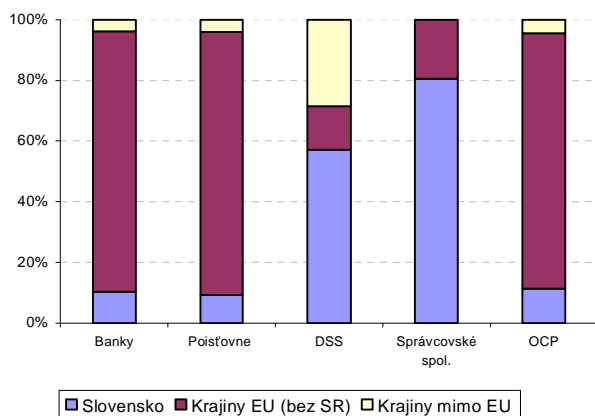
Pomerne malý podiel spravovaného majetku majú obchodníci s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami. Ich podiel medziročne klesol aj napriek miernemu rastu objemu spravovaného majetku.

Majetok spravovaný dôchodkovými správcovskými spoločnosťami mal najmenší podiel na slovenskom finančnom sektore, keďže ide o nový typ podnikania. Dynamika rastu je vysoká a v najbližších rokoch môžeme očakávať zvýšenie ich podielu. V roku 2005 tvorili necelé percento z objemu spravovaného majetku.

Vlastnícka štruktúra finančného sektora

Inštitúcie slovenského finančného sektora sú vo veľkej miere vlastnené zahraničnými inštitúciami, prevažne zo štátov EÚ.

Graf 3 Podiel zahraničných a domácich investorov na základnom imaní finančných inštitúcií v roku 2005

- zdroj: NBS
- podiel zahraničných vlastníkov hovorí o podiele prvého vlastníka
- údaje za poisťovne sú za rok 2004

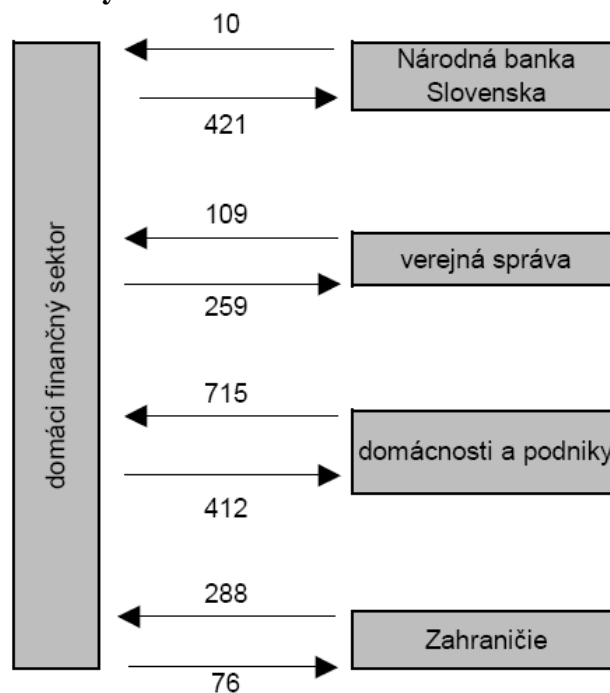
Slovenský kapitál má všeobecne nízky podiel na vlastných zdrojoch finančného sektora. Významný podiel má iba v správčovských spoločnostiach a v dôchodkových správčovských spoločnostiach. V konečnom dôsledku však podiel slovenského kapitálu v týchto spoločnostiach je nízky, keďže náš pohľad na vlastnícku štruktúru je cez prvého vlastníka. Pričom prvými vlastníkmi

sú vo viacerých prípadoch práve domáce inštitúcie, ktorých vlastníkmi je zahraničný kapitál.

Finančné sprostredkovanie

Keďže hlavnou funkciou finančného sektora je finančné sprostredkovanie medzi subjektmi disponujúcimi voľnými zdrojmi a tými, ktoré kapitál potrebujú, zachytenie takýchto vzťahov vypovedá o charaktere príslušného finančného sektora (tabuľka 1).

Schéma 1 Vzťahy finančného sektora a ostatných sektorov v decembri 2005

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

Finančný sektor získaval zdroje najmä od subjektov reálnej ekonomiky. Na konci roka 2005 bol stav vkladov sektora domácností, podnikov a verejnej správy vo finančnom sektore na úrovni 857 mld. Väčšina z tohto objemu (704 mld.) bola umiestnená v bankách. Z finančného sektora do reálnej ekonomiky bolo umiestnených približne 466 mld. Financovanie jednotlivých sektorov reálnej ekonomiky bolo výlučne vykonávané prostredníctvom bánk.

Veľký význam pre finančný sektor mali obchody s NBS. V roku 2005 bol priemerný vklad domácich bánk do NBS na úrovni 421 mld. Financovanie subjektov finančného sektora prostredníctvom NBS bolo minimálne.

Vo vzťahu k zahraničným finančným subjektom dominoval príliv zdrojov zo zahraničných bánk prostredníctvom domácich bánk (priemer za rok 2005 bol 270 mld.). Opačným smerom boli poskytnuté najmä úvery z domácich bánk zahraničným bankám (v priemere 39 mld.).

Hlavné ekonomické subjekty, (domácnosti, podniky aj verejná správa) držia podstatnú časť svojich finančných aktív v bankách, ktoré sú zároveň ich hlavnými veriteľmi. Banky tvoria teda vďaka možnosti prijímania vkladov

a poskytovania úverov hlavné prepojenie medzi reálnou ekonomikou a finančným sektorom. Táto exkluzívna funkcia bánk sa odzrkadľuje aj na ich podiele na celkovom objem spravovaného majetku inštitúciami finančného trhu (grafy 1 a 2).

Do finančného sektora prichádzajú zdroje aj cez podielové fondy, ktorých popularita na Slovensku rástla najmä v posledných rokoch, predovšetkým v súvislosti s poklesom úrokových mier. Hlavnými podielníkmi vo fondoch sú domácnosti, ktoré tak reagovali na relatívne nízke zhodnocovanie vkladov v bankách. Určitú časť svojich finančných aktív držia domácnosti aj vo forme životného poistenia a dôchodkového sporenia.

Tabuľka 1 Vybrané finančné vzťahy medzi ekonomickými subjektmi, priemer za rok 2005

v mld. SKK	NBS	Domáci finančný sektor					Domáci nefin. sektor			Zahranície			
		Domáce banky	Poistovne	DSS a DDP	Správ. spol.	Ostatné	Domácnosti	Podniky	Verejná správa	Zahr. banky	Zahr. správ. spol.	Zahr. verejná správa a medzinár. inštitúcie	Ostatné
NBS		5				5	0.2	0.1		154		276	71
Domáce banky	421	38	0.04		0	42	142	270	259	39		4	33
Poistovne		31											
DSS		18			1.1								
Správovské spol.													
Ostatné	0.1	20											
Domácnosti	0.5	355	26	26	91								
Podniky	0.3	216			0.8					22			
Verejná správa	20	108	26		0.7								
Zahraníčné banky	19	270											
Zahr. správ. spol.													
Zahr. verejná správa a medzinár. inštitúcie	1	18											
Ostatné													

neexistuje priamy vzťah

data nie su dostupne

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK
- **riadky:** pohľad na finančné aktíva (úvery, poskytnuté vklady a cenné papiere) investované v inštitúciách v stĺpcoch
- **stĺpce:** pohľad na záväzky (vklady a prijaté úvery) voči inštitúciám v riadkoch
- rozdelenie predpísaného poistného na domácnosti a ostatné protistrany je orientačné
- údaje o vzťahoch finančných inštitúcií okrem bánk a ich vzťahy s nefinančným sektorom sú hodnoty z decembra 2005

Dôležitosť bánk v rámci finančného sektora zdôrazňuje aj fakt, že v nich majú svoje investície aj ostatné inštitúcie finančného trhu vrátane poisťovní a zahraničných bánk. Môžu preto sprostredkovať finančné toky nielen medzi subjektmi

reálnej ekonomiky a finančným sektorom ale aj medzi jednotlivými finančnými inštitúciami navzájom.

Osobitný význam majú vo finančnom systéme poisťovne, ktoré svojou poisťovacou činnosťou

ťou zabezpečujú ekonomickú stabilitu na najnižšej úrovni. Pre domácnosti navyše poskytujú možnosť dlhodobej investície vo forme životného poistenia, ktoré tvorí väčšinu poistného plateného domácnosťami.

Tabuľka 1 ponúka schematický pohľad na finančné aktíva domácností. Okrem typických vkladov v bankách a spomínaného životného poistenia sú významnou položkou podielové fondy. Na základe podielu domácností v domácich fondoch, možno predpokladať ich vysoký podiel aj v zahraničných fondoch. Zatiaľ najmenší objem finančných aktív domácností je koncentrovaný v dôchodkovom sporení, avšak s postupným

uplatňovaním dôchodkovej reformy jeho význam výrazne vzrastie.

Tabuľka 1 znázorňuje aj polia pre ktoré platí, že finančný vzťah medzi subjektmi jestvuje, ale dáta o ňom nie sú dostupné. Typickým príkladom je aktivita zahraničných bánk a zahraničných správcofských spoločností. Možno úspešne predpokladať, že určité prepojenie existuje, avšak podrobné dáta nie sú dostupné.

Vzťahy medzi domácnosťami, podnikmi a verejnou správou nie sú predmetom analýzy finančného sektora, a preto v pravej dolnej časti tabuľky údaje takisto chýbajú.

1 Bankový sektor

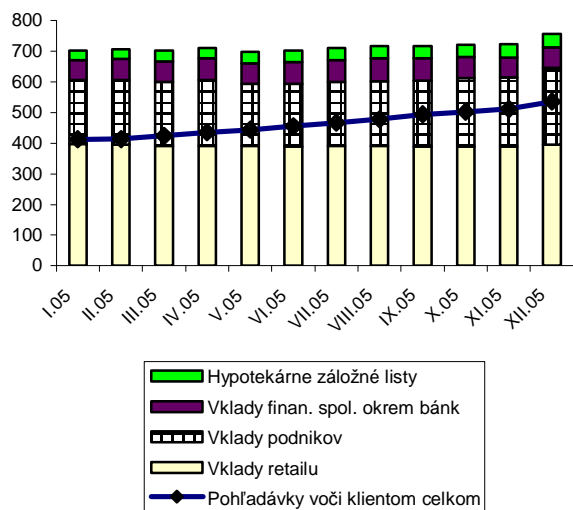
Hlavné zmeny a trendy v pasívach

Napriek tomu, že podiel zdrojov zo zahraničných bánk na celkových pasívach počas roka stúpol zo 14% na 22% (302 mld.), pre analýzu pasív je podstatné, že väčšina bánk disponuje dostatočnými domácimi zdrojmi od klientov potrebnými na financovanie rastu úverov. Na rozdiel od bankových sektorov niektorých nových členských štátov Únie, na Slovensku zatiaľ nie je potrebné vo veľkom rozsahu financovať úvery klientom zdrojmi zo zahraničných bánk.

Podiel zdrojov od klientov na celkových pasívach síce klesol zo 66% na 60%, ich objem však rástol (zo 795 na 842 mld.), najmä vďaka vkladom podnikov a nerezidentov. Vklady domácností, tvoriace hlavnú časť pasív (najmä veľkých a stredných bánk), sa vďaka prudkému nárastu v decembri vrátili na januárovú úroveň. Nie je teda možné jednoznačne potvrdiť trend presúvania vkladov domácností z bánk do iných finančných inštitúcií.

Banky s hypotekárnou licenciou pokračovali s emisiou hypotekárnych záložných listov. V roku 2005 bol emitovaný menší objem ako v roku 2004 (12,6 mld. oproti 14,9 mld.), krivka vývoja objemu HZL bola od druhej polovice 2005 skôr konkávna. Štyri banky emitovali aj iné dlhopisy ako HZL.

Graf 4 Vklady klientov a financovanie úverov

- zdroj: NBS
- sumy sú v mld. SKK
- graf neobsahuje vklady verejnej správy, keďže väčšinu z nich tvorí ARDAL

Aj pri veľmi obozretnom prístupe (odrátenie cca 80 mld. krátkodobých vkladov ARDALu a súčtu všetkých pohľadávok voči klientom) je bankový sektor ako celok schopný zabezpečiť bankovú činnosť z domácich zdrojov. Banky využívajú devízové zdroje zo zahraničných bánk

skôr na zatvorenie pozície pri poskytovaní devízových úverov podnikom, nefinancujú nimi nedostatok vkladov ako je to napríklad v pobaltských krajinách (box 2).

Zdroje od klientov

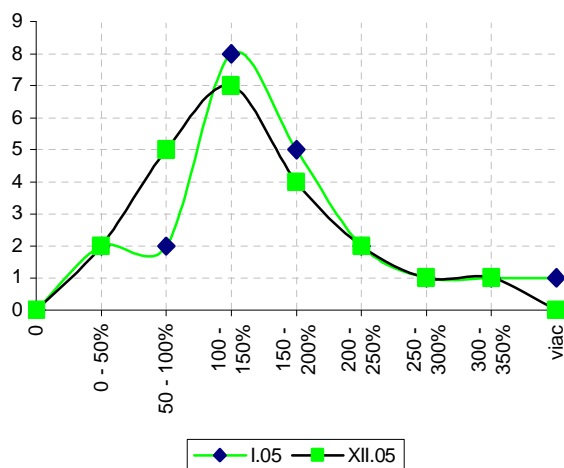
Záväzky voči klientom tvorili aj v roku 2005 hlavnú časť pasív bankového sektora. Napriek tomu že počas roka rástli, ich podiel na celkových pasívach klesol zo 66% na 60%.³ Prejavilo sa to aj na poklese váženého priemeru ukazovateľa *deposits-to-loans*⁴, od začiatku roka klesol zo 170% na 143%. Jeho hodnota zatiaľ svedčí o dostatku domácich klientskych zdrojov potrebných na financovanie ďalšieho rastu úverov a zatiaľ nehrozí závislosť na zdrojoch zo zahraničia.

Hodnota *deposits-to-loans* sa medziročne znížila v 16-tich bankách.

³ Tento trend pokračuje už od roku 2004, ktorého začiatkom bol tento podiel viac ako 70%.

⁴ Ukazovateľ *deposits-to-loans* je definovaný ako pomer súčtu vkladov (retail, podniky, finančné spol., verejná správa okrem ARDALu) a emitovaných dlhopisov k úverom (retail, podniky, finančné spol. a verejná správa).

Graf 5 Distribúcia deposits-to-loans v sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je počet bánk

Vklady retailu

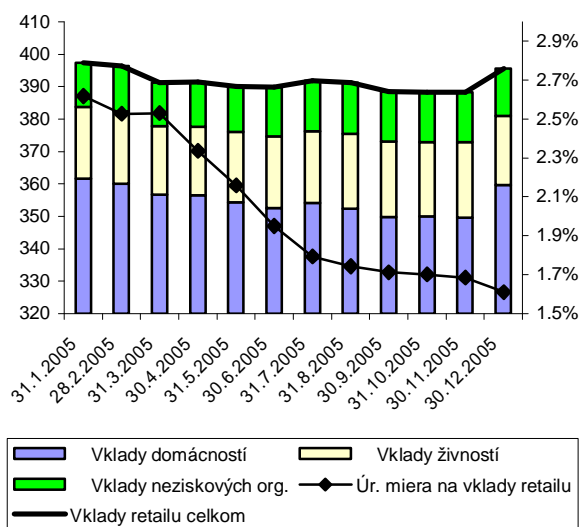
Počas roka 2005 pokračoval trend poklesu termínovaných a úsporných vkladov (najmä v cudzej mene) rast netermínovaných vkladov. Na rozdiel od minulých analýz už nemôžeme konštatovať kontinuálny pokles vkladov retailu, keďže v decembri vzrástli o 10 mld. na 396 mld. (v januári bola hodnota 397 mld.). Zmena nastala na termínovaných účtoch, ktoré na rozdiel od posledných 11 mesiacov, v decembri mierne vzrástli. V kombinácii s dlhodobým rastom bežných účtov, ktoré dovtedy len zmiernovali pokles termínovaných vkladov, nastalo výrazné zvýšenie celkových vkladov retailu.

Treba tiež spomenúť, že to spôsobili výlučne vklady domácností, ktoré ku koncu roka vzrástli vo všetkých veľkých a stredných bankách a vzhľadom na štátnu prémie samozrejme aj v stavebných sporiteľniach.

Tento jav je jednoznačne sezónny v stavebných sporiteľniach, nie však v ostatných bankách. V rovnakom období roku 2004 tieto vklady v bankách skôr stagnovali, alebo klesali. Interpretácia takéhoto rastu vkladov v bankách nie je možná ani pomocou úrokových mier, nesúvisí ani s rastom úverov (tie rástli skôr lineárne) ktoré by sa mohli prejaviť ako zostatky na účtoch pripra-

vené na čerpanie. Okrem toho tiež rástli investície domácností do podielových fondov, nešlo teda o presúvanie prostriedkov do bánk. Jediným, ale nie úplným, vysvetlením je mierny pokles vkladov domácností do podielových fondov peňažného trhu.

Graf 6 Štruktúra vkladov retailu

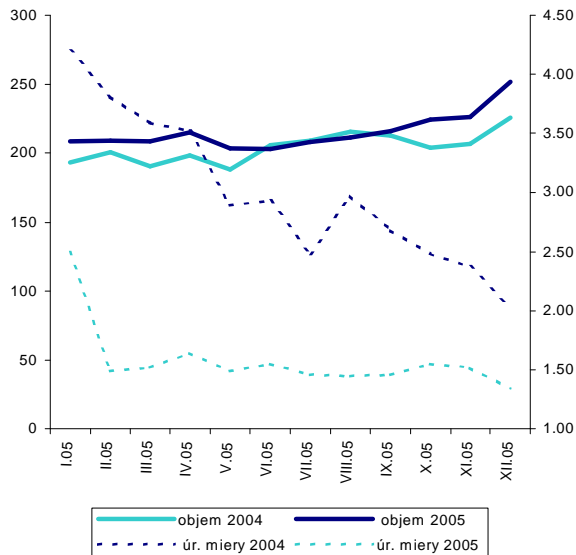
- zdroj: NBS
- sumy sú v mld. SKK
- ľavá zvislá os nezačína na hodnote 0, ale 320 mld. SKK; vyjadruje objem vkladov
- pravá zvislá os vyjadruje priemernú úrokovú mieru v percentách

Prostriedky nefinančných spoločností

Zostatky na vkladových účtoch nefinančných spoločností v roku 2005 mierne rástli a naďalej ostali druhou najvýznamnejšou položkou vkladov klientov.

Ich vývoj naznačuje určitú sezónnosť – v decembri je objem vkladov podnikov najvyšší. V rokoch 2004 a 2005 bola decembrová hodnota o 18% respektíve 11% vyššia ako bola priemerná hodnota za ostatných 11 mesiacov. Nárast vkladov podnikov nastal vo väčšej miere na netermínovaných korunových vkladoch.

Graf 7 Vývoj objemu vkladov a ich úrokových mier

- zdroj: NBS
- sumy sú v mld. SKK
- ľavá zvislá os vyjadruje objem vkladov v mld.
- pravá zvislá os vyjadruje priemernú úrokovú mieru v percentách

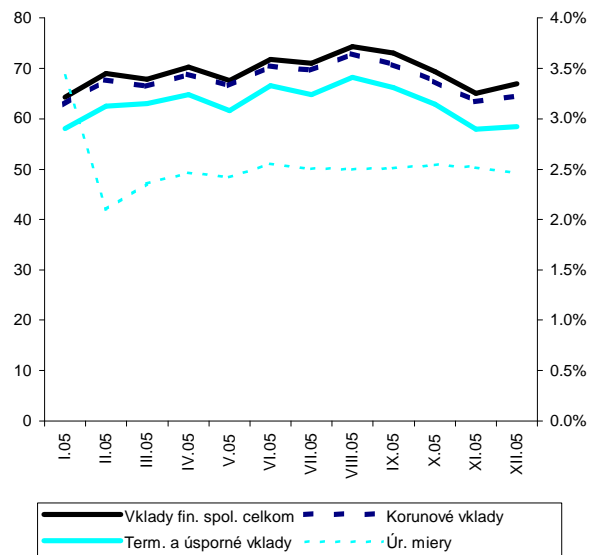
Porovnanie s vývojom v roku 2004 naznačuje slabú súvislosť medzi objemom podnikových vkladov a vývojom úrokových mier. Ich vplyv spochybňuje aj nárast devízových vkladov.

Zvýšenie objemov vkladov domácností a podnikov na konci roka (spolu z 576 mld. v novembri na 611 mld. v decembri) sa javí ako dôsledok celkového zvýšenia likvidity v reálnej ekonomike.

Vklady finančných spoločností okrem bánk

Vklady finančných spoločností majú odlišný charakter v porovnaní s vkladmi podnikov. Väčšina prostriedkov finančných spoločností je uložená na termínovaných a úsporných vkladoch a takmer všetky sú denominované v slovenskej korune (graf 8).

Graf 8 Štruktúra vkladov finančných spoločností a úrokové miery

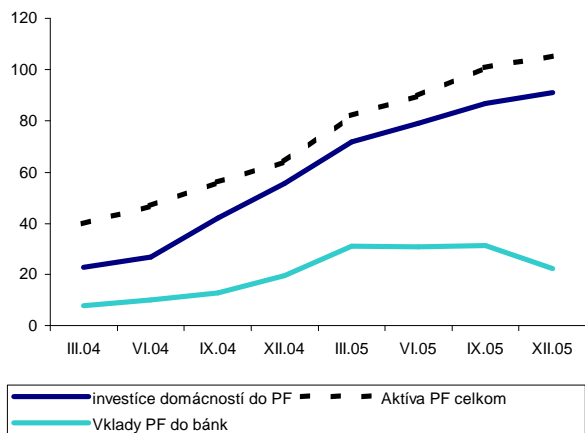

- zdroj: NBS
- sumy sú v mld. SKK.
- ľavá zvislá os vyjadruje objem vkladov
- pravá zvislá os vyjadruje priemernú úrokovú mieru v percentách

Prostriedky, ktoré ostatné finančné spoločnosti vkladali do bánk boli až do marca 2005 najrýchlejšie rastúcou položkou pasív. Od začiatku roka 2004 do júna 2005 sa zvýšili z 37,8 mld. na 71,7 mld. Na tomto trende sa značnou mierou podieľali podielové fondy, zatiaľ čo vklady poisťovní a penzijných fondov (tvoriace polovicu vkladov finančných spoločností) a ostatných finančných sprostredkovateľov boli skôr volatilné a nebolo možné konštatovať trendy. V druhej polovici roka 2005 začali vklady podielových fondov mierne klesať. Na grafe 9 môžeme vidieť postupne klesajúci podiel vkladov podielových fondov na ich aktívach a tiež pokles ich objemu.

Ak teda podielové fondy vkladali v minulom roku a v prvej polovici roka 2005 do bánk objemu, ktoré plne kompenzovali pokles vkladov domácností, nebolo to z dôvodu výpadku týchto zdrojov v bankách. Pravdepodobne išlo len o dočasné umiestnenie zdrojov, a nie o financovanie bankovej činnosti.

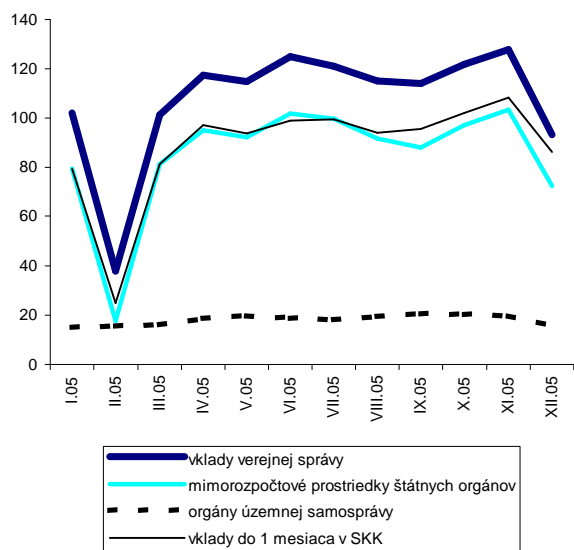
Graf 9 Vklady podielových fondov do báb

- zdroj: NBS
- sumy sú v mld. SKK

Vklady verejnej správy

Graf 10 Štruktúra vkladov verejnej správy

- zdroj: NBS

Po vkladoch domácností a vkladoch podnikov tvoria vklady verejnej správy tretiu najväčšiu položku pasív. Väčšinu, cca 80%, je tvorená mimorozpočtovými prostriedkami štátnych orgánov, ktorých vkladateľom je predovšetkým ARDAL (Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity). Prakticky zhodný objem korunových prostriedkov verejnej správy má zmluvnú splatnosť do 1 mesiaca, čo keďže ich banky priamo umiestňujú do sterili-

začných repo tendrov v NBS. (svedčí o tom aj februárový výpadok zdrojov ARDALu, keď NBS neuskutočnila tender)

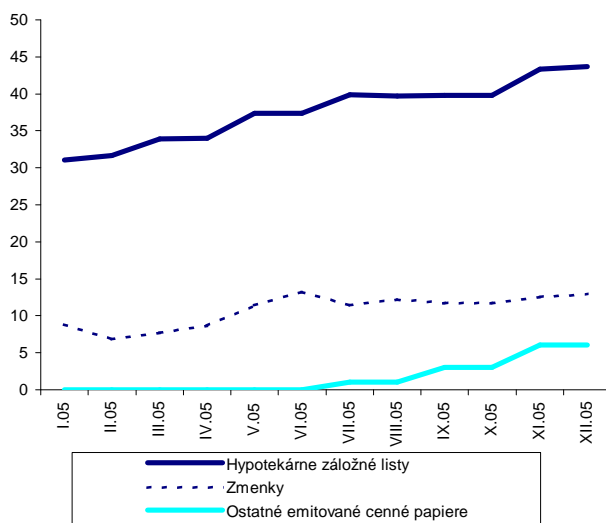
Časť vkladov verejnej správy preto nie možné považovať za stabilný zdroj financovania bankových činností; väčšinu z nich tvorí ARDAL, ktorého správanie je porovnateľné skôr s bankami. Vklady ARDALu sú spravidla umiestňované v sterilizačných repo tendroch NBS.

Vklady nerezidentov

Vo väčšine báb pokračoval v roku 2005 trend rastu vkladov nerezidentov (z 9 mld. na 22,2 mld.). Vo veľkých a stredne veľkých bábkach zatiaľ netvorí viac ako 2% celkových vkladov klientov. Rast vkladov nerezidentov pritom nesúvisel s vývojom priemerných úrokových sadzieb. Podobne ako pri vkladoch zahraničných báb, dôvodom bolo skôr umiestnenie týchto prostriedkov do NBS (úrokový diferenciál) spojené s očakávaním posilnenia slovenskej koruny voči euru.

Zdroje získané z emisií cenných papierov

Graf 11 Cenné papiere emitované bábami

- zdroj: NBS

Až do polovice roka 2005 boli hypotekárne záložné listy (HML) jedinými dlhodobými cen-

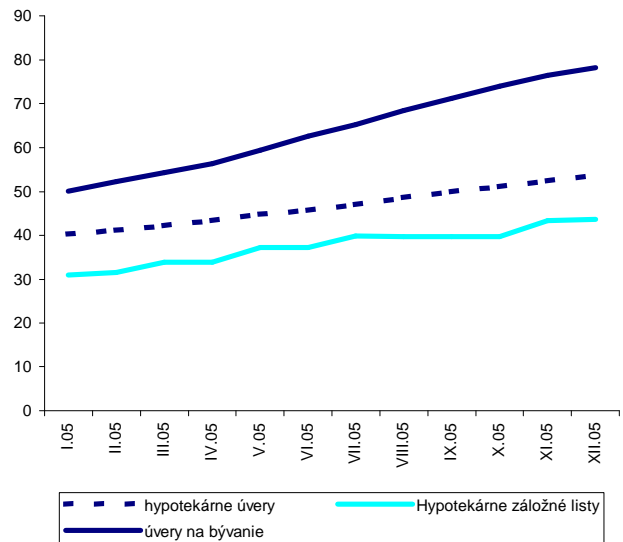
nými papiermi, ktoré banky emitovali. Na konci roka 2005 boli emitované dlhopisy štyrmi bankami.

V sektore pokračovala emisia HZL, na rozdiel od roku 2004 však výraznejšie zaostávala za objemom úverov na bývanie, keďže ich stále väčšiu časť tvoria iné úvery na bývanie ako sú hypotekárne.

Dôvody na poskytovanie iných úverov na bývanie súvisia s ich bezúčelovosťou, prípadne odpadnutím povinnosti emitovať HZL.

Od začiatku roka 2004 do polovice 2005 v bankovom sektore rástol objem emitovaných zmeniek. V druhom polroku 2005 bol tento objem na úrovni 11,6 mld. až 13,2 mld., čo tvorilo menej ako 1% celkových pasív

Graf 12 Úvery na bývanie, hypotekárne úvery a hypotekárne záložné listy

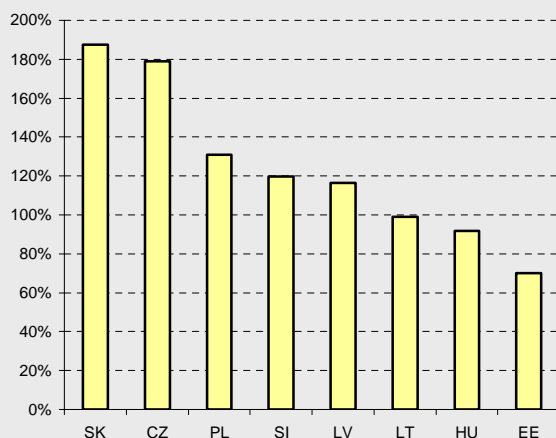

- zdroj: NBS
- graf neobsahuje úvery poskytované stavebnými sporiteľňami

Box 2 Zdroje od klientov a financovanie rastu úverov

Vzhľadom na pomerne veľkú dynamiku rastu úverov domácnostiam sa do pozornosti Medzinárodného menového fondu a národných regulátorov dostala otázka ich financovania.

Graf 13 Deposits-to-loans ratio v roku 2004

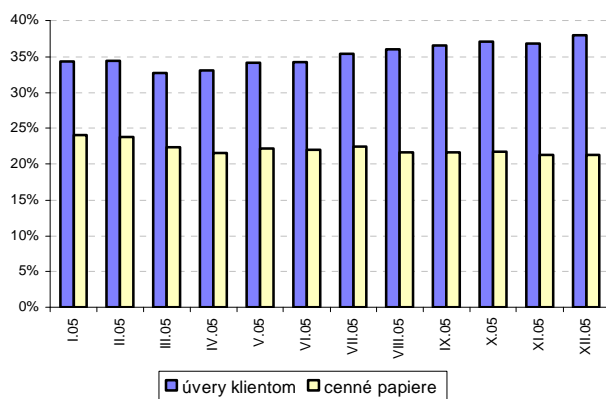
Obavy sa týkali predovšetkým financovania úverovej expanzie zahraničnými zdrojmi vkladateľmi materskými bankami. Takéto financovanie vystavuje bankový sektor vyššiemu riziku likvidity, keďže zdroje z medzibankového trhu sú obyčajne krátkodobé a volatilnejšie. Problémom môže byť aj fakt, že tieto prostriedky sú často denominované v cudzích menách, čo v konečnom dôsledku núti klientov bánk otvárať devízové pozície. Podstatným problémom môže byť celková makroekonomická nestabilita, plynúca z neúmerneho zadlženia klientov banky v porovnaní s ich finančnými aktívami. Dostatok domácich vkladov môže byť znakom vyrovnaného a primeraného úverového zaťaženia klientov bánk.

Hlavné zmeny a trendy v aktívach

Pozitívny ekonomický vývoj a zlepšenie finančnej situácie podnikov a domácností na jednej strane a zvýšená ponuka bánk na druhej strane, sa podpísali pod vysoký nárast objemu úverov poskytnutých klientom. Pozitívne trendy sa prejavili na zvýšení poskytnutých úverov vo všetkých sektoroch. Rast bol ťahaný najmä úvermi domácnostiam. Významne sa zvyšovalo zadlžovanie podnikového sektora a finančných spoločností okrem bánk. V štruktúre bankových aktív tak v decembri 2005 tvorili úvery klientom 38%.

Aj napriek nárastu objemu cenných papierov držaných bankami, ich celkový podiel na aktívach bánk od začiatku roka klesal. Bankový sektor vlastnil predovšetkým štátne cenné papiere. Ich objem sa od začiatku roka ešte mierne zvýšil. Rástol tiež objem hypotekárnych záložných listov, dlhopisov zahraničných bánk a majetkových cenných papierov vo vlastníctve bánk. Naopak klesala držba cenných papierov emitovaných podnikmi a štátne pokladničné poukážky.

Graf 14 Vývoj podielu úverov a cenných papierov na aktívach bánk

- zdroj: NBS
- podiely na hrubých hodnotách aktív

Úvery klientom

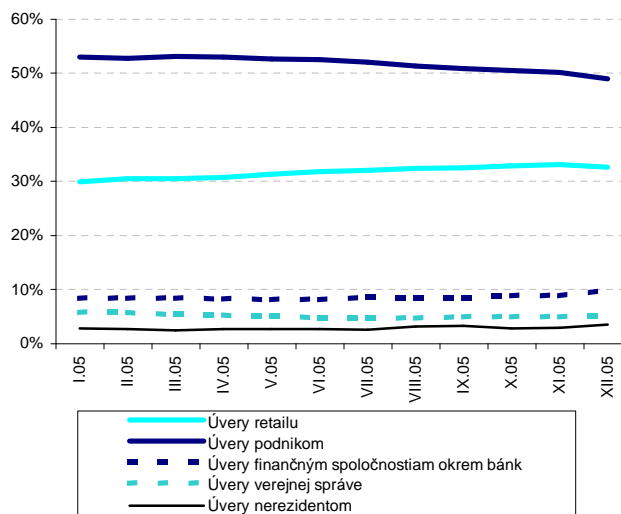
Celkový objem úverov klientom v hrubej hodnote sa od začiatku roka zvýšil o viac ako 27%. Výrazný nárast sa prejavil aj na podiele klientských úverov na celkových hrubých aktívach, keď z januárových 34% stúpol na 38% v decembri 2005.

Ochota bánk financovať klientov, ako aj dopyt klientov po úveroch súvisí s celkovým ekonomickým vývojom, makroekonomickou stabilizáciou, pozitívnymi budúcimi očakávaniami ako aj konkurenčným bankovým prostredím.

Rástol objem úverov voči všetkým hlavným sektorom. Významne narástlo vystavenie bánk voči podnikovému sektoru. Pokračoval rýchly rast úverov retailu a zvyšoval sa objem poskytnutých úverov finančným spoločnostiam okrem bánk a verejnej správe.

V rámci štruktúry úverového portfólia rástol význam retailového sektora, finančných spoločností okrem bánk a nerezidentov.

Graf 15 Úverové portfólio bankového sektora

- zdroj: NBS

Rástli najmä dlhodobé úvery vo forme investičných úverov a úverov na bývanie. Rastový trend

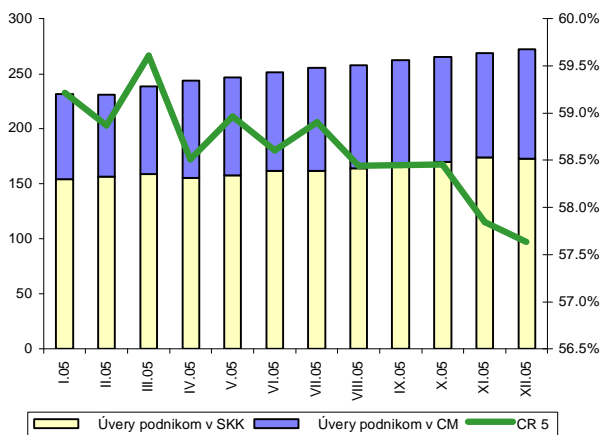
mali aj prevádzkové úvery a prečerpania bežných účtov.

Úvery podnikom

Napriek poklesu podielu úverov podnikom na celkovom objeme úverov, podnikové úvery zostávajú najvýznamnejšou kategóriou v úverovom portfóliu bankového sektora (v decembri 49%). Objem úverov podnikovému sektoru sa aj v roku 2005 zvyšoval. Od januára stav úverov narástol o takmer 18%, pričom rástli korunové (nárast o 12%) aj devízové úvery (nárast o 29%).

Pod rast úverov sa podpísal najmä pozitívny makroekonomický vývoj, zníženie úrokových sadzieb, rastúci dopyt podnikov po úveroch, zlepšenie finančnej situácie podnikov a tiež silná konkurencia medzi bankami v tomto segmente.

Graf 16 Rast a koncentrácia na trhu úverov podnikom

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. SKK
- na pravej osi je podiel piatich najväčších bánk na úveroch podnikom

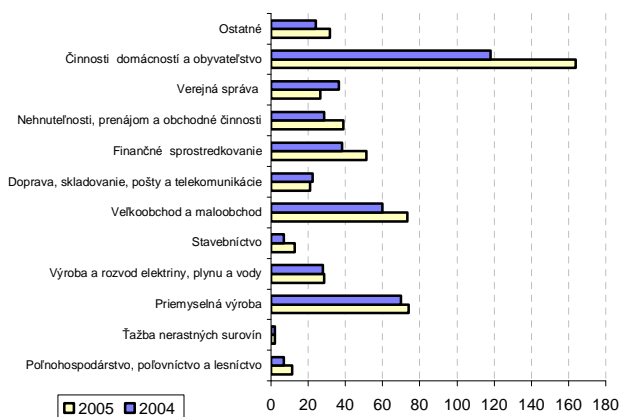
Podniky vo väčšej miere financovali svoje investičné potreby. Objem prevádzkových úverov mal stabilný vývoj. S tým súvisí aj časová štruktúra úverov podnikom, keď rástli najmä dlhodobé úvery.

Od začiatku roka tiež klesal podiel bánk s najväčším podielom na trhu úverov podni-

kom, keď sa postupne presadzovali najmä stredne veľké a malé banky.

Významný podiel devízových podnikových úverov (v decembri 2005 predstavoval podiel devízových úverov podnikom na celkových úveroch podnikom 37%) súvisí najmä s exportnou orientáciou podnikového sektora. Môže však aj súvisieť so zhodnocovaním domácej meny.

Graf 17 Odvetvová štruktúra podnikových úverov

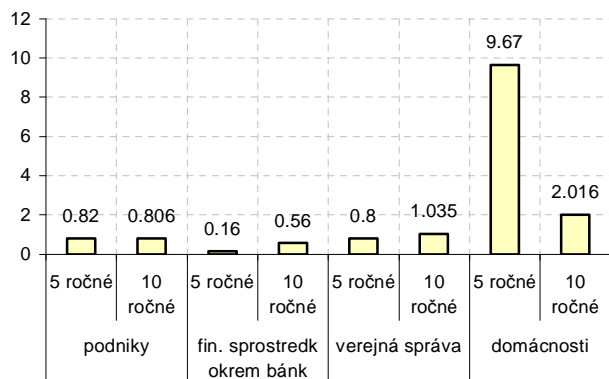

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. SKK
- údaje za rok 2005 sú za november

Odvetvové členenie úverov je na grafe 17. Medziročne došlo k nárastu objemu poskytnutých úverov takmer vo všetkých odvetviach, s výnimkou verejnej správy a dopravy a telekomunikácií. Koncentrácia úverov z hľadiska ich odvetvovej štruktúry meraná Herfindhalovým indexom sa od začiatku roka do novembra 2005 mierne zvýšila z 1452 na 1550.

Relatívne nízke úrokové marže pri podnikových úveroch banky kompenzovali neúrokovými príjmami, najmä vo forme poplatkov.

Graf 18 Úrokové marže z úverov v decembri 2005

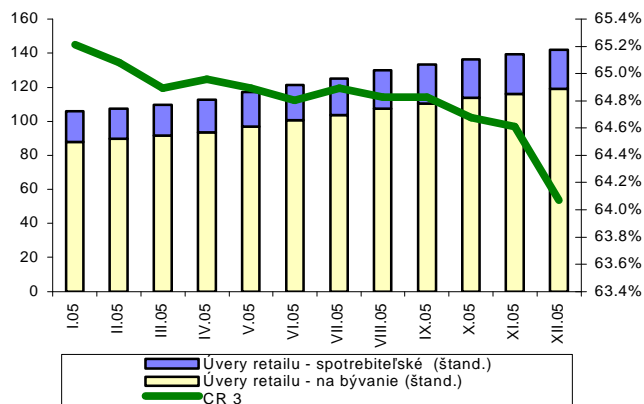
- zdroj: NBS
- hodnoty na ľavej osi sú v percentách a vyjadrujú rozdiel medzi úrokovými sadzbami na novoposkytnuté úvery do 5 resp. nad 5 rokov a výnosmi z 5 ročných resp. 10 ročných štátnych dlhopisov
- hodnoty nad stĺpcami sú v percentách

Úvery retailu

V absolútnom vyjadrení, úvery retailu od začiatku roka 2005 vzrástli vo väčšom objeme ako úvery podnikom (objem úverov retailu vzrástol o takmer 51 mld., zatiaľ čo pri podnikoch o takmer 41 mld.). Prejavilo sa to na rastúcom význame úverov retailu na celkových úveroch, keď v decembri tvorili už takmer 33% z celkových úverov.

Rast úverov retailu bol podporený najmä úvermi na bývanie a v menšej miere spotrebiteľskými úvermi. V rámci úverov na bývanie dominujú hypotekárne úvery, ktoré v decembri tvorili 45% z úverov na bývanie. Výrazne narástol podiel iných úverov na bývanie, tvoriacich už 20% z úverov na bývanie a poklesli stavebné úvery. V niektorých bankách bolo zaznamenané nahradzovanie hypotekárnych úverov inými úvermi na bývanie, pri ktorých banky nie sú nútené emitovať hypotekárne záložné listy, nie sú striktné viazané svojou účelovosťou a maximálnou hodnotou LTV (*loan-to-value ratio*). Rástli aj kreditné karty, hoci ich podiel na celkových úveroch retailu bol nízky (v decembri 1,2%).

Graf 19 Rast a koncentrácia na trhu retailových úverov

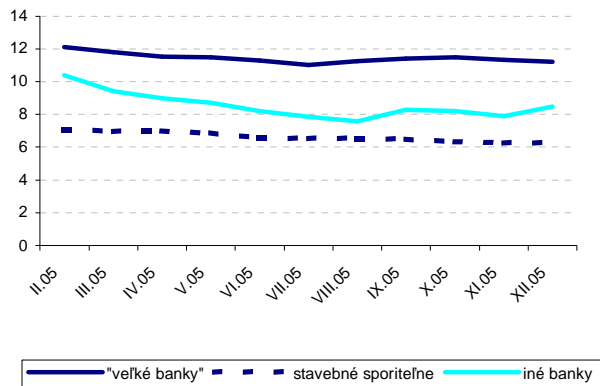
- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. SKK
- na pravej osi je podiel troch najväčších bánk na retailových úveroch

Viac ako 90% z úverov retailu tvorili úvery domácnostiam, ktoré od začiatku roka v bankovom sektore vzrástli o 40%. Dynamika rastu úverov domácnostiam bola od začiatku roka stúpajúca. Kým v januári bol medziročný nárast na úrovni 38%, v decembri to bolo 42%.

Trh úverov domácnostiam je pre banky zaujímavý vyššími úrokovými maržami, najmä pri kratších splatnostiach, neúrokovými príjmami vo forme poplatkov a relatívne nižšou mierou kreditného rizika u hypotekárnych úverov.

Pre trh úverov domácnostiam na Slovensku je typická vysoká koncentrácia, ktorá je ovplyvnená dominanciou veľkých bánk. Aj napriek rastúcej konkurencii zo strany ostatných bánk, ukazovateľ CR 3 klesol len mierne. Situácia na trhu úverov domácnostiam je tak do veľkej miery určovaná správaním najvýznamnejších bánk. Dominantné postavenie týchto bánk sa prejavuje aj na výške úrokových sadzieb, keď najväčšie banky na tomto trhu vykazovali najvyššie úrokové sadzby na novoposkytnuté úvery.

Graf 20 Úrokové sadzby na novoposkytnuté úvery domácnostiam podľa skupín bánk

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú percentách
- úrokové sadzby na novoposkytnuté štandardné úvery

V roku 2005 stúpol podiel devízových úverov poskytnutých domácnostiam. Napriek nárastu bol význam veľmi nízky (v decembri tvorili 1% z úverov domácnostiam).

Na rast úverov domácnostiam v roku 2005 pozitívne vplývali ponukové aj dopytové faktory. Výsledky Dotazníka o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov za december 2005 naznačujú uvoľňovanie úverových štandardov na úvery na bývanie, ako aj na ostatné úvery poskytnuté domácnostiam. K uvoľneniu štandardov pristúpili banky najmä v dôsledku konkurencie zo strany ostatných bánk a pozitívneho makroekonomického vývoja.

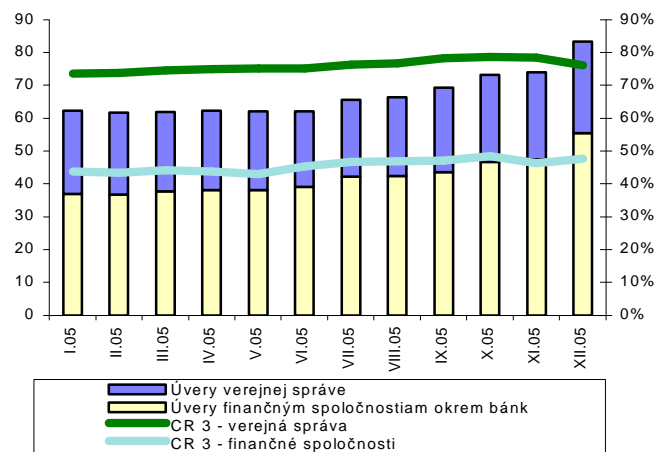
Záujem domácností o úvery bol ovplyvnený najmä pozitívnymi očakávaniami ďalšieho makroekonomického vývoja, rastom príjmov domácností, rastom cien nehnuteľností a zvýšením výdavkov na spotrebu.

V roku 2005 stúplo financovanie živnostníkov a neziskových organizácií slúžiacich domácnostiam. Úvery živnostníkom stúpli od začiatku roka o 22% a tvorili 8% z úverov retailu. Úvery pre organizácie slúžiace domácnostiam narástli o 104%, pričom ich podiel na retailových úveroch bol 1% v decembri 2005.

Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk

Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk narástli v bankovom sektore od začiatku roka o 50%, čím stúpol podiel týchto úverov na celkových úveroch na 10%. Takmer celý objem bol poskytnutý finančným sprostredkovateľom (splátkovým spoločnostiam, leasingovým spoločnostiam a pod.). Výraznejší nárast zaznamenali banky v decembri, keď stúpol dopyt klientov finančných sprostredkovateľov.

Graf 21 Rast a koncentrácia na trhu úverov verejnej správy a finančným spoločnostiam okrem bánk

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. SKK
- na pravej osi je podiel troch najväčších bánk v daných sektoroch

Časť úverov bola poskytnutá dcérskymi spoločnosťami bánk, čo vysvetľuje nízke marže pri týchto úveroch.

Väčšina úverov je v slovenských korunách a má splatnosť do piatich rokov.

Úvery verejnej správy

Objem úverov poskytnutý verejnej správe sa od začiatku roka zvýšil o 10%. Význam úverov verejnej správe na celkovom portfóliu úverov mierne poklesol a v decembri sa pohyboval na úrovni 5%.

Na rozdiel od retailového trhu, pre trh úverov verejnej správy sú typické pomerne nízke úrokové marže.

Úvery nerezidentom

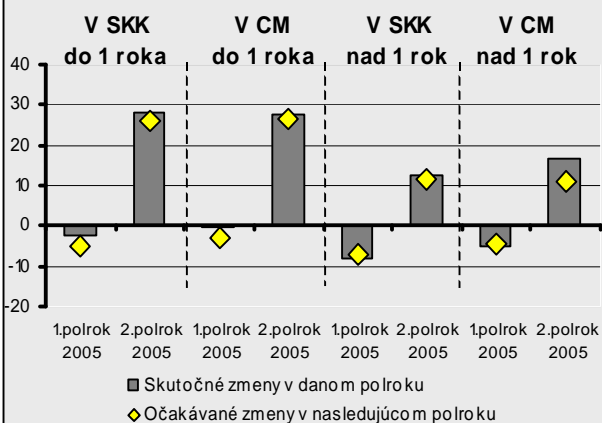
Úvery nerezidentom sa od začiatku roka zvýšili o 48%, čím stúpol ich podiel na celkových úveroch na 3,3%. Koncentrácia v tomto

sektore je nižšia ako pri úveroch iným sektorom (CR 3 49% v decembri 2005).

Box 3 Vývoj na trhu úverov podľa zistení z dotazníka o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov

Dotazník o vývoji na trhu úverov poskytuje pravidelné kvalitatívne informácie o zmenách v úverových štandardoch a iných podmienkach pri poskytovaní úverov podnikom a domácnostiam. Výsledky dotazníka tiež ponúkajú pohľad na zmeny v dopyte po úveroch z pohľadu bánk. Zistenia tak môžu pomôcť pri analýze zmien kreditného cyklu, jeho determinantov a tak prispieť k lepšiemu zhodnoteniu finančnej stability. Údaje v grafoch sú uvedené vo forme tzv. čistého percentuálneho podielu. Napr. čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu, je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Zjednodušene povedané, jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu za prvý polrok 2005. Kladná hodnota znamená zmiernovanie úverových štandardov.

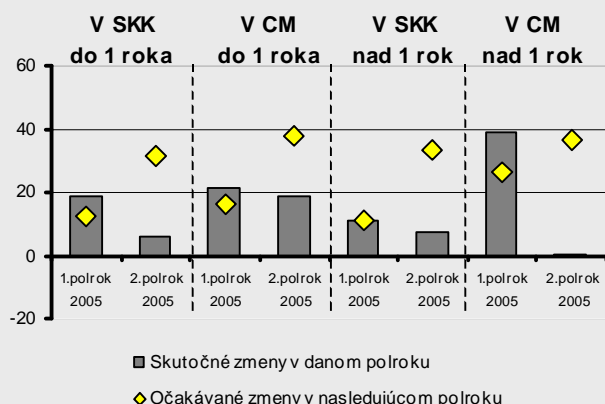
Graf 22 Zmeny úverových štandardov na poskytnuté úvery veľkým podnikom (čistý percentuálny podiel)

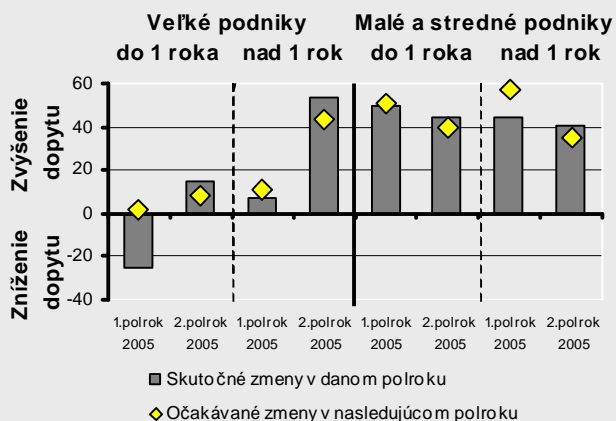
Počas druhého polroku 2005 vzrástol objem čerpaných úverov poskytnutých podnikom. Podľa údajov z dotazníka bol tento nárast, podobne ako v prvom polroku 2005, ovplyvnený vo väčšej miere dopytom po úveroch ako zmiernením úverových štandardov. Zvýšil sa podiel bánk, ktoré zaznamenali nárast dopytu po úveroch veľkým podnikom. Dôvodom nárastu dopytu je najmä financovanie dlhodobých investícií a prevádzkového kapitálu. V rámci zmien v úverových štandardoch bola tendencia skôr k ich zmierneniu, a to – na rozdiel od prvého polroka 2005 – aj pri úveroch veľkým podnikom. Vplyv na zmiernenie úverových štandardov mali hlavne externé faktory – konkurencia a vývoj makroekonomickej situácie. Banky zaznamenali ďalší pokles úrokovej marže aj prijatých poplatkov.

V druhom polroku 2005 banky zaznamenali nárast dopytu pri dlhodobých úveroch veľkým podnikom. Pri malých a stredných podnikoch bol dopyt počas celého roka 2005 približne rovnaký. Najčastejším dôvodom na nárast dopytu podnikov po úveroch bola potreba financovania dlhodobých investícií. Na trhu úverov zároveň vzrástol význam financovania prevádzkového kapitálu. Väčšina stredne veľkých bánk zároveň identifikovala čiastočný vplyv zlepšenia vo finančnej pozícii podnikov a zníženia úrokových sadzieb a poplatkov. Na trhu úverov ako celku sa však javí vplyv tohto faktora na nárast dopytu po úveroch v porovnaní s prvým polrokom 2005 ako menej významný, čo je dôsledkom poklesu jeho významnosti v skupine bánk s veľkým podielom na trhu úverov podnikom.

Graf 23 Zmeny úverových štandardov na SME

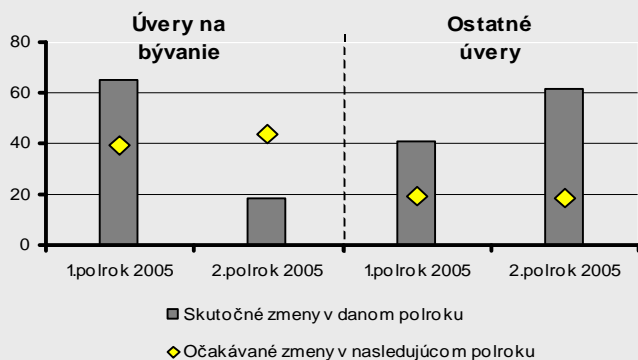

Graf 24 Zmeny v dopyte po úveroch podnikom

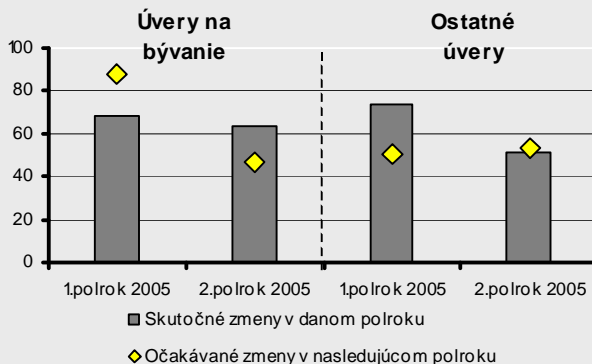

Aj na trhu úverov domácnostiam bol v druhom polroku 2005 významnejší faktor dopytu, najmä z dôvodu pozitívneho vývoja príjmov obyvateľstva a celkovej makroekonomickej situácie. Pokračovalo ďalšie zmiernovanie úverových štandardov, na rozdiel od prvého polroka 2005 bolo však identifikované vo väčšom rozsahu pre ostatné úvery obyvateľstvu (iné ako úvery na bývanie). Zmierňovaním úverových štandardov banky reagovali najmä na konkurenciu zo strany ostatných bánk. Zmierňovanie štandardov sa prejavilo najmä zvýšením decentralizácie rozhodovacích právomocí pri poskytovaní úveru, zrýchľovaním úverového procesu a zmiernením niektorých limitov pri poskytovaní úveru. Banky tiež zaznamenali pokles úrokových marží.

Graf 25 Zmeny úver. štandardov pre obyvateľstvo

Graf 26 Zmeny v dopyte po úveroch obyvateľstvu

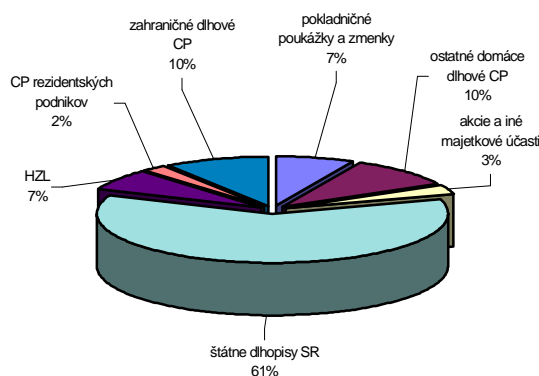
Rovnako ako v prvom polroku 2005, aj v druhom polroku bol relatívne veľký trhový podiel bánk, ktoré v dotazníku uviedli nárast dopytu po úveroch obyvateľstvu (81% pri úveroch na bývanie a 67% pri ostatných úveroch poskytnutých obyvateľstvu). K nárastu dopytu prispeli vyššie príjmy, vyššie výdavky obyvateľstva na spotrebu, pozitívne očakávania ďalšieho makroekonomickeho vývoja a rast cien nehnuteľností.

Investície do cenných papierov

Objem cenných papierov vo vlastníctve bánk v bankovom sektore sa len mierne zvýšil (o 2% od začiatku roka). Minimálny nárast sa preniesol do poklesu významu cenných papierov na aktívach bánk (21% v decembri, 25% v januári 2005).

Banky držali predovšetkým štátne dlhopisy. Okrem nich banky mali vo svojich portfóliách najmä zahraničné dlhové cenné papiere, hypotekárne záložné listy, iné domáce dlhopisy (vydané ústrednou štátnou správou) a pokladničné poukážky.

Graf 27 Štruktúra portfólia cenných papierov vo vlastníctve bankového sektora v decembri 2005

- zdroj: NBS
- HZL – hypotekárne záložné listy, CP – cenné papiere

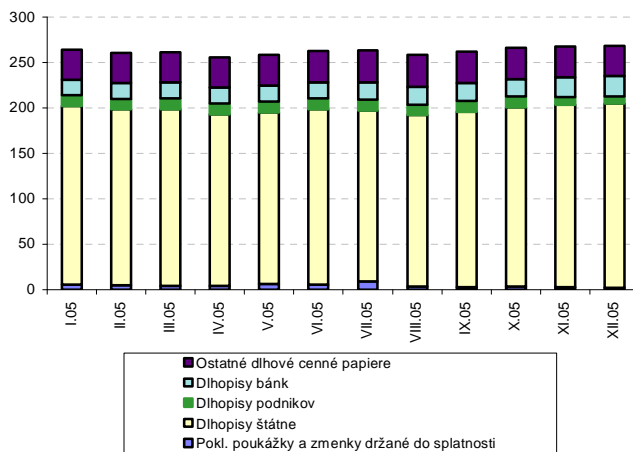
Od začiatku roka v bankovom sektore rástli najmä cenné papiere s nižším kreditným rizikom. Mierne stúpol objem držaných štátnych dlhopisov, zvyšoval sa tiež objem hypotekárnych záložných listov. Na druhej strane poklesol objem rizikovejších cenných papierov, najmä rezidentských a nerezidentských podnikových dlhopisov. V niektorých bankách narástol objem majetkových cenných papierov. V sektore pokračoval pokles držby pokladničných poukážok.

Dlhové cenné papiere

Dominantné postavenie v rámci dlhových cenných papierov majú rezidentské cenné papiere (v decembri tvorili 89% z dlhových cenných papierov).

Zatiaľ čo pri nerezidentských dlhových cenných papieroch prevažujú cenné papiere bánk a ostatných emitentov, pri rezidentských dlhových cenných papieroch dominujú štátne dlhopisy. Ich objem od začiatku roka narástol o 3%.

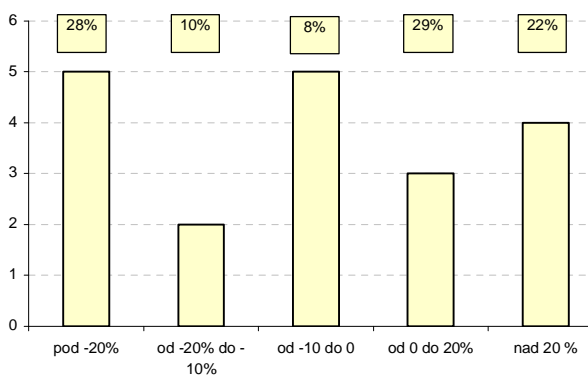
Graf 28 Štruktúra rezidentských dlhových cenných papierov

- zdroj: NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. SKK

V rámci bankového sektora väčšina bánk, merané počtom bánk, skôr znižovala objem držaných štátnych dlhopisov. Na druhej strane z pohľadu podielov bánk na aktívach sektora, väčšia časť bankového sektora zvyšovala držbu štátnych dlhopisov. Z tohto vyplýva, že objem štátnych dlhopisov znižovali skôr menšie banky.

Graf 29 Pokles objemu štátnych dlhopisov v bankách

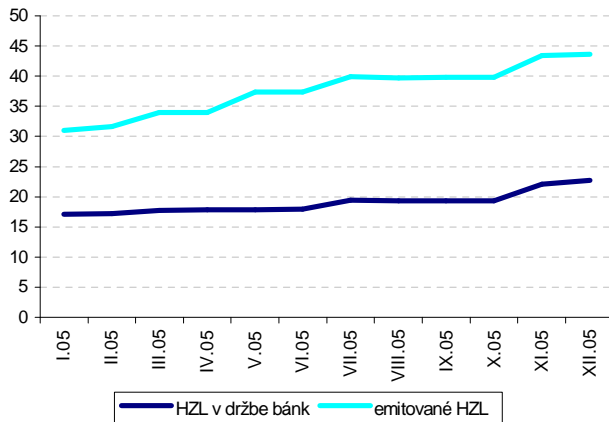

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Výrazne sa zvýšil objem dlhopisov emitovaných bankami, ktoré sú tvorené najmä hypotekárnymi záložnými listami (od začiatku roka o 32%). Tento rast súvisí s nárastom hypotekárnych úverov

a povinnosťou bánk pokrývať poskytovanie týchto úverov emisiami HZL. Skokovitý nárast objemu HZL v niektorých mesiacoch súvisel s ich emisiami v roku 2005.

Graf 30 Emisie a nákup hypotekárnych záložných listov

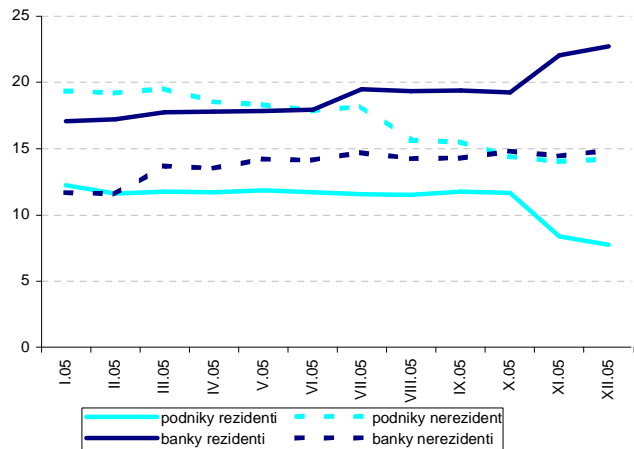
- zdroj: NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. SKK
- HZL – hypotekárne záložné listy

V bankách tiež rástol objem dlhových cenných papierov emitovaných zahraničnými bankami (od začiatku roka o 27%). Stúpil tiež objem sekuritizovaných cenných papierov. Naopak poklesol objem rezidentských aj nerezidentských cenných papierov emitovaných podnikmi. Zahraničné podnikové dlhopisy klesli v sektore o 26%.

Bankový sektor znížil držbu pokladničných poukážok. To súvisí s novou stratégiou Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity (ARDAL) financovania deficitu štátneho rozpočtu. ARDAL

znížil objem emitovaných pokladničných poukážok a využíva vo väčšej miere finančné zdroje zo Štátnej pokladnice.

Graf 31 Cenné papiere bánk a podnikov v portfóliu bánk

- zdroj: NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. SKK

Majetkové cenné papiere

V decembri 2005 tvorili majetkové cenné papiere 3% z celkového objemu cenných papierov v držbe bánk. Napriek relatívne malému významu týchto položiek vo viacerých bankách bol zaznamenaný nárast týchto aktív. Banky držali prevažne rezidentské majetkové cenné papiere (66% z objemu majetkových CP v decembri 2005). Tie od začiatku roka narástli o 16%.

Nerezidentské majetkové cenné papiere stúpili od januára 2005 o viac ako 60%.

Medzibankový trh

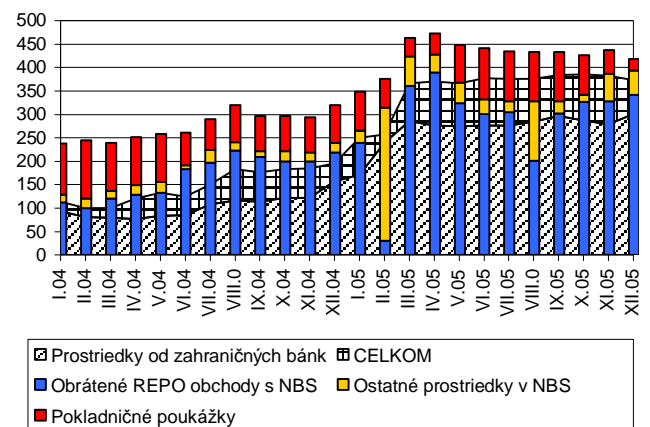
Napriek tomu, že od 1. marca 2005 NBS znížila kľúčovú sadzbu zo 4% na 3%, pretrvával medzi úrokovou sadzbou vyhlásenou NBS a sadzbami vyhlásenými ECB a ČNB úrokový diferenciál. Ten bol – spolu s ochotou NBS sterilizovať prostriedky z medzibankového trhu (s výnimkou februára 2005) a očakávaniami o posilňovaní slovenskej meny – významným faktorom vývoja na medzibankovom trhu v roku 2005. V prvom polroku 2005 výrazne vzrástol objem aktív v NBS. Na pasívach bánk vzrástli prostriedky zo zahraničného medzibankového trhu, z väčšej časti vklady bánk z vlastnej bankovej skupiny, a vklady ARDALu. Objem týchto operácií v druhom polroku ešte viac vzrástol v skupine bánk previazaných na vlastné bankové skupiny, poklesol však v skupine veľkých bánk. Vklady a úvery medzi domácimi bankami sú menej významné a ich objem medziročne poklesol.

Vývoj objemu operácií na medzibankovom trhu zaznamenal v roku 2005, najmä počas prvého polroku, výrazné zvýšenie. Tento vývoj súvisel s dvojtýždennými sterilizačnými repo tendrami a emisiou pokladničných poukážok NBS do portfólia bánk, ktoré nasledovali po devízových intervenciách. Sterilizačné repo tendre boli prerušené iba vo februári 2005. Od 22. marca 2005 do konca roka 2005 NBS akceptovala v sterilizačných repo obchodoch celý dopyt bánk, ktorý v porovnaní s rokom 2004 významne vzrástol (medziročne z 219 mld. na 342 mld.). Dôvodom rastu tohto dopytu bol pretrvávajúci úrokový diferenciál medzi sadzbami ECB a NBS. Jeho výška bola v decembri 2005 na úrovni 75 bázických bodov (b.p.), na ktorú klesol z hodnoty 100 b.p. (na tejto hodnote bol od marca do novembra 2005). Nižšiu sadzbu ako NBS mala aj ČNB (v decembri 2005 o 100 b.p.), na druhej strane Fed a centrálna banka v Maďarsku a Poľsku mali úrokové sadzby vyššie ako NBS. Uvedený úrokový diferenciál bol hlavným faktorom prílevu zdrojov zo zahraničných bánk, väčšinou od bánk patriacich k vlastnej bankovej skupine. Ďalším významným dôvodom boli očakávania posilňovania slovenskej meny, najmä v dlhšom časovom horizonte.

Hoci opísaný vývoj objemu pozícií bánk v NBS (vrátane pokladničných poukážok NBS v portfóliu bánk) počas prvého štvrtroka platil pre skupinu veľkých bánk, pre skupinu bánk

previazaných na vlastné bankové skupiny a čiastočne aj pre skupinu stredných bánk, ďalší vývoj bol v jednotlivých skupinách bánk rozdielny. Zatiaľ čo objem pozícií skupiny veľkých bánk v NBS postupne klesal, v skupine bánk previazaných na vlastné finančné skupiny bol vývoj opačný.

Graf 32 Vývoj najvýznamnejších medzibankových aktív a pasív a mimorozpočtových prostriedkov štátnej správy

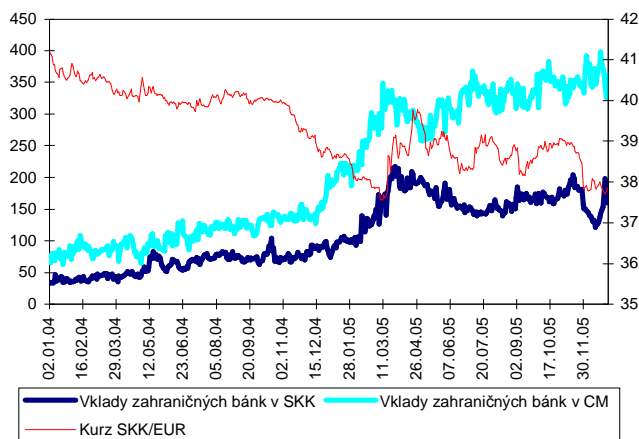

- zdroj: NBS
- podľa údajov zo stránky www.nbs.sk mal objem sterilizačných REPO obchodov 28.2.2005 hodnotu 0 mld. a 31.8.2005 hodnotu 281 mld.
- na grafe nie sú zahrnuté operácie medzi domácimi bankami navzájom

Veľká časť prostriedkov, ktoré banky vkladali do NBS, boli prostriedky, ktoré získali zo zahraničného medzibankového trhu alebo vkla-

dy ARDALu⁵. Vývoj ich objemu bol počas roka analogický ako objem prostriedkov sterilizovaných prostriedkov v NBS. Podiel vkladov vlastnej bankovej skupiny predstavoval v decembri viac ako dve tretiny všetkých vkladov od zahraničných bánk. Zdroje od zahraničných bánk boli denominované najmä v EUR, USD a SKK, pričom podiel zdrojov od zahraničných bánk denominovaných v USD na celkovom objeme zdrojov od nerezidentských bánk sa od decembra 2004 medziročne zvýšil zo 17% na 30%, zatiaľ čo podiel zdrojov v EUR klesol z 50% na 40%. Mohlo to byť spôsobené najmä vplyvom rôzneho vývoja kurzu EUR/SKK a USD/SKK: Kurz EUR/SKK nevykazoval jednoznačný trend a jeho volatilita bola vyššia ako v roku 2004, na druhej strane voči USD koruna počas roka 2005 postupne znehodnocovala.

Graf 33 Vývoj objemu vkladov zahraničných bánk a kurzu SKK/EUR

- zdroj: NBS
- údaje na pravej zvislej osi sú v mld. SKK
- údaje na ľavej zvislej osi sú v SKK/EUR

V rámci vývoja objemu prostriedkov od zahraničných bánk a ARDALu podľa jednotlivých skupín bánk možno konštatovať analogické trendy ako na aktívnej strane: počas prvých

⁵ Vklady ARDALu majú podľa objemu, volatility a úrokových mier skôr charakter medzibankových operácií ako operácií s klientmi, preto ich v tejto časti budeme analyzovať spoločne s medzibankovými operáciami.

štyroch mesiacov objem týchto prostriedkov vzrástol v skupine veľkých bánk, bánk previazaných na vlastné bankové skupiny a čiastočne aj v skupine stredných bánk. Zatiaľ čo v skupine stredne veľkých bánk zostal objem týchto prostriedkov do konca roka 2005 stabilný, v skupine veľkých bánk od augusta do decembra 2005 klesol (zo 150 mld. na 97 mld.), v skupine bánk previazaných na vlastné bankové skupiny naopak vzrástol (zo 170 mld. na 238 mld.). Stavebné sporiteľné týmto spôsobom nezískavajú prostriedky vôbec. Z hľadiska časovej splatnosti sú prostriedky od zahraničných bánk a vklady ARDALu väčšinou krátkodobé (do 3 mesiacov).

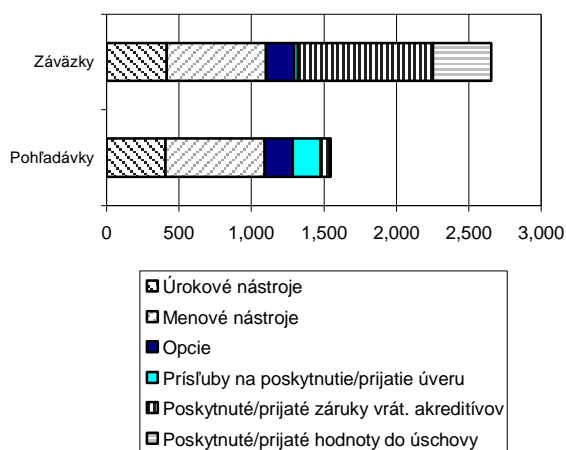
Objem vkladov a úverov na domácom medzibankovom trhu (okrem NBS) bol v porovnaní s objemami prostriedkov zo zahraničných bánk a ukladaných do NBS pomerne nízky. Priemerný objem týchto vkladov a úverov klesol zo 43,3 mld. (v roku 2004) na 37,8 mld. (v roku 2005). Výraznejšou zmenou bol nárast v decembri 2005 na 56,6 mld. Trend postupného poklesu tohto objemu možno v slovenskom bankovom sektore zaznamenať už od začiatku roku 2003. Môže byť dôsledkom vysokého objemu prostriedkov, ktoré z medzibankového trhu sterilizuje NBS. Na druhej strane, práve prerušenie sterilizačných REPO obchodov zo strany NBS vo februári 2005 bolo dôsledkom zníženia likvidnosti medzibankového trhu, ktoré sa prejavilo nárastom rozpätia medzi BRIBIDom a BRIBORom až o 50%.

S výnimkou uvedených obrátených REPO obchodov boli medzibankové obchody zväčša nezabezpečené. Výnimkou sú však niektoré banky, v ktorých hodnota prijatého zabezpečenia v roku 2005 výrazne vzrástla. Celková hodnota zabezpečení zabezpečujúcich pohľadávky voči bankám (s výnimkou kolaterálov prijatých v REPO obchodoch) tak vzrástla medziročne zo 4,4 mld. na 134,8 mld.

Podsúvaha

Veľkú časť podsúvahy tvorí hodnota podkladových nástrojov menových a úrokových operácií, ktorými banky čiastočne zatvárajú svoje otvorené pozície vzniknuté pri obchodovaní s bankami alebo klientmi. V roku 2005 významne vzrástli najmä menové operácie z dôvodu nárastu devízových prostriedkov zo zahraničných bánk, ktoré sú konvertované na domácu menu. Veľká časť týchto prostriedkov bola ukladaná do REPO obchodov s NBS, čím sa zvýšil objem evidovaných cenných papierov prijatých ako kolaterál v týchto obchodoch. S rastom úverov súvisí aj nárast hodnoty nehnuteľností, ktoré banky prijali ako záruku pri poskytovaní úverov, a prísľubov na poskytnutie úveru.

Graf 34 Štruktúra podsúvahy v decembri 2005

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

Menové a úrokové nástroje

Hodnota podkladových nástrojov menových a úrokových nástrojov v podsúvahe bankového sektora bola v decembri 2005 na úrovni 91% celkovej bilančnej sumy. Banky tieto nástroje využívali vo veľkej miere na zaistenie otvorených pozícií devízového alebo úrokového rizika.⁶ Medziročne vzrástla najmä hodnota podkladových nástrojov pri menových operáciách. Najväčší objem tvorili pevné termínované operácie (najmä swapy v USD), spotové operácie (najmä spoty v EUR) a menové opcie.⁷

Podkladové nástroje v menových opciách tvorili v decembri 97% celkovej hodnoty pod-

kladových nástrojov v operáciách s opciami. Najvyšší objem dosiahli druhom štvrťroku 2005 (nárast od decembra 2004 do mája 2005 o 150%), čo môže súvisieť s vyšším dopytom klientov po týchto nástrojoch s dôvodu zvýšenia volatility výmenných kurzov (pozri aj graf 52). Význam týchto operácií pre zaistenie otvorenej devízovej pozície nie je významný, keďže takmer všetky banky mali v týchto operáciách prakticky uzatvorenú devízovú pozíciu.

Hodnoty podkladových nástrojov v pevných termínovaných operáciách s menovými nástrojmi naopak vzrástli v prvom a následne aj v druhom polroku pri medziročnom náraste o 118%. Objem týchto operácií sa zvýšil najmä v bankách, v ktorých vzrástol objem prostriedkov od zahraničných bánk denominovaných v cudzej mene z dôvodu znižovania vzniknutých otvorených devízových pozícií.

Hodnota podkladových nástrojov v operáciách s úrokovými nástrojmi zostala vo väčšine bánk počas roka približne na stabilnej úrovni. Výnimkou bola iba skupina bánk previazaných na vlastné bankové skupiny.

Ostatné podsúvahové operácie

Okrem menových a úrokových nástrojov banky neobchodovali neevidovali vo svojich podsúvahách operácie s inými derivátovými nástrojmi (komoditnými, akciovými alebo kreditnými).

Okrem podkladových nástrojov derivátových operácií tvoria významnú časť podsúvahových záväzkov aj prijaté záruky. Ich objem

⁶ Bližšie pozri v kapitole Riziká

⁷ Zdroj: Menový prehľad, NBS

medziročne vzrástol zo 666 mld. na 951 mld. Na tomto náraste sa veľkou mierou podieľali kolaterály, ktoré banky prijali v obrátených REPO obchodoch. Ich nárast tvoril 58% z celkového nárastu objemu prijatých záruk. Ostatné záruky rástli najmä z dôvodu rastu úverov, pri ktorých banky vyžadovali zabezpečenie (najmä úverov na bývanie). Nárast záruk vo forme nehnuteľností predstavoval 31% z celkového nárastu objemu prijatých záruk.

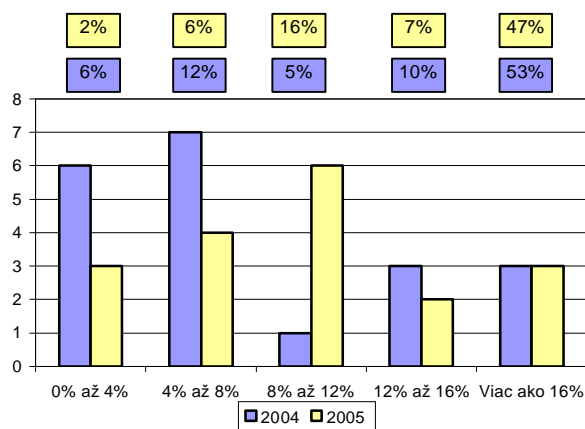
Z dôvodu vysokého rastu poskytnutých úverov zároveň rástol objem úverových príslubov. Ide pravdepodobne najmä o nevyčerpané rámce na kontokorentných účtoch, resp. o schválené, ale nevyčerpané úvery na bývanie, ktoré možno čerpať až po predložení príslušných dokladov o účele čerpania. Objem tejto položky vzrástol najmä v skupine stredne veľkých bánk (o 56%) a nezatriedených bánk (o 53%).

Ziskovosť

Čistý zisk bankového sektora dosiahol na konci roka 2005 hodnotu 13,9 mld., čo predstavuje medziročný nárast o 13%. Zisk skupiny veľkých bánk tvoril dve tretiny celkového zisku bankového sektora. Pokles čistých úrokových príjmov bol kompenzovaný neúrokovými príjmami, najmä zvýšením čistých príjmov z poplatkov a z obchodovania s finančnými nástrojmi. Vzárostol význam sektora domácností pre ziskovosť bankového sektora: zatiaľ čo čistá úroková marža v sektore podnikov, finančných spoločností medziročne poklesla, v sektore retailu sa naopak mierne zvýšila. Napriek nárastu objemu úrokových výnosov z pohľadávok voči NBS a pokladničných poukážok NBS na 22% celkových úrokových výnosov poklesla úroková marža aj v medzibankových operáciách. Prevádzková efektivita bankového sektora sa medziročne zhoršila. Prevádzková efektivita je pritom lepšia vo väčších bankách, ktoré dosahujú výnosy z rozsahu. V niektorých bankách mali veľký vplyv na hodnotu vykázaného zisku aj iné skutočnosti, napr. tvorba rezerv alebo opravných položiek v decembri 2005.

Priemerná hodnota ukazovateľa ROE vážená objemom vlastných zdrojov bola 16,8%, zatiaľ čo hodnota v roku 2004 bola 15,7%.⁸ Nie všetky banky však vykázali zisk; celková strata bola na úrovni 19,4 mil.

Graf 35 Rozloženie ukazovateľa ROE v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora
- do výpočtu nie sú zahrnuté pobočky zahraničných bánk

Najvyššiu hodnotu ukazovateľa ROE dosiahla skupina veľkých bánk, kde táto hodnota medzi-

ročne vzrástla z 20,7% na 24,3%. V ostatných skupinách bola hodnota ROE na úrovni od 8% do 10%.

Tabuľka 2 Medziročné zmeny v základných príjmových kategóriách

	31.12.2004	31.12.2005	Zmena
(a) PREVÁDZ. NÁKL.CELKOM (b + e + f)	26 341	28 010	6%
(b) Administratívne náklady (c + d)	21 850	23 490	8%
(c) Nakupované vykony	11 071	11 361	3%
(d) Personálne náklady	10 779	12 129	13%
(e) Odpisy hmot. a nehmot. majetku	4 351	4 393	1%
(f) Dane a poplatky	140	128	-9%
(g) HRUBÝ PRÍJEM (h + i)	43 018	42 674	-1%
(h) Čistý úrokový príjem (j - i)	31 526	29 694	-6%
(i) Úrokové náklady	26 585	24 824	-7%
(j) Úrokové výnosy	58 111	54 517	-6%
(k) z toho: Úrokové výnosy z CP	20 452	16 255	-21%
(l) Čistý neúrok. príjem (m + n + o + p)	11 492	12 980	13%
(m) Výnosy z akcií a podielov	280	98	-65%
(n) Čistý príjem z poplatkov	9 370	11 243	20%
(o) Čistý príjem z obchodovania	5 950	8 060	35%
(p) Iné čisté prevádzkové príjmy	-4 109	-6 421	56%
(q) ČISTÝ PRÍJEM (g - a)	16 678	14 663	-12%
(r) Čistá tvorba OP a čistý príjem z odpisovania pohľadávok	2 629	-1 037	-139%
(s) Čistá tvorba rezerv	-221	-542	146%
(t) ČISTÝ ZISK PRED ZDAN. (q - r - s)	14 269	16 243	14%
(u) Mimoriadny zisk	-200	0	-100%
(v) Daň z príjmu	1 788	2 321	30%
(w) ČISTÝ ZISK PO ZDANENÍ (t + u - v)	12 281	13 921	13%

- zdroj: NBS
- údaje v tabuľke sú v miliónoch SKK

⁸ Priemerná hodnota ROE nezahŕňa výsledok hospodárenia, ktorý vykázali pobočky zahraničných bánk.

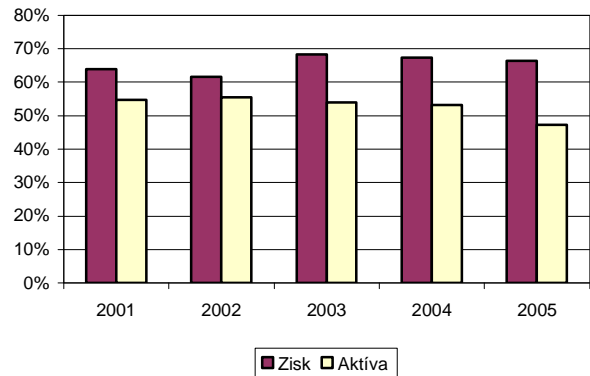
Priemerná hodnota ukazovateľa ROA vážená objemom aktív sa medziročne znížila z 1,16% na 1,02%. Dôvodom tohto poklesu je predovšetkým nárast medzibankových operácií, ktorých výnosovosť je nižšia ako výnosovosť operácií s klientmi. To je zároveň dôvodom, prečo najnižšiu hodnotu ROA dosahuje skupina bánk previazaných na vlastné bankové skupiny (0,48%, pričom medziročne poklesla z 0,77%). O niečo vyššiu hodnotu ROA možno zaznamenať v skupine stredne veľkých bánk (0,59%) a veľkých bánk (1,46%). V oboch skupinách však tiež nastal mierny medziročný pokles. Naopak nárast nastal v skupine nezatriedených bánk (z 0,66% na 1,39%), v skupine stavebných sporiteľní (z 1,26% na 1,25%) nenastala významnejšia zmena.

Vývoj koncentrácie

Hoci podiel aktív troch najväčších bánk na celkových aktívach sektora bol na konci roka 2005 asi 47%, ich podiel na celkovom zisku bol 69%. Podiel zisku týchto bánk na celkovom zisku mal od roku 2003 v dôsledku konkurencie medzi bankami klesajúci trend. Tento pokles bol však nižší ako pokles podielu troch najväčších bánk na celkových aktívach. Najväčšie banky totiž dokázali zvýšiť svoj podiel na čistých úrokových príjmoch (od roku 2003 z 54% na 63%), a to najmä znížením svojho podielu na celkových úrokových nákladoch (od roku 2003 z 51% na 44%). Mierne sa zvýšil aj ich podiel na čistých neúrokových príjmoch (od roku 2003 zo 63% na 65%).

Medziročne sa však znížil podiel vytvoreného zisku skupinou bánk previazaných na vlastné bankové skupiny na celkovom zisku. Hodnota tohto podielu klesla z 17,4% na 12,5%. Celkový zisk vytvorený touto skupinou bánk medziročne poklesol z 2,1 mld. na 1,8 mld. Dôvodom môže byť zníženie úrokovej marže z medzibankových operácií, ktoré tvoria významný podiel na činnostiach týchto bánk (porovnaj graf 38).

Graf 36 Vývoj podielu skupiny veľkých bánk na celkových aktívach a zisku

zdroj: NBS

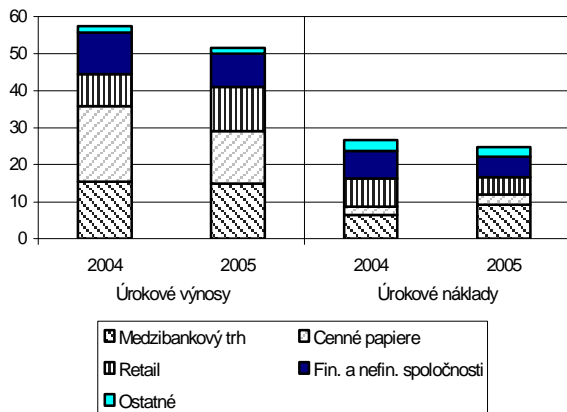
Čisté úrokové príjmy

Objem čistých úrokových príjmov v slovenskom bankovom sektore sa medziročne znížil z 31,5 mld. na 29,7 mld. (o 5,7%). V prostredí klesajúcich úrokových sadzieb banky zaznamenali pokles úrokových výnosov (o 6,2%) aj úrokových nákladov (o 6,7%).

K poklesu úrokových výnosov prispel predovšetkým pokles úrokových výnosov z cenných papierov (o 31%), ktoré tvoria 26% časť celkových úrokových výnosov, a pokles úrokových výnosov od finančných a nefinančných spoločností (o 20%). Na druhej strane, vďaka vysokému nárastu objemu prostriedkov, ktoré NBS sterilizovala v obrátených REPO obchodoch, vzrástli úrokové výnosy prijaté od NBS medziročne o 7%. K decembru 2005 tvorili 22% celkových úrokových výnosov. Zároveň vzrástli aj úrokové výnosy z úverov retailu, a to až o 39% – opäť najmä kvôli vysokému rastu objemu týchto úverov.

Úrokové náklady sa znížili najmä vďaka poklesu úrokových nákladov platených podnikom (o 31%, a to napriek nárastu ich objemu o 9%) aj retailu (o 38%). Úrokové náklady platené bankám, ktoré tvorili najvýznamnejšiu zložku celkových úrokových nákladov (37%), však vzrástli takmer o polovicu.

Graf 37 Štruktúra úrokových výnosov a nákladov

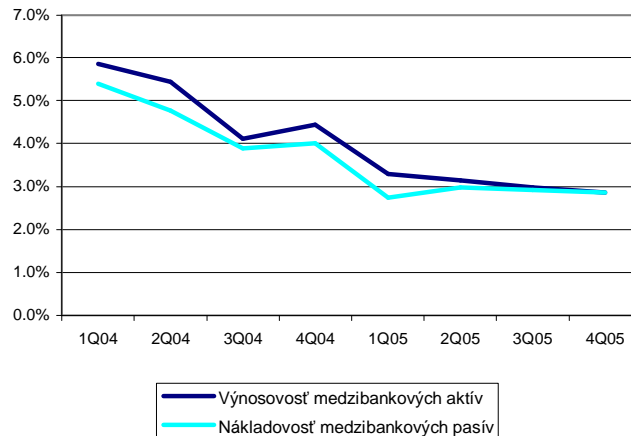

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

Ako už bolo uvedené, v roku 2005 významne vzrástol objem prostriedkov, ktoré NBS sterilizovala najmä prostredníctvom sterilizačných REPO obchodov, resp. emisiou pokladničných poukážok NBS do portfólia bánk⁹. Tieto prostriedky z veľkej časti pochádzali zo zdrojov získaných zo zahraničného medzibankového trhu. Úroková marža z týchto operácií však v roku 2005 postupne klesla takmer na nulu. To naznačuje, že väčšia časť zisku z medzibankových obchodov prechádza na zahraničné banky. Do budúcnosti možno očakávať pretrvávajúci záujem bánk o medzibankové operácie, za predpokladu pokračovania existencie úrokového diferenciálu a ochoty NBS sterilizovať prostriedky v REPO obchodoch. Vzhľadom na nízku maržu pri týchto operáciách je však otázne, do akej miery bude ich vplyv na ziskovosť bankového sektora významný.

⁹ Do výpočtu úrokovej marže sú zahrnuté aj výnosy z povinných minimálnych rezerv a ostatných expozícií voči NBS, ich objem je však menej významný.

Graf 38 Výnosovosť a nákladovosť medzibankových operácií

- zdroj: NBS
- výnosovosť medzibankových aktív bola vypočítaná ako anualizovaná hodnota podielu úrokových výnosov za daný kvartál k priemernému objemu medzibankových aktív (vrátane vkladov a úverov voči NBS a nakúpených pokladničných poukážok NBS)
- nákladovosť medzibankových pasív bola počítaná obdobne

Iná situácia je v sektore retailu. Priemerná čistá úroková marža v tomto sektore (vážená objemom aktív) medziročne vzrástla, a to z hodnoty 6,1% na 6,4%. Po zohľadnení príjmov z poplatkov za bankové služby, ktoré sú v tomto sektore tiež pomerne vysoké, je skutočná ziskovosť týchto operácií ešte vyššia. Na druhej strane, vypočítaná úroková marža nezohľadňuje vysoké prevádzkové náklady spojené s činnosťou v retailovom sektore (najmä náklady na distribučnú sieť). Tieto sa banky snažia obmedzovať napr. motiváciou klientov na využívanie služieb elektronického bankovníctva¹⁰. Skutočnú výšku úrokovej marže zároveň ovplyvňuje aj povinnosť emisie hypotekárnych záložných listov pri poskytovaní hypotekárnych úverov. Ich nákladovosť je totiž vyššia ako nákladovosť retailových vkladov.

Hoci celkovo možno hovoriť o miernom raste priemernej úrokovej marže v sektore retailu, ná-

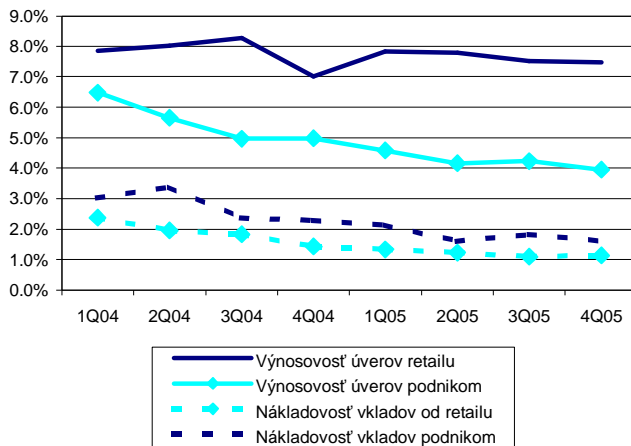
¹⁰ Podľa údajov zo Štatistického úradu SR je priemerný poplatok za prijatú platbu formou elektronického bankovníctva v porovnaní s klasickou formou nižší približne o 30%, za odoslanú platbu a zmenu trvalého príkazu je priemerný rozdiel až 60%.

rast nenastal vo všetkých bankách a aj jej úroveň je v jednotlivých bankách pôsobiacich v retailovom sektore rôzna. Najvyššiu úrokovú maržu dosiahli banky s vysokým podielom v retailovom sektore. Na druhej strane, najnižšie marže dosiahla skupina stavebných sporiteľní.

Napriek pokračujúcemu rastu dopytu obyvateľstva a živnostníkov po úveroch je pravdepodobné, že konkurencia medzi bankami zvýši tlak na pokles úrokovej marže, ziskovosť retailového sektora však zostane naďalej atraktívna.

V sektore podnikov je čistá úroková marža výrazne nižšia ako v retailovom sektore. Jej priemerná hodnota (vážená objemom aktív) dosiahla na konci roka 2005 úroveň 2,4%, pri medziročnom poklese o 0,5 percentuálneho bodu. Dôvodom nízkych marží v sektore podnikov je najmä konkurencia medzi bankami, ktorá je vyššia ako v retailovom sektore, ako aj vyššia nasýtenosť trhu zo strany dopytu (najmä pri úveroch), ktorá núti banky znižovať úrokové miery.

Graf 39 Výnosovosť a nákladovosť operácií s klientmi

- zdroj: NBS
- výnosovosť úverov bola vypočítaná ako analýzovaná hodnota podielu úrokových výnosov za daný kvartál k priemernej hrubej hodnote úverov (vrátane klasifikovaných úverov)
- nákladovosť vkladov bola počítaná obdobne

Ešte výraznejší pokles úrokovej marže ako v sektore podnikom možno zaznamenať v sektore finančných spoločností. Priemerná úroková mar-

ža (vážená objemom aktív) medziročne klesla z hodnoty 2,7% na 0,9. Dôvodom bola silná konkurencia v tomto sektore a fakt, že viaceré finančné spoločnosti sú priamo vlastnené bankami alebo ich materskými spoločnosťami.

Čisté neúrokové príjmy

Stále významnejšiu časť príjmov z bankovej činnosti tvoria neúrokové príjmy, najmä čisté prijaté poplatky. Objem čistých príjmov z poplatkov vzrástol medziročne z 9,3 mld. na 11,2 mld., teda o 19%. Čisté príjmy z poplatkov vzrástli vo väčšine bánk.

Prijaté poplatky rastú jednak s nárastom cien bankových služieb, ako aj s rastom počtu transakcií a počtu rôznych produktov, ktoré klienti banky využívajú. Objem platených poplatkov zostáva pritom už dlhšiu dobu približne stabilný.

Operácie s cennými papiermi, devízové operácie a derivátové operácie¹¹

Hoci pokles úrokových mier, ktorý bolo možné zaznamenať v roku 2005, spôsobil pokles úrokových výnosov a pokles úrokovej marže z dlhových cenných papierov, pri cenných papieroch (okrem cenných papierov s variabilnou úrokovou sadzbou, resp. s krátkou duráciou) preceňovaných na reálnu hodnotu vzrástla ich trhová hodnota. Táto zmena reálnej hodnoty sa premietla buď priamo do výsledku hospodárenia (pri cenných papieroch na obchodovanie) alebo do zmeny vlastného imania (pri cenných papieroch na predaj)¹². Napriek tomuto nárastu neúrokových príjmov z cenných papierov z 2,8 mld. na 2,9 mld. však poklesol celkový objem čistých príjmov z cenných papierov z 20,9 mld. na 16,5 mld.

¹¹ Čisté príjmy z devízových a derivátových operácií sú analyzované spolu, keďže veľký objem derivátov tvoria práve menové deriváty, ktoré banky používajú na zaistenie devízového rizika.

¹² Keďže v roku 2004 sa obe portfólia cenných papierov preceňovali cez výkaz ziskov a strát, z dôvodu medziročnej porovnateľnosti údajov zahrňame k neúrokovým príjmom z cenných papieroch aj tie, ktoré sa premietli priamo do vlastného imania.

Oproti roku 2004 výrazne vzrástli čisté príjmy bánk z devízových a derivátových operácií, a to z 3,2 mld. na 6,7 mld. Ich objem rástol počas roka napriek meniacej sa volatilité výmenných kurzov a zmenám v úrokových sadzbách vo väčšine bánk rovnomerne, čo potvrdzuje predpoklad, že tieto banky využívajú deriváty predovšetkým na zaistovanie rizika.

Nárast prevádzkových nákladov

Prevádzkové náklady za bankový sektor ako celok medziročne vzrástli o 6%. Z tohto nárastu 81% tvorilo zvýšenie personálnych nákladov, pri raste priemerných nákladov na zamestnanca o 11%. Nárast na úrovni 7% zaznamenala skupina veľkých a stredne veľkých bánk. Najvyšší rast prevádzkových nákladov bol v skupine nezatriedených bánk (medziročne 14%), najmenší naopak v skupine stavebných sporiteľní (1%). Všeobecne možno povedať, že zníženie prevádzkových nákladov možno zaznamenať najmä v tých bankách, v ktorých klesli čisté úrokové a neúrokové príjmy. Vo viacerých bankách pritom predstavovala úspora prevádzkových nákladov nezanedbateľnú časť vytvoreného zisku. Niektoré banky, ktoré dosiahli rast úrokových a neúrokových

príjmov, naopak výšku prevádzkových nákladov zvýšili.

Prevádzková efektivita bankového sektora, meraná podielom prevádzkových nákladov na čistom príjme z bankovej činnosti, sa medziročne zhoršila. Priemerná hodnota ukazovateľa *cost-to-income ratio* (vážená objemom aktív) sa zvýšila zo 62,9% na 68,4%. Hodnoty mediánu sú ešte vyššie (nárast zo 74,3% na 77,7%), čo znamená, že prevádzková efektivita menších bánk je horšia ako pri veľkých bankách, ktoré dosahujú výnosy z rozsahu (*economy of scale*).

Opravné položky, postupovanie a odpis pohľadávok

Čisté príjmy z odpisovania a postupovania pohľadávok a rozpúšťania alebo tvorby opravných položiek boli v roku 2005 záporné a dosiahli hodnotu -1,5 mld. V niektorých bankách čistá tvorba opravných položiek tvorila významnú časť dosiahnutého zisku.

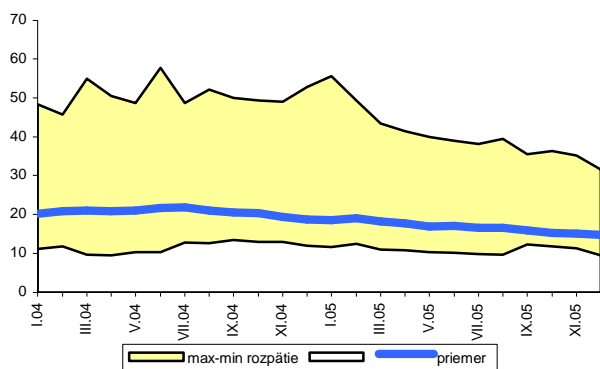
Čisté príjmy z rozpúšťania rezerv boli na úrovni 542 mil. Vo viacerých bankách bola však hodnota tohto čistého príjmu záporná (t.j. v týchto bankách boli náklady na tvorbu rezerv vyššie ako príjmy z rozpúšťania rezerv) a výrazne ovplyvnili dosiahnutý zisk.

Kapitálová primeranosť

Kapitálová primeranosť bankového sektora v roku 2005 klesala. Hlavným dôvodom znižovania ukazovateľa bol výrazný nárast rizikovo vážených aktív, spôsobený najmä rastom úverov. Aj napriek klesajúcemu trendu slovenský bankový sektor vykazuje jednu z najvyšších hodnôt ukazovateľa spomedzi bankových sektorov EÚ. Úroveň kapitálovej primeranosti bola na konci roka 2005 u všetkých bánk nad minimálnou úrovňou 8%.

V priebehu roka 2005 kapitálová primeranosť bankového sektora pokračovala v klesajúcom trende, keď v decembri dosiahla úroveň 14,8%¹³. Od januára sa tak znížila o takmer 20%.

Graf 40 Vývoj kapitálovej primeranosti

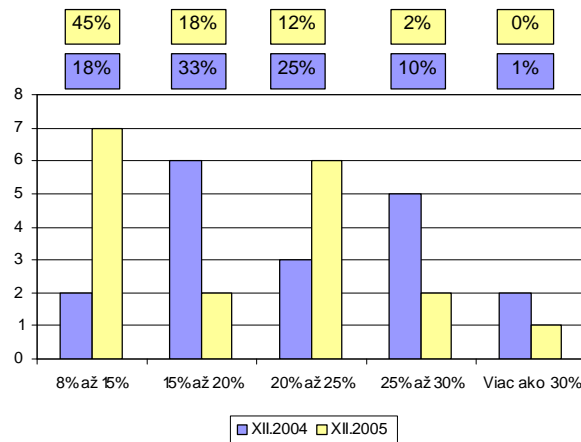
- zdroj: NBS
- na zvislej osi sú zobrazené hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti v percentách
- graf zobrazuje vývoj maximálnej, minimálnej a priemernej hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti váženej aktívami bánk
- hodnota nezahŕňa RWA pobočiek zahraničných bánk

Ukazovateľ kapitálovej primeranosti klesal takmer u všetkých bánk. Posun bankového sektora k nižším hodnotám kapitálovej primeranosti je možné vidieť aj na grafe 41. V decembri až 45% bankového sektora (podiel meraný aktívami bánk) malo kapitálovú primeranosť pod úrovňou 15%.

Hlavnou príčinou poklesu kapitálovej primeranosti bol nárast rizikovo vážených aktív (ďalej RWA), spôsobený najmä rastom úverov.

¹³ Priemerná hodnota vážená rizikovo váženými aktívami bánk. Nezahŕňa RWA pobočiek zahraničných bánk.

Graf 41 Rozloženie kapitálovej primeranosti v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Dôvodom poklesu kapitálovej primeranosti bánk je okrem nárastu RWA aj snaha bánk o efektívnejšie riadenie kapitálových požiadaviek. Inými slovami banky sa snažia riadiť svoje riziká pri menšom objeme kapitálu. Tento trend súvisí aj s postupným zavádzaním sofistikovanejších metód riadenia rizík v bankách. Celkový pokles kapitálovej primeranosti je tak potrebné hodnotiť v kontexte s úrovňou riadenia rizík v bankách.

Objem vlastných zdrojov za celý bankový sektor bol v roku 2005 stabilný. V jednotlivých bankách však došlo k zmenám výšky vlastných zdrojov.

Banky vykazovali vysokú kvalitu vlastných zdrojov, keď boli tvorené prevažne Tier 1 kapitálom.

Box 4 Bankové sektory EÚ v roku 2005

Bankové sektory eurozóny

Bankové sektory v eurozóne vykazovali v roku 2005 pozitívne trendy. Ziskovosť bánk sa pohybovala vo vysokých hodnotách. Podobne aj kapitálová primeranosť bola na uspokojivej úrovni. Pozitívny vývoj ziskovosti bol ovplyvnený viacerými faktormi. Napriek poklesu úrokových marží banky profitovali z vysokého rastu novoposkytnutých úverov v sektore domácnosti ako aj v sektore podnikov.

Väčšina bankových sektorov tak zaznamenala nárast čistých úrokových príjmov. Zvýšená orientácia bánk na oblasti prinášajúce neúrokové príjmy sa odrazila na náraste príjmov z obchodovania a poplatkov. Príjmy z obchodovania boli podporené najmä pozitívnym vývojom na kapitálových trhoch. Banky tiež profitovali z poklesu tvorby opravných položiek. V niektorých bankových sektoroch banky profitovali za znižovanie prevádzkových nákladov. Pozitívne sa vyvíjala aj oblasť riadenia rizík. Banky vo väčšej miere využívali nástroje trhu na prenos kreditného rizika (credit risk transfer market) a pokročilejšie metódy stresového testovania.

Ostatné bankové sektory EÚ

Pozitívny ekonomický rast vo Veľkej Británii, Švédsku a Dánsku sa prejavil aj na náraste ziskovosti bankových sektorov vo všetkých troch krajinách. Podobne ako v iných bankových sektoroch aj v bankách týchto krajín pokračoval rast úverov podnikovému sektoru a domácnostiam. Výrazne stúpala neúrokový príjem. Najmä príjmy z obchodovania a poplatkov. Vo Veľkej Británii neúrokové príjmy bánk dosahovali väčší podiel na hrubých príjmoch ako úrokové príjmy.

Väčšina nových členských štátov vykazovala vyšší ekonomický rast ako iné členské krajiny EÚ. Najvýznamnejšia časť ziskovosti pochádzala z úrokových príjmov (aj napriek tomu, že väčšina krajín vykazovala pokles úrokových marží), ktorých nárast bol podporený rastom úverov. Význam úrokových príjmov poklesol kvôli nárastu neúrokových príjmov (najmä poplatkov a príjmov z obchodovania). Bankové sektory v nových členských krajinách zvyšovali prevádzkové náklady najmä náklady na zamestnancov. Väčšina z týchto bankových sektorov vykazovala pokles tvorby opravných položiek. V dôsledku silného rastu úverov v nových členských krajinách poklesla hodnota kapitálovej primeranosti. V súvislosti s rastom úverov, vo viacerých bankových sektoroch stúplo financovanie týchto aktivít zo zahraničných medzibankových zdrojov.

Riziká v bankovom sektore

Rizikovosť bankového sektora sa v roku 2005 výrazne nezmenila oproti roku 2004. Nárast ziskovosti a dostatočná úroveň kapitálovej primeranosti vytváral predpoklad o schopnosti bánk zvládnuť podstupované riziká.

Najvýznamnejším finančným rizikom, ktorému boli banky vystavené v roku 2005, bolo kreditné riziko. V súvislosti s dynamickým rastom úverov domácnostiam je aktuálna otázka kreditného rizika v tomto segmente. Aj napriek rastu zadlženosti domácností, pri pokračujúcom pozitívnom makroekonomickom vývoji je možné očakávať, že domácnosti budú schopné splácať svoje záväzky a nedôjde k významnému zhoršeniu kvality úverových portfólií bánk. Domácnosti generujú dostatočný príjem a držia vysoký objem finančných aktív. Ako riziková sa javí rastúca konkurencia medzi bankami a uvoľňovanie štandardov pri poskytovaní úverov, čo môže viesť k poskytovaniu úverov rizikovejším kategóriám obyvateľstva. Možným rizikom je tiež rastúca úroková citlivosť domácností a najmä ich kapacita zvládnuť nárast úverovej zaťaženia pri zvyšovaní úrokových sadzieb.

Pozitívny makroekonomický vývoj sa prejavil aj na rizikivosti podnikového sektora. Miera zlyhania podnikových úverov sa vyvíjala v priebehu roka 2005 stabilne. Pozitívny vývoj sa prejavil na lepšej kvalite úverového portfólia podnikov. Otvorenou otázkou ostáva dopad zmien výmenného kurzu na devízové pozície podnikov a ich konkurencieschopnosť a tým aj ich kreditného rizika. Podobne ako pri domácnostiach, aj pri podnikoch rastúci trend poskytovania úverov a konkurencia medzi bankami môže viesť k podhodnoteniu kreditného rizika podnikových klientov bankami.

Veľká časť bankových aktív je umiestnená v NBS a štátnych dlhopisoch. V roku 2005 sa mierne zvýšila držba rizikovejších cenných papierov. Tento trend bude pravdepodobne pokračovať aj v nasledujúcich rokoch vzhľadom na znižujúce sa úrokové marže bánk.

Priame devízové riziko bankového sektora, merané cez otvorené devízové pozície bánk, bolo v roku 2005 na zanedbateľnej úrovni. Položkou, ktorá najvýraznejšie ovplyvňovala devízovú pozíciu bánk, boli zdroje od zahraničných bánk. Tá sa buď prejavila na raste devízových úverov, alebo krátko otvorená devízová súvahová pozícia, ktorú vytvárala, bola zaisťovaná podsúvahovými derivátovými operáciami. Otvorená devízová pozícia bola viacerých bankách vytváraná rôznymi podsúvahovými operáciami.

Úrokové riziko bankového sektora, merané citlivosťou na zmeny v úrokových sadzbách bolo v roku 2005 na nízkej úrovni. Aktíva ako aj pasíva vykazovali pomerne nízku úrokovú citlivosť. Väčšina z úrokovovo citlivých aktív aj pasív bola z pohľadu doby do najbližšieho precenenia resp. doby do najbližšej fixácie v časových pásmach do jedného roka.

Riziko likvidity v bankovom sektore bolo v roku 2005 ovplyvňované najmä zmenou časovej štruktúry aktív a pasív. Vo väčšine bánk sa zvyšoval celkový objem netermínovaných vkladov a ich podiel na vkladoch. Na druhej strane, dôsledkom konkurencie, pokračoval trend poskytovania dlhodobých úverov domácnostiam (väčšinou na bývanie) a čiastočne sa predlžovala aj splatnosť úverov podnikom a SME. Podiel pohľadávok voči klientom na celkových aktívach počas roka 2005 stúpol z 34% na 38% a čiastočne nahradil likvidnejšie štátne dlhopisy, ktorých podiel na aktívach klesol zo 16% na 14%. Objem prostriedkov na medzibankovom trhu, ktorý vo väčšine krajín EÚ tvorí likvidný „vankúš“, tvoril len 2% až 5% celkových aktív. Väčšina krátkodobých prostriedkov bola bankami uložená do sterilizačných repo tendrov v NBS, pričom veľkú časť sterilizovaného objemu tvorili krátkodobé vklady zahraničných bánk.

Kreditné riziko

Kreditné riziko domácností

Rast úverov domácnostiam

Na konci roka 2005 predstavovali úvery domácnostiam 29,9% úhrnu úverov klientom. Objem úverov poskytnutých domácnostiam počas celého roka 2005 narastal. Od januára 2005 sa zvýšil o 39,9%.

Na náraste úverov domácnostiam sa najväčšou mierou podieľali veľké banky. K výraznému nárastu však došlo vo viacerých bankách. Rástli úvery na bývanie ako aj iné úvery.

Kvalita úverového portfólia domácnostiam

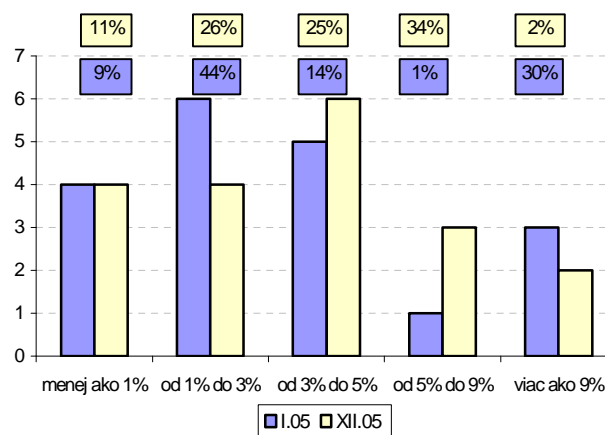
Kreditné riziko domácností spočíva v neschopnosti resp. nechote domácností splácať poskytnuté úvery. Čiže hodnotenie kreditného rizika je postavené najmä na pohľade do budúcnosti, na možný vývoj ukazovateľov, ktoré ovplyvňujú splácanie úverov domácnostiam.

Hodnotenie kreditného rizika, prostredníctvom podielu klasifikovaných¹⁴ úverov, je naopak postavené na pohľade na minulé správanie domácností a na predpoklade, že domácnosti sa budú správať rovnako aj v budúcnosti.

Aj keď rast úverov domácnostiam je možno z pohľadu diverzifikácie úverového portfólia bánk chápať pozitívne, s nárastom objemu úverov je spojená aj ich kvalita. Zistenia z dotazníka o vývoji na trhu úverov naznačujú, že k nárastu objemu poskytnutých úverov okrem dopytových faktorov (rast príjmov, pozitívny makroekonomický vývoj a pod.) prispeli aj ponukové faktory. Ide najmä o konkurenciu medzi bankami, ktorá sa prejavuje na uvoľňovaní úverových štandardov a iných podmienok pri poskytovaní úverov. Práve významne postavenie ponukových faktorov pri raste úverov môže viesť k zhoršeniu kvality portfólia bánk.

Podiel hrubých klasifikovaných úverov domácnostiam na celkových úveroch domácnostiam v roku 2005 klesol zo 4,5% v januári na 3,9% v decembri. Z grafu je možné vidieť, že poklesol počet aj podiel bánk s podielom klasifikovaných úverov na celkových úveroch nad 9%.

Graf 42 Rozloženie podielu hrubých klasifikovaných úverov domácností na celkových úveroch domácnostiam

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Pri hodnotení podielu klasifikovaných pohľadávok na úhrne úverov treba však zdôrazniť, že tento ukazovateľ je do veľkej miery ovplyvnený ako nárastom novoposkytnutých úverov, u ktorých sa zhoršenie kvality môže prejaviť až postupom času, tak aj odpredajom, resp. postupovaním stratových pohľadávok.

Aj napriek zlepšeniu ukazovateľa podielu klasifikovaných úverov na celkových úveroch, samotný objem klasifikovaných úverov vzrástol od začiatku roka o 20% (približne 1 mld.) na 6,5 mld. Sk v decembri 2005.

V priebehu roka sa zvyšoval aj objem štandardných úverov s výhradou. Tie počas roka 2005 vzrástli o 64,3% (1,64 mld. Sk v januári a 2,69 mld. Sk v decembri). V decembri tak tvorili 1,4% z objemu úverov domácnostiam.

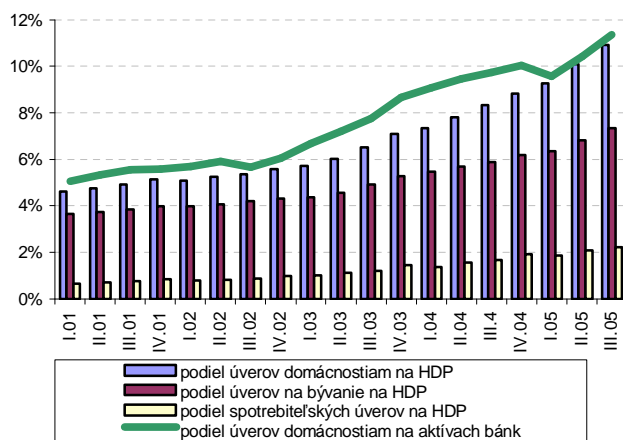
¹⁴ definované ako úvery klientom a bankám nesplácané 90 dní a viac

Nárast zadlženosti domácností

S rastom úverov domácnostiam stúpala aj ich zadlženosť. V treťom štvrtroku 2005 dosiahol objem poskytnutých úverov domácnostiam veľkosť 11% z HDP. Prevládali najmä úvery na bývanie. Aj keď najmä od roku 2003 vidíme silný nárast podielu úverov na HDP, v porovnaní s inými krajinami je podiel úverov obyvateľstvu na HDP jeden z najnižších. V roku 2004 bol podiel úverov domácnostiam v EÚ na úrovni 57,2% HDP (najviac zadlžené domácnosti boli v UK 98% z HDP, Holandsku 77%). Podobne je to aj pri podiele na aktívach bánk, čo naznačuje, že úvery domácnostiam nie sú z makroekonomického pohľadu a z pohľadu finančnej stability natoľko významné¹⁵.

Zadlženie domácností vzrástlo aj v pomere k finančným aktívam domácností. Tento trend naznačuje relatívne zníženie likvidných aktív domácností, ktoré v krízových situáciách môžu byť použité na splácanie úverov.

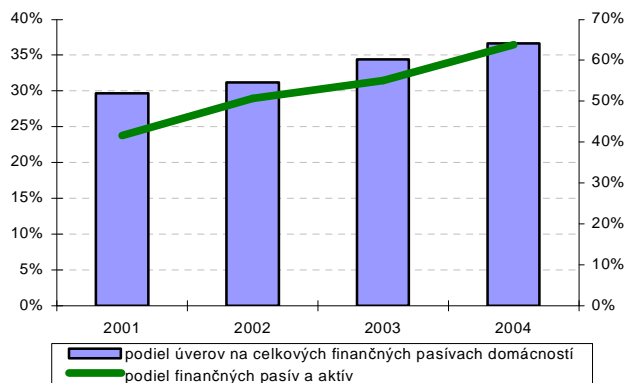
Graf 43 Vývoj úverov domácností k HDP a aktívam bánk

- zdroj: NBS; Štatistický úrad SR
- v percentách je vyjadrený pomer úverov domácností k HDP v bežných cenách

¹⁵ Porovnanie zadlženia domácností v rôznych krajinách je bližšie rozobrané v špeciálnej téme – Rast úverov domácnostiam

Graf 44 Vývoj finančných pasív a aktív domácností

- zdroj: Štatistický úrad SR
- na pravej osi podiel úverov na celkových finančných pasívach domácností
- na ľavej osi je podiel finančných pasív a aktív

Úrokové riziko domácností

Bankový sektor vykazuje vysoký podiel úverov domácnostiam s fixáciou úrokovej sadzby do jedného roka. V decembri tvorili takéto úvery 82% z novoposkytnutých úverov domácnostiam. Vysoký podiel novoposkytnutých úverov s pohyblivou úrokovou sadzbou alebo fixáciou do jedného roka vykazovala väčšina bánk.

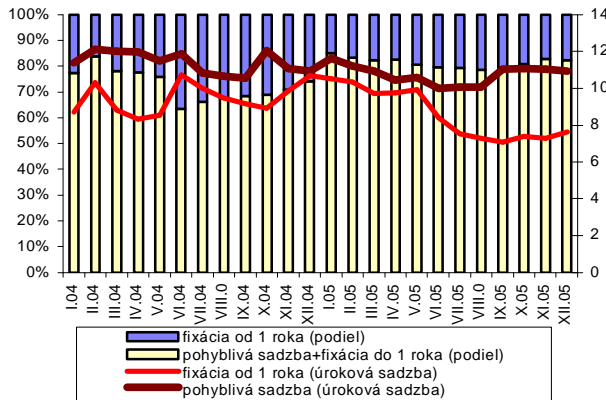
Záujem domácností o úvery s krátkou fixáciou úrokovej sadzby súvisí najmä s trendom znižovania úrokových sadzieb v posledných rokoch. Domácnosti tak minulý vývoj úrokových sadzieb prenášajú do ich predpokladov o budúcom vývoji. Takéto krátkozraké správanie ich vystavuje riziku zvyšovania ich zaťaženia splátkami pri náraste úrokových sadzieb¹⁶.

Z pohľadu bánk ide o presunutie úrokového rizika na domácnosti. Na druhej strane, ak domácnosti budú mať problémy so splácaním úverov v dôsledku nárastu úrokových sadzieb, v bankách sa to prejaví znížením kvality úrokového portfólia. V prípade, že aj keď zvýšenie úrokových sadzieb nespôsobí priamo negatívny dopad na stabilitu bánk (domácností budú schop-

¹⁶ Vysoký podiel úverov s krátkou fixáciou nemusí automaticky znamenať pre domácnosti riziko, ak si v čase nízkych úrokových sadzieb vytvárajú rezervu, ktorú použijú pri náraste splátok.

né splácať úvery aj napriek extrémnej situácii), negatívne ovplyvní spotrebu domácností.

Graf 45 Novoposkytnuté úvery domácnostiam podľa doby fixácie úrokovej sadzby

- zdroj: NBS
- na pravej osi sú údaje o výške úrokových sadziieb v percentách
- na ľavej osi sú podiely úverov podľa doby fixácie úrokovej sadzby

Vysoký podiel úverov s krátkodobou fixáciou úrokových sadziieb tak zvyšuje citlivosť domácností na zmeny úrokových sadziieb, čím rastie význam tohto kanála pri prenose menovej politiky na reálnu ekonomiku.

Finančná pozícia domácností

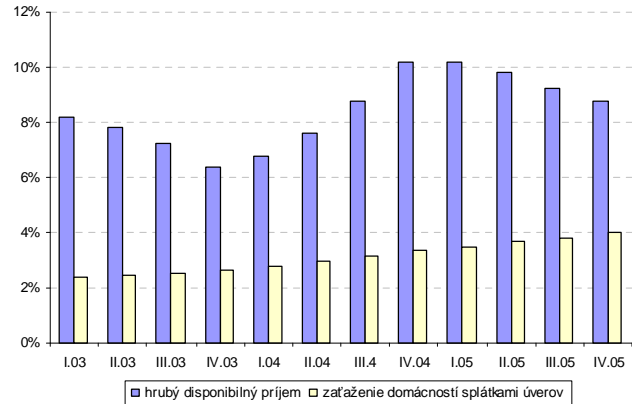
Výrazný nárast úverov domácnostiam v posledných rokoch bol do veľkej miery ovplyvnený zvýšeným dopytom domácností po úveroch. Záujem domácností bol podporený najmä celkovým zlepšením makroekonomickej situácie. Tá sa prejavila aj na poklese úrokových sadziieb, raste príjmov domácností, poklese nezamestnanosti a zvýšení cien nehnuteľností.

Z pohľadu makroekonomických čísel domácností vytvárali v roku 2005 dostatočný objem príjmov na splácanie úverov. Pomer úverových splátok¹⁷ tvoril v poslednom štvrtroku 2005 4% z hrubých disponibilných príjmov domácností. Aj keď trend je rastúci, treba pripomenúť, že veľ-

¹⁷ Úverové splátky sú počítané z údajov o časovej štruktúre úverov a ich úrokových sadziieb

kosť tohto pomeru patrí k najnižším v rámci EÚ¹⁸.

Graf 46 Úverová zaťaženosť domácností v pomere k príjmom domácností

- zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, NBS, vlastné výpočty

- údaje v grafe za hrubý disponibilný príjem vyjadrujú percentuálny nárast oproti rovnakému obdobiu minulého roku
- hrubý disponibilný príjem je definovaný ako rozdiel bežných príjmov a výdavkov domácností
- úverová zaťaženosť je pomerom splátok a hrubého disponibilného príjmu; úverová zaťaženosť je vypočítaná z objemu úverov domácnostiam rozdelených podľa splatností a ich úrokových mier

Iný pohľad na mieru zadlženia domácností nám môžu ponúknuť mikroekonomické dáta¹⁹. Tie by nám poskytli obraz o distribúcií zadlženia v rámci rôznych príjmových skupín, ako aj ich mieru zaťaženia splátkami úverov. Analýza takéhoto druhu bude veľmi významná, keďže je pravdepodobne, že s rastúcou konkurenciou, banky budú financovať aj rizikovejšie skupiny obyvateľstva.

Schopnosť domácností splácať úvery je okrem primárnych zdrojov vo forme príjmov ovplyvnená aj výškou a štruktúrou finančných aktív. Tie v prípade nárastu zaťaženia alebo výpadku príjmov slúžia na splácanie úverov.

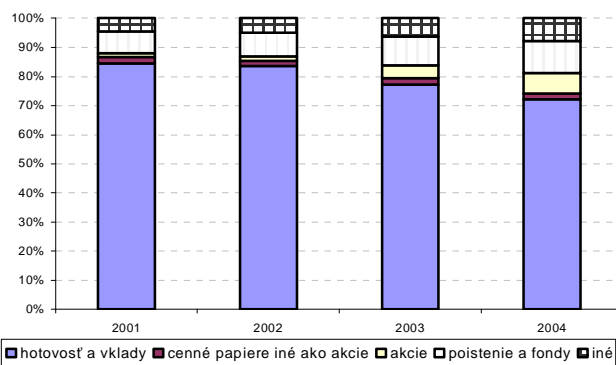
¹⁸ Tento pomer bol v roku 2002 v Holandsku 11%, Nemecku 7%, Veľkej Británii 7%. Zdroj: Macroeconomic implications of rising household debt, BIS (2004)

¹⁹ NBS plánuje použiť mikroekonomické dáta pri analýze zadlženia domácností v správe za prvý polrok 2006.

Štruktúra finančných aktív je priaznivá, čo znamená, že prevažujú likvidné aktíva. Trend z posledných rokov však naznačuje zmenu štruktúry finančných aktív, keď domácnosti držia väčší objem menej likvidných, ale výnosnejších aktív. Zvyšuje sa podiel investícií do akcií, podielových fondov a poistenia.

Zvyšovanie držby aktív, ktorých hodnota závisí od trhového vývoja, zároveň zvyšuje citlivosť domácností na výkonnosť finančných trhov.

Graf 47 Štruktúra finančných aktív domácností

zdroj: Štatistický úrad SR

Kreditné riziko podnikov

Rast úverov podnikom

Úvery podnikom predstavovali ku koncu roka 49% úhrnu úverov. Objem úverov podnikom počas roka vzrástol o 17,8%. Rástli úvery v domácej mene aj cudzích menách.

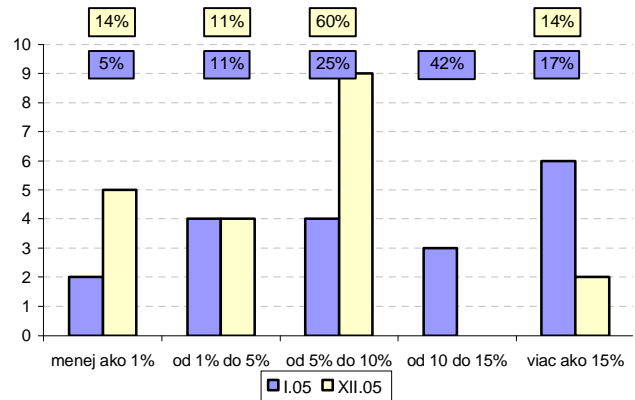
Kvalita úverového portfólia podnikom

Kvalita úverového portfólia sa mierne zlepšila nielen z pohľadu podielu klasifikovaných úverov, ale aj ich objemu. Podiel klasifikovaných úverov na celkových úveroch podnikom dosiahol v decembri hodnotu 8% (v januári 10%). Podiel sa od začiatku roka zlepšil takmer vo všetkých bankách. V prípade štandardných pohľadávok s výhradou došlo k nárastu o 14% (30,8 mld. v januári na 35,1 mld. v decembri 2005). Z pohľadu odvetvovej klasifikácie²⁰ sa najrizikovej-

²⁰ uvažujeme len s odvetviami, ktoré majú na úhrne úverov viac ako 1% podiel

šími javia úvery poskytnuté podnikom v oblasti priemyselnej výroby.

Graf 48 Rozloženie podielu hrubých klasifikovaných úverov podnikom na celkových úveroch podnikom

zdroj: NBS

na zvislej osi je zobrazený počet bánk

percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Tabuľka 3 Kvalita úverov podnikom podľa jednotlivých odvetví v novembri 2005

Odvetvie	Podiel klas. úverov na celk. úveroch	Podiel odvetvia na celk. úveroch
Priemyselná výroba spolu	14.09%	13.83%
Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	11.34%	3.90%
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	10.16%	2.13%
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motor. vozidiel, motocyklov a spotr. tovaru	8.55%	13.71%
Stavebníctvo	7.78%	2.42%
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	4.63%	1.94%
Činnosti domácností a obyvateľstvo	4.33%	30.58%
Zahranície	3.61%	2.89%
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti	2.36%	7.24%
Finančné sprostredkovanie	0.17%	9.60%
Verejná správa a obrana, sociálne poistenie	0.15%	4.97%
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	0.10%	5.33%
odvetvia s podielom na celk. úveroch menej ako 1%	55.33%	1.46%

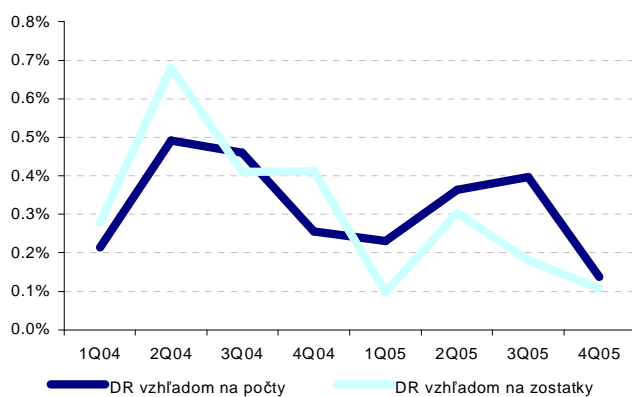
zdroj: NBS

nie sú zahrnuté údaje za odvetvia s podielom na celkových úveroch menej ako 1%

Miera zlyhania v podnikovom sektore

Miera zlyhania (*default rate* – ďalej DR) vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia²¹. Sledovať môže jednak zlyhávanie z hľadiska počtu úverov, ale tiež zlyhávanie vzhľadom na objemové zostatky úverov. Počas roka 2005 DR vzhľadom na počet prevyšovali DR vzhľadom na zostatky, z čoho sa dá usúdiť, že zlyhávali najmä úvery s nižším ako priemerným zostatkom. Počas celého roka sa ale obidva ukazovatele pohybovali na nízkej úrovni pod 0,5%. Štvrťročné miery zlyhania od roku 2004 môžeme vidieť na grafe 49.²²

Graf 49 Vývoj mier zlyhania právnických osôb z kategórie štandardných úverov, štandardných úverov s výhradou a neštandardných medzi pochybné a sporné

- zdroj: Register bankových úverov a záruk, NBS, vlastné výpočty
- DR (*default rate*) – miera zlyhania

Finančná situácia podnikového sektora

Napriek rastúcemu objemu poskytnutých úverov podnikovému sektoru, ukazovatele zadlženosti sa výrazne nezmenili. V celom podnikovom sektore od konca prvého štvrťroka po koniec roka 2005 stúpol objem aktív o 21%. Podobný nárast

²¹ Pri výpočte sa berie štvrťročné obdobie

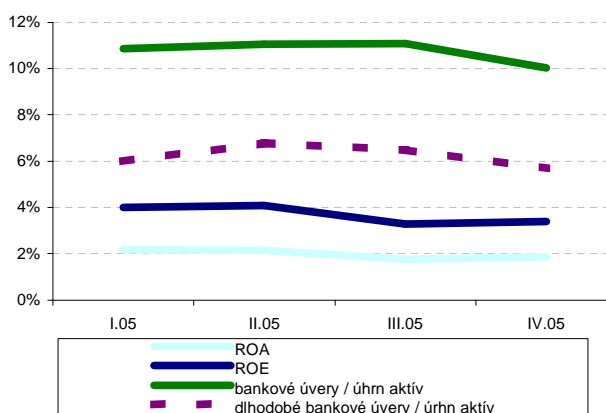
²² Pri interpretácii grafov treba vziať do úvahy zmenu Opatrenia o zatriedovaní majetku a záväzkov od roku 2005, ktorá ustanovila zmeny kvantitatívnych charakteristík pri zatriedovaní úverov do jednotlivých kategórií. Boli skrátené doby omeškania pre jednotlivé kategórie. Zároveň bola zmenená definícia doby omeškania. Uvedená zmena sa však na grafov výraznejšie neprejavila.

zaznamenal podnikový sektor aj pri objeme vlastného imania (22%).

Pomer bankových úverov na celkových aktívach tak na konci roka mierne poklesol a dosiahol úroveň 10%. Najvýznamnejší podiel bankových úverov na celkových aktívach na konci roka 2005 vykazovalo odvetvie priemyselnej výroby (11,7%), výroby a rozvodu elektriny, pary, teplej vody (10,1%) a odvetvie veľkoobchodu, maloobchodu a opravy vozidiel (8,3%).

Podobný vývoj bol aj pri pomere dlhodobých úverov na aktívach podnikov. Na druhej strane v priebehu roka sa mierne zvýšil podiel dlhodobých úverov na celkových úveroch podnikom, keď na konci tretieho štvrťroka tvorili takmer 60% z celkových úverov. Podiel dlhodobých úverov vzrástol najmä v odvetví výroby a rozvodu elektriny, pary, teplej vody a odvetví dopravy a telekomunikácií. Tento nárast potvrdzuje trend zvyšovania záujmu podnikov o investičné úvery.

Graf 50 Vývoj vybraných ukazovateľov podnikového sektora v roku 2005

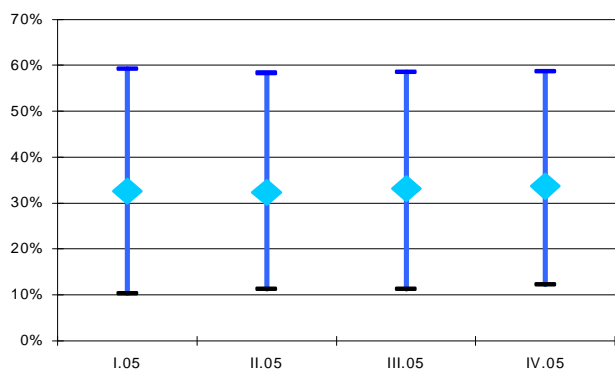
- zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty

Podiel vlastného imania na celkových pasívach sa vyvíjal stabilne. V priebehu celého roka sa pohyboval na úrovni 53% až 54%. V rámci jednotlivých odvetví najnižší pomer vlastného imania na celkových pasívach vykazovali podniky pôsobiace v odvetví stavebníctva (33%), veľkoobchodu, maloobchodu a opravy vozidiel (35%) a priemyselnej výroby (48%).

Hodnota mediánu ukazovateľa podielu vlastného imania na celkových pasívach za podnikový

sektor bola nižšia ako priemerná hodnota. To naznačuje, že sektorová priemerná hodnota je ovplyvnená najmä väčšími podnikmi, ktoré vykazujú väčšiu zadlženosť cudzími zdrojmi.

Graf 51 Pomer vlastného imania k celkovým pasívam podnikového sektora

zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty

Kvalita portfólia úverov v ostatných sektoro-²³

Z ostatných sektorov vykazovali banky na konci roka 2005 najväčší podiel klasifikovaných úverov pri úveroch živnostníkom (7,5%).

Pri úveroch finančným spoločnostiam okrem bánk a úveroch verejnej správe vykazovali banky vysokú kvalitu pohľadávok s podielom klasifikovaných pohľadávok na úrovni 0,13%, resp. 0,01%. Všeobecne tieto sektory patria k najmenej rizikovým z pohľadu splácania úverov.

**Tabuľka 4 Kvalita portfólia ostatných sektoro-
rov**

	Podiel klas. úverov na celk. úveroch	Podiel odvetvia na celk. úveroch
Úvery živnostiam	7.55%	2.45%
Úvery fin. spoločnostiam okrem bánk	0.13%	9.95%
Úvery verejnej správe	0.01%	5.01%
Úvery nerezidentom	2.96%	3.3%

zdroj: NBS

Podiel hrubých klasifikovaných úverov nerezidentom na úhrne úverov nerezidentom sa počas

²³ Sektor živnostníkov, sektor finančných spoločností okrem bánk, sektor verejnej správy, sektor nerezidentov

roka 2005 znížil z 8,1% v januári na 2,96% v decembri. Tento pokles bol však spôsobený najmä nárastom celkovej expozície voči nerezidentom.

Pokrytie opravnými položkami

Podľa opatrenia NBS²⁴ je od 31. januára 2004 stanovené pokrytie nezabezpečenej časti²⁵ pohľadávky jednotlivých kategórií pohľadávok nasledovne:

Tabuľka 5 Predpísané pokrytie opravnými položkami

Kategória pohľadávok	Pokrytie nezabezp. časti opravnými položkami
Štandardné s výhradou	1 – 20%
Neštandardné	20 – 50%
Pochybné	50 – 95%
Stratové	100%

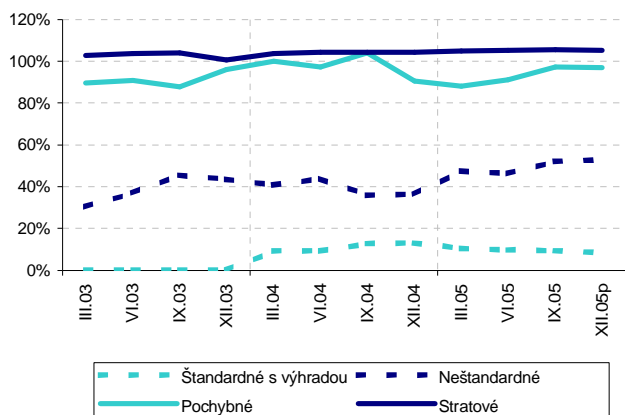
zdroj: NBS

Časový vývoj pokrytia nezabezpečenej časti pohľadávok voči klientom opravnými položkami znázorňuje graf 52. Možno urobiť záver, že v slovenskom bankovom sektore ako celku nenastalo v priebehu roka 2004 a roka 2005 nadmerné rozpúšťanie opravných položiek, ktoré by viedlo k znižovaniu pokrytia nezabezpečenej časti pohľadávok. Analogický záver platí aj pre pohľadávky voči bankám a voči verejnej správe.

²⁴ Opatrenie NBS č. 7/2002 ako vyplýva zo zmien a doplnkov vydaných opatrením NBS č. 1/2004 a Opatrenie 13/2004 o zatriedovaní majetku a záväzkov bánk a pobočiek zahraničných bánk, o úprave ich ocenenia, o tvorbe a rušení rezerv a s tým súvisiacich hláseniach

²⁵ Nezabezpečená časť pohľadávky predstavuje rozdiel medzi hrubou hodnotou pohľadávky a nárokovateľnou hodnotou zabezpečenia. Nárokovateľná hodnota zabezpečenia pri záložnom práve nemôže prevyšovať výšku pohľadávky, ktorú zabezpečuje.

Graf 52 Vývoj pokrytia nezabezpečenej časti úverov opravnými položkami

- zdroj: NBS
- nie sú zahrnuté údaje za banky, ktoré v roku 2005 postupovali pri úprave ocenenia pohľadávok o opravné položky podľa medzinárodných účtovných štandardov a v Hlásení o zatried'ovaní majetku a záväzkov vykazovali tieto pohľadávky ako nezatried'ované

Devízové riziko

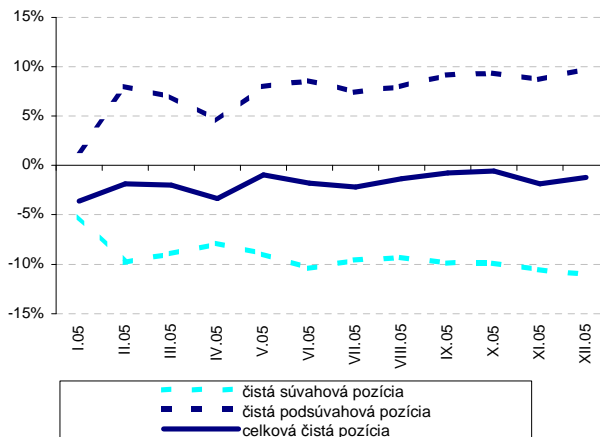
Devízové riziko je spojené s otvorenou pozíciou bánk v cudzích menách a zmenami výmenných kurzov, čím dochádza k zmene hodnoty devízových pozícií v domácej mene.

Priame devízové riziko bankového sektora, merané cez otvorené devízové pozície bánk, bolo v roku 2005 na nízkej úrovni. Celková otvorená devízová pozícia bola v priebehu celého roka 2005 krátka²⁶, čo vystavovalo bankový sektor negatívnemu dopadu v prípade znehodnocovania domácej meny. Od začiatku roka sa znižovala, avšak na konci roka vzrástla a v decembri dosiahla hodnotu 3,84% z aktív. Na strane pasív pokračoval rast krátkodobých devízových zdrojov od bánk. Rástli tiež devízové úvery na aktívnej strane, ale v menšom rozsahu ako pri zdrojoch od zahraničných bánk. Objem poskytnutých devízových úverov klientom presahoval objem devízových klientskych vkladov (pomer devízových úverov a vkladov klientov bol 115% v decembri

²⁶ Pozícia, pri ktorej pasíva sú väčšie ako aktíva.

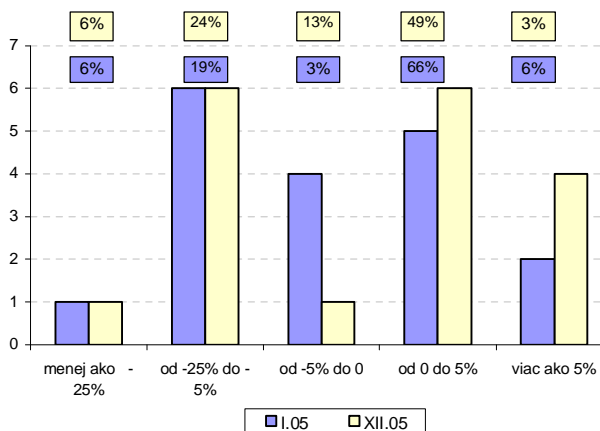
2005), čo nútilo banky financovať rast devízových úverov zdrojmi zo zahraničných bánk.

Graf 53 Vývoj podielu otvorených devízových pozícií na aktívach bánk

- zdroj: NBS
- dáta zahŕňajú aj pobočky zahraničných bánk
- na zvislej osi sú znázornené podiely otvorených pozícií na celkových aktívach sektora

Graf 54 Rozloženie podielov celkových otvorených devízových pozícií na aktívach bánk v sektore

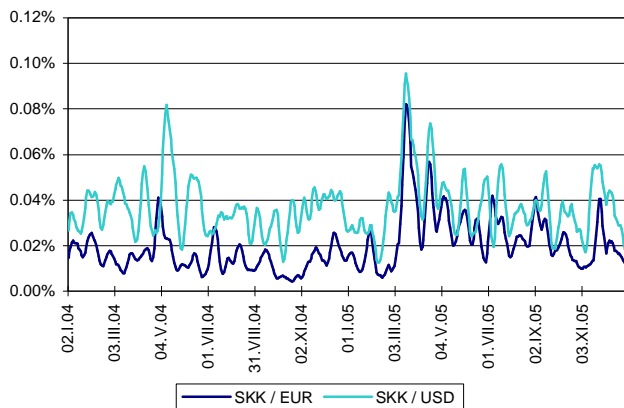
- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk, na vodorovnej osi je podiel celkových čistých pozícií na aktívach
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora
- dáta zahŕňajú aj pobočky zahraničných bánk

Súvahová pozícia bola vo väčšine bánk uzatváraná podsúvahovými derivátovými operáciami. Celková devízová pozícia bola vo viacerých ban-

kách otvorená kvôli devízovým pozíciám z pohľadávok zo záruk, záväzkov z budúcich úverov, záväzkov zo záruk a záväzkov z prijatých záruk.

Volatilita významných výmenných kurzov v roku 2005 mierne vzrástla v porovnaní s rokom 2004. Významnejšie sa zvýšila volatilita najmä pri výmennom kurze EUR. Kurzy vykazovali vyššiu volatilitu najmä v prvom polroku 2005.

Graf 55 Vývoj volatility kurzov EUR a SKK

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- na grafe je zobrazená štandardná odchýlka logaritmov relatívnych zmien kurzov r_t
- volatilita bola vypočítaná z historických dát, pričom historicky starším údajom bola pridelená menšia (exponenciálne klesajúca váha): $\sigma_t^2 = 0,94 \sigma_{t-1}^2 + 0,06 r_t^2$

Stabilný vývoj devízového rizika v roku 2005 naznačujú aj hodnoty VaR (*value-at-risk*)²⁷. Ukazovateľ berie do úvahy aj volatilitu výmenných kurzov a ich korelácie, pričom hodnota mediánu sa od začiatku pohybovala na úrovni od 0,38% do 1,04% z hodnoty vlastných zdrojov.

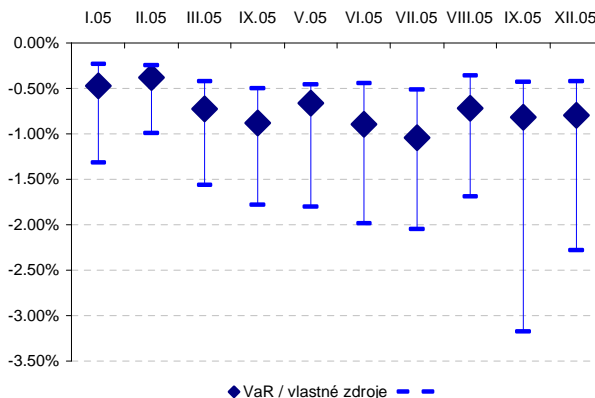
Rast devízových zdrojov od bánk

Devízové aktíva boli tvorené najmä aktívami denominovanými v EUR (82% z devízových aktív), USD (11%) a CZK (5%). Od začiatku roka sa devízové aktíva zvýšili o 17%. Nárast bol vytváraný najmä devízovými úvermi klientom, ktoré stúpili o 35%. Devízové úvery boli zároveň najvýznamnejšou položkou devízových aktív.

²⁷ Pri výpočte VaR sa berú do úvahy otvorené pozície vo všetkých menách

V sektore v priebehu roka poklesol objem cenných papierov denominovaných v cudzích menách (v decembri tvorili 15% z devízových aktív).

Graf 56 Vývoj VaR - devízové riziko v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- ukazovateľ je pomerom VaR a vlastných zdrojov bánk
- v grafe sú zobrazené hodnoty mediánu, prvého a tretieho kvartilu
- údaje na zvislej osi sú v percentách
- VaR (*value at risk*) je definované ako najväčšia možná strata portfólia s 99% pravdepodobnosťou počas jedného dňa. Pri výpočte VaR bola použitá historická simulácia.
- výsledky nezahŕňajú pobočky zahraničných bánk

Devízové pasíva boli podobne ako devízové aktíva tvorené najmä pasívami v EUR (62%), USD (34%) a CZK (3%). Od začiatku roka devízové pasíva vzrástli o 51%. Boli tvorené prevažne vkladmi od bánk (63% devízových pasív) a vkladmi klientov (33%). Druhá menovaná položka od začiatku roka stúpila o 25%, k čomu prispeli najmä vklady podnikov. Objem vkladov domácností mal stabilný vývoj.

Na zmenu devízových pasív a vôbec na devízovú súvahovú pozíciu bánk, mali najväčší vplyv devízové zdroje od bánk. V decembri 2005 až 94% z ich objemu tvorili devízové zdroje od ne-rezidentských bánk. Išlo prevažne o vklady krátkodobého charakteru. Devízové zdroje od bánk od začiatku roka stúpili o 75%.

Rast týchto zdrojov bol spojený s rastom devízových úverov, ako aj s ich investovaním

v domácich aktívach a tým využívaním úrokového diferenciatu a zhodnocovaním domácej meny. Banky veľkú časť z krátkodobých devízových zdrojov zo zahraničia ukladali prostredníctvom sterilizačných repo tendrov v NBS.

Celková devízová súvahová pozícia tak najmä vplyvom devízových zdrojov od bánk narástla a dosiahla 11% z hodnoty aktív bánk.

Zmeny v podsúvahe

Otvorená podsúvahová devízová pozícia do veľkej miery reagovala na zmeny súvahovej pozície. Nárast krátkej súvahovej pozície banky hedgovali derivátovými operáciami (pohľadávky z pevných termínových operácií tvorili v decembri 2005 70% z podsúvahových aktív). Korelácia medzi otvorenou súvahou pozíciou a čistou podsúvahovou derivátovou pozíciou v bankovom sektore v roku 2005 bola na úrovni takmer 80%.

Významnou položkou podsúvahových devízových operácií boli operácie s opciami (pohľadávky z operácií s opciami tvorili 14% z podsúvahových aktív). Ich čistá otvorená pozícia bola na zanedbateľnej úrovni. Banky väčšinou otvárali menové pozície v opciách pre svojich klientov a následne ich zatvárali so zahraničnými bankami.

Devízové pohľadávky z budúcich úverov tvorili 7% z celkových podsúvahových aktív.

Na podsúvahovú devízovú pozíciu v bankách mali vplyv v rôznej miere pohľadávky zo záruk, záväzky z budúcich úverov, záväzky zo záruk a záväzky z prijatých záruk.

Nepriame devízové riziko

Okrem už analyzovaného priameho devízového rizika je bankový sektor vystavený aj nepriamemu devízovému riziku. Spočíva v tom, že banka nie je zraniteľná priamo prostredníctvom zmeny výmenného kurzu, ale nepriamo cez zlyhania protistrán pri splácaní úverov, alebo vplyvu na ich konkurencieschopnosť pri zmene výmenných kurzov.

Na základe rozhovorov s bankami, veľká časť poskytovaných devízových úverov podnikom súvisí s exportnou orientáciou podnikového sektora. Takéto podniky majú príjmy denominované v cudzích menách, čo vytvára tzv. prirodzený hedging. V bankách tiež vidíme nárast menových pozícií v opciách, ktoré banky otvárajú pre svojich klientov na zabezpečenie ich otvorených devízových pozícií.

Na druhej strane je možné, že dopyt podnikov po devízových úveroch súvisí aj s predpokladaným zhodnocovaním domácej meny.

V súčasnosti nemáme presné údaje o devízových pozíciách podnikového sektora. Predpokladáme, že banky pri poskytovaní devízových úverov podnikom vyhodnocujú aj možné devízové riziko podnikov.

Úrokové riziko

Priamy dopad rôznych pohybov výnosových kriviek na banky súvisí s časovou štruktúrou úrokovovo citlivých aktív a pasív. Banky sú tiež ovplyvnené nepriamo, prostredníctvom kreditného rizika. Napríklad pri úveroch domácnostiam s krátkodobou fixáciou úrokových sadzieb, sú banky pri zmene úrokových sadzieb ovplyvnené cez schopnosť a ochotu domácností splácať úvery.

Pri meraní veľkosti úrokového rizika sa zameriavame na zmenu súčasnej hodnoty úrokovovo citlivých aktív a pasív pri rôznych posunoch výnosových kriviek. Výhoda tohto prístupu spočíva v precenení všetkých úrokovovo citlivých položiek aktív a pasív pri zmenených úrokových sadzbách a tým aj kvantifikácii citlivosti súčasnej hodnoty aktív a pasív na zmenu úrokových sadzieb. Ak banka napríklad poskytne úver s úrokovou sadzbou 5%, pri náraste trhových sadzieb klesne reálna hodnota tohto úveru, keďže banka bude inkasovať nižšie úrokové platby v porovnaní s trhovými úrokovými sadzbami. Pričom čím je dlhšia fixácia úrokovej sadzby na úver, tým je výraznejší pokles reálnej hodnoty úveru.

Tento prístup však nehovorí o dopade zmien úrokových sadziieb na čisté úrokové marže bánk resp. čisté úrokové príjmy bánk. Dopad na úrokové príjmy však nie je jednoznačný a je ťažko kvantifikovateľný. Napríklad pri náraste úrokových sadziieb v dlhších časových pásmach by banky profitovali z nárastu úrokových marží pri novo poskytnutých úveroch. Opačný dopad by však mal rast dlhých úrokových sadziieb na úrokové marže z objemu už poskytnutých úverov. Keďže v dlhších časových pásmach prevládajú aktíva nad pasívami, pri náraste úrokových sadziieb banky skôr precenia pasívne položky ako aktívne (*repricing risk*), čo sa prejaví na poklese úrokových marží. Pri náraste úrokových sadziieb tiež môže poklesnúť dopyt do nových úveroch, čo sa znova prejaví na poklese úrokových príjmov.

Zmeny úrokových sadziieb tiež ovplyvňujú hodnotu investícií v cenných papieroch. Pri cenných papieroch určených na obchodovanie sa zmena hodnoty okamžite prejaví na ziskovosti a pri cenných papieroch držaných na predaj sa zmeny hodnoty cenných papierov prejaví vo vlastných zdrojoch.

Úrokové riziko bankového sektora, merané citlivosťou súčasnej hodnoty aktív a pasív na zmeny úrokových sadziieb bolo v roku 2005 na nízkej úrovni. Aktíva ako aj pasíva vykazujú pomerne nízku úrokovú citlivosť, čo je dané ich nízkou duráciou. Väčšina z úrokovu citlivých aktív (80%) aj pasív (87%) bola, z pohľadu doby do najbližšieho precenenia resp. doby do najbližšej fixácie, zaradená v časových pásmach do jedného roka. Negatívny dopad na súčasnú hodnotu aktív a pasív by malo najmä zvyšovanie úrokových sadziieb v dlhších časových pásmach.

Štruktúra úrokovu citlivých aktív a pasív

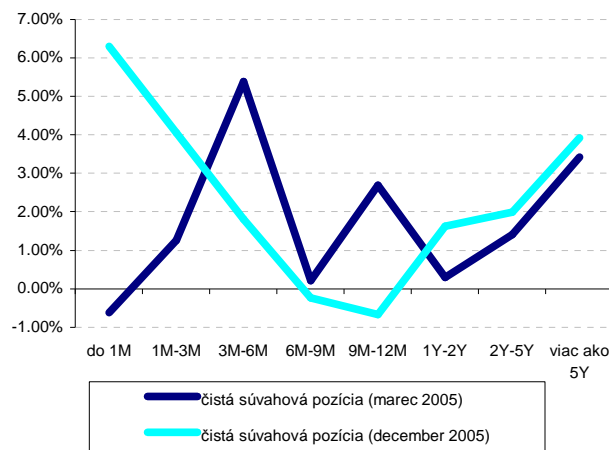
Súvahové úrokovu citlivé položky boli prevažne denominované v domácej mene. Z celkového objemu úrokovu citlivých aktív tvorili 85% a z celkových pasív 72%. Významnejšie pozície mali banky aj v EUR (12% pri aktívach a 17% pri pasívach) a USD (1% pri aktívach a 10% pri pasívach).

Úrokovu citlivé aktíva boli v pásme do jedného mesiaca tvorené najmä operáciami v NBS a ostatných bankách. Cenné papiere a úvery mali približne rovnaké rozloženie. Približne 70% úverov je v pásmach do šiestich mesiacov a 16% v pásmach nad dvoma rokmi. Pri cenných papieroch je 51% z ich objemu v pásmach do šiestich mesiacov a 38% v pásmach nad dvoma rokmi.

Rozloženie pasív podľa úrokovej citlivosti je podobné. V pásmach do šesť mesiacov je takmer 90% z bankových vkladov a 80% vkladov klientov. Ostatné položky, ktoré sú tvorené najmä emitovanými cennými papiermi sú rozložené v dlhších časových pásmach.

Rozloženie otvorených súvahových pozícií bankového sektora v roku 2005 je znázornené na grafe 57.

Graf 57 Čistá súvahová pozícia úrokovu citlivých aktív a pasív (v SKK)

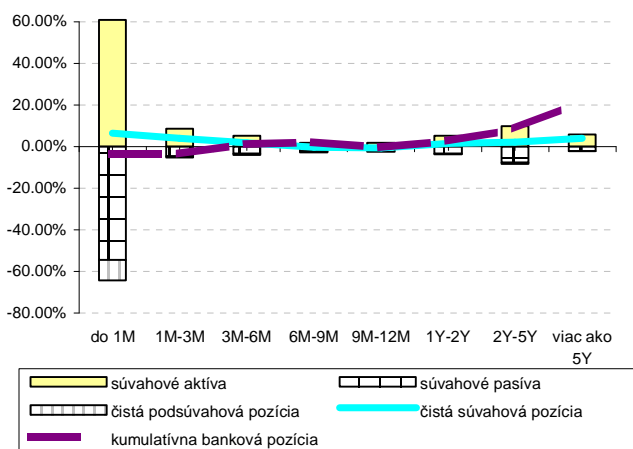
- zdroj: NBS
- na vodorovnej osi sú časové pásma, na zvislej osi sú podiely čistej súvahovej pozície (nekumulatívnej) na celkových aktívach bánk

Úrokovu citlivé podsúvahové pozície boli tvorené najmä derivátovými operáciami. Z úrokovu citlivých podsúvahových aktív tvorili takmer 88%. Pri pasívach to bolo 84%.

Deriváty boli tvorené najmä úrokovými a menovými derivátmi. Derivátové pozície boli väčšinou uzatvorené, čím aj celá otvorená podsúvahová úroková pozícia bola nízka. Výraznejšiu otvorenú podsúvahovú pozíciu vykazoval banko-

vý sektor iba v pásme do jedného mesiaca a bola tvorená najmä inými podsúvahovými operáciami.

Graf 58 Časová štruktúra úrokovo citlivých položiek súvahy a podsúvahy v SKK

- zdroj: NBS
- na vodorovnej osi sú časové pásma, na zvislej osi sú podiely na celkových aktívach bánk

Úroková citlivosť jednotlivých položiek aktív a pasív

Tabuľka 6 Úroková citlivosť vybraných agregátov aktív a pasív bankového sektora v SKK

	III.05	VI.05	IX.05	XII.05
medzibankový trh a NBS - aktíva	-0,0007%	-0,0007%	-0,0006%	-0,0006%
aktívne operácie s klientmi	-0,0116%	-0,0095%	-0,0099%	-0,0102%
operácie s cennými papiermi	-0,0203%	-0,0168%	-0,0187%	-0,0190%
medzibankový trh a NBS - pasíva	0,0049%	0,0052%	0,0049%	0,0046%
pasívne operácie s klientmi	0,0046%	0,0047%	0,0048%	0,0050%
ostatné pasívne operácie	0,0329%	0,0286%	0,0254%	0,0259%

- zdroj: NBS
- hodnoty v tabuľke vyjadrujú percentuálnu zmenu v hodnote úrokovo citlivých položiek aktív a pasív pri paralelnom zvýšení úrokových sadzieb o 1 bázičkový bod (b.p.)

Citlivosť jednotlivých skupín položiek na zmeny úrokových sadzieb sa v priebehu roka výrazne nemenila. Najvýraznejšiu citlivosť na strane aktív vykazovali položky s rozložením v dlhších časových pásmach - cenné papiere a úvery. Na strane pasív boli citlivé najmä emito-

vané cenné papiere, tie však netvorili významnú časť portfólia. Objemovo najväčšia položka, vklady klientov, vykazovala len malú citlivosť.

Riziko likvidity

Pre slovenský bankový sektor bola v roku 2005 charakteristická relatívne vysoká likvidita. Tá však, na rozdiel od susedných štátov, bola koncentrovaná v Národnej banke Slovenska a nie na medzibankovom trhu, čo viedlo k jeho relatívnemu zmenšeniu (počas roka 2005 na úrovni 2% - 5% bilančnej sumy sektora).

Faktory ovplyvňujúce riziko likvidity sa počas roka 2005 podstatne nemenili. Najväčší vplyv mali devízový kurz, úrokové miery, dopyt po úveroch a menová politika NBS.

Na jednej strane teda pokračovali prolividne pôsobiace tendencie, predovšetkým o krátkodobý zahraničný kapitál motivovaný úrokovým diferenciálom, posilňovaním slovenskej koruny a príležitosťou výhodne zhodnotiť tieto prostriedky v sterilizačných repo tendroch NBS.

Na druhej strane, vedomie vysokej likvidity podporilo v bankách aktivity, ktoré viedli k prehĺbovaniu časového nesúladu medzi aktívami a pasívami. (najmä poskytovanie dlhodobých úverov).

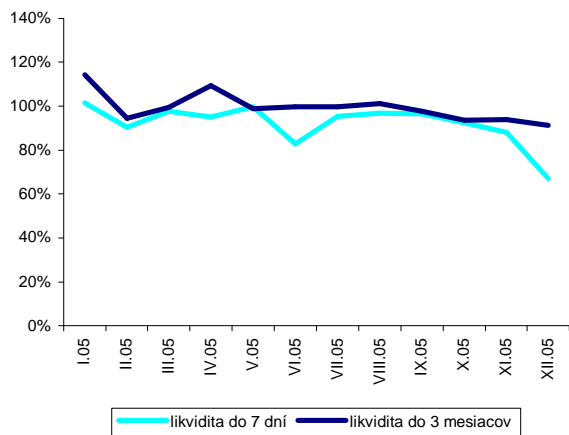
Ukazovatele likvidity

Pri meraní rizika likvidity boli použité štyri ukazovatele likvidity: ukazovateľ rýchlej likvidity, ukazovateľ likvidity do 7 dní, ukazovateľ likvidity do 3 mesiacov²⁸ a ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív.²⁹

²⁸ ukazovatele sú definované ako podiel vybraných sú v časti Stresové testovanie

²⁹ Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív je definovaný ako pomer súčtu stálych a nelikvidných aktív k vybraným položkám vlastných zdrojov.

Graf 59 Vývoj mediánu ukazovateľov likvidity do 7 dní a do 3 mesiacov

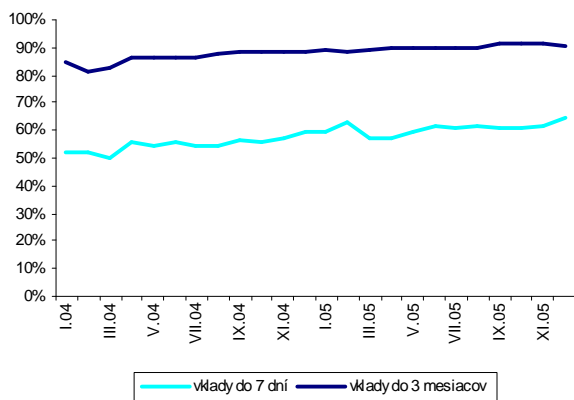

zdroj: NBS

Na zmenu ukazovateľov mali podstatný vplyv zmeny v časovej štruktúre vkladov. Vzhľadom na klesajúce úrokové miery, vklady klientov sa koncentrujú do kratších časových pásiem. Určitý vplyv na zmenu časovej štruktúry má aj celkový ekonomický vývoj, domácnosti vyhľadávajú iné investičné príležitosti (životné poistenie a podielové fondy) a na bežných účtoch sústreďujú väčšie objemy.

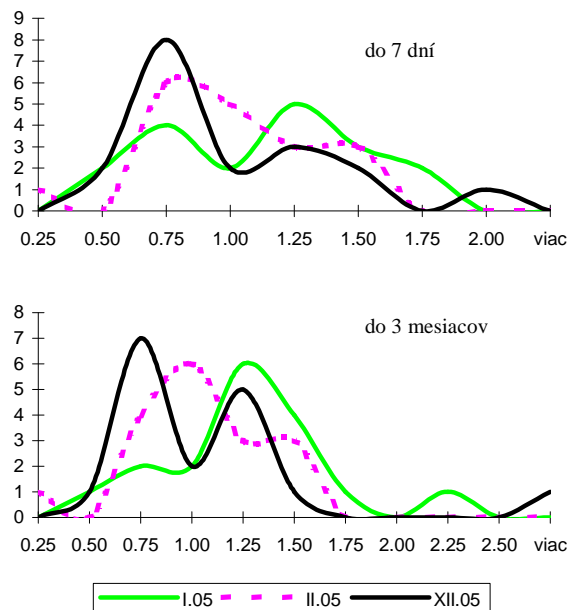
Od začiatku roka 2004 do decembra 2005 stúpol podiel vkladov do 7 dní a vkladov do 3 mesiacov na celkových vkladoch z 52% na 64%, respektíve z 85% na 91%. Väčšina prostriedkov klientov je teda držaná na bežných účtoch.

Graf 60 Podiel vkladov do 7 dní a do 3 mesiacov na celkových vkladoch

zdroj: NBS

Graf 61 Rozloženie ukazovateľov likvidity do 7 dní a do 3 mesiacov v bankovom sektore

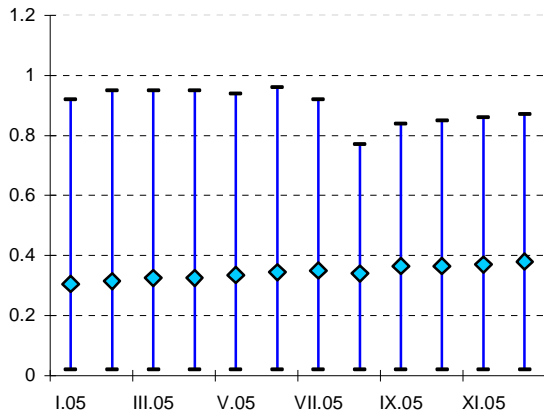
zdroj: NBS

prerušovanou čiarou (február 2005) je znázornené obdobie, v ktorom neboli realizované sterilizačné tendre NBS

Krátkodobý a malý vplyv na oba ukazovatele malo aj odmietnutie sterilizačného repo tendra vo februári (graf 61). Oba ukazovatele vtedy mierne klesli a po jeho obnovení následne stúpli. V decembri 2005 bola ich hodnota však opäť na nižšej úrovni ako vo februári. Vplyv nere realizácie sterilizačných repo tendrov je možné sledovať na zmene rozloženia hodnôt ukazovateľov v sektore. Oproti januáru sa rozloženie oboch ukazovateľov posunulo smerom vľavo, teda viac bánk vykázalo nižšiu hodnotu. Na druhej strane, distribúcia ukazovateľov v decembri 2005 je koncentrovaná okolo hodnôt, ktoré sú ešte nižšie ako hodnoty z februára 2005.

Ukazovateľ rýchlej likvidity sa správal analogicky, v priebehu roka klesla hodnota mediánu (prakticky lineárne) z 59% na 53%. Rozhodnutia NBS nere realizovať sterilizačné repo tendre rýchlu likviditu bánk neovplyvnili, jediným rozdielom bolo nahradenie pokladničných poukážok NBS, ktoré banky získavajú ako kolaterál, krátkodobými vkladmi v NBS.

Graf 62 Vývoj Ukazovateľa stálych a nelikvidných aktív – min, medián a max

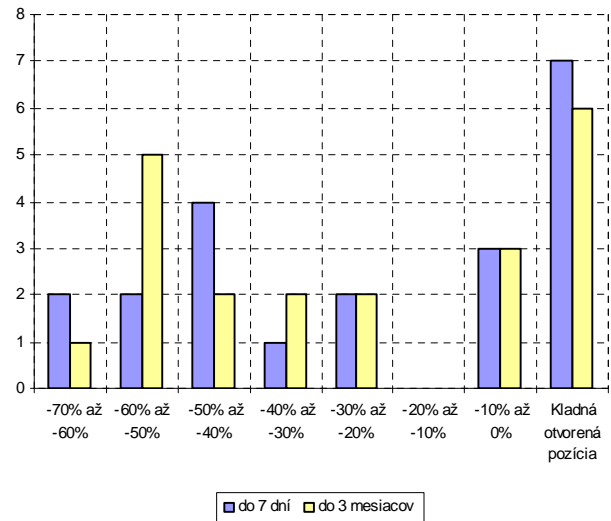
- zdroj: NBS
- na grafe sú zobrazené maximálne, minimálne hodnoty a medián

Medián hodnoty ukazovateľa stálych a nelikvidných aktív počas roka miere stúpala.

Gap analýza

Doplňujúcim pohľadom na riziko likvidity je analýza veľkosti otvorenej pozície v likvidite (nesúladi medzi aktívami a pasívami) v časových pásmach do sedem dní a do troch mesiacov – podobne ako pri ukazovateľoch. Veľkosť otvorenej pozície je v tejto analýze porovnaná s objemom aktív príslušnej banky. Dôvodom porovnania s aktívami (a nie s vlastnými zdrojmi) je fakt, že otvorená pozícia v likvidite nemôže byť interpretovaná ako potenciálna strata. Podstatná je preto relatívna veľkosť na celkové aktíva.

Graf 63 Rozloženie podielu otvorených pozícií do 7 dní a do 3 mesiacov v decembri 2005

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je počet bánk

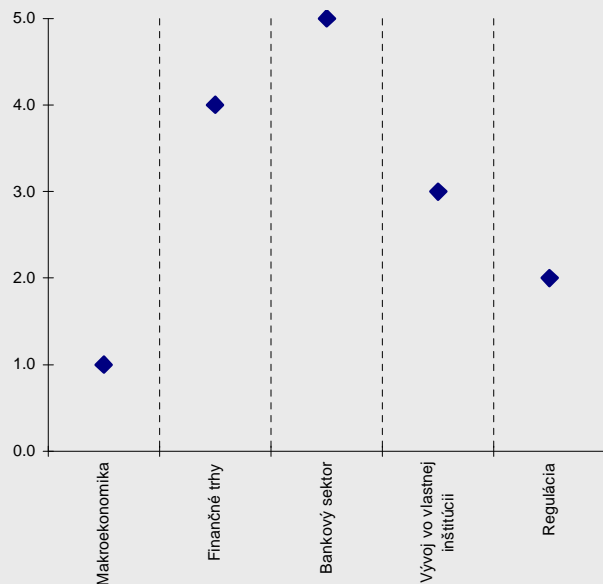
Po celý rok 2005 mali všetky veľké a stredné banky negatívnu likvidnú pozíciu do 7 dní aj do 3 mesiacov. Podiel negatívnej pozície na celkových aktívach sa od decembra 2004 vo väčšine týchto bánk zvýšil. Je to prirodzený dôsledok rastu zostatkov na bežných účtoch a poskytovania úverov s dlhšou splatnosťou.

Celkovo sa podiel negatívnej pozície v likvidite do 7 dní a do 3 mesiacov na celkových aktívach počas roka zhoršil v 13-tich, resp. v 16-tich bankách.

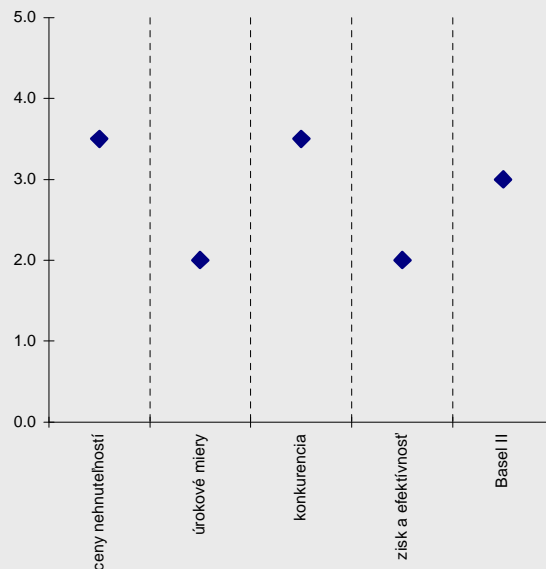
Box 5 Hlavné riziká na nasledujúci rok

Na základe dotazníkového zisťovania, na ktorom sa zúčastnili vybrané slovenské banky, boli identifikované hlavné kategórie rizík, v rámci ktorých boli špecifikované konkrétne riziká a ich význam bol hodnotený na päťbodovej stupnici.

Graf 65 Hlavné kategórie rizík

Graf 65 Špecifické riziká v hlavných kategóriách

- zdroj: WGBD, Survey on EU Banks' s main risks for the year ahead
- v grafoch je zobrazený medián

Väčšina bánk sa zhodla na hlavnej kategórii rizík, ktorou je prostredie domáceho bankového sektora. Pri podrobnejšom rozklade sa hlavné rizikové faktory týkajú rastúceho konkurenčného tlaku a obavy zo vstupu nových hráčov. Riziko vidia banky v tlaku na pokles úrokovej marže a v zvyšovaní rizikového apetítu (pozri Box: Dotazník o vývoji na trhu úverov). V tejto kategórii viaceré banky uviedli aj operačné riziko z informačných technológií. Druhou najvýznamnejšou kategóriou je vývoj na finančných trhoch, kde dominuje riziko zmeny úrokových mier. Okrem toho viaceré banky uviedli aj riziko plynúce z trhov derivátov a nepriame devízové riziko. V tretej kategórii, riziká plynúce z vlastnej inštitúcie, dominovala potreba zvýšiť efektívnosť a ziskovosť, ale aj tlak na zvyšovanie veľkosti inštitúcie. Štvrtá kategória – makroekonomika – sa týkala predovšetkým rizika zmeny cien nehnuteľností a rizika nízkeho ekonomického rastu v eurozóne. V rámci regulácie banky pochopiteľne považujú za hlavnú výzvu prechod na Basel II.

Stresové testovanie

Scenár extrémneho nárastu klasifikovaných pohľadávok v bankovom sektore nevykazoval výrazný pokles kapitálovej primeranosti. Pri niektorých bankách ukazovateľ poklesol pod 8%. Negatívnejší dopad má scenár pri ktorom by rástol objem poskytnutých úverov a aj podiel klasifikovaných úverov. Nepriaznivý dopad na banky by mal najmä scenár s vyšším nárastom podielu klasifikovaných úverov. Tento scenár by vo viacerých bankách spôsobil výrazný pokles kapitálovej primeranosti.

Pri extrémnych zmenách výmenných kurzov banky nevykazovali výrazný dopad na kapitálovú primeranosť. Sektor bol citlivý najmä na znehodnotenie domácej meny.

Úrokové riziko nepredstavuje pre bankový sektor vážny problém. Negatívny dopad by malo najmä zvýšenie úrokových sadzieb v dlhších časových pásmach v domácej mene.

K zhoršeniu ukazovateľov likvidity by došlo najmä pri výraznejšom výbere vkladov klientov. Tento scenár by negatívne vplýval hlavne na veľké a stredné banky. Na bankový sektor, ale najmä na niektoré stredne veľké banky a banky naviazané na materské spoločnosti, by negatívne vplýval aj odliv krátkodobých zdrojov zo zahraničných bánk.

Hlavným cieľom stresového testovania je kvantifikovať schopnosť jednotlivých bánk a celého bankového sektora zvládnuť extrémne, ale stále možné trhové podmienky.

Pri kreditnom, devízovom a úrokovom riziku vyhodnocujeme dopad týchto scenárov na kapitálovú primeranosť odpočítaním potenciálnej straty (resp. pripočítaním potenciálneho zisku) v dôsledku aplikovania príslušného scenára od kapitálu.

Pri kreditnom riziku sa berie do úvahy aj možný dopad stresových scenárov na rizikovo vážené aktíva. V prípade rizika likvidity kvantifikujeme dopad stresových situácií na ukazovatele likvidity.

Stresové testy boli aplikované na pozície bánk z decembra 2005 pre všetky banky v sektore. Výnimkou sú stresové testy kvantifikované pomocou dopadu na kapitál, ktoré neboli aplikované pre pobočky zahraničných bánk.

Pri interpretovaní výsledkov stresových scenárov je dôležité uvedomiť si určité obmedzenia stresového testovania. Stresové testovanie je, podobne ako iné modely, zjednodušením reálneho stavu na trhu. Aj keď našou snahou je vytvárať stresové scenáre a kvantifikovať ich spôsobom, ktorý je čo najbližšie k realite na trhu, komplikovanosť reálnej situácie nás núti pracovať s určitými predpokladmi a zjednodušeniami.

Stresové testovanie uvedených rizík bolo urobené samostatne pre každé riziko. Použité scenáre, aj keď spolu súvisia, zatiaľ nepredpokladajú vzťahy medzi jednotlivými rizikami.

Devízové riziko

Stresové testovanie devízového rizika bolo vykonané pre všetky banky v sektore. Predmetom stresového testovania boli otvorené devízové pozície v najvýznamnejších menách (EUR, USD, CHF, CZK, GBP, HUF, PLN, JPY) a zmeny výmenných kurzov v príslušných menách. Vybrané meny tvorili takmer 100% z devízových súvahových a podsúvahových aktív aj pasív. Devízové aktíva boli denominované najmä v EUR (82%), USD (11%) a CZK (5%). Podobne to bolo aj pri pasívach, EUR (62%), USD (34%), CZK (3%).

Podsúvahové aktíva boli tvorené najmä položkami denominovanými v EUR (49%), USD (45%) a CZK (3%), a pasíva v EUR (58%), USD (36%) a CZK (3%).

Dopad každého scenára na devízovú pozíciu banky je daný čistou otvorenou pozíciou v mene, ktorá je vynásobená relatívnou zmenou výmenného kurzu pre danú zmenu v jednotlivých scenároch. Suma zmien čistých otvorených pozícií v jednotlivých menách tvorí zmenu čistej otvorenej devízovej pozície banky. Celkový dopad i-teho stresového scenára (D_{sci}) je teda daný vzťahom

$$D_{sci} = \sum_j \check{COP}_j * sc_{ij}$$

kde \check{COP}_j je čistá otvorená devízová pozícia v mene j , a sc_{ij} je i -ty stresový scenár pre menu j . O túto hodnotu je upravený kapitál bánk a následne aj hodnota kapitálovej primeranosti.

Pri stresovom testovaní devízového rizika použijeme dva prístupy tvorby stresových scenárov:

- prístup založený na predpoklade zopakovania historicky „najhorších“ zmien vo výmenných kurzoch v stanovenom období,
- prístup založený na simulovaných zmenách výmenných kurzov, pričom simulácia je založená na expertnom odhade vývoja jedného kurzu a vzájomných korelácií medzi výmennými kurzami odhadnutých z historických dát.

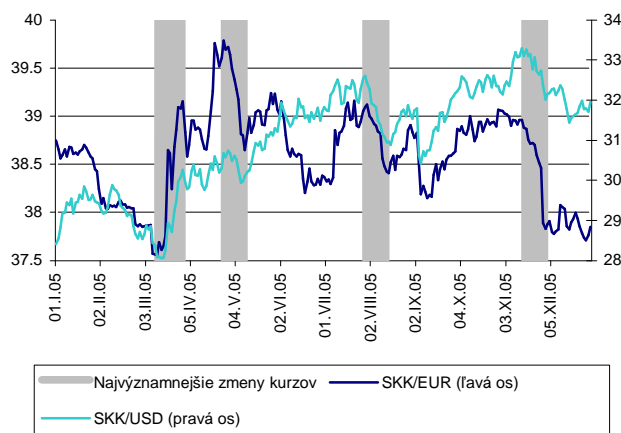
Scenár 1 až 3: Historicky „najhoršie“ zmeny kurzov

Tento prístup tvorby stresových scenárov je založený výlučne na historickom vývoji výmenných kurzov (v čase od 1.1.2004 do 31.12.2005) v sledovanom období počas 10 pracovných dní. Zvolená doba 10 dní pritom zohľadňuje predpoklad, že v prípade náhlych a výrazných zmien výmenných kurzov nebudú pozície uzatvorené ihneď. Pri výpočte straty k danému dňu sa potom predpokladá, že „najhoršie“ relatívne zmeny kurzov zotrývajú počas nasledujúcich 10 dní.

Prvou možnosťou je zvoliť sledované obdobie 10 dní rovnako pre celý bankový sektor. Je zvolené tak, že v dôsledku zmeny kurzov rovnakej ako v tomto období by bankový sektor ako celok utrpel najväčšiu stratu. V tomto prípade by bankový sektor ako celok dosiahol najväčšiu stratu pri zopakovaní vývoja kurzov v období od 10.3.2005 do 24.3.2005 (scenár 1), resp. v období od 14.4.2005 do 28.4.2005 (scenár 2). V oboch obdobiach prišlo k výraznejšiemu oslabeniu slovenskej meny voči EUR (o 3,7%, resp. 2,8%) aj USD (o 7,1%, resp. 3,0%). Dopady oboch scenárov na rozloženie kapitálovej primeranosti bánk sú zobrazené na grafe 67.

Druhou možnosťou je zvoliť sledovanie obdobia 10 dní individuálne pre každú banku (scenár 3). Pre každú banku teda bolo vybrané obdobie 10 dní, počas ktorého nastala taká zmena výmenných kurzov, ktorá by banke spôsobila najväčšiu stratu. Hoci výsledky tohto stresového scenára nemožno agregovať za celý bankový sektor, tento prístup môže slúžiť ako doplnenie výpočtu VaR. Zatiaľ čo VaR udáva predpokladanú stratu, ktorá by na základe historického vývoja výmenných kurzov nemala byť prekročená s 99%-nou pravdepodobnosťou, uvedený stresový scenár hovorí o možnej strate v prípade zopakovania toho historického vývoja, ktorý by bol v súčasnosti najnepriaznivejší.

Graf 66 Vývoj kurzu EUR a SKK v roku 2005

zdroj: NBS

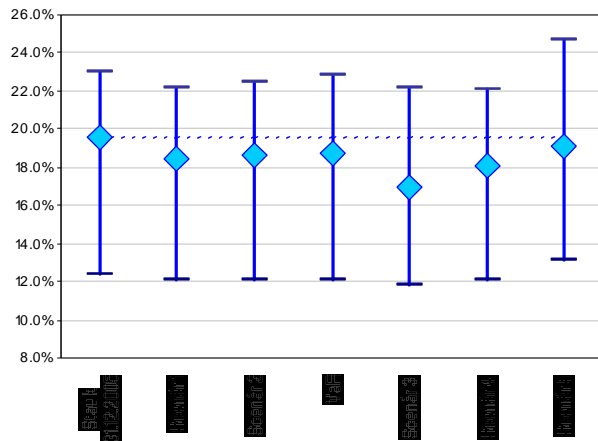
Scenár 4 a 5: Simulované zmeny kurzov so zohľadnením korelácií³⁰

Prirodzenou nevýhodou stresových scenárov vychádzajúcich výlučne z pozorovania historického vývoja kurzov je ich obmedzená možnosť predikovať budúci vývoj. Toto obmedzenie ešte viac vystupuje do popredia v prípade snahy o predikciu extrémnych udalostí, pretože ich výskyt v historických údajoch je príliš zriedkavý. Preto pri tvorbe scenárov využijeme aj simulácie, resp. predpoklady o vývoji výmenných kurzov.

³⁰ Podrobnejší popis metodiky tvorby týchto stresových scenárov je uvedený v boxe Simulované zmeny kurzov so zohľadnením korelácií

Do úvahy treba vziať, že medzi jednotlivými výmennými kurzami existujú vzájomné korelácie a tie môžu byť navyše iné v obdobiach výrazných zmien kurzov (tzv. hektické obdobia) v porovnaní s koreláciami odhadovanými z historického vývoja. Bližší popis metodiky, ktorá zohľadňuje túto skutočnosť, je uvedený v boxe 6.

Graf 67 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov devízového rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov

Dopady stresových scenárov devízového rizika

Výsledky jednotlivých stresových scenárov naznačujú, že extrémne zmeny výmenných kurzov by nemali výrazne ohroziť stabilitu bankového sektora. Väčšina bánk má dostatočný objem kapitálu na pokrytie výrazných zmien výmenných kurzov.

Najhorší dopad na bankový sektor mal scenár 3. Medián kapitálovej primeranosti by v sektore poklesol na 16,9% z pôvodnej hodnoty 19,6%.

Negatívny dopad na kapitálovú primeranosť by mali najmä scenáre s predpokladaným znehodnotením domácej meny. Pokles priemernej hodnoty ukazovateľa za sektor nastal pri scenári 1, 2 a 4. Pri scenári 1 a 4 došlo okrem poklesu priemernej hodnoty aj k poklesu mediánu (z 19,6% na 18,4%, resp. 18,0%). Opačný vývoj bol pri 2 scenári, keď priemerná hodnota poklesla, ale medián narástol. Hodnota mediánu bola ovplyvnená tým, že u väčšiny bánk ukazovateľ kapitálovej primeranosti narástol.

Scenár 5 bol postavený na predpoklade zhodnocovania domácej meny. Zatiaľ čo priemerná hodnota kapitálovej primeranosti vzrástla, medián sektora mierne poklesol.

Box 6 Simulované zmeny kurzov so zohľadnením korelácií

Pri odhade korelácie v hektických obdobiach odhadneme na základe nasledujúceho modelu:

$$\ln\left(\frac{eur_t}{eur_{t-1}}\right) \sim w N(m_{eur}, S_{eur}) + (1-w) N(\tilde{m}_{eur}, \tilde{S}_{eur})$$

Predpokladáme, že logaritmy zmien kurzu EUR sú s pravdepodobnosťou ω z pokojného obdobia (simulované normálnym rozdelením) a s pravdepodobnosťou $1 - \omega$ z hektického obdobia (simulované iným normálnym rozdelením s väčšou štandardnou odchýlkou). Očakávame, že pravdepodobnosť pokojného obdobia bude 70% – 95%, pričom hektické obdobie je zastúpené menej a vyznačuje sa náhlymi zmenami v hodnote výmenných kurzov a skokovým nárastom volatility. Parametre uvedeného modelu (vrátane pravdepodobnosti ω pokojného obdobia) boli odhadnuté z historických údajov časového radu výmenných kurzov v rokoch 2002 až 2005.

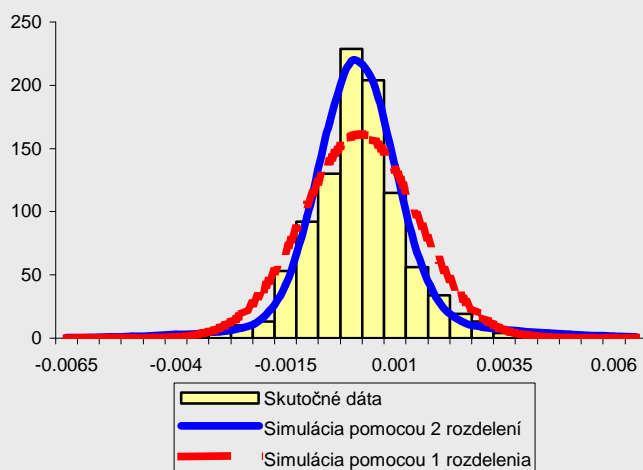
Tabuľka 7 Odhadované hodnoty parametrov pre výmenný kurz EUR/SKK

	Pravdepodobnosť	Stredná hodnota	Štandardná odchýlka
Pokojné obdobie	85%	-0,00012	0,085%
Hektické obdobie	15%	0,00033	0,27%

- zdroj: NBS, vlastné výpočty

Ako vidieť na grafe 68, model založený na rozlíšení pokojných a hektických období vyznačujúcich sa najmä rôznymi volatilitami lepšie reprezentuje historické údaje ako model založený iba na jednom normálnom rozdelení. Uvedený model navyše dokáže zachytiť „tučné chvosty“ historického rozdelenia³¹, ktoré sú často spomínanou charakteristikou ekonomických časových radov.

Graf 68 Porovnanie modelu založeného na jednom normálnom rozdelení a modelu založenom na kombinácii dvoch normálnych rozdelení

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- na vodorovnej osi sú uvedené hodnoty logaritmov zmien kurzu SKK/EUR
- na zvislej osi je uvedený počet dát v intervaloch uvedených na vodorovnej osi

³¹ Nevýhodou modelu však je, že neberie do úvahy autokoreláciu v časových radoch.

Poznamenajme, že rozdelenie údajov na hektické a pokojné obdobie nie je založené na nejakej *a priori* definícii hektických období (napr. podľa veľkosti relatívnej zmeny a pod.) Ide skôr o to, že každému údaju o logaritme zmeny kurzu vieme priradiť pravdepodobnosť, že tento údaj bol z hektického obdobia. Prirodzene, čím väčšia bola relatívna zmena kurzu, tým je väčšia pravdepodobnosť, že údaj bol z hektického obdobia – vzhľadom na charakter modelu to však nemožno povedať jednoznačne. Odhadnutím tejto pravdepodobnosti pre všetky údaje však vypočítame podmienené stredné hodnoty a variancie v pokojnom aj hektickom období pre druhý kurz (napr. USD), ako aj podmienené korelácie medzi oboma kurzami pre pokojné aj pre hektické obdobie.³² Výpočty sú založené na klasických vzťahoch pre výpočet stredných hodnôt, variancií a korelácií. Rozdiel je iba v tom, že každý údaj je vážený svojou pravdepodobnosťou, že je z hektického obdobia (resp. z pokojného obdobia, ak počítame tieto veličiny pre pokojné obdobie). Znamená to, že väčšie relatívne zmeny v kurzoch vstupujú do výpočtu s väčšou váhou ako malé zmeny, čo pomáha presnejšie vypočítať koreláciu medzi výmennými kurzami, ktorá nás zaujíma. Hodnoty odhadovaných parametrov sú uvedené v tabuľke 8. Za predpokladu lineárnej závislosti medzi zmenami jednotlivých výmenných kurzov možno potom s využitím vzťahu

$$\frac{\ln(usd_{t+10}/usd_t) - 10 \tilde{m}_{usd}}{\sqrt{10} \tilde{S}_{usd}} = \tilde{r}_{usd,eur} \frac{\ln(eur_{t+10}/eur_t) - 10 \tilde{m}_{eur}}{\sqrt{10} \tilde{S}_{eur}} + \sqrt{1 - \tilde{r}^2} e_t \quad e_t \sim N(0, \sqrt{10})$$

vypočítať očakávané zmeny kurzu USD/SKK (a analogicky aj ostatných kurzov) pri náraste kurzu EUR/SKK o 5% (scenár 5) ako aj pri poklese tohto kurzu o 5% (scenár 6) pri zohľadnení korelácií medzi menami za predpokladu hektického obdobia.

Tabuľka 8 Odhadované hodnoty parametrov pre jednotlivé meny

		USD	CZK	HUF	PLN	JPY	CHF	GBP
Pokojné obdobie	Stred. hodnota	-0,00022	-0,00007	-0,00009	-0,00012	-0,00017	-0,00014	-0,00017
	Štand. odchylka	0,29%	0,15%	0,19%	0,24%	0,26%	0,12%	0,27%
	Korelácia	31,4%	26,7%	21,9%	8,4%	21,9%	69,1%	39,5%
Hektické obdobie	Stred. hodnota	0,00033	0,00028	0,00007	0,00008	0,00008	0,00028	0,00024
	Štand. odchylka	0,40%	0,22%	0,30%	0,29%	0,35%	0,28%	0,27%
	Korelácia	69,2%	66,4%	45,4%	31,5%	45,4%	93,6%	79,3%
Očak. relatívna zmena pri náraste kurzu EUR/SKK o 5% za predpokl. hektického obdobia EUR		+ 5,3%	+ 2,8%	+ 2,5%	+ 1,7%	+ 2,9%	+ 4,9%	+ 4,0%
Očak. relatívna zmena pri poklese kurzu EUR/SKK o 5% za predpokl. hektického obdobia EUR		- 5,0%	- 2,6%	- 2,6%	- 1,7%	- 3,0%	- 4,8%	- 3,9%

³² Bližší popis uvedených výpočtov možno nájsť v článku Kim, J. – Finger, Ch. C. (2000): A Stress Test to Incorporate Correlation Breakdown, Journal of Risk.

Úrokové riziko

Stresové testovanie úrokového rizika bolo zamerané iba na úrokové miery v SKK a EUR. Dôvodom je vysoký podiel úrokovito citlivých položiek aktív a pasív práve v týchto menách.³³ Špecifickým obmedzením stresového testovania úrokového rizika sú predpoklady posunu kriviek a skutočnosť, že sa nezohľadňuje dopad na maržu.

Pri tvorbe stresových scenárov na úrokové riziko sme vychádzali z historických zmien úrokových sadzieb. (Mesačné zmeny desaťročných, dvojročných a jednomesačných bodov na výnosovej krivke od začiatku roka 2003). Historické zmeny boli upravované tak, aby na jednej strane zahrňovali predpoklady možného vývoja úrokových sadzieb a na druhej strane vytvárali stresové situácie. Samotný dopad stresových scenárov bol počítaný ako rozdiel čistých súčasných hodnôt úrokovito citlivých pozícií pred aplikovaním stresových scenárov a čistých súčasných hodnôt vypočítaných so stresovými hodnotami úrokových sadzieb. Rozdiel v čistých súčasných hodnotách bol odpočítaný resp. pripočítaný ku kapitálu banky. Hoci uvedeným postupom možno testovať dopad nárastu aj poklesu úrokových sadzieb, k 31.12.2005 by malo na bankový sektor negatívny dopad najmä zvýšenie úrokových sadzieb, ktoré je prezentované v grafe 69.

Scenár 1 a 2: Paralelná zmena výnosových kriviek SKK a EUR

V prvom scenári pre SKK predpokladáme paralelný nárast úrokových sadzieb o 150 bázických bodov a v druhom scenári paralelný nárast výnosovej krivky v EUR o 130 bázických bodov.

Scenár 3 a 4: Zmeny na koncoch výnosovej krivky SKK

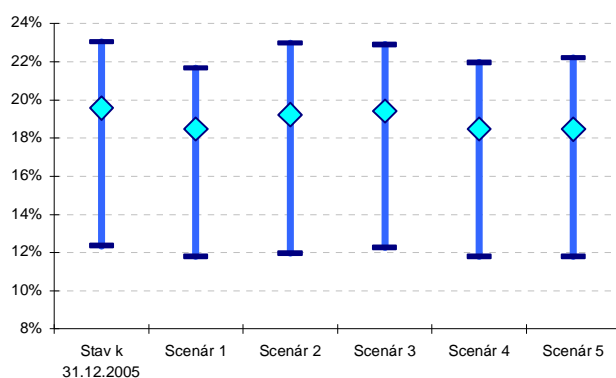
Tretí scenár predstavuje nárast úrokových sadzieb o 150 bázických bodov v najkratšom časovom pásme do jedného mesiaca. Na druhej strane, štvrtý scenár zachytáva rovnaký nárast úrokových sadzieb v najdlhšom časovom pásme.

³³ Úrokovito citlivé pozície boli prevzaté zo štvrtročných výkazov bánk o úrokovej citlivosti

Scenár 5: Zmena strmosti výnosovej krivky SKK

Posledným scenárom pre úrokové miery v SKK je zmena strmosti výnosovej krivky, teda pokles úrokových sadzieb do jedného roka a nárast úrokových sadzieb v dlhších časových pásmach. Pri tomto scenári sme predpokladali, že úroková sadzba na jeden rok sa nezmenila.

Graf 69 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov úrokového rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov

- popis scenárov:
 - o scenár 1: paral. nárast krivky SKK o 150 b.b.
 - o scenár 2: paral. nárast krivky EUR o 130 b.b.
 - o scenár 3: nárast sadzieb v najkratších pásmach o 150 b.b.
 - o scenár 4: nárast sadzieb v najdlhších pásmach o 150 b.b.
 - o scenár 5: zostrmenie krivky

Dopady stresových scenárov úrokového rizika

Podobne ako pri devízovom riziku, bankový sektor nie je výrazne zraniteľný pri extrémnych zmenách úrokových sadzieb. Bankový sektor bol v roku 2005 citlivý najmä na scenáre 1, 4, 5, teda na zvyšovanie úrokových sadzieb v dlhších časových pásmach. Súvisí to s klasickou štruktúrou bankových aktív a pasív, keď aktíva bánk majú

dlhšiu duráciu ako pasíva. Najväčšie priemerné zníženie (1 p.b.) kapitálovej primeranosti nastalo pri scenári 1 (paralelný nárast úrokových sadziieb o 150 bázičných bodov). Bol vykonaný aj doplnkový stresový scenár, ktorý sa štandardne uvádza pri stresovom testovaní úrokového rizika: paralelný nárast úrokových sadziieb o 200 bázičných bodov. Pri tomto scenári sa kapitálová primeranosť v bankovom sektore priemerne znížila o 1,4 p.b.

Kreditné riziko

Pre stresové scenáre kreditného rizika boli zvolené nasledovné scenáre:

Scenár 1: Strata v dôsledku nárastu klasifikovaných pohľadávok

Prvý scenár spočíva v tom, že analyzujeme dopad nárastu klasifikovaných pohľadávok na vlastné zdroje, VZ, (resp. na kapitálovú primeranosť, KP). Predpokladáme pritom, že tento nárast bol zapríčinený výhradne prechodom úverov z kategórie štandardných a štandardných s výhradou do kategórie klasifikovaných. To znamená, že celkový objem rizikovo vážených aktív ostáva nezmenený.

Vypočítame teda maximálny percentuálny medzimesačný nárast hodnoty klasifikovaných úverov počas sledovaného obdobia (január až december 2005) a budeme predpokladať, že takýto nárast, upravený multiplikátorom, M , nastane v nasledujúcom období. Hodnota klasifikovaných pohľadávok pre nasledujúce obdobie sa potom počíta nasledovne:

$$NPL_{t+1} = NPL_t * (\Delta_1 * M + 1),$$

$$\text{kde } \Delta_1 = \max_t \frac{NPL_t - NPL_{t-1}}{NPL_{t-1}}.$$

Dopad na kapitálovú primeranosť je vypočítaný pomocou vzťahu:

$$KP_{t+1} = \frac{VZ_t - (NPL_{t+1} - NPL_t)}{RWA_t}.$$

Scenár 2: Nárast úhrnu úverov, pričom podiel klasifikovaných pohľadávok zostáva nezmenený

Druhý scenár vychádza z faktu, že v poslednom období sa dá v celom sektore pozorovať neustály nárast hodnoty štandardných úverov, ako aj celkového úhrnu úverov. Hodnota klasifikovaných pohľadávok pritom ostáva bez výraznejšej zmeny vzhľadom na rast štandardných úverov. Stresový scenár vychádza z predpokladu, že pri poskytovaní úverov je podceňované riziko, že tieto úvery môžu postupom času zlyhať a teda spôsobiť banke stratu. V prvom kroku teda nájdeme maximálnu percentuálnu zmenu úhrnu úverov (Δ). Budeme predpokladať, že v nasledujúcom mesiaci úhrn úverov vzrastie práve o $\Delta\%$. Čiže

$$\Delta = \max_t \frac{\text{úhrn}_t - \text{úhrn}_{t-1}}{\text{úhrn}_{t-1}}.$$

Za časový horizont pritom berieme opäť január až december 2005. V druhom kroku potrebujeme zistiť maximálny podiel klasifikovaných úverov (NPL) k úhrnu úverov. V rámci stresového scenára očakávame, že práve tento podiel bude dosiahnutý aj v najbližšom mesiaci. Teda

$$\max NPL_t = \max_t \frac{NPL_t}{\text{úhrn}_t}.$$

Následne vypočítame objem NPL_{t+1} pomocou vzťahu

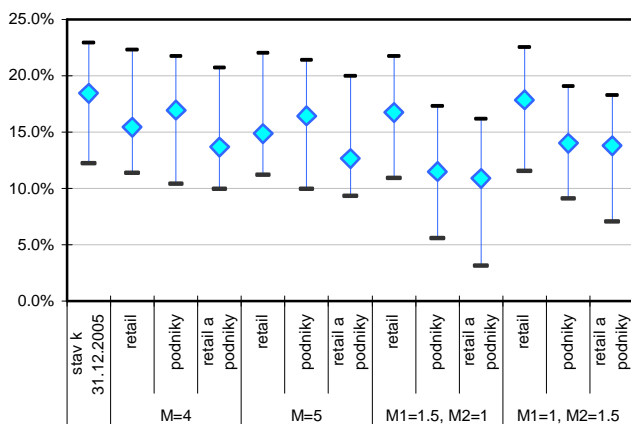
$$NPL_{t+1} = (\max NPL * M1) * (\Delta * M2 + 1) * \text{úhrn}_t$$

Multiplikátormi $M1$, resp. $M2$ modelujeme zvýšenie podielu NPL k úhrnu úverov, resp. zmenu veľkosti medzimesačného nárastu úhrnu úverov. Napokon ešte budeme predpokladať, že hodnota, o ktorú sa klasifikované úvery zvýšia, sa prejaví ako strata (strata v prípade zlyhania je 100%), čím sa znížia vlastné zdroje banky. Zároveň predpokladáme, že novoposkytnuté úvery majú rizikovú váhu 100%, čo sa odrazí v hodnote rizikovo vážených aktív (RWA).

Nová hodnota kapitálovej požiadavky sa potom počíta vzhľadom

$$KP_{t+1} = \frac{VZ_t - (NPL_{t+1} - NPL_t)}{RWA_t + \Delta * M2 * \text{úhrn}_t}.$$

Graf 70 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov kreditného rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov
- M4 a M5 predstavujú prvý scenár vyjadrujúci nárast klasifikovaných pohľadávok o multiplikátor M o hodnotu 4 resp. 5
- M1=1.5, M2=1 predstavujú druhý scenár vyjadrujúci nárast podielu klasifikovaných pohľadávok prostredníctvom multiplikátorov M1 a M2, keď v prvom prípade je M1=1.5 a druhom prípade je M2=1

Dopady stresových scenárov kreditného rizika

Pri každom scenári sme pozorovali ich dopad vzhľadom na najvýznamnejšie portfólia, retail a podniky. Z výsledkov pre prvý scenár vyplýva, že nárast objemu klasifikovaných pohľadávok nemá na banky výrazný dopad. Väčšina bánk by aj naďalej dosahovala kapitálovú primeranosť nad 10%. V druhom scenári nastáva zhoršenie kapitálovej primeranosti vo viacerých bankách. Z výsledkov tiež vyplýva, že zvyšovanie multiplikátora M1 má na banky horší dopad, ako zvyšovanie M2. Už pre M1=1,5 v niektorých bankách dochádza k úplnému pohlteniu vlastných zdrojov utrpenými stratami. Ak predpokladáme M2=1,5, dopad na vlastné zdroje je miernejší, aj keď aj v takomto prípade by v niektorých bankách kapitálová primeranosť poklesla pod 8%.

Riziko likvidity

Testovanie rizika likvidity sa spája s osobitnými obmedzeniami. Typickým problémom je nejednoznačnosť prepojenia rizika likvidity s kapitálovou primeranosťou. Aj keď pri probléme s likviditou banky vzniká strata (napríklad rýchlym predajom cenných papierov), nie je jednoduché takúto situáciu simulovať. Scenáre tiež neberú do úvahy existujúce úverové linky na iné banky a materskú banku alebo jadro vkladov.

Testovaná preto nebola kapitálová primeranosť, ale tri vybrané ukazovatele likvidity (ukazovateľ rýchlej likvidity, ukazovateľ likvidity do 7 dní a je ukazovateľ likvidity do 3 mesiacov). Veľkosť šoku bola posudzovaná vzhľadom na priemernú medzimesačnú zmenu týchto ukazovateľov. Každý ukazovateľ je vypočítaný ako podiel likvidných aktív a volatilných zdrojov v príslušnej kategórii:

- likvidné aktíva v prvom ukazovateli zahŕňajú pokladničnú hotovosť, bežné účty banky v iných bankách a všetky pokladničné poukážky a štátne dlhopisy, na ktoré nebolo zriadené záložné právo, vrátane tých, ktoré banka získala v obrátených REPO obchodoch; volatilné zdroje zahŕňajú bežné účty bánk a všetky záväzky voči klientom.
- likvidné aktíva v druhom a treťom ukazovateli zahŕňajú okrem likvidných aktív v prvom ukazovateli aj všetky pohľadávky voči klientom a bankám so zostatkovou splatnosťou do 7 dní, resp. do 3 mesiacov; volatilné zdroje v týchto ukazovateľoch sú súčtom záväzkov voči bankám a klientom do 7 dní, resp. do 3 mesiacov.

Je vhodné upozorniť, že prístup k splatnosti aktív a pasív nie je konzistentný. Pri vkladoch sa používa aktuálna splatnosť, neuvažuje sa teda s odhadom jadra vkladov. Pri štátnych cenných papieroch a pokladničných poukážkach sa predpokladá ich absolútna likvidnosť, bez ohľadu na ich aktuálnu alebo odhadovanú splatnosť.

Pre stresové testovanie rizika likvidity boli zvolené tri základné scenáre. Prvé dva sú štandardné, v rôznych obmenách používané centrál-

nymi bankami v EÚ. Tretí sa snaží reflektovať situáciu v slovenskom bankovom sektore.

Scenár 1: Pokles hodnoty štátnych dlhopisov o 10%

Ide o jednoduchú simuláciu, keď je hodnota štátnych dlhopisov a pokladničných poukážok v portfóliu banky (s výnimkou cenných papierov, ktoré banka získala ako kolaterál v REPO obchodoch) znížená vo všetkých troch ukazovateľov o 10%. Jedným z dôvodov pre pokles hodnoty štátnych dlhopisov môže byť zvýšenie úrokových mier.

Scenár 2: Pokles vkladov klientov o 20%

Ide o neočakávaný výber časti vkladov klientov. O túto hodnotu je znížený objem likvidných aktív. Pri pasívach sa predpokladá, že prostriedky klientov sa znížia rovnomerne vo všetkých časových pásmach. Volatilné zdroje sú preto znížené o 20% všetkých záväzkov voči klientom (pri prvom ukazovateli), resp. o 20% záväzkov voči klientom so zostatkovou splatnosťou do 7 dní (pri druhom ukazovateli) a do 3 mesiacov (pri treťom ukazovateli).

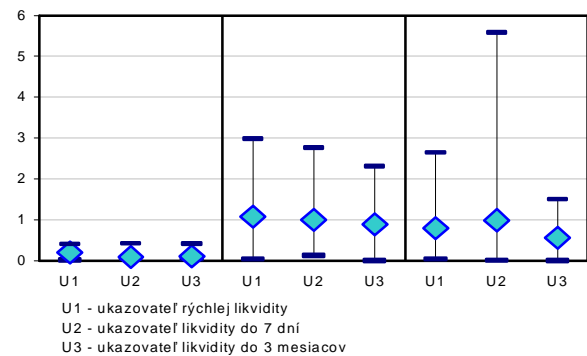
Scenár 3: Odliv krátkodobého kapitálu z bankového sektora z externých dôvodov

Ide o simuláciu situácie, keď sa investori rozhodnú výrazne znížiť pozície v slovenských bankách bez ohľadu na domáce podmienky. V zjednodušenej podobe ide o pokles vkladov nerezidentských bánk o 90%. Takáto situácia by mohla nastať napríklad rozhodnutím investorov investovať svoje krátkodobé prostriedky na iných, výnosnejších trhoch.

Pri aplikovaní scenára sú likvidné aktíva znížené o 90% hodnoty vkladov od nerezidentských bánk. Pri pasívach sa predpokladá, že ako prvé odchádzajú zdroje s najkratšou zostatkovou splatnosťou, preto sa uvedená (90% vkladov zahraničných bánk) odpočítava aj od volatilných zdrojov, najviac však do výšky bežných účtov bánk (pri prvom ukazovateli), resp. do výšky vkladov bánk so splatnosťou do 7 dní (pri druhom ukazovateli)

a do 3 mesiacov (pri treťom ukazovateli). Keďže samotnú hodnotu uvedených ukazovateľov možno využiť na posúdenie likvidity iba v obmedzenej miere, výsledky stresového testovania sú zamerané na percentuálne a nie absolútne zmeny ukazovateľov. Významnosť scenára bola určená porovnaním dvoch hodnôt. Prvou bola percentuálna zmena hodnoty ukazovateľa z dôvodu aplikovania scenára vzhľadom na hodnotu k 31. decembru 2005. Druhou bola priemerná medzimesačná percentuálna zmena hodnoty toho istého ukazovateľa v roku 2005. Týmto prístupom bolo vylúčené, aby bola zmena ukazovateľa dosiahnutá v určitom scenári pokladaná za významnú, ak bola na podobnej úrovni, ako jeho obvyklé medzimesačné zmeny.

Graf 71 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov rizika likvidity

- zdroj: NBS, vlastné výpočty.

- Na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia podielu zmien v ukazovateľoch likvidity po aplikovaní jednotlivých scenárov k priemerným medzimesačným zmenám v roku 2005. Na zvislej osi je hodnota násobku tejto zmeny

Dopady stresových scenárov likvidity

Prvý scenár, pokles hodnoty štátnych dlhopisov nemal na banky podstatný vplyv. Celkovo možno konštatovať, že scenár výberu 20% vkladov klientov mal vplyv skôr na veľké a stredné banky, teda skôr retailové banky. Scenár výberu 90% vkladov zahraničných bánk mal vplyv na niektoré stredné banky, ale aj niektoré banky naviazané na vlastné finančné skupiny.

2 Sektor poisťovní

Najdôležitejší sledovaný ukazovateľ – predpísané poistné – rástlo v roku 2005 o 7,5% a dosiahlo hodnotu 52 mld. Ide o najnižší rast v sledovanej histórii od roku 1993. Spomalenie rastu bolo spôsobené prudkým znížením rastu neživotného poistenia na 3,5%. Rast životného poistenia sa naopak zrýchlil na 13,5% a priaznivo naň pôsobilo daňové zvýhodnenie zavedené minulý rok. Napriek tomu neživotné poistenie stále dominuje slovenskému poistnému trhu s 58% podielom na celkovom predpísanom poistnom. Na poistných trhoch vyspelých európskych ekonomik má naopak prevahu životné poistenie. V štruktúre neživotného poistenia sa prejavuje veľká dominancia poistenia áut, keď povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel a havarijné poistenie spolu tvoria až 68% predpísaného poistného v neživotnom poistení.

Na poistnom trhu stále prebieha konsolidácia, v minulom roku sa však prejavovala len presunmi poisťovních kmeňov medzi poisťovňami, nie zlučovaním poisťovní. Došlo k ďalšiemu zníženiu podielu poisťovne Allianz na trhu, keď jej predpísané poistné dosiahlo 36,5% trhu. V roku 1995 bol pritom jej podiel až 81%.

Náklady na poistné plnenia sa znížili (prvý krát v sledovanej histórii od roku 1996) o 1,4% na hodnotu 17 mld. Rástli síce v životnom poistení, ale klesli o 8,8% v neživotnom poistení. Pokles nákladov na poistné plnenia pri súčasnom (hoci relatívne miernom) raste predpísaného poistného a nižšej tvorbe technických rezerv sa priaznivo prejavil na tvorbe zisku poisťovní, ktorý medziročne rástol o 24% a dosiahol hodnotu 2.7 mld.

Technické rezervy poisťovní dosiahli k 31.12.2005 hodnotu 84 mld. pri medziročnom raste 15%. V ich umiestnení nenastali podstatné zmeny. Technické rezervy sú stále umiestnené do nízko rizikových aktív. 55% je umiestnených v dlhopisoch SR a iných štátov EU, NBS a iných centrálnych bánk, dlhopisov garantovaných vládou SR, dlhopisov EIB, EBOR a MBOR. Ďalších 37% je investovaných do dlhopisov bánk, hypotekárnych záložných listov alebo sú uložené ako vklady v bankách.

Poistný trh

K 31. 12. 2005 pôsobilo na slovenskom poistnom trhu 25 poisťovní (z toho 16 univerzálnych, 5 životných a 4 neživotné poisťovne), Slovenská kancelária poisťovateľov a 4 pobočky zahraničných poisťovní, ktoré poskytujú svoje služby na území SR v rámci slobody usadiť sa, na základe povolenia, ktoré im bolo udelené v štáte ich sídla. Počet poisťovní sa teda v roku 2005 nezmenil, na rozdiel od predchádzajúceho roku, kedy vďaka dvom fúziám došlo k zániku dvoch poisťovní. Počet pobočiek sa zvýšil o 3.

Napriek tomu možno konštatovať, že na poistnom trhu stále prebieha konsolidácia, prejavuje sa však skôr presunmi poisťovních kmeňov medzi

poisťovňami. Česká poisťovňa – Slovensko odkúpila časť poistného kmeňa životného poistenia QBE poisťovne. Spolu s kmeňom životných poisťovní prešli do vlastníctva ČPS i pobočky poisťovne. Žiadosť schválená Úradom pre finančný trh vstúpila do platnosti 31. 8. 2005.

Ďalej, 22.12.2005 Úrad pre finančný trh schválil prevod poistného kmeňa Credit Suisse Life & Pensions Poisťovňa, a. s., na spoločnosť Credit Suisse Life & Pensions Pojišťovna, a. s., ktorá vykonáva činnosť na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky Winterthur pojišťovna a.s. Hlavným dôvodom prevodu poistného kmeňa uvedeným v žiadosti bola optimalizácia kapitálových, procesných a administratívnych nárokov.

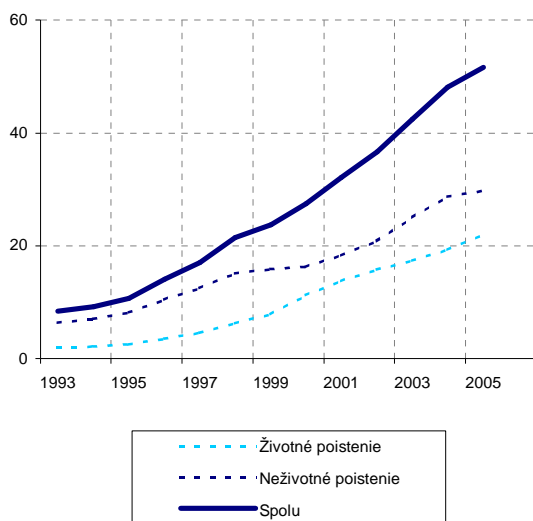
29.12.2005 Úrad pre finančný trh schválil prevod poistného kmeňa neživotného poistenia Vzájomnej životnej poisťovne (VŽP) na poisťovňu Union a prevod poistného kmeňa životného poistenia VŽP na ING Životnú poisťovňu. Následne VŽP dňa 4.1.2006 doručila NBS žiadosť o predchádzajúci súhlas na vrátenie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti, ktorej NBS vyhověla.

Predpísané poistné

Vyšší rast životného poistenia

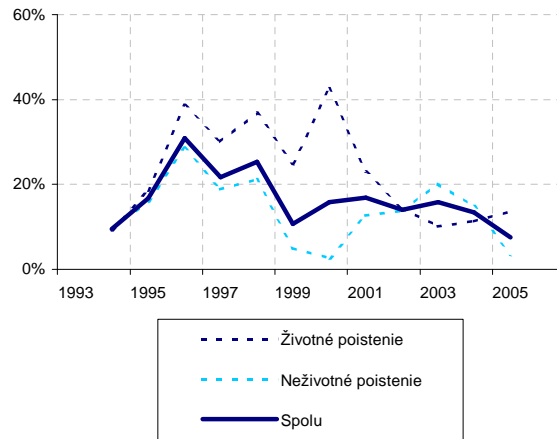
Celkové predpísané poistné dosiahlo v roku 2005 hodnotu 51,7 mld., čo predstavuje medziročný rast 7,5% - najnižší v sledovanej histórii od roku 1993. Prejavila sa však výrazne odlišná dynamika životného a neživotného poistenia. Životné poistenie vzrástlo o 13,5%, čo je najvyšší rast za posledné tri roky, predpísané poistné v neživotnom poistení vzrástlo len o 3,5%. Rast neživotného poistenia bol teda podstatne nižší ako v predchádzajúcich rokoch, kedy sa od roku 2000 pohyboval nad 12% ročne.

Graf 72 Vývoj predpísaného poistného

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SK

Graf 73 Medziročný rast prepísaného poistného

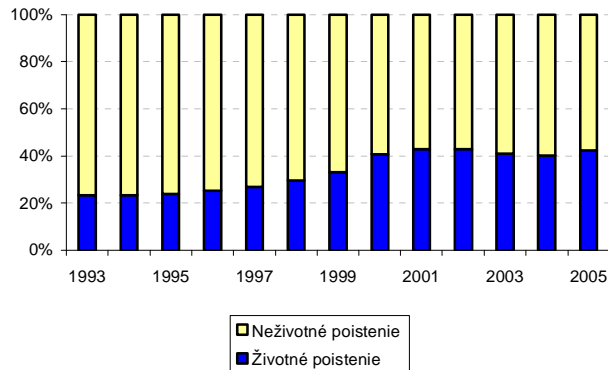
- zdroj: NBS

Zrýchlenie rastu životného poistenia bolo všeobecne očakávané – priaznivo naň totiž pôsobilo daňové zvýhodnenie zavedené minulý rok. Daňové zvýhodnenie umožňuje pri splnení zákonom stanovených podmienok odrátať každoročne až 12 tisíc korún, ktoré klient zaplatil na poistnom, z daňového základu pre výpočet dane z príjmov.

Takisto spomalenie rastu neživotného poistenia nie je prekvapením – očakávalo sa ako dôsledok konkurenčného boja na konci roku 2004 na poli povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel.

Výsledkom rýchlejšieho rastu životného poistenia je rast jeho podielu na celkovom predpísanom poistnom zo 40% na 42%. Neživotné poistenie ale stále dominuje slovenskému poistnému trhu, ktorý sa týmto odlišuje od poistných trhov vyspelých ekonomík EU, kde má naopak prevahu životné poistenie, keďže predstavuje pre obyvateľstvo prostriedok zabezpečenia. Navyše, po prudkom raste podielu životného poistenia v druhej polovici 90-tych rokov, jeho podiel posledných šesť rokov ostáva prakticky nemenný a pohybuje sa medzi 40% a 43%. Z dlhodobejšieho hľadiska sa však očakáva jeho rast a postupné vyrovnanie podielu životného a neživotného poistenia na celkovom predpísanom poistnom.

Graf 74 Podiel životného a neživotného poistenia na celkovom predpísanom poistnom

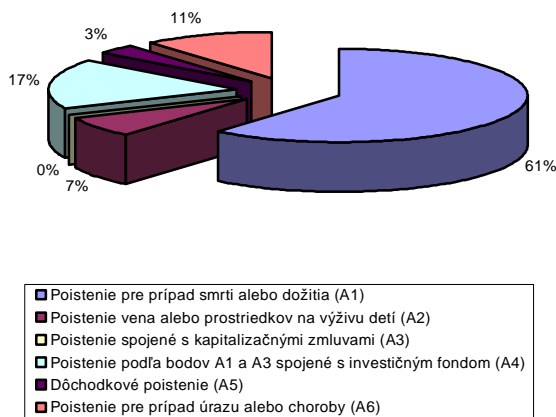

zdroj: NBS

Predpísané poistné podľa poistných odvetví

Poist'ovne vykazujú predpísané poistné rozdelené do 6 odvetví v prípade životného poistenia a 18 odvetví v prípade neživotného poistenia. Úplný zoznam týchto 24 odvetví je možné nájsť v kapitole „Použitá terminológia a skratky“. V záujme lepšej prehľadnosti sú názvy niektorých poistných odvetví krátené (zoznam použitých skrátených názvov je možné takisto nájsť v kapitole „Použitá terminológia a skratky“).

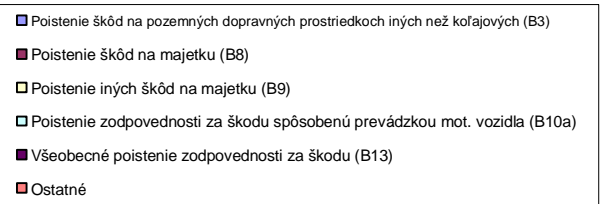
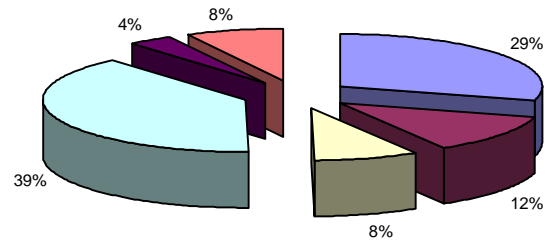
Graf 75 Rozdelenie životného poistenia na poistné odvetvia

zdroj: NBS

názvy poistných odvetví sú skrátené a ich úplne znenie je možné nájsť v časti „Použitá terminológia a skratky“

Graf 76 Rozdelenie neživotného poistenia na poistné odvetvia

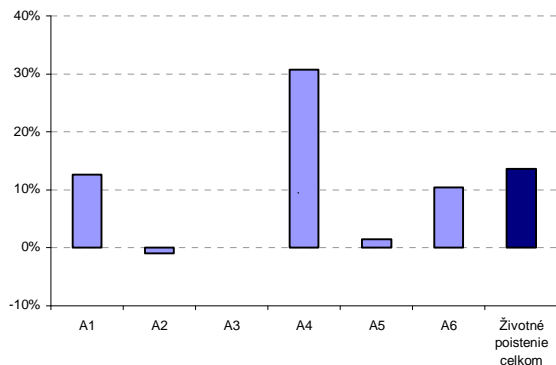

zdroj: NBS

názvy poistných odvetví sú skrátené a ich úplne znenie je možné nájsť v časti „Použitá terminológia a skratky“

V prípade životného poistenia vykázali dvojciferný medziročný rast všetky tri najvýznamnejšie odvetvia. Najväčšie z nich – odvetvie poistenia pre prípad smrti alebo dožitia (A1) rástlo o 12% a s 13,4 mld. predpisu predstavuje 61% podiel životného poistenia. Najrýchlejšie rástlo druhé najväčšie odvetvie – životné poistenie spojené s investičným fondom (A4) o 31%. Tretie najvýznamnejšie odvetvie – poistenie pre prípad úrazu alebo choroby, ak je pripoistením životného poistenia (A6) rástlo o 11%.

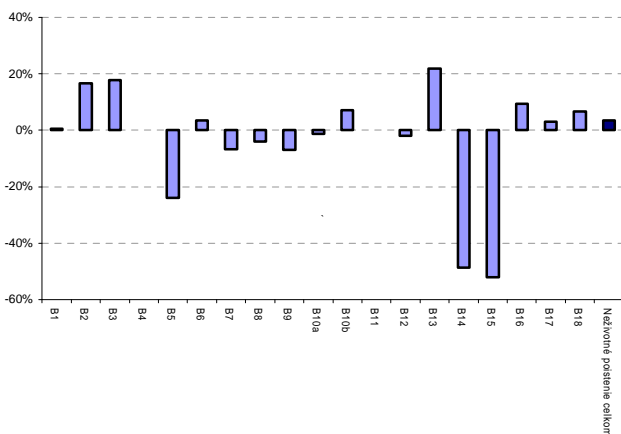
Graf 77 Medziročné zmeny prepísaného poistného v odvetviach životného poistenia

zdroj: NBS

Odlišnosť Slovenska v porovnaní s vyspelými ekonomikami sa prejavuje nielen vysokým podielom neživotného poistenia na celkovom predpísanom poistnom, ale aj jeho štruktúrou. Až dve tretiny neživotného poistenia totiž tvoria povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel (PZP – B10a, 39% trhu neživotného poistenia) a havarijné poistenie (B3, 29% trhu). Teda poistenosť iného majetku ako áut je na Slovensku relatívne nízka. Navyše, neživotné poistenie bez PZP a havarijného poistenia vykázalo medziročný pokles o 2%. Medziročné zmeny prepísaného poistného v jednotlivých odvetviach neživotného poistenia sú znázornené na grafe 78.

Graf 78 Medziročné zmeny prepísaného poistného v odvetviach neživotného poistenia

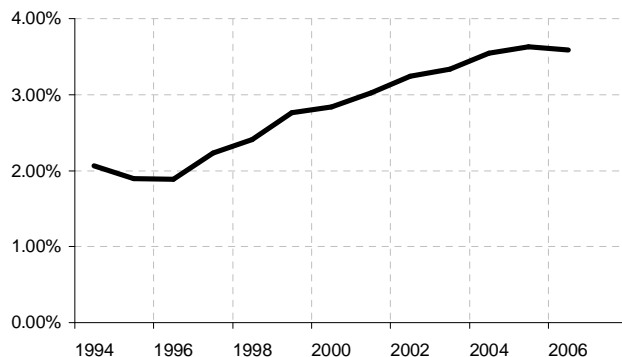

zdroj: NBS

Podiel predpísaného poistného k HDP

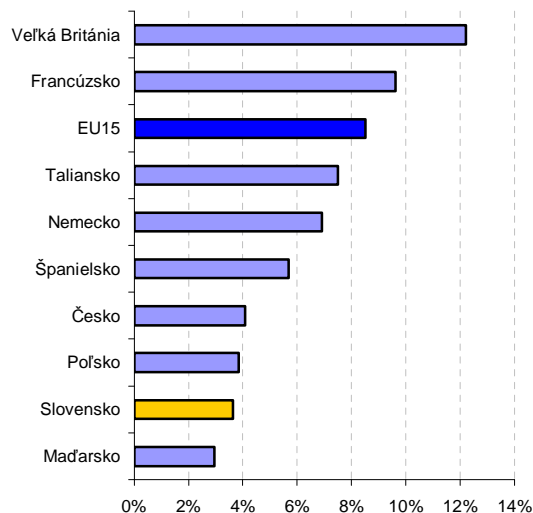
Pomer predpísaného poistného k HDP medziročne mierne klesol. V priebehu posledných troch rokov sa udržiava na konštantnej úrovni okolo 3,5%. Je to podstatne menej ako je EU15 (tam dosiahol tento ukazovateľ v roku 2004 hodnotu 8,5%), avšak zhruba na úrovni Českej republiky, Maďarska a Poľska. Porovnanie podielu predpísaného poistného k HDP v niektorých krajinách EU je znázornené na grafe 80.

Graf 79 Podiel predpisu k HDP

zdroj: NBS

Graf 80 Podiel predpísaného poistného k HDP v niektorých krajinách EU (stav k 31.12.2004³⁴)

zdroj: NBS

³⁴ Oficiálne údaje k 31.12.2005 neboli v čase písania správy k dispozícii.

Predpísané poistné postúpené zaist'ovateľom

Zaistenie slúži na postúpenie časti rizika, ktoré kryje poisťovňa, zaist'ovateľom. Ak zaistnou zmluvou poisťovne postupujú časť poisteného rizika zaist'ovním, ide o tzv. pasívne zaistenie. Pasívne zaistenie slovenských poisťovní vykonávajú najmä zahraničné zaist'ovne.

Aktívne zaistenie, pri ktorom poisťovne okrem poisťovacej činnosti vykonávajú zaist'ovacu činnosť, t. j. zaist'ujú iné poisťovne, vykonávali v minulosti Kooperatíva a poisťovňa Allianz, a to len v neživotnom poistení. Posledné štyri roky však slovenské poisťovne nevykázali žiadne predpísané poistné z aktívneho zaistenia.

Z celkového predpísaného poistného bolo v roku 2005 zaist'ovateľom postúpené predpísané poistné vo výške 10,3 mld., čo tvorí 20 % z celkového predpísaného poistného. Ide o medziročný pokles o 2.7%. Veľká časť postúpeného predpísaného poistenia pripadá na neživotné poistenie, kde bolo postúpených 8.9 mld., t. j. celkovo 30% z predpísaného poistného v neživotnom poistení.

Tabuľka 9: Podiel predpísaného poistného postúpeného zaist'ovateľom na celkovom predpísanom poistnom

	Životné poistenie	Neživotné poistenie
Allianz - Slovenská poisťovňa	0.6%	12.3%
Kooperatíva poisťovňa	11.4%	45.3%
Amslico AIG Life poisťovňa	7.6%	52.9%
Česká poisťovňa - Slovensko	8.2%	50.7%

zdroj: NBS

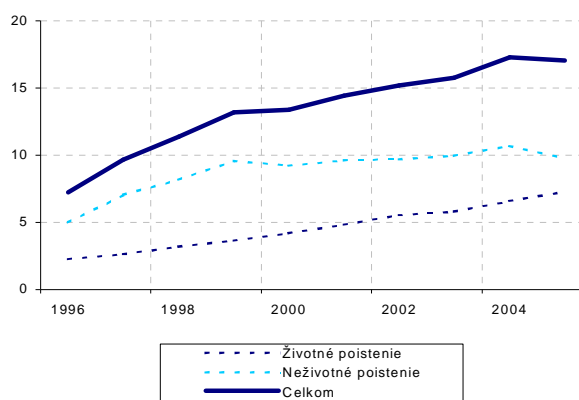
Podiel predpísaného poistného postúpeného zaist'ovateľom je odlišný aj v jednotlivých kategóriách. Konkrétne v neživotnom poistení poisťovne postupujú relatívne menej pri poistení áut a relatívne viac pri poistení ostatného majetku (odvetvia B8 a B9). Takmer celé predpísané poistné bolo postúpené v kategóriách B11 (poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania leteckého dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu) a B14 (poistenie úveru) - 99% resp. 98%.

Náklady na poistné plnenia a škodovosť

Náklady na poistné plnenia klesli medziročne o 1,4% na hodnotu 17 mld. Ide o vôbec prvý pokles tohto ukazovateľa v sledovanej histórii od roku 1996. Náklady na poistné plnenia v životnom poistení síce rástli o 11% a pokračovali tak v zhruba lineárnom trende rastu od roku 1996, v neživotnom poistení však klesli o 4,5%, a dostali sa tak bezmála na úroveň roku 2000, čo ostro kontrastuje s predpísaným poistným, ktoré od roku 2000 v neživotnom poistení vzrástlo až o 80%.

Pri celkovom posúdení vývoja nákladov na poistné plnenia však treba vziať do úvahy fakt, že v rámci trhu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla existuje deficit bývalého systému poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý bol ku koncu roka 2005 odhadovaný spoločnosťou Deloitte v intervale 5,4 až 7,5 mld. SKK. Na jeho úhrade sa budú musieť podieľať členovia Slovenskej kancelárie poisťovateľov prostredníctvom Slovenskej kancelárie poisťovateľov.

Graf 81 Náklady na poistné plnenia

zdroj: NBS

údaje sú v mld. SK

Škodovosť

Z pohľadu analýzy nákladovosti je zaujímavé sledovať pomer nákladov na poistné plnenia k

predpísanému poistnému. Z dôvodov časového rozlíšenia období, kedy náklady a výnosy vznikajú, však tento pomer nemá požadovanú výpovednú hodnotu, keďže náklady na poistné plnenia zahŕňajú aj náklady na plnenie poistných udalostí, ktoré vznikli ešte v predchádzajúcich rokoch, a naopak, nezahŕňajú náklady na poistné udalosti vzniknuté v aktuálnom roku, na ktoré z rôznych príčin plnenie ešte nebolo poskytnuté. Takisto, predpísané poistné sa nemusí vzťahovať len k aktuálnemu roku.

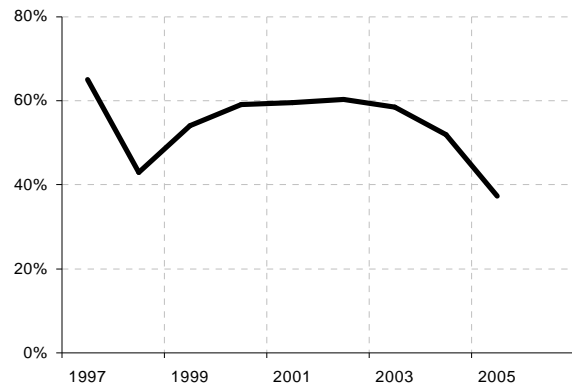
Za účelom analýzy sa preto náklady na poistné plnenia i prepísané poistné musia upraviť o zmenu príslušných technických rezerv (teda rezervy na poistné budúcich období a rezervy na poistné plnenie) a potom sa skúma pomer týchto takto upravených ukazovateľov, tzv. škodovosť.

Škodovosť je preto percentuálny podiel:

- súčtu nákladov na poistné plnenia a zmeny brutto technickej rezervy na poistné plnenia (RPP) a
- predpísaného poistného v hrubej výške po odrátaní zmeny brutto technickej rezervy na poistné budúcich období (RPBO), tzv. zaslúženého poistného.

Škodovosť sa sleduje len v neživotnom poistení. Tu došlo po poklese škodovosti v roku 2004 na 52% k ďalšiemu prudkému poklesu až na 37%, čo je najmenej počas sledovanej histórie od roku 1997 ako je vidieť z grafu 82.

Graf 82 Vývoj škodovosti od roku 1997

- zdroj: NBS

K poklesu škodovosti došlo vo všetkých významných kategóriách neživotného poistenia, špeciálne v poistení motorových vozidiel, kde pri povinnom zmluvnom poistení klesla škodovosť o viac ako 20 p.b. (z 63% na 42%), v havarijnom poistení z 63% na 46%, v poistení majetku (súčet odvetví B8 a B9) z 28,1% na 26,7%.

Náklady na poistné plnenia postúpené zaistovateľom

Z celkových nákladov na poistné plnenia bolo 3,1 mld. SK postúpených zaistovateľom. Ide o medziročný pokles o 9%. Základné fakty o nákladoch na poistné plnenia postúpené zaistovateľom sú uvedené v tabuľke 10.

Tabuľka 10: Náklady na poistné plnenia postúpené zaistovateľom

	Náklady na poistné plnenia postúpené zaistovateľom	Náklady na poistné plnenia celkom	Podiel
Spolu	3.1	17.0	18.2%
Neživotné poistenie	2.9	9.8	30.2%
Životné poistenie	0.1	7.3	2.0%

- zdroj: NBS

- údaje sú v mld. SK

Hospodársky výsledok poisťovní

Zisk poisťovní za rok 2005 dosiahol hodnotu 2.7 mld., čo znamená medziročný rast 24%.

Tabuľka 11 Medziročné zmeny v základných príjmových kategóriách

	31.12.2005	31.12.2004	Zmena
(a) Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie (b+c)	2 732 884	2 201 741	24%
(b) Mimoriadny čistý zisk	230 246	-15 812	-1556%
(c) Zisk po zdanení (d+e)	2 502 638	2 217 553	13%
(d) Dane	-1 010 909	-557 336	81%
(e) Zisk pred zdanením (f+p+z)	3 513 547	2 774 889	27%
(f) Hrubý zisk z neživotného poistenia (g+j)	3 542 814	1 319 225	169%
(g) Výnosy (h+i)	21 531 058	20 322 781	6%
(h) Zaslúžené poistné*	19 976 438	18 757 969	6%
(i) Ostatné výnosy	1 554 620	1 564 811	-1%
(j) Náklady (k+l+m+n+o)	-17 988 244	-19 003 556	-5%
(k) Náklady na poistné plnenia*	-7 665 322	-10 509 340	-27%
(l) Prémie a zľavy*	-1 997 416	-1 309 814	52%
(m) Prevádzkové náklady**	-5 742 657	-5 100 373	13%
(n) Ostatné náklady*	-2 516 226	-1 983 007	27%
(o) Zmena stavu iných tech. rezerv***	-66 623	-101 022	-34%
(p) Hrubý zisk zo životného poistenia (q+t)	1 587 730	1 347 838	18%
(q) Výnosy (r+s)	31 633 577	30 955 840	2%
(r) Zaslúžené poistné*	20 448 992	18 143 063	13%
(s) Ostatné výnosy	11 184 585	12 812 777	-13%
(t) Náklady (u+v+w+x+y)	-30 045 847	-29 608 001	1%
(u) Náklady na poistné plnenia*	-7 311 994	-6 652 601	10%
(v) Prémie a zľavy*	-44 111	-28 656	54%
(w) Prevádzkové náklady**	-5 702 645	-5 317 814	7%
(x) Ostatné náklady*	-8 158 892	-10 200 009	-20%
(y) Zmena stavu iných tech. rezerv***	-8,873,748	-7,408,921	20%
(z) Hrubý zisk z ostatných činností	-1,504,497	107,826	-1495%

zdroj: NBS

údaje sú v tis. SK

Z tabuľky 11 je zrejmé, že prudko rástol predovšetkým hrubý zisk z neživotného poistenia (medziročne o 169%), predovšetkým ako dôsledok

* Bez zaistenia

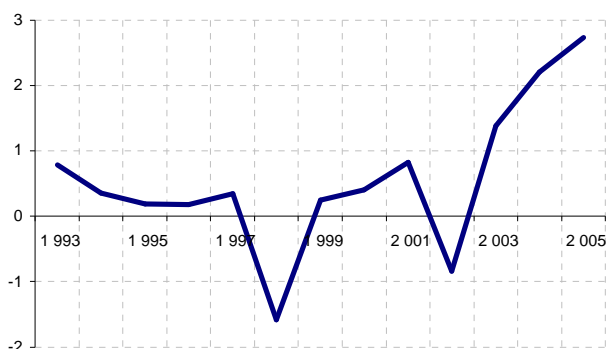
** Prevádzkové náklady v čistej výške t.j. po odrátení provízií od zaisťovateľov a podielov na ziskoch

*** Zmena stavu technických rezerv okrem zmeny technickej rezervy na poistné budúcich období (jej zmena je zahrnutá v položke „Zaslúžené poistné“) a zmeny rezervy na poistné plnenia (jej zmena je zahrnutá v položke „Náklady na poistné plnenia“)

dok rastu zaslúženého poistného pri súčasnom poklese nákladov na poistné plnenia. Pokles nákladov na poistné plnenia bol natoľko výrazný, že i napriek rastu čistých prevádzkových nákladov o 13% došlo k poklesu celkových nákladov.

Hrubý zisk zo životného poistenia rástol medziročne o 18%. Na rozdiel od neživotného poistenia, v prípade životného vzrástli okrem prevádzkových nákladov aj náklady na poistné plnenia.

Graf 83 Celkový zisk poisťovní

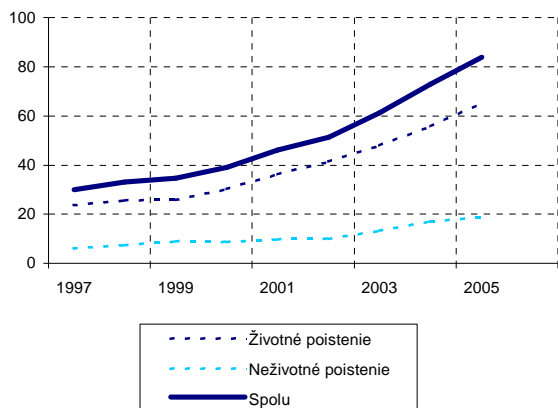
zdroj: NBS

údaje sú v mld. SK

Technické rezervy poisťovní

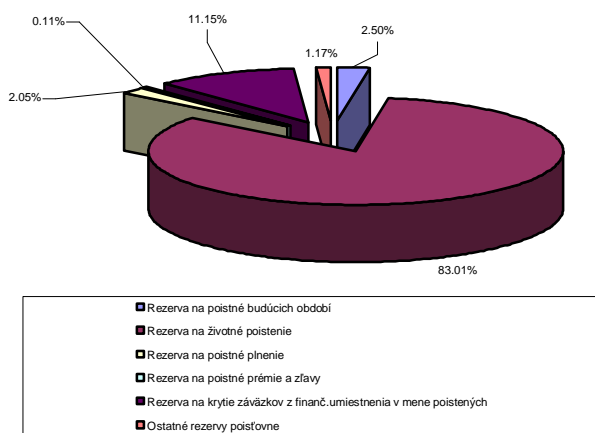
Technické rezervy poisťovní pokračovali v rastovom trende minulých rokov a pri medziročnom raste 15% dosiahli hodnotu 84 mld. k 31.12.2005. Po prudkom raste rezerv neživotného poistenia až o 32% resp. 30% v rokoch 2003 a 2004 sa rast znížil na 11% a rezervy dosiahli hodnotu 19 mld. Rezervy životného poistenia (ktoré pri hodnote 65 mld. tvoria až 78% všetkých rezerv) už tretí rok po sebe rástli približne rovnakým tempom 14% ročne.

Graf 84 Vývoj rezerv od roku 1997

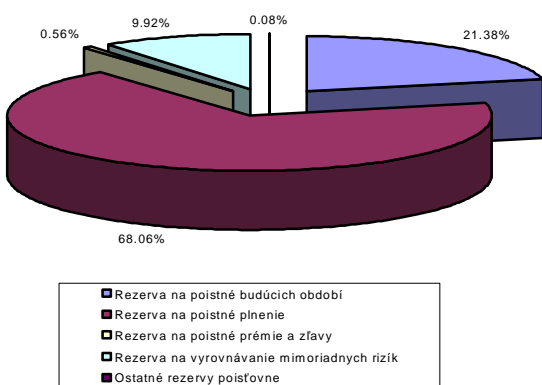
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SK

Graf 85 Štruktúra rezerv v životnom poistení

- zdroj: NBS

Graf 86 Štruktúra rezerv v neživotnom poistení

- zdroj: NBS

Finančné umiestnenie prostriedkov technických rezerv

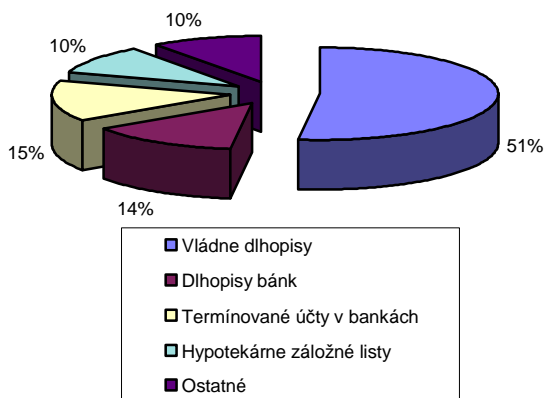
Celkové vytvorené technické rezervy znížené o technickú rezervu na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených³⁵ dosiahli k 31.12.2005 hodnotu 77 mld. SK. Tieto rezervy boli kryté aktívami v celkovej výške 84 mld. SK, t.j. 109% z vytvorených technických rezerv bez technickej rezervy na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených. V umiestnení technických rezerv nenastali podstatné zmeny – najväčšia časť z nich, až 52%³⁶ bola na konci roku 2005 umiestnená v dlhopisoch vlád a centrálnych bánk SR a členských štátov EU alebo garantovaných SR, dlhopisov EIB, EBOR a MBOR, a tento údaj je prakticky nezmenený v porovnaní s rokom 2004. Ďalších 14% bolo umiestnených do dlhopisov bánk, 14.5% boli vklady v bankách a 10% v hypotekárnych záložných listoch. Tieto štyri najväčšie kategórie tak spolu tvorili až 90% celkového umiestnenia.

V potenciálne rizikovejších kategóriách investícií bola umiestnená len veľmi malá časť rezerv – 3.6% v nehnuteľnostiach a 0,13% v akciách.

³⁵ Ide o technickú rezervu, ktorá sa vytvára životnom poistení spojenom s investičným fondom v poistnom odvetví A4. Označuje sa tiež ako „unit-linked“ rezerva. Ekonomické riziko investovania nesie poisťník, preto sa sleduje umiestnenie prostriedkov technických rezerv po odrátaní unit-linked rezervy.

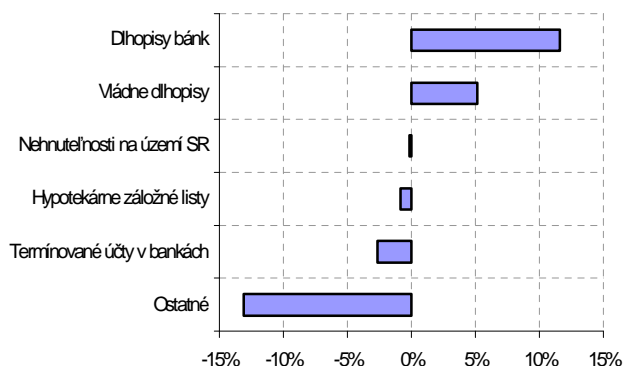
³⁶ Uvádza sa podiel na celkových aktívach kryjúcich technické rezervy, nie na vytvorených technických rezervách.

Graf 87 Umiestnenie prostriedkov technických rezerv

- zdroj: NBS
- pod termínom „Vládne dlhopisy“ sa rozumejú dlhopisy SR a iných štátov EU, NBS a iných centrálnych bánk, garantované SR, dlhopisy EIB, EBOR a MBOR

Graf 88 Zmeny v umiestnení technických rezerv medzi rokmi 2004 a 2005

- zdroj: NBS

Solventnosť poisťovní

V súlade s ustanovením § 31 zákona o poisťovníctve sa solventnosť poisťovní vykazuje podľa vyhlášky č. 441/2004 Z. z. účinnej od 1.8.2004.

Ako základ pre zisťovanie a preukazovanie solventnosti slúžia údaje zo súvahy poisťovne, z výkazu ziskov a strát overených audítorom a vybrané údaje z analytickej a operatívnej evidencie poisťovne. Údaje za rok 2005 a ich porovnanie s rokom 2004 sú uvedené v tabuľke 12. Skutočná miera solventnosti naďalej viac ako dvojnásobne presahuje požadovanú mieru solventnosti.

Tabuľka 12 Škodovosť – základné údaje

	2005	2004
Skutočná miera solventnosti (SMS)	19 731 035	16 863 622
Požadovaná miera solventnosti (PMS)(*)	8 187 029	7 804 876
SMS/PMS	241%	216.07%

- zdroj: NBS
- (*) PMS za celý poisťný trh je súčtom PMS alebo garančného fondu (ak je garančný fond väčší ako PMS) jednotlivých poisťovní. Pre každú jednotlivú poisťovňu sa počíta požadovaná miera solventnosti (na základe objemu činnosti) a garančný fond (ktorého výška je stanovená zákonom a vyhláškou MF SR). Poisťovňa je povinná disponovať kapitálom vo výške väčšieho z tejto dvojice.

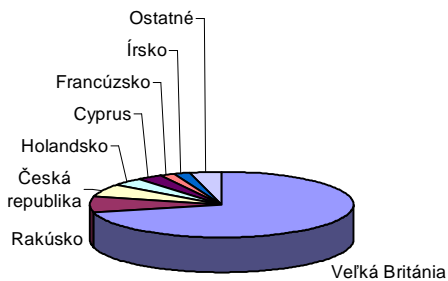
3 Obchodníci s cennými papiermi

Vďaka zjednodušeniu povoľovacieho procesu po vstupe SR do EU významne narástol v roku 2005 počet zahraničných subjektov podnikajúcich na Slovensku v rámci systému jednotného európskeho povolenia. Obchody pre klientov však aj naďalej vykonávali skoro výlučne banky, pričom ich objem mal počas roku klesajúci trend. Najviac sa obchodovali forwardy a nástroje peňažného trhu. Mierne klesol aj objem spravovaného majetku. Kapitálová primeranosť slovenských obchodníkov s cennými papiermi spĺňala predpísanú minimálnu úroveň s dostatočnou rezervou.

K 31. decembru 2005 pôsobilo na Slovensku celkom 36 subjektov s platným povolením na činnosť obchodníka s cennými papiermi, z toho 15 bánk, 10 OCP so základným imaním nad 35 miliónov a 11 OCP so základným imaním nad 6 miliónov. Oproti rovnakému obdobiu minulého roka klesol tento počet o 5 subjektov.

V rámci systému jednotného európskeho povolenia vykonávalo ku koncu roka 2005 činnosť obchodníka s cennými papiermi na území Slovenskej republiky 204 zahraničných subjektov, z toho dva prostredníctvom pobočky. K 31.12.2004 ich bolo 85.

Graf 89 Štruktúra zahraničných obchodníkov s cennými papiermi podľa štátov

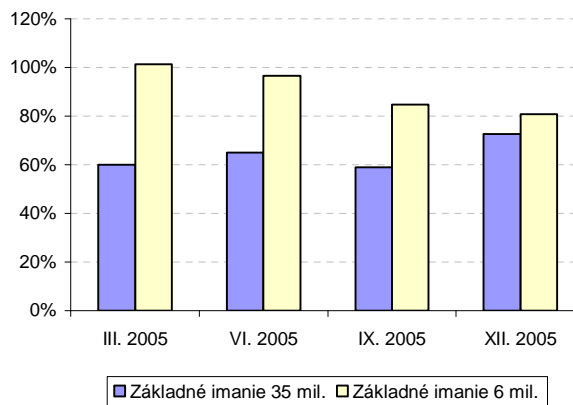
- zdroj NBS
- ostatné štáty: Luxembursko, Fínsko, Grécko, Malta, Nemecko, Nórsko, Slovinsko

Primeranosť vlastných zdrojov

Primeranosť vlastných zdrojov obchodníkov s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami zaznamenávala počas roka u niektorých subjektov značné výkyvy, ktoré boli spôsobené veľkou fluktuáciou

kreditného a trhového rizika obsiahnutého v ich aktívach. U všetkých subjektov sa však pohybovala pomerne vysoko nad zákonom stanovenou hranicou 8% (v prípade OCP so základným imaním min. 35 mil. bola v priebehu roka minimálna hodnota primeranosti vlastných zdrojov 26%, pri OCP so základným imaním min. 6 mil. minimálne 14%).

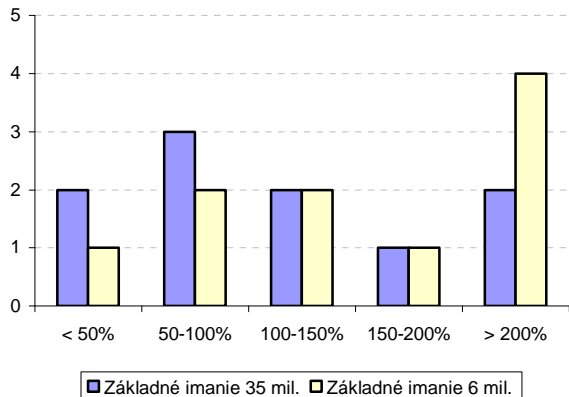
Graf 90 Vývoj priemernej primeranosti vlastných zdrojov obchodníkov s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami

- zdroj NBS

Celkový objem rizikovo vážených aktív bol však u týchto obchodníkov ku koncu roka len 1,1 mld., čo je neporovnateľne menej ako u bánk, pri ktorých to bolo 600 mld. Riziko pre celý finančný trh plynúce z potenciálneho nedodržania tejto požiadavky obchodníkmi bolo preto zanedbateľné.

Graf 91 Rozloženie primeranosti vlastných zdrojov OCP, ktorí nie sú bankami

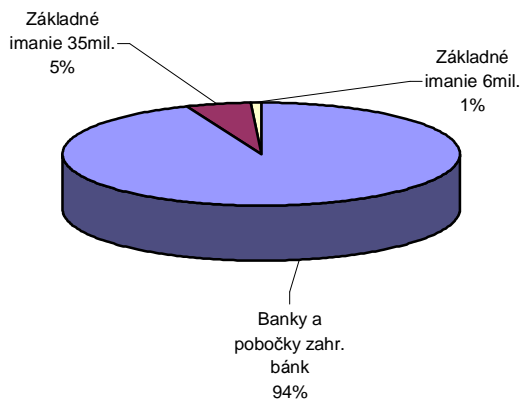

- zdroj NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet subjektov

Investičné služby a správa majetku

Celkový objem klientskych obchodov v rámci poskytnutých investičných služieb IS-1 až IS-3³⁷ bol za rok 2005 v objeme 1 639 mld. Až 94% týchto obchodov bolo uskutočnených prostredníctvom bánk.

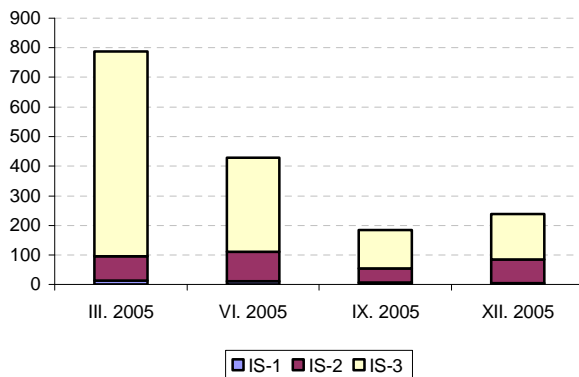
Graf 92 Podiel jednotlivých typov OCP na obchodoch za rok 2005

- zdroj NBS

Väčšina obchodov bola uskutočnená v prvej polovici roku 2005 v rámci obchodovania na vlastný účet OCP (IS-3). Prevažne banky vtedy uzavreli forwardové obchody v objeme až 414 miliárd a zobchodovali nástroje peňažného trhu za 426 miliárd.

Graf 93 Vývoj objemu a štruktúry klientskych obchodov podľa druhu investičnej služby.

- zdroj NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

³⁷ IS-1= investičná služba podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona o cenných papieroch, teda prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania

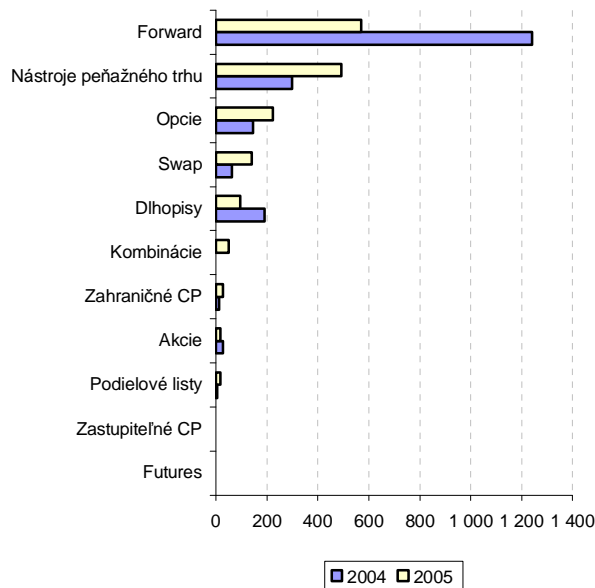
IS-2 = investičná služba podľa § 6 ods. 2 písm. b) zákona o cenných papieroch, teda prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby

IS-3 = investičná služba podľa § 6 ods. 2 písm. c) zákona o cenných papieroch, teda prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet

Ako už bolo uvedené vyššie, najviac obchodované boli forward kontrakty, ktorých sa zobchodovalo 570 miliárd, potom nástroje peňažného trhu (492 mld.), opcie (222 mld.) a swapy (142 mld.). Najmenej sa obchodovali futures v objeme 110 miliónov.

V porovnaní s rokom 2004 v roku 2005 výrazne poklesol objem obchodovaných forwardov a dlhopisov, vzrástol objem nástrojov peňažného trhu, opcií a swapov. Celkový objem obchodov klesol z 1,992 mld. v roku 2004 na 1,639 mld. v roku 2005.

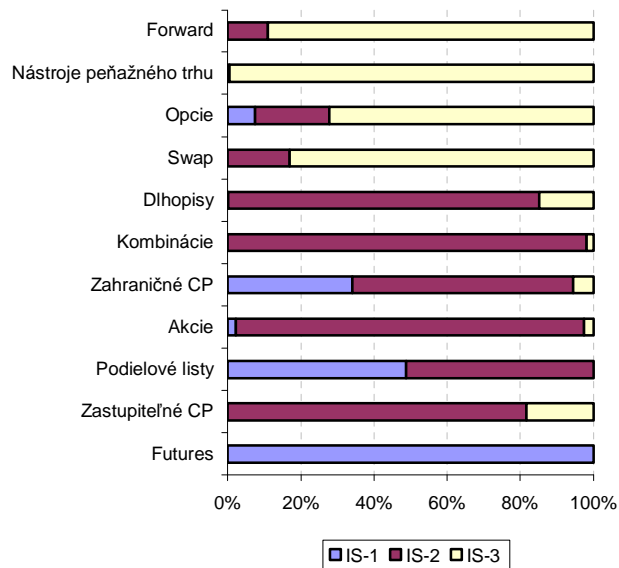
Graf 94 Štruktúra obchodov podľa jednotlivých investičných nástrojov

- zdroj NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mld. SK

Forward kontrakty, nástroje peňažného trhu, opcie a swapy boli prevažne obchodované na účet poskytovateľa investičnej služby (v rámci IS-3). V rámci IS-2 (prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby) boli obchodované hlavne dlhopisy, akcie a kombinácie cenných papierov. Všetky pokyny klientov na nakladanie s futures kontraktmi a čiastočne aj obchody s podielovými listami a zahraničnými cennými papiermi boli postúpené iným subjektom v rámci IS-3.

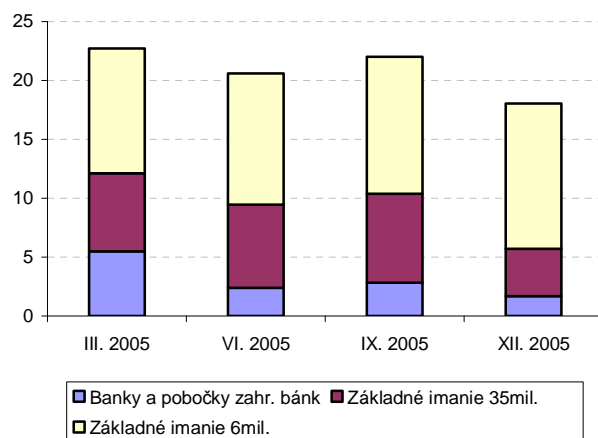
Graf 95 Štruktúra obchodovania s finančnými nástrojmi v roku 2005 podľa jednotlivých investičných služieb.

- zdroj NBS

Objem clientskeho majetku, spravovaného prostredníctvom obchodníkov s cennými papiermi (vrátane bánk) klesol v priebehu roka z 24 mld. na 18 mld.

Graf 96 Vývoj objemu clientskeho majetku spravovaného obchodníkmi s cennými papiermi.

- zdroj NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. SK

4 Kolektívne investovanie

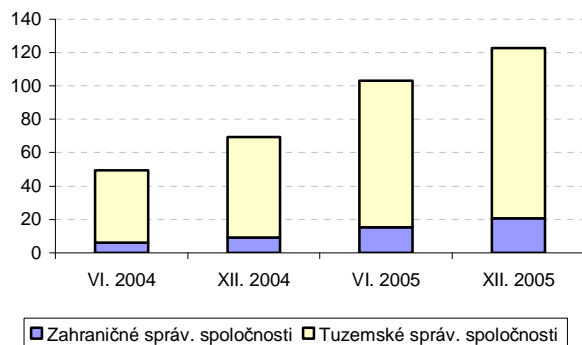
Čistá hodnota majetku spravovaného v otvorených podielových fondoch počas roka 2005 vzrástla až o 78%, pričom nastali aj zmeny v jej štruktúre. Investori svoje nové prostriedky postupne začali vkladať do rizikovejších fondov. Kým v roku 2004 boli najpredávanejšími peňažné fondy, v roku 2005 to boli najprv dlhopisové a ku koncu roka už akciové a fondy fondov. Vysoké výnosy na zahraničných akciových trhoch pomohli predajom zahraničných podielových fondov. V priebehu roka 2005 ich podiel na trhu vzrástol z 13% na 17%.

Správčovské spoločnosti

K 31. decembru 2005 pôsobilo na Slovensku celkom 10 tuzemských správčovských spoločností a 17 zahraničných subjektov kolektívneho investovania. Oproti rovnakému obdobiu minulého roka pribudli 2 nové správčovské spoločnosti.

Čistá hodnota majetku v otvorených podielových fondoch predávaných v SR si svoj rastový trend udržala aj v roku 2005, kedy vzrástla o 54 mld. (78%) na 124 mld. k 31.12.2005. Najmä pokles úrokových sadzieb na bankových vkladoch obyvateľstva spôsobil, že podielové fondy sa pre mnohých stali reálnou investičnou alternatívou.

Graf 97 Vývoj objemu investícií v otvorených podielových fondoch predávaných v SR

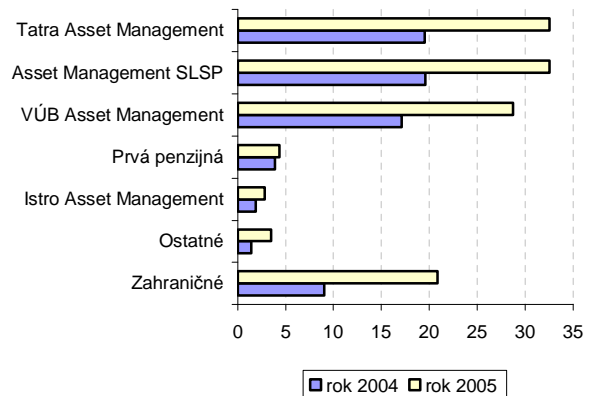

- zdroj NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

Najvýznamnejšími hráčmi na trhu boli Tatra Asset Management, Asset Management Slovenskej sporiteľne a VÚB Asset Management. Do fondov každého z nich pribudlo v priebehu roka približne po 12 miliárd. Ich podiel na trhu v priebehu roka 2005 však mierne klesol z 81% na

76% hlavne kvôli zahraničným fondom, ktoré na začiatku roka spravovali 13% a na konci už 17% hodnoty majetku slovenských podielnikov.

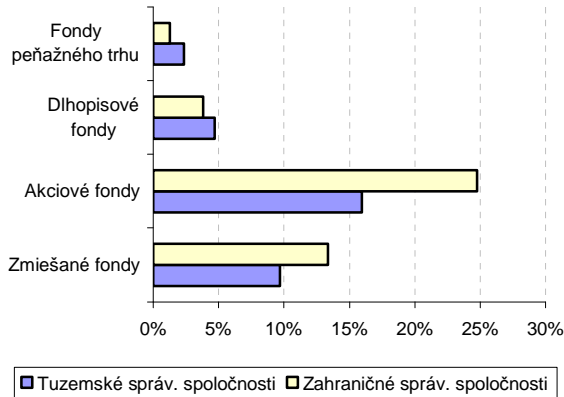
Graf 98 Čistá hodnota majetku v podielových fondoch správčovských spoločností

- zdroj NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mld. Sk

Dôvodom k tomuto presunu boli pravdepodobne lepšie historické výkonnosti rizikovejších kategórií podielových fondov spravovaných zahraničnými správčovskými spoločnosťami ako aj zjednodušenie ich predaja vďaka jednoduchšiemu povoľovaciemu procesu po vstupe SR do EU.

Graf 99 Porovnanie priemerných výkonností otvorených podielových fondov spravovaných tuzemskými a zahraničnými správčovskými spoločnosťami

- zdroj SASS
- údaje na vodorovnej osi sú v % za jeden rok.
- váha každého fondu je rovnaká

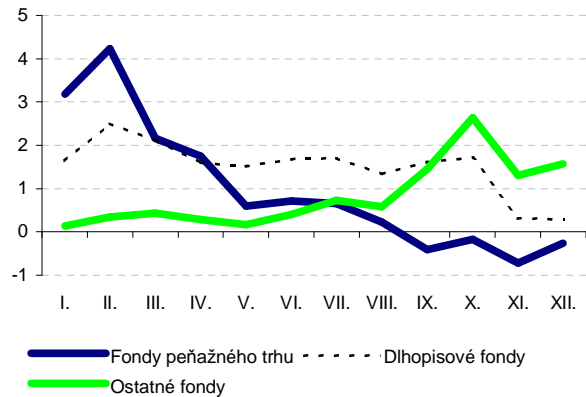
Uzavreté podielové fondy mali na slovenskom trhu podiel okolo 1% a spravovala ich iba PRVÁ PENZIJNÁ správčovská spoločnosť, a.s. Čistá hodnota majetku v týchto fondoch klesla v priebehu roka 2005 z 1,79 mld. na 1,37 mld. a ich počet z 52 na 49.

Otvorené podielové fondy

V roku 2004 boli pre investorov najatraktívnejšie peňažné fondy, ktorých čisté predaje dosiahli hodnotu 23 mld. Ostatných fondov sa v tom istom roku predalo len 6 mld.

V priebehu roka 2005 sa situácia v predaji výrazne zmenila. Klesajúce sadzby na peňažnom trhu a výrazne vyššie výnosy v iných typoch fondov (graf 101) viedli pravdepodobne k odchodu podielnikov z tejto kategórie. Na začiatku roka ešte najpredávanejšie peňažné fondy (ich čisté predaje vo februári 2004 boli viac ako 4 mld.) sa ku koncu roka museli vysporadúvať s redemáciami (v novembri 2005 z nich investori vybrali skoro 1 mld.).

Graf 100 Mesačný vývoj čistých predajov otvorených podielových fondov v SR

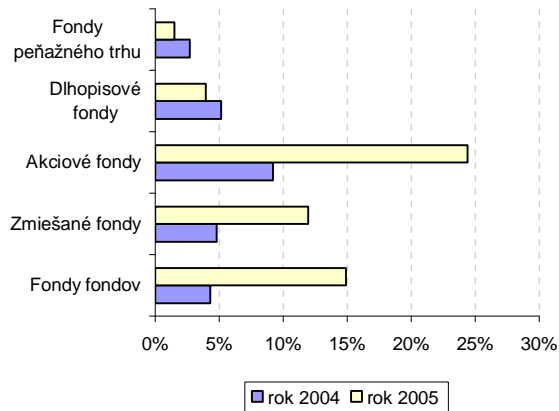

- zdroj SASS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

Počas roka 2005 boli najpredávanejšie dlhopisové fondy (čisté predaje 20 miliárd) a fondy peňažného trhu (13 miliárd), do ktorých svoje prostriedky umiestňovala konzervatívnejšia väčšina investorov. Úspešný rok na európskych a japonských akciových trhoch však spôsobil, že aj rizikovejšie skupiny fondov získali na svojej atraktivite a ku koncu roka sa stali skupinou, ktorá pohltila skoro všetok novoinvestovaný kapitál (5,4 mld. zo 6,3 mld. celkových predajov za posledný štvrtrok 2005).

Počas roka sa však rast objemu prostriedkov investovaných prostredníctvom podielových fondov spomaľoval. Kým v prvom štvrtroku 2005 sa mesačne vydali podielové listy v hodnote 19,9 mld., v poslednom to už bolo len 6,3 mld.

Graf 101 Medziročné porovnanie priemernej výkonnosti jednotlivých typov otvorených podielových fondov predávaných v SR

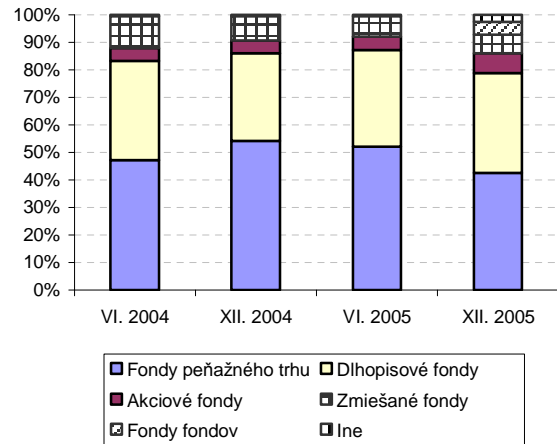

- zdroj SASS
- údaje na vodorovnej osi sú v % za jeden rok.
- váha každého fondu je rovnaká

Vyššie spomínané trendy spôsobili, že vzrástol podiel rizikovejších fondov na celkových aktívach

všetkých podielových fondov na úkor peňažných, ktorých podiel medziročne klesol z 54% na 43%.

Graf 102 Vývoj štruktúry majetku v otvorených podielových fondoch podľa typu fondu

zdroj NBS

5 Dôchodkové sporenie

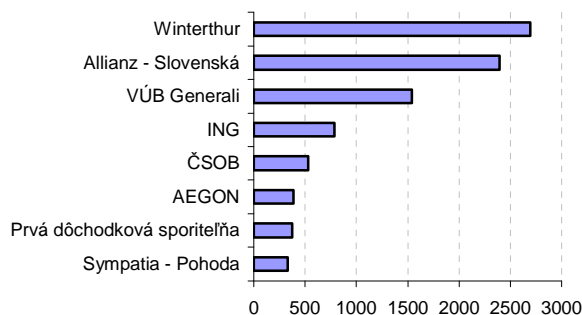
Rok 2005 bol prvým rokom praktického uplatnenia dôchodkovej reformy. V tomto roku začali správcovské spoločnosti zhromažďovať prvé príspevky na dôchodkové účty a ku koncu roka spravovali už 9 mld. aktív. Všetky správcovské spoločnosti hospodárili so stratou, ktorá bola spôsobená vysokými vstupnými nákladmi a nízkym objemom spravovaných prostriedkov v prvom roku nového dôchodkového systému. Väčšina sporiteľov si zvolila rizikovejšie fondy s vyšším predpokladaným zhodnotením v dlhodobom horizonte.

Dôchodkové správcovské spoločnosti

Reforma dôchodkového systému (Zákon č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení) vytvorila predpoklady pre vznik dôchodkových správcovských spoločností, ktoré mohli začať vykonávať činnosť od 1.1.2005.

Počas roka 2005 pôsobilo na trhu dôchodkového sporenia 8 dôchodkových správcovských spoločností, ktoré spravovali spolu 24 dôchodkových fondov. Čistá hodnota aktív dôchodkových fondov počas roka 2005 vzrástla z nuly na hodnotu 9,04 mld.

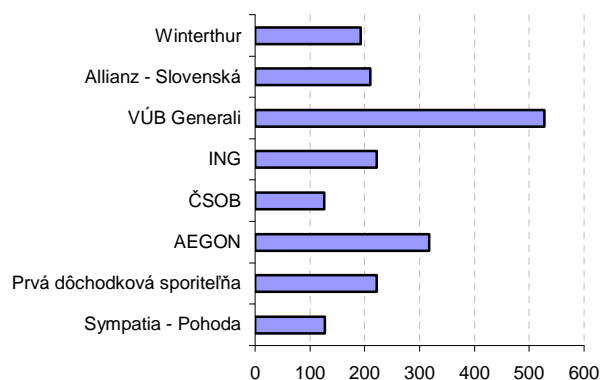
Graf 103 Čistá hodnota aktív dôchodkových fondov pre jednotlivé správcovské spoločnosti

- zdroj NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mil. Sk

Za rok 2005 zaznamenali všetky dôchodkové správcovské spoločnosti negatívny hospodársky výsledok, ktorý bol spôsobený vysokými nákladmi súvisiacimi s propagáciou a vybudovaním siete sprostredkovateľov a pobočiek.

Graf 104 Veľkosť negatívneho hospodárskeho výsledku pre jednotlivé správcovské spoločnosti

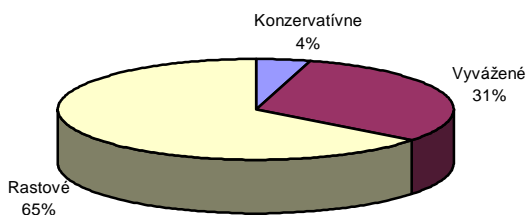

- zdroj NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mil. Sk

Dôchodkové fondy

Prevažná väčšina dôchodkových sporiteľov (65%) uprednostnila pri výbere typu dôchodkového fondu rastové fondy, ktoré sa vyznačujú rizikovejším spôsobom investovania. Vyvážené fondy si zvolilo 31% sporiteľov, konzervatívne fondy len 4% sporiteľov.

Graf 105 Podiel jednotlivých typov fondov na celkovom objeme ich aktív

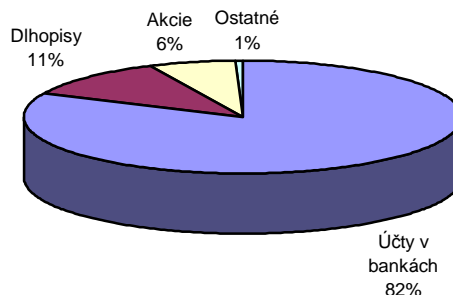

- zdroj NBS

Aj keď objem spravovaného majetku v dôchodkových fondoch počas roka rástol, investovaný bol veľmi konzervatívne. K 30. júnu 2005 tvorili vklady na bankových účtoch 99% aktív všetkých dôchodkových fondov. Ku koncu roka 2005 tento ukazovateľ klesol na 82%. Dlhopisy mali k 31.12.2005 11% podiel a všetky boli denominované v SKK. Akcie, ktoré tvorili 6% podiel, boli na rozdiel od dlhopisov až z 92% denominované v eurách alebo iných cudzích menách. V priebehu roka 2005 je zreteľný trend postupného zvyšovania podielu akcií a dlhopisov na investovaných prostriedkoch.

Vzhľadom na vysoký podiel rastových fondov sa s pribúdajúcim majetkom v dôchodkových fondoch dá očakávať ešte omnoho agresívnejšia investičná stratégia ako aj pestrejšia diverzifikácia ich aktív.

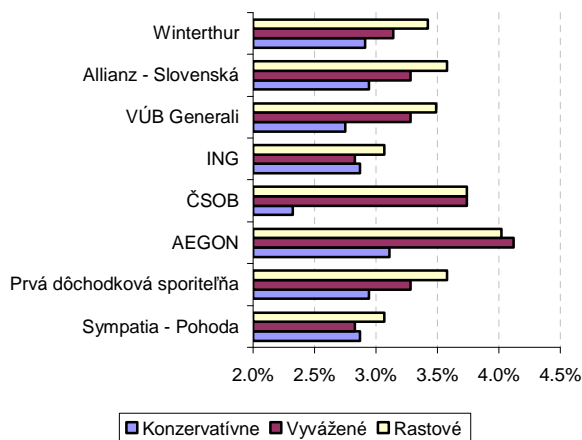
Graf 106 Umiestnenie prostriedkov dôchodkových fondov podľa druhu aktíva

- zdroj NBS

Výnos v dôchodkových fondoch od ich začiatku sa k 31.12.2005 pohyboval v rozpätí 2,32% až 3,11% pre konzervatívne fondy, 2,83% až 4,12% pre vyvážené a 3,07% až 4,02% pre rastové fondy. Nie všetky fondy však začali uplatňovať svoju investičnú stratégiu v rovnakom čase a rozsahu, a preto porovnanie ich výkonov v nasledujúcom grafe má len informačný charakter.

Graf 107 Výnos v dôchodkových fondoch od ich začiatku pre jednotlivé správcovské spoločnosti a typy fondov

- zdroj NBS

- údajom na vodorovnej osi je výnos fondu od jeho začiatku stanovený na základe veľkosti dôchodkovej jednotky ku koncu roka 2005

6 Burza cenných papierov

Počas roka 2005 vzrástol objem obchodov na Burze cenných papierov o 132% a dosiahol tak druhý najvyšší objem histórii. Na druhej strane však poklesol počet obchodov o 38,7% a nadobudol svoju najnižšiu hodnotu od roku 1993. Tiež sa znížil počet prevedených kusov cenných papierov o 10,9% a klesol tak na najnižšiu hodnotu od roku 1994. Celkový objem nových emisií cenných papierov bol 83 mld., z toho však až 81% tvorili emisie štátnych dlhopisov. Len 0,5 mld. tvorili emisie dlhopisov a 0,3 mld. emisie akcií nefinančných spoločností. Burza preto stále nepredstavuje významný zdroj financovania súkromného sektora.

Počty emisií cenných papierov a trhovú kapitalizáciu³⁸

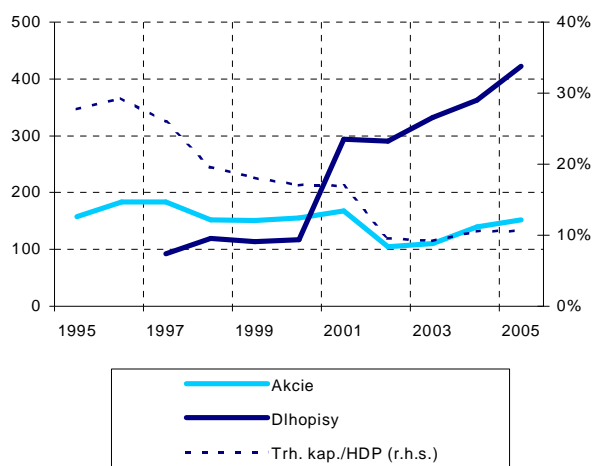
Na konci roka 2005 BCPB registrovala na svojich trhoch spolu 381 emisií CP, z toho 35 emisií na kótovanom hlavnom trhu, 46 na kótovanom paralelnom trhu, žiadnu na kótovanom novom trhu a 300 emisií na voľnom trhu. Jedna emisija na voľnom trhu je eurobond.

Celková trhovú kapitalizácia všetkých emisií cenných papierov registrovaných na BCPB k 31.12.2005 bola 573,6 mld., čo predstavuje nárast o 14,1% v porovnaní s rokom 2004. Z toho 83,5% tvorí kapitalizácia emisií kótovaných na hlavnom alebo paralelnom trhu.

Trhovú kapitalizácia akcií medziročne vzrástla o 8,3% a dosiahla 151,7 mld. k 31.12.2005. Trhovú kapitalizácia kótovaného trhu akcií bola 78,9 mld. Sk (medziročný rast 15%). Trhovú kapitalizácia dlhových cenných papierov bola 421,9 mld. (rast 16,5% na ročnej báze), z toho 400,4 mld. pripadlo na kótované emisie (rast 17,7% na ročnej báze).

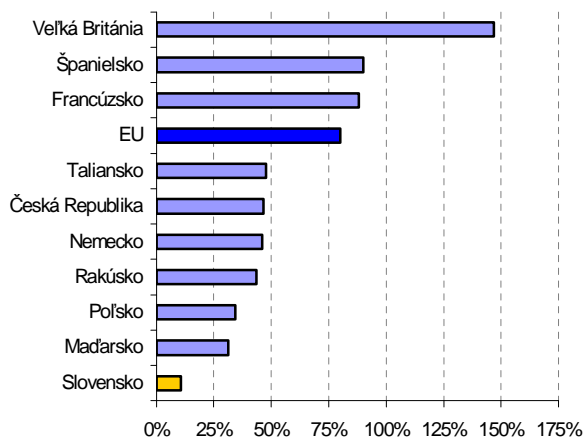
Pomer trhovej kapitalizácie akcií k HDP dosiahol 11% a ostáva tak hlboko pod priemerom krajín EU, kde dosahuje 80% HDP a je tiež výrazne menší ako v okolitých štátoch (s výnimkou Ukrajiny), ktorých trhovú kapitalizácia sa pohybuje od 31% (Maďarsko) po 47% (Česká republika) HDP.

Graf 108: Trhovú kapitalizácia akcií a dlhopisov a pomer trhovej kapitalizácie akcií k HDP

- zdroj: BCPB
- údaje na ľavej osi sú v mld. SK
- na pravej osi je pomer trhovej kapitalizácie k HDP

Graf 109: Pomer trhovej kapitalizácie akcií k HDP v EU

zdroj: Eurostat

³⁸ Trhovú kapitalizácia je trhovú cena všetkých akcií kótovaných na burze k danému dátumu

Primárny trh

V priebehu roku 2005 bolo na trhy BCPB prijatých celkovo 27 nových emisií domácich cenných papierov v objeme 23,4 mld. Okrem novoprijatých emisií boli navýšené objemy u štyroch emisií štátnych dlhopisov v úhrnnej nominálnej hodnote 59,8 mld. Celková korunová hodnota novoprijateho kapitálu na kapitálový trh v roku 2005 teda predstavovala 83,2 mld. Z toho hodnota kapitálu získaného prostredníctvom akcií bola 278,1 mil. Celkovo bolo prijatých na obchodovanie 5 nových emisií akcií, ktoré využili tri spoločnosti z regulovaného voľného trhu na navýšenie svojho základného imania.

Celkový kapitál emitovaný prostredníctvom dlhových cenných papierov predstavuje 82,9 mld. Z toho 59,8 mld. predstavuje už spomínané navýšenie štyroch emisií štátnych dlhopisov v nominálnej hodnote 59,8 mld. Ďalších 7,4 mld. tvorí jediná novoprijatá emisia štátnych dlhopisov. Zvyšných 15,7 mld. tvoria emisie súkromného sektora, prevažne bánk (15 emisií hypotekárnych záložných listov v nominálnej hodnote 11,3 mld., 2 bankové dlhopisy v nominálnej hodnote 4,0 mld. a 4 emisie podnikových dlhopisov v objeme 497,6 mil.).

Tabuľka 13: Nové emisie cenných papierov

	Objem
Objem nových emisií celkom	83.2
Emisie akcií	0.3
Emisie dlhových CP	82.9
Emisie štátnych dlhopisov	67.2
Emisie súkromného sektora	15.7
Emisie bankových dlhopisov	4
Emisie HZL	11.3
Emisie nefinančných podnikov	0.5

- zdroj: BCPB
- objemy v mld. Sk

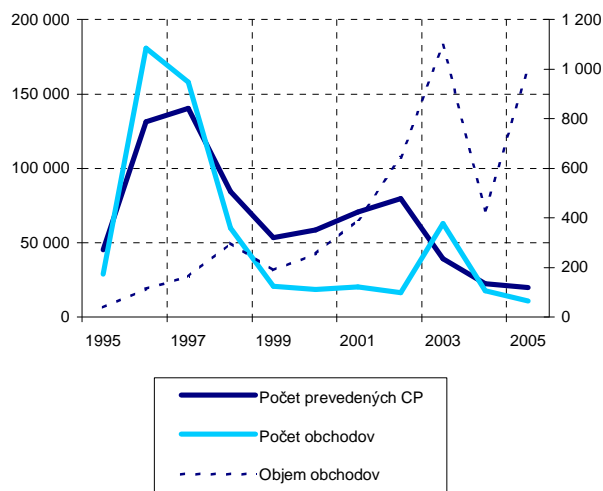
Sekundárny trh

Celkový objem obchodov na burze bol 1 001,9 mld. Po prepade v roku 2004 (kedy bol objem obchodov 432 mld., čo znamenalo pokles o 61%

oproti roku 2003) došlo teda k opätovnému návratu približne na úroveň roku 2003. Na druhej strane však naďalej dochádza k celkovému poklesu obchodnej aktivity. Celkovo sa zrealizovalo 10 814 obchodov, pri ktorých sa previedlo 19,95 mil. kusov cenných papierov. Na ročnej báze počet obchodov klesol o 38,7% a nadobudol svoju najnižšiu hodnotu od roku 1993. Počet prevedených kusov cenných papierov sa medziročne znížil o 10,9% a klesol tak na najnižšiu hodnotu od roku 1994. Rast objemu obchodov pri súčasnom poklese počtu obchodov a počtu prevedených CP ilustruje graf 110.

Finančný objem REPO obchodov v roku 2005 dosiahol 346,1 mld., čo znamená medziročný nárast na úrovni 373,6%, pričom bolo uskutočnených 58 transakcií.

Graf 110: Obchodovanie na BCPB (vývoj od 1995)

- zdroj: BCPB
- na ľavej osi je počet prevedených CP v tisícoch a počet obchodov
- na pravej osi je objem obchodov v mld. SK

Podiel obratu obchodov realizovaných nerezydentmi na celkovom obrate obchodov predstavoval 50,9% (510,0 mld.), z toho 51,5% pripadlo na stranu kúpy a 50,4% na stranu predaja. Pritom na celkovom obrate obchodov s akciami sa nerezydenti podieľali 46,4% (989,3 mil.), z toho 54,4% pripadlo na stranu kúpy a 38,5% na stranu predaja

a na celkovom obrate obchodov s dlhopismi sa podieľali 50,9% (508,9 mld.), z toho 51,5% pripadlo na stranu kúpy a 50,4% na stranu predaja.

Vývoj trhových indexov

Akciový index SAX

SAX (Slovenský akciový index) je oficiálnym akciovým indexom BCPB. Je tzv. vývojovým indexom³⁹.

Základný prehľad titulov obsiahnutých v SAX indexe a údaje o jeho výkonnosti v roku 2005 sú obsiahnuté v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka 14: Báza SAX indexu 31.12.2005

Biotika	2,1%
OTP	31,0%
SES Tlmače	7,3%
Slovnaft	27,6%
VÚB	32,0%

- zdroj: BCPB
- objemy v mld. Sk

Tabuľka 15: SAX Index - vývoj v roku 2005

	Dátum	SAX
Otváracia hodnota	10.01.2005	325,87
Záverečná hodnota	23.12.2005	413,31
Ročné maximum	14.03.2005	507,98
Ročné minimum	25.01.2005	324,19

- zdroj: BCPB
- objemy v mld. Sk

Dlhopisové indexy

Dňa 2. septembra 2004 BCPB začala so zverejňovaním novej skupiny dlhopisových indexov SDXGroup, ktorá sa stala hlavným indikátorom slovenského dlhopisového trhu. Indexy SDXGroup sa delia podľa sektorovej klasifikácie na SDXGroup pre štátne dlhopisy (verejný sektor) a

³⁹ Vývojový index (total return index) zohľadňuje celkovú zmenu majetku spojenú s investovaním do aktív zaradených do indexu. V prípade akcií teda okrem zmien cien index zahŕňa aj dividendové príjmy a v prípade dlhopisov príjmy z vyplatených kupónov. Cenový index (price index) reflektuje len zmenu cien aktív zaradených do indexu.

SDXGroup pre súkromný sektor, ktorý sa podrobnejšie delí na subsektory podnikových, bankových dlhopisov a hypotekárnych záložných listov (HZL).

Vzhľadom k medziročnému poklesu úrokových mier v celom spektre výnosovej krivky, došlo k rastu všetkých dlhopisových indexov v rozsahu 4,1% až 8,7% a rast bol výrazný predovšetkým pri indexoch obsahujúcich tituly so splatnosťou nad päť rokov.

Tabuľka 16: Prehľad výkonnosti niektorých vývojových indexov SDXGroup

Názov indexu	Typ dlhových cenných papierov	31.12.2004	31.12.2005	Zmena
SDXG Celkový	Štátne dlhopisy	110.16%	117.06%	6.3%
SDXG (<=5)	Št. dlhopisy s dobou splatnosti do 5 rokov	108.33%	112.73%	4.1%
SDXG (> 5)	Št. dlhopisy s dobou splatnosti nad 5 rokov	111.83%	121.53%	8.7%
SDXG Celkový	Podnikové dlhopisy	108.69%	116.22%	6.9%
SDXG Celkový	Hypotekárne záložné listy	109.57%	115.39%	5.3%

- zdroj: BCPB

Povinné ponuky na prevzatie

Inštitút povinných ponúk na prevzatie bol od začiatku roku 2005 ovplyvnený najmä novelou zákona o cenných papieroch, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2005 a na základe ktorej sa na uskutočnenie povinnej ponuky na prevzatie začal vyžadovať znalecký posudok, na určenie minimálnej ceny akcií v povinnej ponuke. Zmena zákona o cenných papieroch sa v sledovanom období prejavila celkovým poklesom počtu uskutočnených povinných ponúk práve vyžadovaním znaleckého posudku pri stanovení minimálnej ceny akcií v ponuke, ktorý zásadným spôsobom ovplyvnil výšku tejto ceny, čím došlo zároveň k zrealneniu výpočtu ponúkanej ceny za predmetné akcie.

V priebehu roka 2005 ÚFT posudzoval 29 povinných ponúk na prevzatie, pričom jedno rozhodnutie o zamietnutí povinnej ponuky na prevzatie nenadobudlo právoplatnosť. Navrhovatelia týchto ponúk ich uskutočnili – podľa zákona o cenných papieroch – buď z dôvodu prekročenia zákonom ustanoveného podielu na hlasovacích právach spojených s akciami jedného emitenta

podľa § 118 zákona o cenných papieroch alebo na základe rozhodnutia valného zhromaždenia emitenta o tom, že akcie tohto emitenta prestanú byť kótované, resp. že s akciami tohto emitenta sa prestane obchodovať na burze cenných papierov v súlade s § 119, resp. § 170 ods. 3 v spojení s § 119 zákona o cenných papieroch.

V prípade povinných ponúk na prevzatie navrhovaných v zmysle § 119 zákona o cenných papieroch, t.j. na základe rozhodnutia valného zhromaždenia emitenta, že s jeho akciami sa prestane obchodovať na burze cenných papierov, bolo v roku 2005 schválených 14 návrhov povinnej ponuky na prevzatie. Jeden návrh povinnej ponuky na prevzatie podaný podľa § 119 zákona o cenných papieroch bol zamietnutý, pričom rozhodnutie ÚFT o zamietnutí doposiaľ nenadobud-

lo právoplatnosť. Z dôvodu prekročenia podielov na hlasovacích právach spojených s akciami jedného emitenta ustanovených v § 118 zákona o cenných papieroch bolo v uvedenom období schválených 7 návrhov povinnej ponuky na prevzatie. Dva návrhy povinnej ponuky na prevzatie podané podľa § 118 zákona o cenných papieroch bol zamietnuté.

V roku 2005 ÚFT obdržal oznámenie od 20 spoločností, že ich valné zhromaždenie prijalo rozhodnutie, že s akciami sa prestane obchodovať na burze cenných papierov a že im nevznikla povinnosť uskutočniť povinnú ponuku na prevzatie, keďže valného zhromaždenia sa zúčastnili všetci akcionári uvedených emitentov a za predmetné rozhodnutie hlasovalo 100 % prítomných akcionárov s hlasovacím právom spojeným s akciami.

7 Vybraná téma

Rast úverov domácnostiam

Väčšina nových členských štátov EÚ zaznamenala v posledných rokoch rast úverov domácnostiam. Fenomén „household credit growth“ sa dostal do pozornosti nielen finančných regulátorov, ale aj širšej verejnosti alebo medzinárodných inštitúcií ako je napríklad Medzinárodný menový fond.

Rast úverov domácnostiam zaznamenal v roku 2005 aj na Slovensku významné hodnoty a to tak relatívne (42,4% medziročne) ako aj absolútne (49,5 mld. medziročne). Podiel úverov domácnostiam na HDP vzrástol z 8,8% v roku 2004 na 11,6% v roku 2005. Podobne sa zvýšil aj podiel úverov domácnostiam na celkových aktívach bankového sektora, z 9,5% v roku 2004 na 11,3% v roku 2005. Na druhej strane, porovnanie týchto hodnôt s inými novými členskými štátmi Európskej únie vypovedá o relatívnom zaostávaní Slovenska za porovnateľnými ekonomikami. Zaostávanie v tomto prípade však môže byť výhodou pre zabezpečenie finančnej stability.

Napriek rastu zadlženia domácností v posledných rokoch, finančná pozícia domácností, hodnotená na základe makroekonomických čísel, je dostačujúca na splácanie úverov (pozri Kreditné riziko domácností).

Všeobecne možno povedať, že rast úverov domácnostiam na Slovensku je v zhode so štrukturálnymi zmenami, najmä na strane ponuky, a pozitívnym makroekonomickým vývojom. Na strane ponuky bol rast úverov podporený najmä privatizáciou bánk a celkovou finančnou liberalizáciou. Dynamika rastu je ovplyvnená počiatočnou nízkou úrovňou zadlženia. V súčasnosti je jedným z dominujúcich faktorov pozitívny ekonomický vývoj prejavujúci sa na finančnej pozícii domácnosti a dlhé obdobie poklesu úrokových sadzieb.

Správanie sa domácností

Miera zadlženia domácností v jednotlivých krajinách ako aj dôvody úverového zadlžovania je do určitej miery možné vysvetliť pomocou rôznych charakteristík správania sa domácností. Ich ekonomické správanie je popísané v modeli životného cyklu⁴⁰. Jeho princíp je postavený na tom, že každá domácnosť sa snaží maximalizovať svoju užitočnosť a podľa toho si vyberá svoju spotrebu. Zároveň je domácnosť vystavená určitým obmedzeniam. V najjednoduchšej forme tohto modelu, obmedzenia spočívajú v tom, že domácnosť nemôže konzumovať viac, ako je súčasná hodnota jej celoživotného príjmu a súčasná čistá hodnota jej aktív.

V tomto modeli domácnosť maximalizuje svoju užitočnosť prostredníctvom vyrovnávania svojej spotreby počas celého životného cyklu. V období, keď je príjem nízky v porovnaní s priemerným celoživotným príjmom, domácnosť si požičia peniaze na financovanie svojej súčasnej spotreby. Ak príjem prevyšuje priemerný celoživotný príjem domácnosti, domácnosť úver spláca.

Čiže ak predpokladáme rastúci sklon krivky príjmu počas pracovného života domácnosti, domácnosť na začiatku pracovného života financuje spotrebu úvermi. Ako rastie príjem domácnosti, zadlženosť sa znižuje a keď je dlh splatený, domácnosť kumuluje hodnotu aktív. V neskoršom veku domácnosť už iba znižuje úroveň svojich kumulovaných aktív. Úroveň zadlženia domácnosti počas celého cyklu sa odvíja od budúceho príjmu domácnosti a úrokových sadzieb (vo vzťahu k základnej úrokovej sadzbe).

⁴⁰ „Life cycle, individual thrift, and the wealth of nations, Modigliani (1986); A theory of the consumption function, Friedman (1957)

Z tohto základného modelu správania sa domácnosti je možné odvodiť ukazovatele, ktoré podmieňujú resp. vysvetľujú zadlžovanie sa domácností úvermi.

Rozdielna úroveň zadlženia domácností v rôznych krajinách tak môže závisieť od demografickej štruktúry, očakávaní o budúcom príjme a reálnych úrokových sadziieb. Spoločnosť, kde je prevaha relatívne mladej generácie alebo domácností s nízkym objemom aktív a očakávaným rastom príjmov, je tak často spojená s vyšším zadlžením domácností. Významným faktorom sú predovšetkým očakávania domácností o ich budúcom príjme. Pri predpokladoch o budúcom raste príjmov sú domácnosti viac naklonené k zadlžovaniu. Podobne aj nízke úrokové sadzby zvyšujú zadlženosť, keď dochádza k poklesu nákladov na zadlženie a tiež zvyšuje čistú súčasnú hodnotu budúceho príjmu domácností. Na druhej strane znižovanie úrokových sadziieb negatívne ovplyvňuje výnosy z aktív, takže konečný dopad znižovania úrokových sadziieb závisí najmä od toho, v ktorom štádiu životného cyklu sa najviac domácnosti nachádzajú.

Zatiaľ čo model životného cyklu a príjmu domácností je postavený najmä na vplyve dopytových položiek na ich zadlženie, významnú úlohu zohráva ponuková strana, t.j. dostupnosť úverov pre domácnosti. Niektoré štúdie poukázali na to, že práve rozdiely medzi krajinami z pohľadu dostupnosti úverov (prístupnosť úverov pre domácnosti, úroveň *loan-to-value ratio*, *loan-to-income ratio* a pod.) do veľkej miery vysvetľujú rozdiely v zadlžení v jednotlivých krajinách.

Vyššia dostupnosť úverov v západoeurópskych krajinách a USA súvisí najmä s dereguláciou a finančnou liberalizáciou v 80-tych a 90-tych rokoch. Vo Veľkej Británii malo pred finančnou dereguláciou v 80-tych rokoch zamedzený prístup k úverom takmer 60% domácností, zatiaľ čo v roku 1987 to bolo len 30%⁴¹. Vysoký rast úverov v niektorých krajinách tak môže byť vysvetlený ako posun domá-

ností z nízkej úrovne zadlženia pred dereguláciou do vyššej úrovne zadlženia vzhľadom na odstránenie niektorých prekážok po finančnej liberalizácii. Rast úverov domácnostiam tak v mnohých prípadoch nemusí znamenať negatívny trend, ale je to možno chápať ako racionálnu odpoveď domácností na odstránenie regulácie pri ich snahe maximalizovať svoju užitočnosť.

Úroveň zadlženia domácností je tiež ovplyvnená mierou vlastníctva nehnuteľností. Kúpa nehnuteľností si vyžaduje väčšiu mieru zadlženia ako prenájom nehnuteľností. Krajiny kde je vyššia miera vlastníctva nehnuteľností, vykazujú vysokú mieru zadlženia domácností (Veľká Británia, USA, Austrália).

Pomerne bežným a zároveň významným faktorom ovplyvňujúcim zadlženie domácností je angažovanie sa vlády prostredníctvom daňových zvýhodnení alebo iných programov na podporu bývania. Najmä krajiny, ktoré v určitom období vykazovali vyššiu mieru inflácie (dopad najmä pri úveroch s fixnou úrokovou sadzbou) a zároveň mali domácnosti možnosť odpočítania úrokových platieb z daňového základu, vykazovali vysoké zadlženie domácností úvermi. Vyššia miera inflácie má pozitívny efekt na dlžníkov. Ak predpokladáme konštantné splátkové platby, inflácia znižuje reálnu hodnotu splátok a znižuje sa podiel splátok na príjmoch domácností.

Ceny nehnuteľností ovplyvňujú rast úverov prostredníctvom tzv. finančného akcelérátora. To znamená, že vyššie ceny nehnuteľností zvyšujú hodnotu nehnuteľností ako zábezpeky pre poskytnutie úveru a domácnosti si tak môžu požičať viac peňazí na svoju spotrebu. Dopad tohto kanálu však závisí od miery vlastníctva nehnuteľností. Zvýšenie ceny nehnuteľností má pozitívny efekt na vlastníkov nehnuteľností, zatiaľ čo sa negatívne prejavuje na domácnostiach, ktoré nevlastnia nehnuteľnosti.

Porovnanie rastu úverov domácnostiam v rámci Európskej únie

Vo všetkých členských štátoch EÚ môžeme konštatovať postupné zvyšovanie objemu úverov

⁴¹ Financial deregulation and consumption in the United Kingdom, Bayoumi (1983)

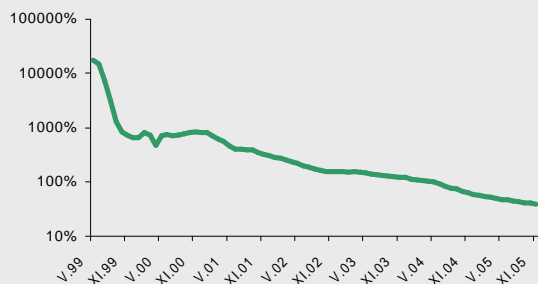
poskytnutých domácnostiam. Viaceré charakteristiky a miera tohto fenoménu sa v rôznych štátoch odlišujú v závislosti od domácich podmienok. Spoločným znakom ostáva vysoká dynami-

ka zvyšovania objemu poskytnutých úverov (graf 113).

Box: 7 Meranie rastu úverov

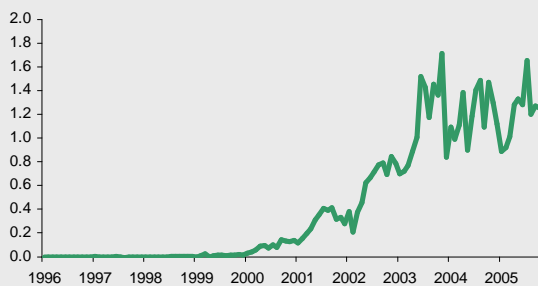
Problematiku rastu úverov je možné analyzovať z rôznych hľadísk. Analýza zväčša obsahuje dva pohľady: dynamický – teda samotný trend rastu celkového objemu poskytnutých úverov vyjadrený napríklad ich medziročnou percentuálnou zmenou a pohľad statický – teda porovnanie celkového objemu poskytnutých úverov s inou veličinou, napríklad HDP alebo s celkovými aktívami bankového sektora.

Graf 111 Percentuálny medziročný rast HU

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je logaritmická mierka

Graf 112 Medzimesačný prírastok HU

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je prírastok úverov v mld. SKK

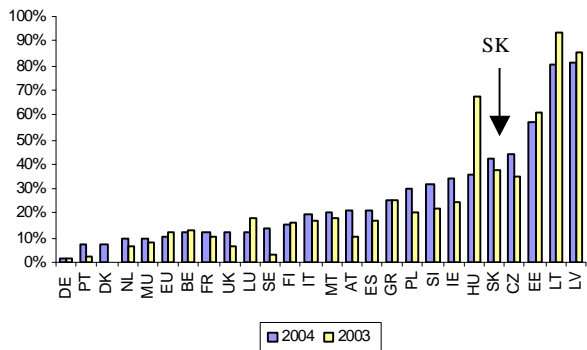
Takéto ukazovatele rastu však často podstihujú iba časť problému, prípadne môžu viesť k dezinterpretácii ekonomickej reality. Problémom použitej metódy môže byť napríklad vyspelosť, prípadne zrelosť príslušnej ekonomiky.

Ako príklad môže slúžiť najčastejšie používaný ukazovateľ dynamiky rastu. V prípade hypotekárnych úverov musela byť použitá logaritmická mierka na zvislej osi, keďže objem úverov rástol prakticky z nulovej hodnoty (graf 111).

Ak by sme však sledovali napríklad absolútne medzimesačné zmeny v objeme poskytnutých úverov, rast úverov domácnostiam v Slovenskej republike by sa nám javil ako podstatne dynamickejší. Inými slovami, rast úverov meraný percentuálnymi medziročnými zmenami sa spomaľoval, zatiaľ čo hodnota medzimesačného prírastku rástla (graf 112).

K interpretácii a hodnoteniu rastu úverov je potrebné pristupovať obozretne, keďže jednotlivé ukazovatele interpretované samostatne nemusia vždy vystihovať situáciu.

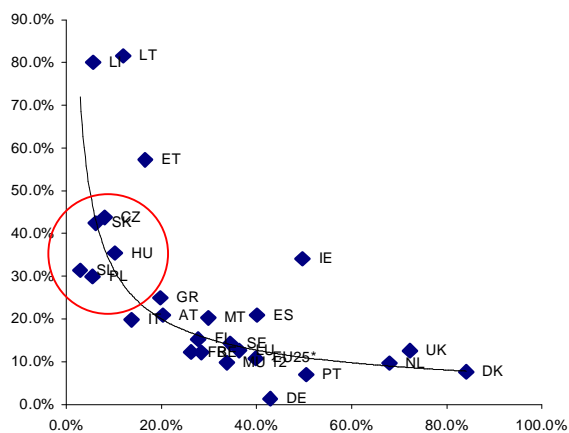
Graf 113 Medziročný percentuálny rast úverov na bývanie v krajinách EÚ

zdroj: ECB - WGBD, výpočty NBS

V rámci Európskej únie pozorujeme najväčšie medziročné percentuálne zmeny najmä nových členských štátoch (predovšetkým v pobaltských krajinách, v krajinách V4 a v Slovinsku). Vysoké percentuálne zmeny sú okrem nízkej počiatkovej zadlženosti domácností a pozitívneho makroekonomického vývoja vysvetliteľné aj nízkym počiatkovým podielom úverov na aktívach bankového sektora a HDP.

Graf 114 Úvery na bývanie – percentuálny rast a podiel na HDP (2004)

- zdroj ECB - WGBD, výpočty NBS
- na zvislej osi je percentuálny medziročný rast úverov na bývanie
- na vodorovnej osi je podiel objemu úverov na HDP

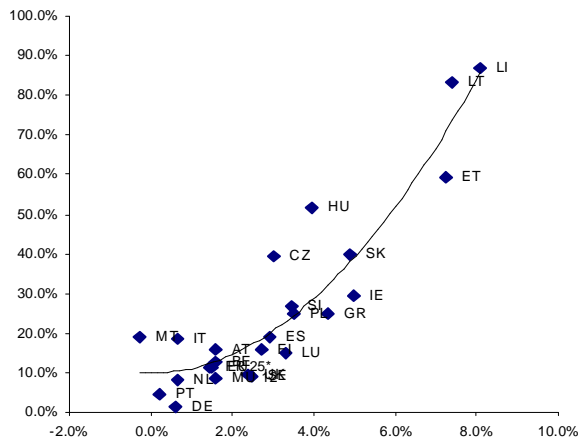
Závislosť medzi objemom úverov (meraným podielom na HDP) a ich medziročným percentuálnym rastom môžeme vidieť na grafe 114.

Aj keď vo všeobecnosti zrejme platí, že krajiny s relatívne nižším objemom úverov dosahovali vyšší percentuálny medziročný rast úverov na bývanie, táto závislosť nedáva postačujúcu odpoveď napríklad na situáciu v Írsku a Estónsku alebo naopak v Nemecku.

Percentuálny medziročný rast úverov na bývanie súvisí aj s mierou rastu HDP. Práve táto závislosť lepšie vysvetľuje situáciu v Estónsku, Írsku alebo Nemecku. Na základe takejto analýzy nie je možné jednoznačne konštatovať, že rast úverov na bývanie bol spôsobený rastom ekonomiky a podobne, že rast ekonomiky bol závislý od rastu úverov. V tejto chvíli môžeme konštatovať len určitú súvislosť, medzi oboma veličinami.

Na základe porovnania miery medziročného rastu úverov na bývanie a vzťahu tohto rastu k podielu úverov na HDP a k miere rastu HDP (grafy 114 a 115) môžeme konštatovať viaceré podobnosti medzi novými členskými štátmi.

Graf 115 Percentuálny rast úverov na bývanie a rast HDP

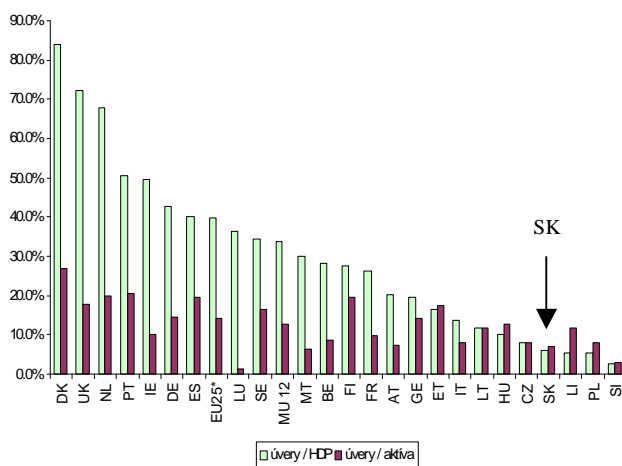
- zdroj ECB – WGBD, Eurostat, výpočty NBS
- na zvislej osi je priemerný rast úverov na bývanie v rokoch 2003 – 2004
- na vodorovnej osi je priemerný rast reálneho HDP v rokoch 2002 – 2004

Na druhej strane, porovnanie podielu úverov na bývanie na celkových aktívach bankového

sektora nevytvára podobné skupiny pre staré a nové členské štáty únie.

V nových členských štátoch je veľkosť bankových sektorov často porovnateľná s hodnotou HDP, zatiaľ čo v EU15 veľkosť bankových sektorov niekoľkonásobne prevyšuje hodnotu HDP.⁴² Zatiaľ čo pri porovnaní objemu úverov na hodnotu HDP sme teda mohli konštatovať relatívne zreteľný rozdiel medzi väčšinou nových a starých členských štátov EÚ, podobné rozdelenie nevidíme v prípade podielu úverov na aktívach príslušného bankového sektora. Tento podiel (úvery na bývanie na celkových aktívach) je v rámci štátov EÚ rozdelený rovnomernejšie. Pri takomto porovnaní napríklad Estónsko, Lotyšsko a Litva dosiahli vyššie hodnoty ako Francúzsko, Belgicko, Írsko, Taliansko, Rakúsko a Luxembursko (graf 116).

Graf 116 Podiel úverov na bývanie na HDP a na celkových aktívach bankového sektora (2004)

zdroj ECB – WGBD, výpočty NBS

Všeobecne teda možno povedať, že aj keď je objem úverov na bývanie na Slovensku a v nových členských štátoch pomerne nižší vzhľadom

42 V štátoch EU15 sa podiel aktív bankového sektora na HDP pohybuje od 138% (Grécko) do 468% (Írsko), výnimkou je Luxembursko s 2706%. V nových členských štátoch (s výnimkou Cypru a Malty) je tento podiel v intervale od 47% (Litva) do 101% (Lotyšsko).

dom na veľkosť ekonomiky, citlivosť bankových sektorov na sektor domácností môže byť vyššia aj v niektorých nových členských štátoch.

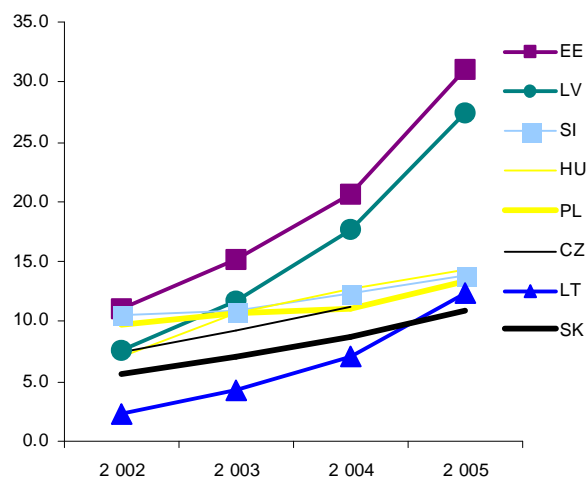
Porovnanie Slovenska s novými členskými štátmi

Vo väčšine nových členských štátov (výnimkami sú najmä Malta a Cyprus) pozorujeme určité spoločné charakteristiky, ktoré sprevádzajú vyššie miery rastu, najmä: nižší podiel objemu úverov domácnostiam na HDP v porovnaní s EU15, vyšší rast ekonomiky ako v EU15, rast cien nehnuteľností v posledných rokoch, reštrukturalizáciu bankových sektorov, finančnú liberalizáciu a rýchlejší rast aktív bankového sektora v porovnaní s HDP. Z tohto dôvodu je rast úverov v nových členských štátov osobitným problémom a zasluhuje si samostatné porovnanie.

Porovnanie objemu úverov

V rámci skupiny nových členských štátov (okrem Malty a Cypru) je zaujímavé porovnanie vývoja a stavu podielu úverov domácnostiam na HDP a na celkových bankových aktívach

Graf 117 Vývoj podielu úverov domácnostiam na celkových aktívach bankového sektora

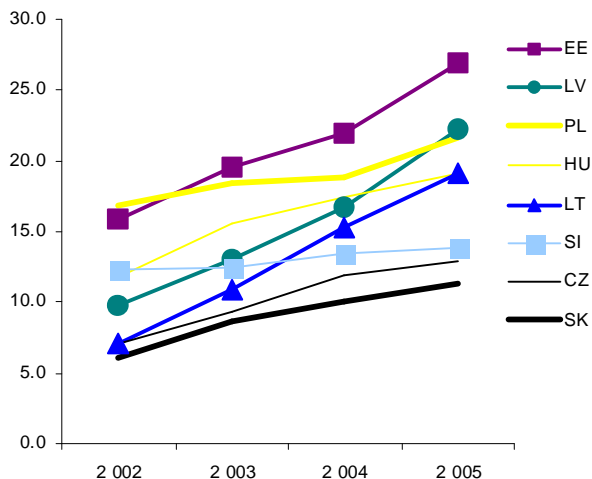

zdroj: centrálné banky príslušných štátov

Grafy 117 a 118 naznačujú dominantnú pozíciu Estónska a Lotyšska, zatiaľ čo Slovensko je v ukazovateľoch najmenej významné. Navyše,

v prípade pobaltských štátov je dynamika rastu vyššia, takže rozdiely oproti Slovensku sa v poslednom období ešte viac prehĺbili. Slovenský bankový sektor je pri takomto porovnaní s ostatnými novými členskými štátmi najmenej citlivý na sektor domácností.

Graf 118 Vývoj podielu úverov domácnostiam na HDP

zdroj: centrálné banky príslušných štátov

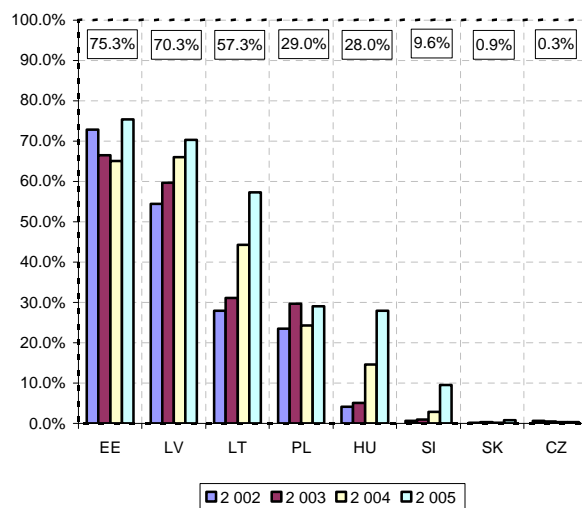
Na druhej strane, nízky podiel objemu úverov domácnostiam na celkových aktívach bankového sektora súvisí, v prípade Slovenska, aj s celkovo najnižším podielom celkových úverov (domácnosti a podniky) na týchto aktívach. Nižšia citlivosť slovenského bankového sektora na domácnosti teda súvisí aj s relatívne menšou orientáciou slovenských bánk na úvery klientom. Nemusí to však znamenať, že by slovenské banky poskytovali „málo“ úverov klientom, ale že v ich aktívach je vyšší podiel cenných papierov a medzibankových aktív.

Porovnanie významu úverov domácnostiam v cudzej mene

Pri porovnávaní úverov domácnostiam v nových členských štátoch sú osobitnou kategóriou úvery denominované v cudzej mene (najčastejšie EUR a CHF). Význam týchto úverov v danom bankovom sektore závisí od množstva faktorov.

Za najvýznamnejší dôvod rastu úverov domácnostiam v cudzej mene môžeme považovať existenciu úrokového diferenciálu medzi domácou a zahraničnou menou, ktorý v niektorých krajinách viedol k významnejším rozdielom v cenách príslušných úverov. Druhým podstatným faktorom bol devízový režim. V závislosti od fixného respektíve voľného devízového režimu existujú rozdiely vo veľkosti devízového rizika, ktoré domácnosti podstupujú, keďže väčšina má príjem v domácej mene. Tretím faktorom mohol byť nedostatok domácich zdrojov (Box 2) a s ním spojená snaha zahraničného kapitálu využiť rastový potenciál danej krajiny. Ten je primárne denominovaný v cudzej mene a pre banky môže byť efektívnejšie poskytnúť úvery v rovnakej mene. Doplnujúcim faktorom môže byť aj sklon domácností podstupovať určité devízové riziko, respektíve predstava získať na posilnení domácej meny voči mene, v ktorej má domácnosť denominovaný úver.

Graf 119 Vývoj podielu úverov domácnostiam v cudzej mene na celkových úveroch domácnostiam

zdroj: centrálné banky príslušných štátov
nad stĺpcami je hodnota podielu v roku 2005

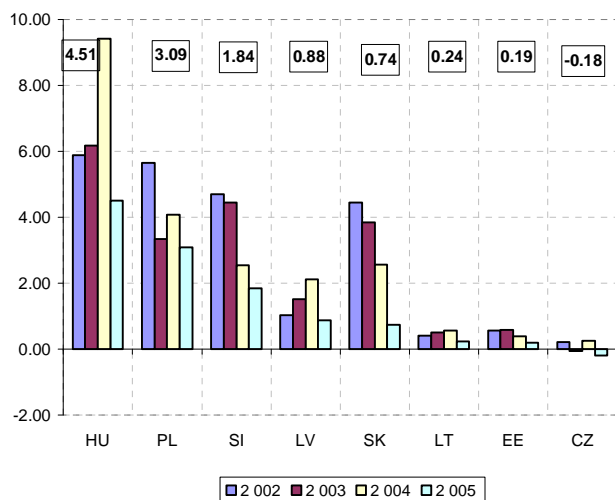
Česká republika je príkladom krajiny, kde existoval negatívny úrokový diferenciál a voľnejší devízový režim. Oba faktory mali vplyv na najnižší podiel úverov domácnostiam v cudzej mene

v českom bankovom sektore spomedzi nových členských štátov.

Príklad Maďarska a Poľska opäť naznačuje vplyv úrokového diferenciálu, v Maďarsku podporený aj stabilnejším devízovým režimom. Slovinsko zaznamenalo rast devízových úverov domácnostiam najmä v roku 2005, čo môže byť dôsledok pretrvávajúceho úrokového diferenciálu a vstup do ERM II.

Osobitne vysoké hodnoty sú pobaltských republikách, najmä Estónsku a Lotyšsku. V týchto krajinách je však už od roku 2002 nízky úrokový diferenciál (graf 120), čo znamená, že faktormi rastu devízových úverov mohol byť skôr nedostatok domácich zdrojov v ekonomike (svedčia o tom aj relatívne vysoké hodnoty *deposits-to-loans ratio* – Box 2), podporovaný fixným devízovým režimom.

Graf 120 Vývoj úrokového diferenciálu trojmesačného peňažného trhu

- zdroj: centrálné banky príslušných štátov
- na zvislej osi je hodnota úrokového diferenciálu v percentuálnych bodoch
- úrokový diferenciál pre každú krajinu je rozdiel medzi trojmesačnou úrokovou sadzbou v domácich menách a EUR
- nad stĺpcami je hodnota diferenciálu v roku 2005

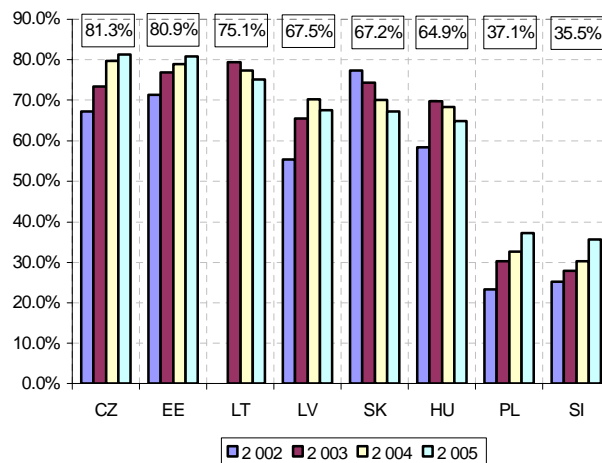
Porovnanie štruktúry úverov domácnostiam

Rozdiely podielov úverov na bývanie na celkových úveroch domácnostiam pravdepodobne súvisia s situáciou na príslušnom trhu nehu-

teľností a účasťou štátu v podpore bývania (graf 121).

Výpovedná hodnota porovnania štruktúry úverov domácnostiam je najmä v posledných rokoch obmedzená. Čoraz väčšiu časť totiž tvoria bezúčelové úvery, ktorých najväčšia časť je použitá práve na bývanie.

Graf 121 Vývoj podielu úverov na bývanie na celkových úveroch domácnostiam

- zdroj: centrálné banky príslušných štátov
- nad stĺpcami je hodnota podielu v roku 2005

Štruktúra rastu úverov na Slovensku

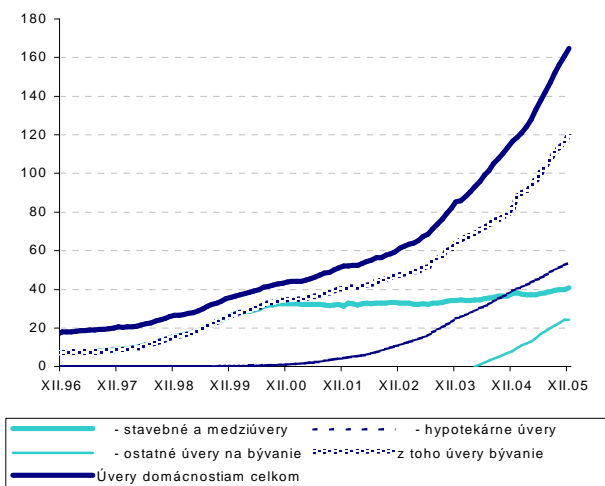
Sledovanie štruktúry rastu úverov je skomplikované dostupnosťou dát, ich metodikou a v poslednom roku najmä novými produktmi. Podstatným obmedzením je fakt, že štruktúra úverového portfólia bánk bola v minulosti reportovaná len z pohľadu štandardných úverov. Keďže od roku 1996 do decembra 2005 stúpol podiel štandardných úverov domácnostiam k celkovým úverom domácnostiam z 89% na 95%, budeme skupinu štandardných úverov považovať za dostatočne reprezentatívnu vzorku.

V posledných desiatich rokoch môžeme pri istom zjednodušení konštatovať niekoľko všeobecných trendov.

Od polovice 90-tych rokov, až do konca roku 2000 klesal objem spotrebiteľských úverov, čo súviselo s rozvojom stavebného sporenia. To

v tomto období zaznamenalo najsilnejší rast, najmä čo sa týka medziúverov. Aj keď prvé hypotekárne úvery boli poskytnuté už v roku 1997, o hypotekárnom bankovníctve možno hovoriť až od roku 2000, keď malo hypotekárnu licenciu už 6 bánk (grafy 111 a 112). Práve v tomto období sa spomalil rast stavebných úverov a bývanie bolo, aj vďaka štátnej premii na úrokové sadzby, v čoraz väčšej miere financované hypotekárnymi úvermi. V novembri 2004 bol už objem poskytnutých hypotekárnych úverov väčší ako objem poskytnutých stavebných úverov.

Graf 122 Korunové úvery domácnostiam

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

Koniec roka 2004 priniesol zmenu v štruktúre úverov na bývanie. V bankovom sektore sa objavili „iné úvery na bývanie“ ktoré boli paralelným produktom hypotekárnych úverov. Okrem týchto úverov sa začalo s poskytovaním bezúčelových úverov založených nehnuteľnosťou, ktoré sú na grafe 122 znázornené spolu so spotrebnými úvermi ako rozdiel medzi celkovými úvermi a úvermi na bývanie.

K roku 2005 boli už medzimesačné zmeny hypotekárnych úverov, iných úverov na bývanie a spotrebiteľských (resp. bezúčelových) úverov na podobnej úrovni. Vysvetlením takého správania javu je práve poskytovanie bezúčelových úve-

rov založených nehnuteľnosťami, ktorých väčšina je použitá na bývanie⁴³.

Vzhľadom na typy produktov nie je možné presne určiť, koľko úverov poskytnutých domácnostiam je skutočne na bývanie.

Zhodnotenie rastu úverov domácnostiam na Slovensku

S vysokým rastom úverov je namieste otázka primeranosti tohto rastu. Ekonomická teória hovorí o neúmerom raste úverov ak:

- vedie k väčšiemu poskytovaniu úverov rizikovejším úverom, pri ktorých je vysoká pravdepodobnosť, že nebudú splácané, alebo
- vedie k nerovnovážnemu makroekonomickému vývoju, najmä externých ukazovateľov.

Zmerať vzťah medzi rastom úverov a uvedenými ukazovateľmi je však veľmi náročné.

V niektorých analýzach je rast úverov definovaný ako nadmerný, ak dynamika rastu je vyššia ako sledovaný trend⁴⁴. Napríklad „credit boom“ je podľa Medzinárodného menového fondu definovaný, ak rast úverov presiahne 1,75 násobok štandardnej odchýlky fluktuácie rastu úverov v krajine okolo trendu. Použitie tejto metodiky v slovenských podmienkach je veľmi ťažké vzhľadom na krátke časové rady a štrukturálne zmeny.

Všeobecne je veľmi málo odborných článkov, ktoré sa venujú kvantifikácii primeranosti rýchleho rastu úverov v nových členských krajinách EÚ⁴⁵. Väčšina autorov sa zameriava na teoretický popis rastu úverov a dôvodov tohto rastu.

Podobne aj v našej analýze, vzhľadom na nedostatok relevantných dát, sa zameriavame na teoretický popis dôvodov rastu úverov.

Rast úverov domácnostiam je trend, ktorý je možné vidieť vo viacerých krajinách. Dôvodov

⁴³ výsledky marketingových prieskumov

⁴⁴ Väčšinou sa používa Hodrick-Prescott filter

⁴⁵ Early Birds, Late Risers, and Sleeping Beauties: Bank Credit Growth to the Private Sector in Central and Eastern Europe and the Balkans (IMF 2003), Explaining Credit Growth Dynamics in Central and Eastern Europe (ECB, 2005)

pre tento trend je niekoľko a odlišujú sa od krajiny ku krajine, čo je dané odlišným ekonomickým vývojom, postavením bankového sektora, právnym systémom a pod. Len v máloktorej krajine je rast úverov výsledkom vplyvu len jedného faktora. Vo väčšine prípadov je to kombinácia rôznych dôvodov, pričom je veľmi komplikované presne kvantifikovať váhu jednotlivých faktorov.

Slovensko, spolu s ostatnými novými členskými krajinami EÚ ako aj ďalšími prístupujúcimi krajinami, patrí do skupiny krajín, ktoré v posledných rokoch zaznamenali prudký rast úverov domácnostiam.

V 90-tych rokoch sa celkový rast bankových úverov len v malej miere prejavil na úveroch domácnostiam. Domácnosti si prevažne požičiavali od stavebných sporiteľní prostredníctvom štátom dotovaného programu. Skúsenosť bankového sektora s financovaním domácností bola tak v tomto období na nízkej úrovni. Výrazným impulzom rastu úverov domácnostiam iných typov ako sú úvery zo stavebných sporiteľní, bola privatizácia a následne konsolidácia bankového sektora. Vstup zahraničných vlastníkov sa prejavil na rekapitalizácii bánk, zavedení nových produktov, zlepšení riadenia rizík a celkovou zmenou riadenia obchodnej politiky bánk. K uvoľneniu ponuky prispeli aj ekonomické a právne reformy, najmä lepšia vymožitelnosť práva.

Rast úverov na Slovensku ako aj iných nových členských štátoch EÚ a najmä jeho dynamika je tak do veľkej miery vysvetlený uvoľnením reštrikcií na strane ponuky a súčasnou snahou domácností o prispôsobenie spotreby svojmu životnému ekonomickému cyklu.

Zatiaľ čo konsolidácia bankového sektora uvoľnila ponuku úverov, samotný dopyt domácností po úveroch na Slovensku je determinovaný súčasnou úrovňou ich zadĺženia ako aj očakávaným makroekonomickým vývojom a vývojom finančnej situácie v jednotlivých domácnostiach.

Otázke zadĺženia slovenských domácností sa bližšie venujeme v inej časti analýzy, všeobecne však možno povedať, že zadĺženosť domácností na Slovensku patrí k najnižším v rámci EÚ. Do-

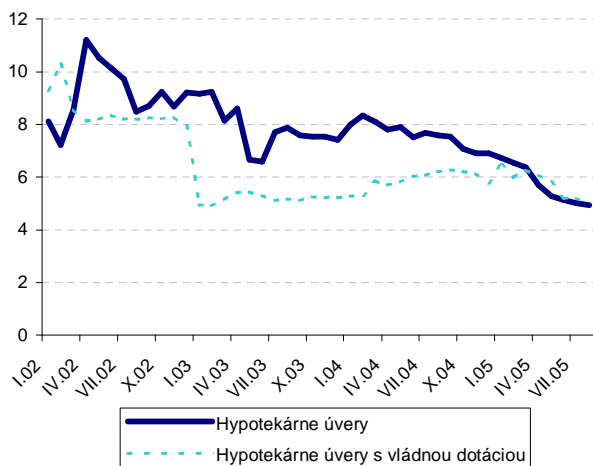
pyt po úveroch tak môže byť vysvetlený nízkou úrovňou zadĺženia a tzv. *catch-up* efektom, ktorý sa prejavuje vo väčšine krajín s počiatočnou nízkou úrovňou zadĺženia domácností.

V posledných rokoch poklesla nezamestnanosť a zvýšili sa disponibilné príjmy domácností, ktoré slúžia ako primárny zdroj splácania úverov. Zlepšili sa očakávania domácností o budúcom ekonomickom vývoji a vývoji ich príjmov. K najvýraznejšiemu rastu úverov domácnostiam došlo práve v regióne, ktorý vykazuje najnižšiu mieru nezamestnanosti a najvyššie príjmy (v Bratislavskom regióne bolo ku koncu roka 2005 poskytnutých 62% z celkových úverov domácnostiam). Domácnosti tak zvyšujú svoju spotrebu a financujú ju prostredníctvom úverov.

V rámci makroekonomickej stabilizácie poklesli úrokové sadzby, čím sa znížili náklady domácnosti na splácanie poskytnutých úverov. Zníženie nákladov na splácanie úveru tak urobilo z bankového úveru bežný prostriedok na financovanie krátkodobej aj dlhodobej spotreby.

Do roku 2004 na rast objemu úverov vplývala aj podpora štátu prostredníctvom bonifikácie úrokov. S poklesom trhových úrokových sadzieb štát od tejto podpory ustúpil. Slovensko v súčasnosti patrí k štátom bez priamej podpory domácností zo strany štátu prostredníctvom bankových úverov (výnimku tvorí štátna prémie na vklady v stavebných sporiteľniach a financovanie nákupu nehnuteľností prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania).

Graf 123 Pokles úrokových sadzieb hypotekárnych úverov

zdroj: NBS

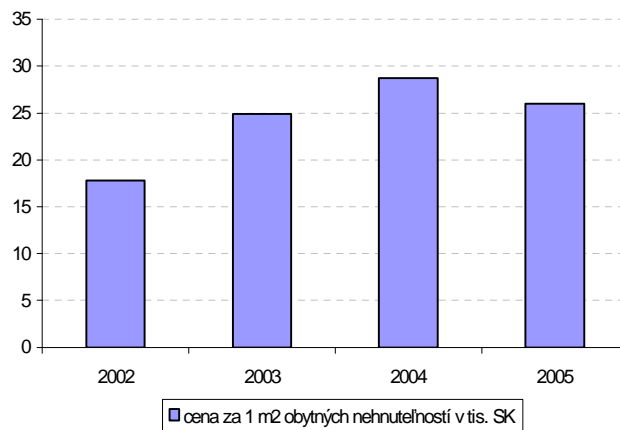
Sektor domácností výraznou mierou prostredníctvom úrokových a neúrokových príjmov prispieva k ziskovosti bánk. Snaha bánk presadiť sa na tomto trhu sa tak prejavuje na raste konkurencie medzi bankami. Najmä vplyvom malých a stredných bánk dochádza k zmierňovaniu úverových štandardov a niektorých podmienok pri poskytovaní úverov ako aj zrýchľovaniu procesu poskytovania úverov. Napriek tomu, vzhľadom na vysokú koncentráciu, môžeme len veľmi ťažko hovoriť o efektívnej konkurencii na trhu úverov domácnostiam.

Dopad rastu cien nehnuteľnosti na objem poskytnutých úverov na Slovensku nie je jednoznačný. Aj keď miera vlastníctva nehnuteľností je pomerne vysoká, je otáznou či finančný akceleračný prostredníctvom rastúcej hodnoty kolaterálu je faktorom, ktorý výrazne prispieva k rastu objemu poskytnutých úverov. Finančný akceleračný by zohrával významnú úlohu, ak by väčšina úverov bola poskytnutá vlastníkom nehnuteľností. V takomto prípade by sme mohli hovoriť o financovaní spotreby prostredníctvom rastúcej hodnoty nehnuteľností. Predpokladáme však, že veľká časť úverov, najmä na bývanie, je poskytovaná domácnostiam, ktoré nie sú vlastníkami nehnuteľností. Teda v prevažnej miere ide o mladých ľudí, ktorí si berú úvery na kúpu ne-

hnuteľností. V takomto prípade rast cien nehnuteľností je výsledkom dopytu domácností po nehnuteľnostiach.

Rast cien nehnuteľností na Slovensku je podporený aj pomerne nízkou elasticitou ponuky na trhu nehnuteľností (výstavba nových bytov nie je adekvátna dopytu po nehnuteľnostiach).

Graf 124 Vývoj ceny nehnuteľností v SKK za m² na predaj nehnuteľností

zdroj: Národná asociácia realitných agentúr SR
ceny v tis. SKK

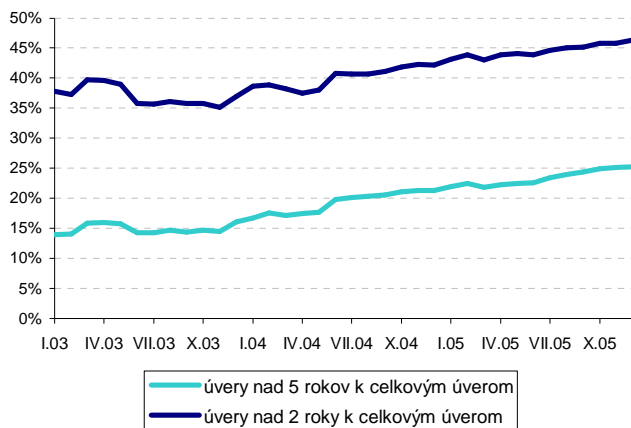
Dopady rastu úverov na bankový sektor

Bankový sektor sa poskytovaním úverov domácnostiam zmenil vo viacerých smeroch. V tejto časti sú popísané len štyri hlavné zmeny. Prvou je zmena časovej štruktúry aktív a pasív, druhou je zvýšenie citlivosti bánk na sektor domácností, treťou je zvýšenie dominantného postavenia najväčších bánk a štvrtou zníženie kapitálovej primeranosti.

Časová štruktúra aktív a pasív

Rast úverov domácnostiam znamenal pre banky poskytovanie dlhodobých úverov, keďže financované bolo najmä bývanie. Od začiatku roka 2003 do decembra 2005 stúpol podiel úverov so zostatkovou splatnosťou dlhšou ako 5 rokov na celkových úveroch klientom zo 14% na 25% a podiel úverov so zostatkovou splatnosťou dlhšou ako 2 roky z 38% na 46% (graf 125).

Graf 125 Podiel dlhodobých úverov na celkových úveroch

zdroj: NBS

Aj napriek rýchlemu rastu objemu krátkodobých medzibankových aktív vzrástol vďaka rastu dlhodobých úverov podiel aktív so zostatkovou splatnosťou dlhšou ako 5 rokov na celkových aktívach z 5% v januári 2003 na 16% v decembri 2005. V bankovom sektore sa tak zvýšil podiel investícií do menej likvidných aktív.

V kombinácii s poklesom termínovaných a úsporných vkladov a rastom netermínovaných vkladov⁴⁶ sa prehĺbil časový nesúlad medzi aktívami a pasívami (pozri Riziko likvidity). Prehĺbenie nesúladu bolo relatívne vyššie aj dôsledkom skutočnosti, že pri poskytovaní bezúčelových úverov založených nehnuteľnosťou banke nevzniká povinnosť emitovať hypotekárne záložné listy (pozri Pasíva).

Expozícia bánk voči sektoru domácností

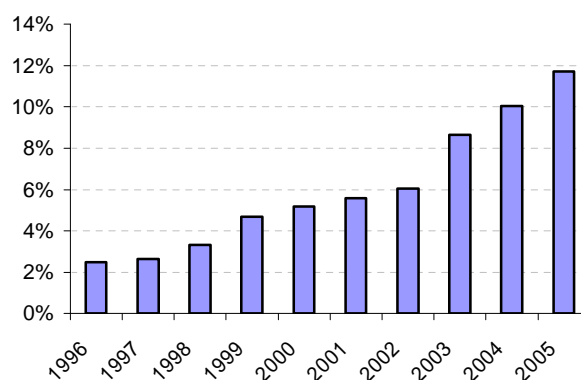
Podstatnou zmenou v súvislosti s rastom úverov domácnostiam je ich podiel na aktívach bankového sektora. Úvery domácnostiam sa stali jednou z najrýchlejšie rastúcich položiek aktív bánk. Od roku 1996 do 2005 sa ich podiel na celkových aktívach bankového sektora zvýšil z 2,5% na 11,7% (graf 126).

⁴⁶ Zmeny na pasívach neboli dôsledkom rastu úverov, ale menili sa najmä vplyvom poklesu úrokových mier.

Najmä v posledných rokoch rástli úvery domácnostiam rýchlejšie ako úvery poskytnuté podnikom. Od začiatku roka 2004 do konca 2005 sa podiel cenných papierov na celkových aktívach bankového sektora znížil z 28% na 23%, zatiaľ čo podiel úverov domácnostiam na celkových aktívach stúpol z 8 na 11%.

V bankovom sektore sa tým podstatne zvýšila expozícia voči domácnostiam a teda aj citlivosť na prípadné kreditné udalosti v tomto sektore. Na druhej strane, aj napriek rýchlej dynamike rastu tohto podielu je jeho hodnota najnižšia v nových členských štátoch Únie (graf 117) a jedna z najnižších z celej Európskej únie (graf 116).

Graf 126 Podiel úverov domácnostiam na aktívach bankového sektora

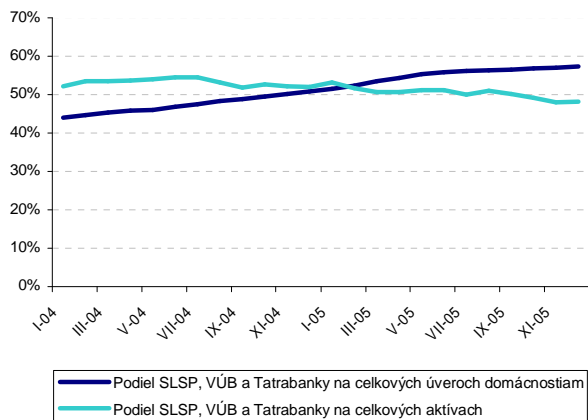
zdroj: NBS

Koncentrácia

Poskytovanie úverov domácnostiam malo vplyv na koncentrácie objemu poskytnutých úverov a tvorbu zisku.

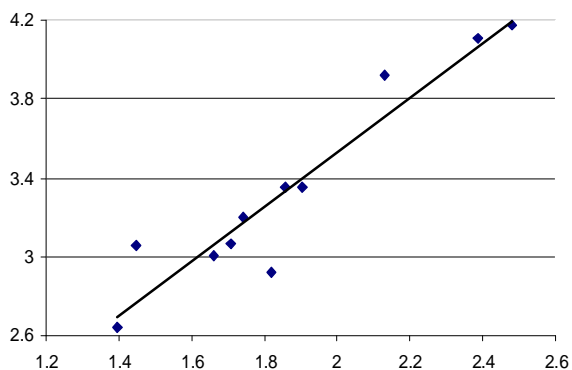
Podiel skupiny veľkých bánk na zisku sektora je relatívne vyšší ako je podiel ich aktív (graf 127). Vysoká ziskovosť týchto bánk je tiež výsledkom ich dominantného postavenia v retailovom bankovníctve, ktoré navyše rastie. Toto dominantné postavenie súvisí s veľkosťou pobočkovej siete, ktorej veľkosť pozitívne koreluje s medziročnou zmenou objemu úverov poskytnutých domácnostiam (graf 128).

Graf 127 Podiel troch najväčších bánk na úveroch domácnostiam

zdroj: NBS

Graf 128 Závislosť nárastu objemu úverov domácnostiam od veľkosti pobočkovej siete

zdroj: NBS

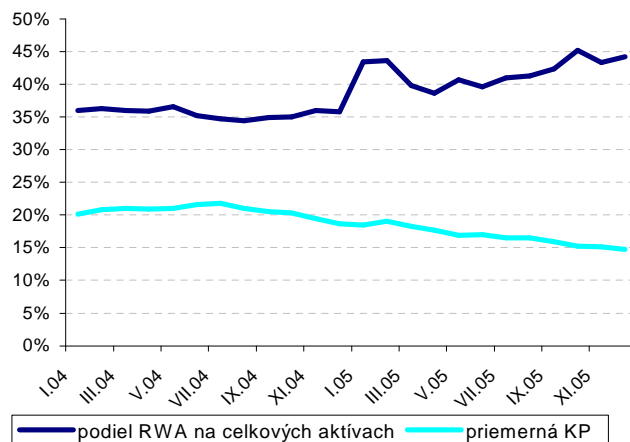
- na vodorovnej osi sú hodnoty logaritmu počtu pobočiek
- na zvislej osi sú hodnoty logaritmu medziročnej zmeny úverov domácnostiam (vyjadrenej v mil. SKK)
- logaritmická miera bola zvolená kvôli prehľadnosti
- na grafe nie sú zobrazené banky s nízkym podielom retailových úverov na celkových retailových úverov bankového sektora

Kapitálová primeranosť

Vplyvom rastu úverov domácnostiam sa zvyšoval objem rizikovo vážených aktív (aj ich podiel na celkových aktívach). Súvisí to aj s poklesom podielu štátnych cenných papierov s nulovou rizikovou váhou.

Rast objemu aj podielu rizikovo vážených aktív pochopiteľne nesúvisí iba s rastom úverov domácnostiam. Je však pravdou, že tak ako sa Slovensko približuje k priemeru EÚ podielom úverov domácnostiam na aktívach a na HDP, znižuje sa aj rozdiel v kapitálovej primeranosti.

Graf 129 Vývoj podielu RWA na aktívach a priemernej kapitálovej primeranosti

zdroj: NBS

8 Prílohy

A Informácie o štruktúre finančného trhu

A.1 Údaje o počtoch inštitúcií

A.1.1 Počet finančných inštitúcií v roku 2005

	Počet inštitúcií k 31.12.2005	Počet inštitúcií k 31.12.2004	Zmena
Počet bánk v SR	18	18	0
stavebné sporiteľne	3	3	0
banky s hypotekárnou licenciou	9	9	0
ostatné banky	6	6	0
Počet pobočiek zahraničných bánk v SR	5	3	+2
z toho: na základe povolenia NBS	1	1	0
na princípe jedného bankového povolenia	4	2	+2
z toho: pobočky zahraničných bánk s hypotekárnou licenciou	1	1	0
Počet pobočiek zahraničných bánk prispievajúcich do Fondu ochrany vkladov	2	1	+1
Počet zastúpení zahraničných bánk v SR	9	7	+2
Počet pobočiek (organizačných jednotiek) bánk v SR	685	587	+97
Počet nižších organizačných zložiek v SR	457	526	-69
Počet pobočiek slovenských bánk v iných krajinách	1	1	0
Počet zastúpení slovenských bánk v iných krajinách	1	1	0
Počet zahraničných subjektov voľne poskytujúcich cezhraničné bankové služby	104	48	+56
z toho: inštitúcie elektronických peňazí	2	0	+2
z toho: zahraničné finančné inštitúcie	3	0	+3
Slovenské banky poskytujúce voľne cezhraničné bankové služby v zahraničí	1	1	0
z toho: inštitúcie elektronických peňazí	0	0	0
Počet zamestnancov bánk a pobočiek zahraničných bánk	19850	19720	+130
Počet poisťovní v SR	25	25	0
z toho: poisťovne poskytujúce len životné poistenie	5	5	0
poisťovne poskytujúce len neživotné poistenie	4	4	0
poisťovne poskytujúce životné aj neživotné poistenie	16	16	0
Počet poisťovní v SR poskytujúcich povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového	8	8	0
Počet zamestnancov poisťovní		6493	
Počet dôchodkových správcovských spoločností	8	0	+8
Počet tuzemských správcovských spoločností v SR	10	8	+2
z toho: správ. spol. s rozšíreným povolením podľa § 3 ods. 3 Zákona o kolektívnom investovaní (ZKI)	7	5	+2
Počet zahraničných správcovských spoločností pôsobiacich v SR a zahraničných subjektov kolektívneho investovania	17	5	+12
z toho: <i>pôsobiace na základe povolenia podľa § 75 ZKI</i>	3	4	-1
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	2	3	-1
bez zriadenia pobočky	1	1	0
<i>pôsobiace v režime jednotného európskeho povolenia</i>	14	1	+13
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	0	0	0
bez zriadenia pobočky	14	1	+13
v rámci toho: počet zahraničných podielových fondov	50	0	+50
počet podfondov zahraničných investičných spoločností a zahraničných	246	20	+226
z toho: predaj cenných papierov vydávaných zahraničnými správ. spoločnosťami prostredníctvom	0	222	-
Počet obchodníkov s cennými papiermi	36	36	0
z toho: banky a pobočky zahraničných bánk	15	15	0
Počet zahraničných subjektov pôsobiacich v SR ako obchodník s cennými papiermi	204	87	+117
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	2	2	0
bez zriadenia pobočky	202	85	+117
Počet slovenských obchodníkov s cennými papiermi poskytujúcich služby v zahraničí	9	6	+3

Bankový sektor

Dňa 24. januára 2005 zaregistrovala Národná banka Slovenska zastúpenie zahraničnej banky, Banque Privee Edmond De Rothschild Europe, a. s., Luxemburg.

Dňa 14. apríla 2005 Národná banka Slovenska potvrdila prijatie oznámenia od Niederösterreichische Landesbank- Hypothekenbank Aktiengesellschaft, Rakúsko o zriadení zastúpenia zahraničnej banky na území SR. Celkový počet zastúpení zahraničných bánk tak vzrástol na deväť.

Dňa 1. júna 2005 začala vykonávať bankové činnosti HSBC Bank plc, pobočka zahraničnej banky na základe jedného bankového povolenia. Vklady pobočky sú poistené v slovenskom Fonde ochrany vkladov.

Dňa 19. septembra 2005 začala činnosť Banco Mais, S. A, pobočka zahraničnej banky na základe jedného bankového povolenia. Vklady pobočky sú poistené v Záručnom fonde vkladov v Portugalsku.

Dňa 4. novembra 2005 oznámila Národná banka Slovenska listom J&T, Banka, a. s. podmienky pôsobenia pobočky zahraničnej banky na území SR na základe jedného bankového povolenia. Predmetná pobočka zahraničnej banky bude prispievateľom do Fondu poistenia vkladov v Českej republike.⁴⁷

Kolektívne investovanie

Počet tuzemských správcovských spoločností počas roku 2005 vzrástol o dve vznikom dvoch nových správcovských spoločností – OTP Asset Management, správ. spol., a.s. a KD Investments, správ. spol., a.s., ktorým bolo udelené povolenie na vznik a činnosť správcovskej spoločnosti ešte na konci roku 2004. Týmto spoločnostiam bolo ku koncu roku 2005 udelených 5 povolení na vytvorenie otvorených podielových fondov.

Počas roku 2005 sa výrazne zvýšil počet inštitúcií, ktoré pôsobili na území SR v rámci systému jednotného európskeho povolenia. Keďže podľa prechodného ustanovenia § 118 ods. 4 zákona o kolektívnom investovaní⁴⁸ (ďalej len „ZKI“), ak bolo povolenie podľa § 15 zákona č. 385/1999 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „dovtedajší zákon“) vydané obchodníkovi s cennými papiermi alebo zahraničnému obchodníkovi s cennými papiermi na predaj cenných papierov vydávaných zahraničnou správcovskou spoločnosťou, bola táto zahraničná správcovská spoločnosť povinná do 12 mesiacov od nadobudnutia účinnosti ZKI predložiť žiadosť o vydanie povolenia podľa § 75 alebo ukončiť túto činnosť na území Slovenskej republiky. To neplatilo, ak európsky fond alebo zahraničná správcovská spoločnosť so sídlom v členskom štáte využila postup podľa § 28, 29 alebo 61, t.j. začatie pôsobenia v rámci systému jednotného európskeho povolenia. V priebehu roku 2005 boli teda notifikované všetky zahraničné správcovské spoločnosti, ktoré dovtedy pôsobili na základe povolení vydaných obchodníkom s cennými papiermi podľa dovtedajšieho zákona (s výnimkou Activest Luxembourg s.a. a Activest Investmentgesellschaft mbH, Mníchov).

Počas roku 2005 došlo k ďalším menším zmenám v počte subjektov pôsobiacich v rámci povolenia podľa § 75 ZKI. Spoločnosť Erste-Sparinvest, Viedeň, Rakúsko, ktorá v predchádzajúcom roku pôsobila na území SR na základe povolenia podľa § 75 ZKI, sa rozhodla rovnako ako vyššie uvedené inštitú-

⁴⁷ J&T, Banka, a.s. začala vykonávať bankové činnosti až v roku 2006

⁴⁸ Zákon č. 594/2003 Z.z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

cie pôsobiť v rámci systému jedného európskeho povolenia. Bolo udelené nové povolenie podľa § 75, a to spoločnosti ING International II SICAV z Luxemburska. Zahraničná investičná spoločnosť Pioneer Global Investments Limited, Dublin, Írska republika sa rozhodla ukončiť svoje pôsobenie na slovenskom trhu a na základe predchádzajúceho súhlasu vrátila povolenie udelené podľa § 75 ZKI. Tento krok nadväzoval na celkovú reštrukturalizáciu skupiny Pioneer Investments, ktorá prebehla aj u jej luxemburskej časti, ktorá na Slovensku pôsobí v rámci systému jednotného európskeho povolenia.

A.1.2 Vytvorené otvorené podielové fondy v roku 2005

Správcovská spoločnosť	Typ fondu				
	peňažný	dlhopisový	akciový	zmiešaný	fond fondov
Tatra Asset Management, správ. spol., a.s.					6
Asset Management SLSP, správ. spol., a.s.					1
AIG Funds Central Europe, správ. spol., a.s.	1				
ČSOB Asset Management, správ. spol., a.s.		1	1		
OTP Asset Management, správ. spol., a.s.	1	1	1		
KD Investments, správ. spol., a.s.			1	1	

A.2 Údaje o vlastníckej štruktúre dohliadaných subjektov

A.2.1 Podiel jednotlivých krajín na základnom imaní jednotlivých typov finančných inštitúcií k 31.12.2005

	Banky	Poisťovne (*)	Dôchodkové správ- covské spoločnosti	Správčovské spo- ločnosti	Obchodníci s cen- nými papiermi
Slovensko	10,35	9,16	57,19	80,55	11,43
Krajiny EU (bez SR)	85,91	86,8	14,19	19,45	84,25
Česko	7,86	0,5	7,74	10,61	1,34
Francúzsko	1,13	1,04			1,31
Holandsko	1,39	13,23	6,45		0,09
Luxembursko	28,24				32,8
Maďarsko	4,52	1,32			5,26
Nemecko	1,94	42,04			
Rakúsko	35,34	17,51			37,24
Taliansko	4,26				4,95
Portugalsko	0,09				
Spojené kráľovstvo	1,14	8,46			1,25
Ostatné		2,7		8,84	
Krajiny mimo EU	3,74	4,04	28,62		4,32

Údaje v tabuľke vyjadrujú podiel jednotlivých krajín na základnom imaní finančných inštitúcií podľa prvého vlastníka. Údaje sú v percentách.

(*) Údaje za koniec roka 2004. Údaje o vlastníckej štruktúre poisťovní sú k dispozícii len raz ročne. Údaje za koniec roka 2005 budú vykázané v Štruktúrálnej správe za prvý štvrtrok 2006.

Bankový sektor

V Banke Slovakia, a. s. a Ľudovej banke, a. s. boli zaznamenané v priebehu prvého štvrt'roka 2005 zmeny vlastníckeho podielu na základnom imaní medzi zahraničnými investormi, ktoré však neovplyvnili celkový podiel zahraničných investorov na základnom imaní uvedených bánk.

Zvýšenie podielu na základnom imaní banky spoločnosti Calyon Global Banking (pôvodne Credit Lyonnais Global Banking S. A.) z 90 % na 100 % bolo spôsobené nadobudnutím 10 %-neho podielu od VUB, a. s.

Zmena hlavného akcionára v Dexia banka Slovensko, a. s. na Dexia Kommunalkredit Bank AG, Rakúsko (pôvodne Dexia Kommunalkredit Holding, GesmbH, Rakúsko).

Kolektívne investovanie

Dňa 13.12.2005 bolo na valnom zhromaždení KD Investments, správ. spol., a.s. schválené zvýšenie základného imania o 15,0 mil. Sk, ktoré bolo splatené dňa 16.12.2005 a zapísané do obchodného registra dňa 31.1.2006.

Starobné dôchodkové sporenie

V priebehu roka 2005 boli zvýšené základné imania dôchodkových správcovských spoločností nasledovne:

- ČSOB d.s.s., a. s. z 350 000 000 Sk na 360 000 000 Sk,
- VÚB Generali d.s.s, a. s. z 300 000 000 Sk na 304 000 000 Sk,
- ING d.s.s, a. s. z 300 000 000 Sk na 654 000 000 Sk,
- Credit Suisse Life & Pensions d. s. s., a. s. z 300 000 000 Sk na 1 330 800 000 Sk,
- Allianz – Slovenská d.s.s, a. s. z 300 000 000 Sk na 1 100 000 000 Sk.

B Analytické dáta

B.1 Banky a pobočky zahraničných bánk

B.1.1 Štruktúra aktív a pasív bánk a pobočiek zahr. bánk (objemové údaje v tis. Sk)

	Objem spolu (k 31.12.2005)	Podiel cu- dzej meny	Medziroč. zmena	Podiel na bilančnej sume	CR3	CR5	HHI
AKTÍVA CELKOM (brutto)	1 463 908 674	14%	19%	100%	48%	68%	1 084
ÚVERY KLIENTOM CELKOM	556 537 313	25%	26%	38%	47%	60%	970
Úvery retailu	181 867 817	1%	41%	12%	64%	81%	1 610
z toho: Úvery domácnostiam	166 603 539	1%	43%	11%	65%	82%	1 660
Úvery podnikom	272 997 956	37%	21%	19%	40%	58%	907
Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk	55 389 457	22%	49%	4%	48%	68%	1 119
Úvery verejnej správe	27 897 393	32%	-24%	2%	76%	90%	2 471
Úvery nerezidentom	18 384 690	88%	42%	1%	51%	69%	1 256
OPERÁCIE NA MEDZIBANKOVOM TRHU CELKOM	513 204 905	7%	31%	35%	59%	74%	1 456
z toho: Operácie s NBS a zahr. emisnými bankami (vrátane pokl. poukázok NBS)	412 999 384	0%	40%	28%	62%	76%	1 534
CENNÉ PAPIERE CELKOM	323 923 136	10%	1%	22%	76%	82%	2 039
Cenné papiere emitované rezidentmi	274 549 311	4%	1%	19%	78%	83%	2 180
Pokl. poukázky a zmenky držané do splatnosti	2 173 497	28%	-75%	0%	88%	99%	2 798
Dlhopisy štátne	202 586 731	4%	-12%	14%	78%	84%	2 460
Dlhopisy podnikov	7 758 749	25%	-37%	1%	68%	90%	1 929
Dlhopisy bánk	22 702 658	0%	33%	2%	69%	81%	1 831
Ostatné dlhové cenné papiere	33 291 515	0%	9029%	2%	100%	100%	9 890
Majetkové cenné papiere	6 036 161	0%	30%	0%	74%	90%	2 224
Cenné papiere emitované nerezidentmi	35 879 965	60%	-2%	2%	74%	85%	2 025
Dlhové cenné papiere	32 816 584	60%	-6%	2%	76%	88%	2 077
z toho: emitované bankami	14 858 592	32%	N.A.	1%	78%	96%	2 339
z toho: emitované verejnou správou	3 699 150	100%	N.A.	0%	62%	86%	1 745
z toho: ostatní emitenti	14 258 842	78%	N.A.	1%	83%	97%	3 073
Majetkové cenné papiere	3 063 381	64%	93%	0%	98%	100%	4 688
z toho: emitované bankami	1 439	100%	N.A.	0%	100%	100%	10 000
z toho: ostatní emitenti	3 061 942	64%	N.A.	0%	98%	100%	4 693
Deriváty - kladná reálna hodnota	13 493 860	7%	5%	1%	61%	85%	1 717
PASÍVA CELKOM	1 404 762 510	26%	21%	100%	47%	68%	1 076
VKLADY A PRIJATÉ ÚVERY OD KLIENTOV CELKOM	829 082 916	28%	8%	59%	56%	68%	1 246
z toho: vklady poistené vo fonde ochrany vkladov	419 717 236	11%	-1%	30%	60%	74%	1 532
Vklady a prijaté úvery od retailu	396 014 506	11%	0%	28%	61%	75%	1 612
Vklady a prijaté úvery od domácností	360 016 101	11%	0%	26%	61%	75%	1 636
Vklady a prijaté úvery od podnikov	250 920 299	21%	11%	18%	52%	68%	1 314
Vklady a prijaté úvery od finanč. spoloč. okrem bánk	66 823 558	4%	8%	5%	51%	74%	1 241
Vklady a prijaté úvery od verejnej správy	93 147 313	7%	18%	7%	72%	95%	2 559
Vklady a prijaté úvery od nerezidentov	22 177 240	70%	174%	2%	58%	70%	1 774
ZDROJE OD BÁNK CELKOM	364 932 192	64%	75%	26%	60%	75%	1 571
Zdroje od NBS a zahraničných emisných bánk	6 114 948	1%	18%	0%	98%	99%	4 299
Zdroje od nerezidentských bánk	77 073 690	5%	34%	5%	57%	79%	1 447
EMITOVANÉ CENNÉ PAPIERE CELKOM	43 646 338	0%	46%	3%	67%	84%	1 774
Hypotekárne záložné listy	12 864 631	17%	28%	1%	75%	90%	2 451
Zmenky	6 027 504	0%		0%	83%	100%	2 774
Ostatné emitované cenné papiere	14 535 217	13%	-17%	1%	62%	89%	1 727
Deriváty - záporná reálna hodnota	1 404 762 510	26%	21%	100%	47%	68%	1 076
Rizikovo vážené aktíva bankovej knihy	583 254 232		30%	42%	50%	64%	1 059
Rizikovo vážené aktíva obchodnej knihy	24 918 337		43%	2%	58%	76%	1 640
Iné rizikovo vážené aktíva	27 371 061		466%	2%	88%	95%	3 979
Vlastné zdroje	78 270 859		1%	6%	50%	66%	1 086

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

CR5 je podiel piatich inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky.

Do výpočtu všetkých troch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 23 inštitúcií bola hodnota HHI 435.

Aktíva sú vyjadrené v hrubej (brutto) hodnote; rovnosť s pasívami sa dosiahne odrátním hodnoty odpisov, opravných položiek a rezerv.

B.1.2 Výnosy a náklady bánk a pobočiek zahraničných bánk (hodnoty nákladov a výnosov v tis. SK)

	Hodnota (k 31.12.2005)	Medziročná zmena	CR3	CR5	HHI
(a) PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY CELKOM (b + e + f)	28 010 473	6%	57%	69%	1 266
(b) Administratívne náklady (c + d)	23 489 515	8%	57%	69%	1 252
(c) Nakupované výkony	11 360 542	3%	53%	66%	1 153
(d) Personálne náklady	12 128 973	13%	60%	71%	1 358
(e) Odpisy hmotného a nehmotného majetku	4 393 253	1%	58%	70%	1 401
(f) Dane a poplatky	127 705	-9%	42%	60%	1 003
(g) HRUBÝ PRÍJEM (h + i)	42 673 741	-1%	60%	71%	1 365
(h) Čistý úrokový príjem (j - i)	29 693 682	-6%	63%	72%	1 458
(i) Úrokové náklady	24 823 777	-7%	47%	67%	1 095
(j) Úrokové výnosy	54 517 459	-6%	54%	67%	1 218
(k) z toho: Úrokové výnosy z cenných papierov	16 255 412	-21%	70%	81%	1 841
(l) Čistý neúrokový príjem (m + n + o + p)	12 980 059	13%	54%	70%	1 360
(m) Výnosy z akcií a podielov	98 091	-65%	81%	95%	3 171
(n) Čistý príjem z poplatkov	11 242 961	20%	65%	79%	1 670
(o) Čistý príjem z obchodovania	8 060 150	35%	43%	61%	994
(p) Iné čisté prevádzkové príjmy	- 6 421 143	56%			
(q) ČISTÝ PRÍJEM (g - a)	14 663 268	-12%			
(r) Čistá tvorba opr. pol. a čistý príjem z odpis. pohľ.	- 1 037 336	-139%			
(s) Čistá tvorba rezerv	- 541 976	146%			
	16 242 580	14%	69%	79%	1 722
(u) Mimoriadny zisk	0	-100%	N.A.	N.A.	N.A.
(v) Daň z príjmu	2 321 382	30%	68%	79%	1 752
(w) ČISTÝ ZISK PO ZDANENÍ (t + u - v)	13 921 198	13%	69%	79%	1 734

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

CR5 je podiel piatich inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu všetkých troch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 23 inštitúcií bola hodnota HHI 435.

B.1.3 Ukazovatele ziskovosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

	Priemer vážený menovateľom (31.12.2005)	Priemer vážený menovateľom (31.12.2004)	Priemer vážený objemom aktív	Minimum	Dolný kvartil	Medián	Horný kvartil	Maximum
ROA	1,05%	1,16%	1,02%	-22,34%	0,17% (3%)	0,66% (33%)	1,07% (10%)	2,14% (53%)
ROE (bez pobočiek)	16,76%	15,74%	18,32%	0,28%	6,40% (6%)	9,39% (9%)	12,31% (15%)	26,00% (69%)
Ukazovateľ prevádzkovej efektivity (cost-to-income ratio)	65,64%	61,23%	68,43%	-15751%	56,37% (33%)	77,68% (51%)	85,47% (8%)	186,48% (8%)
Relatívny význam úrokových príjmov	69,58%	73,29%	66,86%	-662,96%	54,02% (27%)	64,26% (22%)	77,85% (25%)	140,02% (26%)
Čisté úrokové rozpatie	2,11%	2,79%	2,06%	0,05%	1,14% (23%)	1,75% (15%)	2,65% (21%)	3,81% (42%)
retail	6,44%	5,86%	6,37%	-1,45%	3,44% (18%)	5,62% (11%)	7,98% (36%)	15,69% (33%)
podniky	2,42%	2,78%	2,31%	-5,34%	1,29% (19%)	2,77% (33%)	3,14% (41%)	18,42% (6%)
finančné spoločnosti	1,03%	2,04%	0,85%	-1,11%	0,29% (26%)	1,40% (35%)	2,07% (25%)	4,76% (9%)
banky vrát. NBS a pokl. poukázok	-0,36%	0,68%	-0,34%	-1,09%	-0,51% (52%)	-0,07% (16%)	0,18% (13%)	2,78% (18%)
Čistá úroková marža	2,15%	2,87%	2,08%	0,06%	1,13% (23%)	1,79% (15%)	2,73% (38%)	3,44% (25%)

Čísla v zátvorkách pod hodnotami kvartilov vyjadrujú podiel bánk (meraný objemom čistých aktív), u ktorých je hodnota príslušného ukazovateľa medzi hodnotou daného kvartilov a predchádzajúceho kvartilov.

B.1.4 Ukazovatele rizík a kapitálovej primeranosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

	Priemer vážený menovateľom (31.12.2005)	Priemer vážený menovateľom (31.12.2004)	Priemer vážený objemom aktív	Minimum	Dolný kvartil	Medián	Horný kvartil	Maximum	Počet prekročení
KREDITNÉ RIZIKO									
Podiel klasifikovaných úverov na celkovom objeme úverov klientom	3,74%	7,15%	4,46%	0,00%	0,38% (12%)	2,41% (28%)	4,17% (36%)	16,31% (24%)	
Retail (podiel na úveroch retailu)	2,50%	5,45%	2,73%	0,00%	0,82% (12%)	2,38% (41%)	4,27% (35%)	11,23% (12%)	
Podniky (podiel na úveroch podnikom)	5,93%	11,93%	6,81%	0,00%	0,06% (10%)	3,65% (31%)	6,21% (20%)	24,88% (38%)	
Finančné spoločnosti (podiel na úveroch finančných spoločností)	0,13%	0,20%	0,09%	0,00%	0,00% (63%)	0,00% (0%)	0,00% (16%)	2,48% (16%)	
Podiel opravných položiek na objeme klasifikovaných úverov klientom	84,03%	71,94%	71,87%	56,47%	66,99% (25%)	81,28% (21%)	86,80% (8%)	100,00% (37%)	
Veľká majetková angažovanosť (vážená) / vlastné zdroje (bez pobočiek)	160,34%	128,71%	164,17%	0,00%	14,02% (28%)	202,64% (24%)	319,92% (32%)	457,75% (16%)	0
Veľká majetková angažovanosť v rámci skupín (počet prekročení)									8
Podiel nárokovateľ. hodnoty zabezpečení na celkovom objeme klasif. úverov klientom	14,79%	18,56%	10,81%	0,00%	7,26% (35%)	16,62% (6%)	40,44% (11%)	95,63% (8%)	
DEVÍZOVÉ RIZIKO									
Devízová otvorená súvahová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	-19,51%	-25,49%	-24,07%	-280,20%	-44,51% (36%)	-11,32% (44%)	0,00% (8%)	227,42% (12%)	
Devízová otvorená podsúv. pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	-32,86%	-2,51%	-27,21%	-680,00%	-113,02% (19%)	0,00% (10%)	35,53% (11%)	230,98% (60%)	
Celková otvorená devízová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	-52,38%	-28,00%	-51,29%	-693,21%	-100,04% (19%)	-0,09% (31%)	29,66% (6%)	184,67% (43%)	
Celková otvorená devízová pozícia/ vlastné zdroje (vrátane pobočiek)	-68,98%	-40,95%							
VaR / vlastné zdroje (bez pobočiek)	-1,46%		-1,38%	-7,05%	-2,08% (18%)	-0,94% (11%)	-0,42% (32%)	-0,07% (39%)	
ÚROKOVÉ RIZIKO									
Celková otvorená úroková pozícia do 1 mesiaca /vlastné zdroje (bez pobočiek)	-88,69%		-75,48%	-800,3%	-232% (33%)	13,63% (13%)	93,99% (25%)	254,47% (29%)	
Celková otvorená úroková pozícia do 1 roka / vlastné zdroje (bez pobočiek)	-19,58%		-22,94%	-262,1%	-139% (28%)	8,36% (27%)	96,41% (29%)	379,63% (15%)	
Celková otvorená úroková pozícia do 5 rokov / vlastné zdroje (bez pobočiek)	34,43%		21,27%	-947,1%	-14,1% (32%)	23,33% (30%)	112,52% (25%)	438,69% (14%)	
RIZIKO LIKVIDITY									
Podiel okamžite likvidných aktív na vysoko volatilných zdrojoch	9,26%	23,80%	511,21%	0,52%	4,10% (10%)	9,12% (56%)	26,26% (9%)	75942,41% (25%)	
Podiel likvidných aktív (vrátane kolaterálov z obr. REPO obchodov) na volatilných zdrojoch	65,98%	364,68%	103,23%	18,09%	40,25% (28%)	54,03% (26%)	81,07% (23%)	3256,80% (22%)	
Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív (bez pobočiek)	46,31%	43,29%	49,71%	2,02%	15,40% (13%)	38,16% (21%)	55,39% (12%)	86,52% (54%)	
Podiel úverov na vkladoch a emitovaných cenných papierov	61,42%	53,46%	87,76%	29,63%	50,35% (44%)	73,58% (33%)	103,71% (14%)	3506,68% (9%)	
Celková pozícia likvidity aktuálna do 7 dní /aktíva	-32,66%	-31,23%	-31,83%	-63,02%	-42,76% (39%)	-13,53% (39%)	4,45% (5%)	51,40% (17%)	
Celková pozícia likvidity odhadovaná do 7 dní /aktíva	-2,04%	-1,34%	-0,92%	-29,66%	-10,70% (43%)	0,00% (9%)	9,27% (27%)	51,40% (22%)	
Celková pozícia likvidity aktuálna do 3 mesiacov /aktíva	-36,12%	-36,97%	-36,20%	-68,68%	-49,70% (40%)	-22,64% (27%)	2,52% (23%)	52,61% (10%)	
Celková pozícia likvidity odhadovaná do 3 mesiacov /aktíva	-4,23%	-7,22%	-3,42%	-43,98%	-15,58% (29%)	-2,09% (34%)	13,15% (16%)	52,61% (22%)	
KAPITÁLOVÁ PRIMERANOSŤ									
Kapitálová primeranosť (bez pobočiek)	14,79%	18,69%	14,66%	9,47%	12,36% (50%)	19,57% (31%)	23,04% (14%)	31,65% (6%)	0
Podiel Tier I na vlastných zdrojoch (bez pobočiek)	90,16%	93,89%	90,26%	56,96%	84,79% (11%)	92,39% (49%)	97,75% (29%)	99,73% (11%)	
Podiel vlastných zdrojov na bilančnej sume (bez pobočiek)	8,18%	8,18%	7,12%	0,00%	4,26% (2%)	6,48% (73%)	11,02% (16%)	19,94% (10%)	
Podiel možnej straty na vlastných zdrojoch pri dosiahnutí KP 8% (bez pobočiek)	45,92%	54,39%	41,85%	15,51%	35,25% (50%)	59,09% (31%)	65,22% (14%)	74,73% (6%)	

Čísla v zátvorkách pod hodnotami kvartilov vyjadrujú podiel bánk (meraný objemom čistých aktív), u ktorých je hodnota príslušného ukazovateľa medzi hodnotou daného kvartilu a predchádzajúceho kvartilu.

B.2 Poist'ovne

B.2.1 Čistý zisk a ukazovatele ziskovosti poisťovní (údaje o zisku v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004	Medziročná zmena	Podiel na cel- kovom predpí- sanom pois- tnom	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 31.12.2004
Čistý zisk celkom	2 732 884	2 201 741	24.12%	5.29%	90%	2985	4854
Hrubý zisk z neživotného poistenia	3 542 814	1 319 225	168.55%	6.85%	98%	7220	9941
Hrubý zisk zo životného poistenia	1 587 730	1 347 839	17.80%	3.07%	86%	3018	3892
Hrubé prevádzkové náklady k predpísanému poisťnému	22.14%	27.11%					
ROA	2.22%	2.09%					
ROE	12.33%	12.28%					

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu oboch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B.2.2 Predpísané poisťné (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpis. poisťnom	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 31.12.2004
Celkom	51 698 642	48 087 313	7.51%	100.00%	64%	1920	2180
Životné poistenie	21 924 092	19 311 862	13.53%	42.41%	53%	1390	1485
Poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)	13 360 518	11 903 802	12.24%	25.84%	58%	1383	1510
Poistenie spojené s investičným fondom (A4)	3 800 689	2 909 043	30.65%	7.35%	79%	2736	3311
Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby (A6)	2 475 587	2 183 846	13.36%	4.79%	69%	1761	1748
Ostatné	2 287 299	2 315 172	-1.20%	4.42%	83%	3652	3850
Neživotné poistenie	29 774 549	28 775 451	3.47%	57.59%	77%	2677	3067
Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorizovaného vozidla (B10a)	11 576 274	11 698 049	-1.04%	22.39%	81%	3260	4036
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	8 716 195	7 426 741	17.36%	16.86%	81%	2681	2959
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	6 053 800	6 373 694	-5.02%	11.71%	67%	2648	2750
Ostatné	3 428 280	3 276 968	4.62%	6.63%	58%	1734	1644
Podiel predpísaného poisťného k HDP	3.59%	3.63%					

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu oboch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B.2.3 Predpísané poistné postúpené zaist'ovateľom (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpís. pois- tnom	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 31.12.2004
Celkom	10 281 625	10 571 757	-2.74%	19.89%	65%	1981	2020
Podiel na predpísanom poistnom	19.89%	21.98%					
Životné poistenie	1 343 212	1 088 235	23.43%	2.60%	84%	2596	2513
Podiel na predpísanom poistnom	6.13%	5.64%					
Neživotné poistenie	8 938 413	9 483 522	-5.75%	17.29%	69%	2130	2136
Podiel na predpísanom poistnom	30.02%	32.96%					

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu oboch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B.2.4 Náklady na poistné plnenia (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpísanom poistnom	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 31.12.2004
Celkom	17 018 344	16 790 134	1.36%	32.92%	71%	2599	3009
Životné poistenie	7 267 373	6 572 882	10.57%	14.06%	72%	3252	3742
Poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)	4 547 079	4 136 090	9.94%	8.80%	76%	3241	3562
Poistenie spojené s investičným fondom (A4)	749 201	420 930	77.99%	1.45%	92%	5953	6444
Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby (A6)	433 504	421 070	2.95%	0.84%	65%	1763	1946
Ostatné	1 537 587	1 594 792	-3.59%	2.97%	94%	7475	7286
Neživotné poistenie	9 750 972	10 217 253	-4.56%	18.86%	76%	2499	2871
Poistenie zodp. za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla (B10a)	3 140 434	2 942 186	6.74%	6.07%	84%	3089	3947
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	4 201 731	4 514 346	-6.92%	8.13%	76%	2335	2721
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	1 509 676	1 854 389	-18.59%	2.92%	78%	2829	2775
Ostatné	899 130	906 332	-0.79%	1.74%	63%	1951	2049

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu oboch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B.2.5 Škodovosť v neživotnom poistení

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004
Celkom	38.35%	51.96%
Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla (B10a)	39.31%	63.34%
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	42.91%	63.17%
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	29.53%	28.05%
Ostatné	33.28%	33.39%

B.2.6 Štruktúra technických rezerv poisťovní (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004	Medziročná zmena	Podiel na celkových rezervách	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 31.12.2004
Celkom	84 230 650	73 087 142	15.25%	100.00%	69%	2444	2872
Životné poistenie	57 964 949	50 845 184	14.00%	68.82%	71%	2303	2677
Rezerva na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených	7 273 916	5 068 254	43.52%	8.64%	83%	3780	4348
Neživotné poistenie	18 991 786	17 173 704	10.59%	22.55%	86%	4562	5231
Podiel technických rezerv k HDP	5.85%	5.51%					

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu oboch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B.2.7 Umiestnenie technických rezerv poisťovní okrem rezervy na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 31.12.2004	Medziročná zmena	Podiel na celkových rezervách	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 31.12.2004
Dlhopisy vlád a centrálnych bánk SR a členských štátov EU alebo garantované SR, dlhopisy EIB, EBOR a MBOR	43 445 846	35 049 222	23.96%	56.45%	77%	3413	2998
Dlhopisy bánk	11 448 181	1 616 189	608.34%	14.88%	65%	1881	3262
Termínované účty v bankách	12 140 888	10 943 861	10.94%	15.78%	80%	3770	5091
Hypotekárne záložné listy	8 389 370	7 717 641	8.70%	10.90%	83%	3650	4109
Ostatné	8 270 577	14 960 279	-44.72%	10.75%	76%	3184	4127

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu oboch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B.2.8 Solventnosť

	2005	2004
Skutočná miera solventnosti (SMS)	19 731 035	16 863 622
Požadovaná miera solventnosti (PMS)(*)	8 187 029	7 804 876
SMS/PMS	241%	216,07%

(**) PMS za celý poisťný trh je súčtom PMS alebo garančného fondu (ak je garančný fond väčší ako PMS) jednotlivých poisťovní. Pre každú jednotlivú poisťovňu sa počíta požadovaná miera solventnosti (na základe objemu činnosti) a garančný fond (ktorého výška je stanovená zákonom a vyhláškou MF SR). Poisťovňa je povinná disponovať kapitálom vo výške väčšieho z tejto dvojice.

B.3 Starobné dôchodkové sporenie

3.3.1 Dôchodkové správcovské spoločnosti k 31.12.2005

	Podiel na trhu	NAV fondov (tis. Sk)	Počet klientov
Credit Suisse Life & Pension DSS	30%	2 696 583	326 196
Allianz - Slovenská DSS	27%	2 398 887	288 175
VÚB Generali DSS	17%	1 538 576	180 382
ING DSS	9%	781 971	83 662
ČSOB DSS	6%	529 986	69 716
AEGON DSS	4%	385 975	57 204
Sympatia - Pohoda DSS	4%	330 107	40 611
Prvá dôchodková sporiteľňa	4%	375 980	65 206

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B.3.2 Hospodársky výsledok DSS k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
Credit Suisse Life & Pension DSS	127 832	321 177	-193 345	-0,14	-0,14
Allianz - Slovenská DSS	37 944	247 793	-209 849	-0,25	-0,26
VÚB Generali DSS	32 891	561 747	-528 856	-1,19	-1,47
ING DSS	68 596	290 858	-222 262	-0,41	-0,60
ČSOB DSS	8 971	134 766	-125 795	-0,19	-0,20
AEGON DSS	11 509	329 458	-317 949	-1,09	-1,29
Sympatia - Pohoda DSS	22 891	150 132	-127 241	-0,41	-0,44
Prvá dôchodková sporiteľňa	14 036	236 094	-222 058	-0,72	-0,83

B.3.3 Dôchodkové fondy (údaje v tis. Sk)

	NAV k 31.12.2005	NAV k 31.12.2004
Celkom	9 038 065	N.A.
Konzervatívny	402 200	N.A.
Vyvážený	2 809 294	N.A.
Rastový	5 826 571	N.A.

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B.3.4 Štruktúra investícií dôchodkových fondov (údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Podiel EUR	Podiel iných cudzích mien	Hodnota k 31.12.2004
Celkom	9 038 065	4,18%	2,05%	N.A.
Účty v bankách	7 436 966	0,00%	0,24%	N.A.
Dlhopisy	1 020 311	0,00%	0,00%	N.A.
Akcie	568 822	58,19%	29,42%	N.A.
Ostatné	58 407	79,89%	12,29%	N.A.
Závazky	-46 441	-0,11%	-15,43%	N.A.

B.4. Kolektívne investovanie

B.4.1 Správcovské spoločnosti k 31.12.2005

Správcovská spoločnosť	NAV podielových fondov (tis. Sk)	Podiel na trhu
Spolu	104 467 364	100,00%
Tatra Asset Management	32 533 401	31,14%
Asset Management SLSP	32 519 137	31,13%
VÚB Asset Management	28 770 273	27,54%
Prvá Penzijná	4 363 665	4,18%
Istro Asset Management	2 824 051	2,70%
AIG Funds Central Europe	2 145 335	2,05%
ČSOB Asset Management	535 604	0,51%
OTP Asset Management	476 853	0,46%
Investičná a dôchodková	259 467	0,25%
KD Investments	39 578	0,04%

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B.4.2 Náklady, výnosy a ukazovatele ziskovosti tuzemských správcovských spoločností k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

Správcovská spoločnosť	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
Spolu	1 702 876	1 382 233	320 643	23.62%	33.41%
AIG Funds Central Europe	51 192	39 870	11 322	16.03%	18.15%
Asset Management SLSP	481 159	376 286	104 873	43.45%	58.15%
ČSOB Asset Management	101 321	65 708	35 613	30.97%	36.60%
Investičná a dôchodková	13 798	13 334	464	0.66%	0.68%
Istro Asset Management	47 846	36 785	11 061	14.29%	16.01%
KD Investments	1 328	18 746	-17 418	-34.91%	-36.76%
OTP Asset Management	3 805	11 725	-7 920	-17.64%	-18.39%
Prvá Penzijná	82 699	70 250	12 449	4.62%	16.06%
Tatra Asset Management	429 622	307 549	122 073	45.60%	57.61%
VÚB Asset Management	490 106	441 980	48 126	31.82%	47.15%

B.4.3 Štruktúra podielových fondov k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

Typ fondu	Podiel na trhu	Čistá hodnota aktív	Počet fondov	CR3	CR5	HHI	HHI pri rovnomernom rozložení
Podielové fondy celkom	100.00%	125 549 461	394	77%	86%	2 045	25
Tuzemské	83.21%	104 467 364	100	42%	58%	942	100
Fondy peňažného trhu	38.07%	47 797 500	9	90%	97%	3 292	1111
Dlhopisové fondy	30.80%	38 671 065	16	64%	86%	1 721	625
Akciové fondy	2.84%	3 570 299	7	86%	95%	3 392	1429
Zmiešané fondy	6.22%	7 806 057	12	58%	81%	1 517	833
Fondy fondov	4.18%	5 248 367	7	66%	90%	1 841	1429
Uzavreté podielové fondy	1.09%	1 374 076	49	34%	45%	594	204
Zahraničné (*)	16.79%	21 082 097	294	70%	89%	2 302	34
Fondy peňažného trhu	3.93%	4 934 630	23	99%	100%	6 243	435
Dlhopisové fondy	5.10%	6 398 569	74	75%	92%	2 096	135
Akciové fondy	4.42%	5 548 976	150	69%	94%	2 106	67
Zmiešané fondy	0.45%	561 994	12	100%	100%	9 675	833
Fondy fondov	0.34%	426 453	15	100%	100%	9 487	667
Iné fondy	2.56%	3 211 475	20	100%	100%	6 996	500

(*) Pre zahraničné podielové fondy je uvedená čistá hodnota aktív podielov predaných v Slovenskej republike

CR3 (CR5) je podiel troch (piatich) inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore. HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %. Do výpočtu všetkých troch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná. V stĺpci „HHI pri rovnomernom rozložení“ je uvedená hodnota HHI, ktorá by vyjadrovala koncentráciu pri rovnomernom rozdelení čistej hodnoty aktív v rámci danej skupiny fondov.

B.4.4 Čisté predaje otvorených podielových fondov k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

	3 mesiace	1 rok	Kumulatívne	Počet fondov	CR3	CR5	HHI	HHI pri rovnomernom rozložení
Otvorené podielové fondy celkom	8 792 808	38 727 680	109 269 005	345	66%	88%	1 851	29
Tuzemské	5 631 264	32 138 381	92 604 135	51	95%	100%	3 302	196
Fondy peňažného trhu	-1 161 975	11 894 568	45 915 072	9	99%	100%	7 144	1111
Dlhopisové fondy	2 515 198	16 797 971	36 583 166	16	88%	97%	5 019	625
Akciové fondy	556 222	1 245 572	3 390 288	7	98%	100%	5 146	1429
Zmiešané fondy	915 404	2 200 270	1 548 886	12	80%	100%	3 154	833
Fondy fondov	2 806 415	0	5 166 723	7	65%	90%	1 845	1429
Zahraničné	3 161 544	6 589 299	16 664 870	294	83%	92%	3 878	34
Fondy peňažného trhu	-584 125	1 154 453	4 521 012	23	100%	100%	4 339	435
Dlhopisové fondy	553 472	2 784 495	4 297 492	74	92%	100%	5 422	135
Akciové fondy	1 764 549	2 387 468	4 471 653	150	85%	95%	2 948	67
Zmiešané fondy	65 981	180 040	507 462	12	100%	100%	9 572	833
Fondy fondov	38 593	118 262	373 825	15	100%	100%	10 000	667
Iné fondy	1 323 075	-35 419	2 493 426	20	100%	100%	5 057	500

CR3 (CR5) je podiel troch (piatich) inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore. HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %. Do výpočtu všetkých troch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná. V stĺpci „HHI pri rovnomernom rozložení“ je uvedená hodnota HHI, ktorá by vyjadrovala koncentráciu pri rovnomernom rozdelení čistej hodnoty aktív v rámci danej skupiny fondov.

B.4.5 Priemerné výkonnosti otvorených podielových fondov k 31.12.2005 (údaje v % p.a.)

	3 mesiace			1 rok			3 roky		
	Min	Priemer	Max	Min	Priemer	Max	Min	Priemer	Max
Tuzemské	-3,33%	0,16%	4,61%	0,35%	7,51%	38,43%	-5,99%	4,81%	19,17%
Fondy peňažného trhu	-0,57%	0,12%	0,63%	1,87%	2,34%	3,56%	2,22%	3,51%	3,98%
Dlhopisové fondy	-3,33%	-0,98%	1,04%	0,35%	4,69%	15,19%	-5,99%	2,76%	9,63%
Akiové fondy	0,31%	1,95%	2,93%	8,45%	15,96%	20,01%	2,06%	7,74%	10,48%
Zmiešané fondy	-1,99%	-0,09%	2,26%	1,09%	9,70%	38,43%	2,47%	6,67%	19,17%
Fondy fondov	0,00%	1,46%	4,61%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Zahraničné	-4,66%	2,11%	15,52%	-11,24%	15,66%	82,41%	-0,81%	11,69%	55,47%
Fondy peňažného trhu	-2,52%	0,10%	0,94%	-8,97%	1,29%	3,34%	0,82%	1,27%	2,09%
Dlhopisové fondy	-2,09%	-0,13%	2,50%	-8,40%	3,82%	16,47%	-0,81%	4,71%	15,16%
Akiové fondy	-4,66%	3,76%	15,52%	-11,24%	24,83%	82,41%	4,02%	16,62%	55,47%
Zmiešané fondy	-2,27%	2,01%	5,75%	-6,72%	13,37%	29,60%	4,15%	6,05%	8,06%
Fondy fondov	-0,54%	2,66%	4,92%	3,68%	14,96%	23,96%	3,59%	8,79%	15,21%
Iné fondy	-4,08%	-0,11%	3,35%	3,15%	8,67%	18,17%			

B.4.6 Štruktúra aktív tuzemských podielových fondov k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

	Fondy peňažného trhu	Ostatné fondy
Spolu	48 066 914	57 267 976
Vklady uložené v bankách	14 953 416	7 342 985
Cenné papiere iné ako akcie a podielové listy	31 434 085	37 022 075
Akcie a podielové listy podielových fondov	304 235	5 624 279
Akcie a iné majetkové účasti	961 244	6 744 694
Finančné deriváty	-	465 816
Ostatné aktíva	413 933	68 127

B.4.7. Štruktúra služieb poskytovaných podľa § 3 ods. 3 ZKI

Správcovská spoločnosť	Riadenie portfólia					
	Počet zmlúv		Objem spravov. majetku (v tis. Sk)		Úschova a správa podielových listov (v tis. Sk)	
	31.12.2005	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2004
Spolu správcovské spoločnosti	8	1	7 266 902	3 128 744	33 092 012	19 616 344
Tatra Asset Management	1	1	4 204 410	3 128 744	0	0
VUB Asset Management	6	0	338 074	0	0	0
Investičná a dôchodková	0	0	0	0	0	0
ČSOB Asset Management	1	0	2 724 418	0	535 602	0
OTP Asset Management	0	0	0	0	41 319	0
Asset Management SLSP	0	0	0	0	32 515 091	19 616 344

B.5. Obchodníci s cennými papiermi

3.5.1 Základné charakteristiky obchodníkov s cennými papiermi k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

	Objem obchodov	Podiel na trhu	Objem spravovaného majetku	Podiel na trhu
Banky a pobočky zahr. bánk	1 538 403 635	94%	1 679 055	9%
Základné imanie 35 mil.	88 376 435	5%	4 046 613	22%
Základné imanie 6 mil.	11 762 475	1%	12 328 360	68%

Obchodníci s cennými papiermi sú v tabuľke rozdelení podľa veľkosti základného imania.

B.5.2 Trhové koncentrácie objemu obchodov obchodníkov s cennými papiermi (*)

	Počet obchodníkov	CR3	CR5	HHI
Spolu	36	54%	70%	1406
Banky a pobočky zahraničných bánk	15	63%	82%	1805
Základné imanie 35M (**)	10	94%	99%	3987
Základné imanie 6M (**)	11	86%	100%	2951

(*) Trhové koncentrácie sú vypočítané z údajov za posledný štvrťrok roku 2005

(**) Obchodníci s cennými papiermi (OCP), ktorí nie sú bankami a majú minimálne základné imanie 35 resp. 6 miliónov. Rozdiel medzi týmito dvoma kategóriami OCP spočíva v tom, že OCP s minimálnym základným imaním 6 mil. nemajú licenciu na vykonávanie investičnej služby IS-3 (prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet)

CR3 je podiel troch inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

CR5 je podiel piatich inštitúcií s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v sektore.

HHI je definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých inštitúcií na celkovom objeme danej položky vyjadrený v %.

Do výpočtu všetkých troch ukazovateľov vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 36 inštitúcií bola hodnota HHI 278, pri počte 15 inštitúcií 667, pri počte 10 inštitúcií 1000 a pri počte 11 inštitúcií 909.

B.5.3 Objem obchodov podľa jednotlivých investičných služieb k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

	IS - 1	IS - 2	IS - 3
Obchody celkom	35 747 160	308 949 602	1 293 845 783
Akcie	416 336	17 318 089	463 169
Dlhopisy	161 656	81 231 947	14 254 725
Podielové listy	8 625 762	9 054 727	0
Zastupiteľné CP	0	499 239	111 670
Zahraničné CP	9 612 924	16 980 479	1 556 488
Nástroje peňažného trhu	429	2 052 105	489 966 136
Futures	110 363	0	0
Forward	208 582	61 881 855	507 936 166
Swap	0	23 892 559	117 961 280
Opcie	16 611 108	45 191 607	160 651 422
Kombinácie	0	50 846 995	944 727

IS-1 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania.

IS-2 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby.

IS-3 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet.

B.5.4 Primeranosť vlastných zdrojov

	Min	Median	Max
Spolu	9%	35%	30389%
Banky	9%	18%	32%
Základné imanie 35 mil.	33%	96%	5800%
Základné imanie 6 mil.	14%	113%	30389%

B.6. Garančný fond investícií

B.6.1 Základné charakteristiky Garančného fondu investícií (ďalej GFI, údaje v tis. Sk)

Dátum	Výnosy fondu *	Náklady fondu	Kumulatívna hodnota fondu	Výška klientskeho majetku	Maximálna výška náhrad
31.12.2005	11 456	2 148	26 694	9 257 913	1 598 459

* pozostávajúce z prijatých príspevkov uhradených do GFI a z výnosov z úrokov z bežného a termínovaného účtu GFI

Garančný fond investícií sústreďuje peňažné prostriedky obchodníkov s cennými papiermi, zahraničných obchodníkov s cennými papiermi a správcovských spoločností poskytujúcich vybrané investičné služby za účelom poskytovania náhrad za nedostupný klientsky majetok prijatý obchodníkom s cennými papiermi, zahraničným obchodníkom s cennými papiermi alebo správcovskou spoločnosťou na vykonanie investičnej služby a nakladá s nadobudnutými peňažnými prostriedkami v súlade so zákonom o cenných papieroch.

Garančný fond investícií bol zriadený zákonom o cenných papieroch. Činnosť Garančného fondu investícií upravujú v zákone o cenných papieroch ustanovenia § 80 až 98.

B.7. Burza cenných papierov

B.7.1 Trhová kapitalizácia k 31.12.2005 (údaje v tis. Sk)

	Kótované	Voľný trh	Spolu
Cenné papiere spolu	479 218 099	94 413 249	573 631 348
Akcie	78 851 135	72 851 857	151 702 992
Dlhopisy	400 366 964	21 561 392	421 928 356

B.7.2 Objem obchodov v roku 2005 (údaje v tis. Sk)

	Kótované	Nekótované	Spolu
Cenné papiere spolu	1 000 672 823	1 203 605	1 001 876 428
Akcie a podielové listy	1 417 998	712 761	2 130 759
Kurzotvorné obchody	178 633	251 576	430 208
Priame obchody	1 239 366	461 185	1 700 551
Dlhopisy	999 254 825	490 843	999 745 669
Kurzotvorné obchody	7 789 566	438	7 790 003
Priame obchody	991 465 260	490 406	991 955 665

B.7.3 Vývoj trhových indexov

Dátum	SDXGroup – verejný sektor	SDXGroup - súkromný sektor	SAX
23.12.2004	110,16	109,48	326,63
31.3.2005	115,22	111,3	448,69
30.6.2005	117,81	113,21	436,11
30.9.2005	118,95	114,73	459,74
23.12.2005	117,06	115,6	413,31

B.8 Centrálny depozitár cenných papierov

3.8.1 Počet evidovaných emisií a emitentov podľa jednotlivých druhov cenných papierov

Druh cenných papierov	Počet emisií	Počet emitentov	Objem*
Spolu	3251	2466	986 492 770
Akcie	2221	1672	541 929 816
Dlhopisy	361	218	431 237 732
Podielové listy	70	1	1 105 740
Podielnické listy	598	508	11 919 392
Ostatné	1	1	300 090

* Objem cenných papierov v tis. Sk, prepočítaný kurzom NBS

Metodika použitá pri zbere údajov

A. Banky a pobočky zahraničných bánk

A.1 Štruktúra aktív a pasív bánk a pobočiek zahraničných bánk

Všetky aktíva sú vykázané v hrubej hodnote, t.j. neznížené o opravné položky.

Kategória „Operácie na medzibankovom trhu celkom“ zahŕňa okrem úverov a vkladov poskytnutých centrálnym bankám a ostatným bankám aj nakúpené pokladničné poukážky NBS, štátne pokladničné poukážky a zmenky okrem tých, ktoré banka drží v portfóliu „cenné papiere držané do splatnosti“.

Zdroje údajov:

Názov položky	Zdrojový výkaz zo STATUSu
Úvery klientom	V (NBS) 33 – 12
Operácie na medzibankovom trhu	Bil (NBS) 1 – 12
Cenné papiere	V (NBS) 8 – 12, (NBS) Bil 1 – 12
Vklady a prijaté úvery	V (NBS) 5 – 12
Zdroje od bánk	Bil (NBS) 1 – 12
Emitované cenné papiere	Bil (NBS) 1 – 12
Rizikovo vážené aktíva	BD (HKP) 1 – 12 (časť 7)
Vlastné zdroje	BD (HKR) 1 – 04

Komentár k výpočtu indexov koncentrácie:

CR3 index – podiel troch bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

CR5 index – podiel piatich bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

Herfindahlov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých bánk na celkovom objeme danej položky vyjadrený v percentách, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Hodnotu *HHI* možno interpretovať napríklad tak, že koncentrácia v danej položke je rovnaká, ako keby bolo v sektore 10 000 / *HHI* inštitúcií, z ktorých každá by mala rovnaký objem v danej položke. Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak *HHI* prekročí hodnotu 1800 a nekoncentrovaný, ak je hodnota *HHI* pod hodnotou 1000.

A.2 Výnosy a náklady bánk a pobočiek zahraničných bánk

Komentár k niektorým položkám:

Čistý príjem z obchodovania zahŕňa čistý príjem z operácií s cennými papiermi (okrem úrokových príjmov), čistý príjem z devízových operácií a čistý príjem z derivátových operácií.

Iné čisté prevádzkové príjmy zahŕňajú čisté príjmy z postúpených pohľadávok, z prevodu hmotného a nehmotného majetku, z podielu na zisku s podielových cenných papierov a vkladov v ekvivalencii, z prevodu podielových cenných papierov a vkladov, z ostatných operácií a iné čisté prevádzkové príjmy.

Anualizovaná hodnota predstavuje odhadovanú hodnotu na konci roku za predpokladu, že daná výsledková položka sa vyvíja v čase rovnomerne.

Zdrojom údajov je výkaz Bil (NBS) 2 – 12.

A.3 Ukazovatele ziskovosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

- ROA = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k priemernej hodnote čistých aktív, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, Bil (NBS) 1 – 12)
- ROE = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k priemernej hodnote vlastných zdrojov; do výpočtu nevstupujú pobočky, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, BD (HKR) 1 – 04)
- *Ukazovateľ prevádzkovej efektivity* = podiel kumulovanej hodnoty prevádzkových nákladov ku kumulovanej hodnote súčtu čistého úrokového a neúrokového príjmu, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12)
- *Relatívny význam úrokových príjmov* = podiel kumulovanej hodnoty čistých úrokových príjmov ku kumulovanej hodnote súčtu čistého úrokového a neúrokového príjmu, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12)
- *Čisté úrokové rozpätie* = rozdiel podielu kumulovanej hodnoty výnosov (úrokových aj neúrokových) okrem úrokových výnosov z klasifikovaných aktív na aktuálnej hodnote úverov poskytnutých danej protistrane a podielu kumulovanej hodnoty nákladov na aktuálnej hodnote vkladov poskytnutých danej protistrane, (Zdroj: V (NBS) 13 – 04)
- *Čistá úroková marža* = podiel čistých úrokových príjmov znížených o úrokové príjmy z klasifikovaných aktív k priemernej hodnote čistých aktív, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, Bil (NBS) 1 – 12)

Hodnoty minima, dolného kvartilu, mediánu, horného kvartilu a maxima vyjadrujú rozloženie hodnôt daného ukazovateľa v bankovom sektore. Hodnota dolného kvartilu pritom vyjadruje takú hodnotu daného ukazovateľa, že 25% všetkých bánk (vyjadrené počtom) má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote dolného kvartilu (alebo nižšiu). Analogicky hodnota mediánu vyjadruje takú hodnotu ukazovateľa, že 50% všetkých bánk má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote mediánu. Napokon hodnota horného kvartilu vyjadruje takú hodnotu ukazovateľa, že 75% všetkých bánk má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote horného kvartilu. Keďže toto rozdelenie neberie do úvahy veľkosť jednotlivých bánk, táto je zohľadnená v percentuálnych podieloch v zátvorke. Napr. číslo pod hodnotou prvého kvartilu vyjadruje podiel bánk (meraný objemom aktív), ktorých hodnota daného ukazovateľa leží v uzavretom intervale medzi hodnotou minima a hodnotou dolného kvartilu. Obdobne číslo pod hodnotou mediánu vyjadruje podiel bánk, ktorých hodnota daného ukazovateľa leží v intervale (sprava uzavretom) medzi hodnotou dolného kvartilu a hodnotou mediánu.

A.4 Ukazovatele rizík a kapitálovej primeranosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

- *Podiel klasifikovaných úverov na celkovom objeme úverov klientom* = podiel hrubej hodnoty neštandardných, pochybných a stratových úverov voči klientom k celkovej hrubej hodnote poskytnutých úverov, (Zdroj: V (NBS) 33 – 12)
- *Podiel opravných položiek na objeme klasifikovaných úverov* = podiel vytvorených opravných položiek k hrubej hodnote neštandardných, pochybných a stratových úverov, (Zdroj: BD (ZPZ) 1 – 04)
- *Veľká majetková angažovanosť (vážená) / vlastné zdroje* = podiel vázenej veľkej majetkovej angažovanosti k vlastným zdrojom; podľa zákona o bankách nemôže tento podiel presiahnuť 800% (Zákon č. 483/2001 Z.z., §39, ods. 2); netýka sa pobočiek zahraničných bánk, (Zdroj: BD (HMA) 8 – 12, časť C)
- *Veľká majetková angažovanosť v rámci skupín* – sleduje sa počet prekročení ku koncu jednotlivých mesiacov limitov stanovených zákonom o bankách (§39, ods. 1) ku koncu jednotlivých mesiacov, netýka sa pobočiek zahraničných bánk, (Zdroj: BD (HMA) 8 – 12, časť A a B)

- Podiel nárokovateľnej hodnoty zabezpečení na celkovom objeme klasifikovaných úverov klientom – *ukazovateľ nezahŕňa banky, ktoré v zmysle §8 Opatrenia NBS č. 13/2004 nezatriedovali pohľadávky do jednotlivých skupín z dôvodu tvorby opravných položiek na portfóliovom základe podľa medzinárodných účtovných štandardov*, (Zdroj: BD (ZPZ) 1 – 04)
- *Devízová otvorená súvahová pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu aktív a pasív v cudzej mene na vlastných zdrojoch, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Devízová otvorená podsúvahová pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu podsúvahových aktív a pasív (s výnimkou usporiadacích a evidenčných účtov a pohľadávok/závazkov zo zverených hodnôt) v cudzej mene na vlastných zdrojoch, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Celková otvorená devízová pozícia / vlastné zdroje* = podiel súčtu súvahovej a podsúvahovej devízovej pozície na vlastných zdrojoch; kladná hodnota devízovej pozície znamená riziko straty zo zhodnocovania domácej meny, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *VaR / vlastné zdroje* = podiel straty zo zmeny vo výmenných kurzoch, ktorej hodnota by počas 1 dňa nemala byť na základe historickej simulácie (za obdobie 1 roka) prekročená s 99%-nou pravdepodobnosťou k vlastným zdrojom, (Zdroj: M (NBS) 4 – 12)
- *Celková otvorená úroková pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu aktív a pasív s fixáciou úrokovej sadzby alebo zostatkovou splatnosťou kratšou ako je dané časové obdobie (1 mesiac, 1 rok, resp. 5 rokov) na celkovom objeme vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HUC) 53 – 04, BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel okamžite likvidných aktív na vysoko volatilných zdrojoch*: Okamžite likvidné aktíva zahŕňajú prostriedky v hotovosti a nakúpené pokladničné poukážky NBS a štátne pokladničné poukážky okrem pokladničných poukážok držaných do splatnosti a zostatky na bežných účtoch centrálnych a ostatných bánk. Vysoko volatilné zdroje zahŕňajú bežné účty centrálnych a ostatných bánk, bežné účty a ostatné netermínované vklady klientov a všetky vklady verejnej správy, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Podiel likvidných aktív (vrátane kolaterálov z obrátených REPO obchodov) na volatilných zdrojoch*: Likvidné aktíva okrem okamžite likvidných aktív zahrnujú aj prijaté cenné papiere z obrátených REPO obchodov, pokladničné poukážky držané do splatnosti a všetky nakúpené štátne dlhopisy; ich hodnota je však znížená o založené cenné papiere a poskytnuté kolaterály v REPO obchodoch. Volatilné zdroje zahŕňajú navyše termínované vklady klientov, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12, V (NBS) 8 – 12)
- *Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív* = podiel stálych a nelikvidných aktív k vybraným položkám pasív; podľa Opatrenia NBS č. 3/2004 ukazovateľ nesmie prekročiť hodnotu 1 (netýka sa pobočiek zahraničných bánk), (Zdroj: BD (LIK) 3 – 12)
- *Podiel úverov na vkladoch a emitovaných cenných papieroch*, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Celková pozícia likvidity / aktíva* = podiel rozdielu aktív a pasív splatných v danom časovom období (do 7 dní, resp. do 3 mesiacoch) k bilančnej sume. Zo súvahových položiek do výpočtu ukazovateľa nevstupujú cenné papiere, na ktoré je zriadené záložné právo. Z podsúvahových položiek do výpočtu vstupujú iba prísluby na prijatie/poskytnutie úveru a hodnoty podkladových nástrojov pri spotových a termínovaných operáciách (ale iba tie, pri ktorých je podkladovým nástrojom finančné aktívum a dochádza k výmene tohto podkladového nástroja), (Zdroj: BD (LIK) 3 – 12)
- *Kapitálová primeranosť* = podiel vlastných zdrojov k rizikovo váženým aktívam (nesmie klesnúť pod hranicu 8%), (Zdroj: BD (HKP) 1 – 12, BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel Tier I na vlastných zdrojoch* = podiel základných vlastných zdrojov znížených o príslušnú časť položiek znižujúcich hodnotu základných a dodatkových vlastných zdrojov k celkovému objemu vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel vlastných zdrojov na bilančnej sume*, (Zdroj: BD (HKR) 1 – 04)

- *Podiel možnej straty na vlastných zdrojoch pri dosiahnutí kapitálovej primeranosti 8% = podiel straty, ktorá spôsobí pokles hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti na 8%, k celkovému objemu vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HKP) 1 – 12, BD (HKR) 1 – 04)*

B. Poist'ovne

Komentár k výpočtu indexov koncentrácie:

CR3 index – podiel troch bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

CR5 index – podiel piatich bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

Herfindahlov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých bánk na celkovom objeme danej položky vyjadrený v percentách, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Hodnotu *HHI* možno interpretovať napríklad tak, že koncentrácia v danej položke je rovnaká, ako keby bolo v sektore 10 000 / *HHI* inštitúcií, z ktorých každá by mala rovnaký objem v danej položke. Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak *HHI* prekročí hodnotu 1800 a nekonzentrovanej, ak je hodnota *HHI* pod hodnotou 1000.

B.1 Čistý zisk a ukazovatele ziskovosti poisťovní

Hrubé prevádzkové náklady k predpísanému poisťovnému – obstarávacie náklady na poisťné zmluvy + správna réžia + zmena stavu výšky prevedených obstarávacích nákladov na poisťné zmluvy

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

ROA = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k aktuálnej hodnote čistých aktív

ROE = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k aktuálnej hodnote vlastných zdrojov; do výpočtu nevstupujú pobočky

B.5 Škodovosť v neživotnom poistení

Škodovosť je definovaná ako pomer poisťných udalostí vzniknutých nahlásených aj nenahlásených voči zaslúženému poisťovnému:

Škodovosť = (súčet nákladov na poisťné udalosti a zmeny rezervy na poisťné plnenie) / (predpísané poisťné – zmena rezervy na poisťné budúcich období)

B.8 Solventnosť

Požadovaná miera solventnosti (PMS) za celý poisťný trh je súčtom PMS alebo garančného fondu (ak je garančný fond väčší ako PMS) jednotlivých poisťovní. Pre každú jednotlivú poisťovňu sa počíta požadovaná miera solventnosti (na základe objemu činnosti) a garančný fond (ktorého výška je stanovená zákonom a vyhláškou MF SR). Poisťovňa je povinná disponovať kapitálom vo výške väčšieho z tejto dvojice.

Úplný zoznam spôsobov umiestnenia prostriedkov technických rezerv podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 197/2002 Ministerstva financií Slovenskej republiky.

V záujme lepšej prehľadnosti tabuliek boli skrátené názvy niektorých spôsobov umiestnenia prostriedkov technických rezerv. Tiež boli uvedené len tie kategórie, ktorých podiel na celkových rezervách presahuje 1%. Nasleduje preto úplný zoznam spôsobov umiestnenia prostriedkov technických rezerv podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 197/2002 Ministerstva financií Slovenskej republiky:

- písm. a) Štátne dlhopisy vydané SR alebo NBS
- písm. b) Dlhopisy vydané bankami
- písm. c) Pokladničné poukážky
- písm. d) Dlhopisy prijaté na trh kótovaných cenných papierov
- písm. e) Akcie prijaté na trh kótovaných cenných papierov
- písm. f) Podielové listy uzavretých podielových fondov
- písm. g) Podielové listy otvorených podielových fondov
- písm. h) Termínované účty v bankách
- písm. i) Hypotekárne záložné listy
- písm. j) Vkladové listy
- písm. k) Nehnuteľnosti na území SR
- písm. l) Pôžičky poisteným
- písm. m) Pôžičky alebo úvery zabezpečené bankovou zárukou
- písm. n) Zmenky zabezpečené bankovou zárukou
- písm. o) Štátne dlhopisy, ktorých emitentmi sú členské štáty alebo centrálné banky týchto štátov a dlhopisy vydané EIB, EBRD alebo IBRD

F. Obchodníci s cennými papiermi

Použité označenia:

IS-1 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania.

IS-2 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby.

IS-3 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet.

H. Burza cenných papierov

Zdrojom údajov je mesačná štatistika Burzy cenných papierov.

9 Použitá terminológia a skratky

Názvy bánk a delenie do skupín

Veľké banky

VÚB – Všeobecná úverová banka, a.s.

SLSP – Slovenská sporiteľňa, a.s.

Tatrabanka – Tatra banka, a.s.

Stredne veľké banky

OTP – OTP Banka Slovensko, a.s.

Dexia – Dexia Banka Slovensko, a.s.

Unibanka – UniBanka, a.s.

Eudová banka – Eudová banka, a.s.

Istrobanka – Istrobanka, a.s.

Banky a pobočky naviazané na vlastné finančné skupiny

HVB – HVB Bank Slovakia, a.s.

Citibank – Citibank (Slovakia), a.s.

Komerční banka – Komerční banka Bratislava, a.s.

Calyon – Calyon Bank Slovakia, a.s.

ČSOB – Československá obchodní banka, a.s., pobočka zahr. banky v SR

ING – ING Bank N.V., pobočka zahr. banky

Commerzbank – Commerzbank Aktiengesellschaft, pobočka zahr. banky, Bratislava

HSBC – HSBC Bank plc, pobočka zahr. banky

MAIS – Banco Mais, S.A., pobočka zahr. banky

Stavebné sporiteľne

PSS – Prvá stavebná sporiteľňa, a.s.

Wustenrot – Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a.s.

ČSOB stavebná sporiteľňa - ČSOB stavebná sporiteľňa, a.s.

Nezatriedené

Poštová banka – Poštová banka, a.s.

Privatbanka – Privatbanka, a.s.

SLZB – Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.

Použitá terminológia

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam

Podniky – nefinančné spoločnosti

Finančné spoločnosti okrem bánk – ostatné finančné spoločnosti, finančný sprostredkovateľia, penzijné a podielové fondy, poisťovacie spoločnosti

Verejná správa – orgány štátnej správy a miestnej samosprávy

Acid ratio - okamžité likvidné aktíva / vysoko nestále zdroje

Celková čistá pozícia - definovaná ako súčet čistej súvahovej a čistej podsúvahovej pozície

CR n index – koncentrácia n najväčších bánk, teda suma podielov ich aktív na celkových aktívach.

Čistá súvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v súvahe.

Čistá podsúvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v podsúvahe.

Cost-to-income ratio - definované ako podiel celkových prevádzkových nákladov a čistého príjmu z bankovej činnosti (nakupované výkony + náklady na zamestnancov + sociálne náklady + odpisy HIM a NIM + dane a poplatky / výnosy z akcií a podielov + čistý príjem z poplatkov a provízií + čistý príjem z operácií s cennými papiermi + čistý príjem z operácií s derivátmi + čistý príjem z devízových operácií + čistý príjem z ostatných operácií)

Deposits-to-loans – pomer súčtu vkladov (retail, podniky, finančné spol., verejná správa okrem ARDA Lu) a emitovaných dlhopisov k úverom (retail, podniky, finančné spol. a verejná správa)

Dlhá pozícia - pozícia, pri ktorej aktíva sú väčšie ako pasíva

Herfindhalov index - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov aktív jednotlivých bánk na celkových aktívach.

Klasifikované úvery - definované ako úvery klientom a bankám nesplácané 90 dní a viac.

Krátka pozícia - pozícia, pri ktorej pasíva sú väčšie ako aktíva

Kumulatívny gap – súčet otvorených pozícií (krátkych alebo dlhých) v určitých časových pásmach

Loan-to-value ratio – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru

Miera zlyhania (default rate) - vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia

Zoznam poistných kategórií

A - životné poistenie

1. Poistenie pre prípad smrti, poistenie pre prípad dožitia alebo poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)

2. Poistenie vena alebo prostriedkov na výživu detí (A2)

3. Poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami (A3)

4. Poistenie podľa bodov 1 a 3 spojené s investičným fondom (A4)

5. Dôchodkové poistenie (A5)

6. Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby, ak je pripoistením podľa tohto druhu uvedenom v bodoch 1 až 4 (A6)

B - neživotné poistenie

1. Poistenie úrazu (B1)

2. Poistenie choroby (B2)

3. Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch iných než koľajových (B3)

4. Poistenie škôd na koľajových dopravných prostriedkoch (B4)

5. Poistenie škôd na leteckých dopravných prostriedkoch (B5)

6. Poistenie škôd na plávajúcich dopravných prostriedkoch (B6)

7. Poistenie dopravy tovaru počas prepravy vrátane batožín a iného majetku bez ohľadu na použitý dopravný prostriedok (B7)

8. Poistenie škôd na majetku inom, ako je uvedené v bodoch 3 až 7, spôsobených požiarom, výbuchom, víchricou, prírodnými živlami inými ako víchrica, jadrovou energiou, zosuvom alebo zosadaním pôdy (B8)

9. Poistenie iných škôd na majetku inom, ako je uvedené v bodoch 3 až 7, vzniknutých krupobitím alebo mrazom, alebo inými príčinami (napr. krádežou), ak nie sú tieto príčiny zahrnuté v bode 8 (B9)

10.a) Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (B10a)

10.b) Poistenie zodpovednosti dopravcu (B10b)

11. Poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania leteckého dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu (B11)

12. Poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania riečného, jazerného alebo námorného dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu (B12)

13. Všeobecné poistenie zodpovednosti za škodu iné, ako je uvedené v bodoch 10 až 12 (B13)

14. Poistenie úveru (B14)

15. Poistenie kaucie (B15)

16. Poistenie rôznych finančných strát vyplývajúcich z výkonu povolania, z nedostatočného príjmu, zo zlých poveternostných podmienok, zo straty zisku, z trvalých všeobecných nákladov, z neočakávaných obchodných výdajov, zo straty trhovej hodnoty, zo straty pravidelného zdroja príjmov, z inej nepriamej obchodnej finančnej straty a z ostatných finančných strát (B16)

17. Poistenie právnej ochrany (B17)

18. Poistenie pomoci osobám v núdzi počas cestovania alebo pobytu mimo miesta svojho trvalého pobytu (B18)

Skratky

AT	Rakúsko
BE	Belgicko
CY	Cyprus
CZ	Česká republika
DE	Nemecko
DK	Dánsko
EE	Estónsko
ES	Španielsko
FI	Fínsko
FR	Francúzsko
GR	Grécko
HU	Maďarsko
IE	Írsko
IT	Taliansko
LT	Litva
LU	Luxembursko
LV	Lotyšsko
MT	Malta
NL	Holandsko
PL	Poľsko

PT	Portugalsko
SE	Švédsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
UK	Veľká Británia
EU	Európska únia
MU	Menová únia

OCP	obchodník s cennými papiermi
RWA	riziko-vážené aktíva
HZL	hypotekárne záložné listy
NBS	Národná banka Slovenska
ECB	Európska centrálna banka
ČNB	Česká národná banka
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ARDAL	Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity
BCPB	Burza cenných papierov v Bratislave
EIB	Európska investičná banka
EBOR	Európska banka pre obnovu a rozvoj
MBOR	Medzinár. banka pre obnovu a rozvoj
SASS	Slovenská asociácia správcovských spoločností